ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ

Νο97 - Φεβρουάριος 2009 - ISSN: 1106 1790 - Τιμή 3 €

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
POLICE

Δεκέμβρης
Η τομή

ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ

τεύχος 97, Φεβρουάριος 2009, περιεχόμενα

Πολιτικό-θεωρητικό περιοδικό για τον επαναστατικό μαρξισμό και την 4η Διεθνή

Εκδίδεται από Συντακτική Επιτροπή

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά τις θέσεις της σύνταξης

Γραφεία: Εμμανουήλ Μπενάκη 71, τκ 10681, τηλ. και φαξ 210 3301297

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις (e-mails)
Κεντρικό: grafeio@okde.org
Σπάρτακος: spartakos@okde.org
Γιάννενα: yanena@okde. org
Νεολαία: youth@okde.org
Διαχείριση site: admin@okde.org

Ηλεκτρονικές σελίδες (sites)
ΟΚΔΕ: www.okde.org
Σπάρτακος: spartakos.okde.org
Νεολαία: youth.okde.org

Υπεύθυνος ύλης σύμφωνα με το νόμο: Γ. Φελέκης
ISSN: 1106 790

Εκτύπωση: Φερέτος, Δερβενίων 30, τηλ. 210 3600648

Τιμή τεύχους: 3 ευρώ
Συνδρομές για 6 τεύχη: 18 ευρώ
Συνδρομές ενίσχυσης ευπρόσδεκτες!

Εμβάσματα στο όνομα Γιάννης Φελέκης

Της σύνταξης

Η τομή του Δεκέμβρη

Η δεκεμβριανή εξέγερση αποτελεί μια καταλυτική στιγμή στη σύγχρονη ιστορία των νεολαιίστικων αγώνων στη χώρα μας. Δεν σηματοδοτεί απλά «το άλμα στη πολιτική συνειδητοποίηση, στη μαχητικότητα και στην αυτοπεποίθηση του ίδιου του κινήματος της νεολαίας, αλλά... αποτελεί ένα γεγονός, που επηρεάζει βαθιά τις εξελίξεις στο εργατικό κίνημα, στο αγροτικό κίνημα, τις διεργασίες σε όλες τις εκφάνσεις της Αριστεράς και γενικότερα τις πολιτικές εξελίξεις της χώρας. Μπορεί ακόμη ν' αποτελέσει την αρχή μιας νέας περιόδου ανόδου των κοινωνικών αγώνων, μέσα σ' ένα νέο περιβάλλον που θα καθορίζεται από την όξυνση της οικονομικής κρίσης και από την νέα κοινωνική αφύπνιση που θα εμπνέεται από την ορμητική είσοδο μιας νέας γενιάς πολιτικοποιημένων αγωνιστών» σύμφωνα με το άρθρο του Νίκου Μενεγάκη που εξετάζει την πολιτική συγκυρία υπό το φως της εξέγερσης του Δεκέμβρη. Ο Παναγιώτης Σηφογιωργάκης επιχειρεί μια αποτίμηση του κινήματος, ενώ ο Μάνος Σκούφογλου εστιάζει στη θέση της αντικαπιταλιστικής και επαναστατικής αριστεράς μέσα σε αυτό. Ο Βαγγέλης Κούταλης υπογραμμίζει τις μορφές αυτοοργάνωσης που ανέδειξε ο Δεκέμβρης και προσπαθεί να αντλήσει τα αναγκαία διδάγματά τους.

Επίσης, σ' αυτό το τεύχος του Σπάρτακου αναδημοσιεύουμε τη συνέντευξη του συντρόφου, αγωνιστή και γνωστού συγγραφέα για τα ζητήματα της Μέσης Ανατολής, Gilbert Achcar που έδωσε στο ιρλανδικό αριστερό περιοδικό Left Review για το υπόβαθρο της εισβολής του κράτους του Ισραήλ στη λωρίδα της Γάζας και της συγκλονιστικής αντίστασης του παλαιστινιακού λαού στους βομβαρδισμούς και τις σφαγές αμάχων από την ισραηλινή στρατιωτική μηχανή.

Την ίδια ώρα στη Γαλλία η ίδρυση του νέου αντικαπιταλιστικού κόμματος δημιουργεί ελπίδες για τους αγωνιζόμενους και τις αγωνιζόμενες πανευρωπαϊκά. Μερικά από τα ιστορικά στελέχη της LCR (Επαναστατική Κομμουνιστική Λίγκα, γαλλικό τμήμα της 4ης Διεθνούς) γράφουν το δικό τους «επίλογο» («Από την LCR στο NPA», σελίδα 57 αυτού του τεύχους) στην ιστορία αυτής της οργάνωσης που πήρε την πρωτοβουλία για τη συγκρότηση του νέου αντικαπιταλιστικού κόμματος.

Παράλληλα, συνεχίζουμε την αρθρογραφία μας για την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση δημοσιεύοντας την ανάλυση της Αιμιλίας Μαρσέλλου σχετικά με την έκρηξη του χρηματιστικού συστήματος, τις βαθύτερες αιτίες και τα χαρακτηριστικά της.

Ο Γιάννης Γκολφινόπουλος, από την άλλη, συγκρίνοντας τον αγώνα των παραπηγματούχων του Περάματος της δεκαετίας του '70 με τους σημερινούς αγώνες των αφγανών προσφύγων στον καταυλισμό τους στην Πάτρα δείχνει τις διαφορετικές-ίδιες όψεις του ζητήματος της στέγης χθες και σήμερα.

Τέλος, αποτίουμε φόρο τιμής στα 90 χρόνια από την εξέγερση των Σπαρτακιστών και τον ηρωικό θάνατο της Ρόζας Λούξεμπουργκ μ' ένα μικρό αφιέρωμα στα έργα και τις ημέρες της μεγάλης επαναστάτριας. ■■■

Ο Δεκέμβρης καταλύτης των πολιτικών εξελίξεων

Η δεκεμβριανή εξέγερση αποτελεί μια κορυφαία ιστορική στιγμή για το κίνημα της νεολαίας. Η σημασία της δεν περιορίζεται στις σημαντικές άμεσες συνέπειές της όπως το άλμα στηνσ πολιτική συνειδητοποίηση, στη μαχητικότητα και στην αυτοπεποίθηση του ίδιου του κινήματος της νεολαίας, αλλά διευρύνεται καθώς αποτελεί ένα γεγονός, που επηρεάζει βαθιά τις εξελίξεις στο εργατικό κίνημα, στο αγροτικό κίνημα, τις διεργασίες σε όλες τις εκφάνσεις της Αριστεράς και γενικότερα τις πολιτικές εξελίξεις της χώρας. Μπορεί ακόμη ν' αποτελέσει την αρχή μιας νέας περιόδου ανόδου των κοινωνικών αγώνων, μέσα σ' ένα νέο περιβάλλον που θα καθορίζεται από την όξυνση της οικονομικής κρίσης και από την νέα κοινωνική αφύπνιση που θα εμπνέεται από την ορμητική είσοδο μιας νέας γενιάς πολιτικοποιημένων αγωνιστών.

Όλοι σχεδόν οι πολιτικοί αναλυτές συμφωνούν, ακόμη και αυτοί οι διατεταγμένοι σχολιαστές των αστικών ΜΜΕ, ανεξάρτητα από τις επιμέρους προσεγγίσεις τους, τις κακόβουλες κριτικές τους, τις συστηματικές συγκαλύψεις και αποκρύψεις των πραγματικών γεγονότων και την ακατάπαυστη υποβολιμαία φλυαρία τους για τη δράση των «κουκουλοφόρων», ότι η νεολαιίστικη εξέγερση του Δεκέμβρη, ήταν ένα αποτέλεσμα της διαρκούς συσσώρευσης, τα προηγούμενα χρόνια, της οργής μπροστά στον διαρκή εμπαιγμό, την υποκρισία, τον κυνισμό και τη διαφθορά του αστικού πολιτικού συστήματος. Στην οργή αυτή έρχεται να προστεθεί σήμερα η κοινωνική αγανάκτηση ευρύτερων στρωμάτων αγανακτισμένων από την ανικανότητα της κυβέρνησης να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης. Κοινωνικές συνέπειες που γίνονται όλο και πιο

Η εξέγερση του Δεκέμβρη μπορεί ν' αποτελέσει την αρχή μιας νέας περιόδου ανόδου των κοινωνικών αγώνων, μέσα σ' ένα νέο περιβάλλον που θα καθορίζεται από την όξυνση της οικονομικής κρίσης και από την νέα κοινωνική αφύπνιση που θα εμπνέεται από την ορμητική είσοδο μιας νέας γενιάς πολιτικοποιημένων αγωνιστών.

του Νίκου Μενεγάκη

οδυνηρές για τα πλατιά λαϊκά στρώματα καθώς η οικονομική κρίση επιμένει, παρατείνεται και βαθαίνει, διαψεύδοντας διαρκώς τις αρχικές προβλέψεις των νεοφιλελεύθερων στρουθοκαμήλων, σχετικά με την διάρκειά της και τις γενεσιουργές της αιτίες.

Η συνεχιζόμενη εξέλιξη της οικονομικής κρίσης και οι άμεσες επιπτώσεις της στην «πραγματική οικονομία» αποκαλύπτουν όχι μόνο το ευάλωτο της ελληνικής οικονομίας που είναι στηριγμένη στο μεγαλύτερο μέρος της σε τομείς παροχής υπηρεσιών υπερευαίσθητων σε κάθε μεταβολή του οικονομικού περιβάλλοντος (π.χ. τουρισμός, ναυτιλία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οικοδομικές κατασκευές κλπ.) αλλά και την όλο και πιο έντονη ανασφάλεια των εργαζομένων και γενικότερα των λαϊκών στρωμάτων. Το υποτυπώδες (σε σύγκριση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα) «κοινωνικό κράτος» που είχε θεσμοθετηθεί κυρίως κατά τη δεκαετία του 80 από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ της πρώτης παπανδρεϊκής περιόδου, απαξιώθηκε και αποδιαρθρώθηκε βάναυσα από τις νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις της ΝΔ και του σοσιαλφιλελεύθερου ΠΑΣΟΚ.

Η νεολαία υπήρξε πάντοτε το ευαίσθητο βαρόμετρο της συσσωρευμένης κοινωνικής δυσαρέσκειας. Το επιβεβαιώνει άλλωστε η σημαντική μεταστροφή της «κοινής γνώμης» υπέρ των εξεγερμένων νεολαίων του Δεκέμβρη, παρά τον διαρκή καταιγισμό της ακροδεξιάς προπαγάνδας μέσα από τα ιδιωτικά και τα δημόσια ΜΜΕ. Το επιβεβαιώνει ακόμη η υιοθέτηση μαζικών δυναμικών μεθόδων κινητοποίησης από ευρύτερα τμήματα των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων που αντιστέκονται στην ανεργία και στην υποβάθμιση του επιπέδου της διαβίωσής τους. Ακόμη και κινήσεις πολιτών που κινητοποιούνται για άμεσα πολεοδομικά και οικολογικά ζητήματα που πλήττουν τη γειτονιά τους, την πόλη τους ή την ευρύτερη περιοχή τους, υιοθετούν μια περισσότερο μαχητική στάση και έρχονται σε δυναμική αντιπαράθεση με τους εκπροσώπους του αστικού πολιτικού συστήματος όταν αυτοί εμφανίζονται αυτόκλητοι και δεν διστάζουν να συγκρουσθούν με τις δυνάμεις της κρατικής καταστολής. Οι εξαθλιωμένοι μετανάστες σηκώνουν το κεφάλι τους απαιτώντας μια στοιχειωδώς ανθρώπινη μεταχείριση.

Την ίδια περίοδο οι βομβαρδισμοί και η προέλαση της στρατιωτικής μηχανής του Ισραήλ μέσα στις κατοικημένες περιοχές της Λωρίδας της Γάζας, έστειλαν άλλη μια απειλητική προειδοποίηση στους λαούς όλου του κόσμου, για τη βαρβαρότητα και τις κατακλυσμιαίες δυνάμεις της τυφλής βίας που κάθε στιγμή μπορούν εξαπολυθούν ενάντια στους άμαχους πληθυσμούς του πλανήτη από το «πολιτισμένο κόσμο» των καπιταλιστών, όταν αυτοί θεωρούν ότι προασπίζονται τα συμφέροντά τους. Η φαρισαϊκή στάση των ηγετών της ΕΕ που αρνήθηκαν να καταδικάσουν απερίφραστα το Ισραήλ για τη σφαγή, η κυνική αναμονή της στέψης του Ομπάμα από την αμερικανική κυβέρνηση για να διατάξει να σταματήσει το μακελειό, η υποκρισία της ελληνικής κυβέρνησης που διευκόλυνε την προώθηση των πολεμοφοδίων από το λιμάνι του Αστακού όταν ταυτόχρονα απέστελνε δήθεν ανθρωπιστική βοήθεια στη Γάζα μέσω Τελ Αβίβ, συνθέτουν έναν τεράστιο πίνακα που δεν αφήνει κανένα περιθώριο παρερμηνείας για τις προθέσεις των αρχόντων, στα μάτια οποιουδήποτε καλόπιστου ανθρώπου.

Όμως ταυτόχρονα η αντοχή της παλαιστινιακής αντίστασης απέναντι σ' αυτή την τερατώδη μηχανή, την εξοπλισμένη με την τελευταία λέξη της φονικής τεχνολογίας, έστειλε σε όλους τους λαούς ένα μήνυμα ελπίδας και ανέδειξε για άλλη μια φορά την δύναμη του ακα-

τάβλητου πόθου των καταπιεσμένων, για ελευθερία και αξιοπρέπεια. Ακόμη πρέπει να αναφέρουμε την ηρωική προσπάθεια των ακτιβιστών του κινήματος της Free Gaza να σπάσουν συμβολικά δύο φορές τον ναυτικό αποκλεισμό της Λωρίδας, που μας έδειξαν ένα παράδειγμα έμπρακτης διεθνιστικής αλληλεγγύης.

Παράλληλα το σε μεγάλο βαθμό αυθόρμητο, δυναμικό και επίμονο κίνημα αλληλεγγύης προς τη συνδικαλίστρια Κ. Κούνεβα, στρίμωξε στη γωνία τους παχύδερμους επαγγελματίες εργατοπατέρες της ΓΣΕΕ και φέρνει πλέον σε δύσκολη θέση τους κρατικούς και παρακρατικούς μηχανισμούς της εργοδοτικής τρομοκρατίας και της συγκάλυψης των ενόχων.

Μέσα σ' αυτό το δυσμενές γι αυτήν κλίμα, η κυβέρνηση της ΝΔ φαίνεται να ταλαντεύεται σχετικά με την κήρυξη βουλευτικών εκλογών την άνοιξη. Η αστική τάξη πιέζει προς την κατεύθυνση αυτή ελπίζοντας μέσα από τις εκλογές να εκτονωθεί σε κάποιο βαθμό η λαϊκή οργή και να σχηματισθεί τελικά μια νέα κοινοβουλευτική πλειοψηφία που θα διαθέτει ένα μεγαλύτερο κύρος, τουλάχιστον για κάποιο κρίσιμο χρονικό διάστημα. Η κυβέρνηση διστάζει διαβλέποντας τη βέβαιη ήττα της και επισείει τον κίνδυνο της ακυβερνησίας με την πιθανή αδυναμία σχηματισμού κυβερνητικής πλειοψηφίας. Όμως η πιθανότητα διεξαγωγής διαδοχικών εκλογικών αναμετρήσεων για το σχηματισμό μιας νέας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας εμπλέκεται και με το χρόνο των ευρωεκλογών του Ιουνίου. Οι ευρωεκλογές μπορεί έτσι να αποτελέσουν ένα ορόσημο ή ακόμη και ένα πρόκριμα για τις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις.

Η κυβερνητική αδυναμία μπροστά στη κρίση

Η σημερινή κυβέρνηση βρίσκεται έτσι σε μια ολοκληρωτική αδυναμία να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της κρίσης στο κοινωνικό επίπεδο με ένα στοιχειωδώς αξιόπιστο τρόπο, όχι μόνο εξαιτίας της αξιοθρήνητης ποιότητας και των αναμφισβήτητων υποκειμενικών αδυναμιών του πολιτικού της προσωπικού, αλλά και γιατί τόσο αυτή η ίδια όσο και οι προηγούμενοι σοσιαλφιλελεύθεροι διαχειριστές φρόντισαν αφρόνως να καταστρέψουν τους μηχανισμούς εκείνους που σήμερα θα τους διευκόλυναν στο να παρέμβουν και να ασκήσουν την στοιχειώδη ρυθμιστική πολιτική τους στην «ελεύθερη αγορά».

Έτσι βλέπουμε την πλήρη αδυναμία της κυβέρνησης να εφαρμόσει ένα στοιχειώδες πρόγραμμα χρηματοπιστωτικής πολιτικής ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή αποκλιμάκωσης των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων, αφού ολόκληρο σχεδόν το τραπεζικό σύστημα έχει ξεπουληθεί στον ιδιωτικό τομέα σύμφωνα με τις επιταγές του νεοφιλελεύθερου δόγματος. Οι εκκλήσεις και οι πρωθυπουργικές απειλές για επιβολή «προστίμων» αν δεν συμμορφωθούν με τις νέες επιταγές της κυβερνητικής πολιτικής, δεν φαίνονται να ιδρώνουν το αυτί κανενός τραπεζίτη, ακόμη και αυτού του ίδιου του εκλεκτού της κυβέρνησης στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Βλέπουμε τους μικρομεσαίους αγρότες να μην εμπιστεύονται σήμερα την κυβέρνηση και τον κρατικό μηχανισμό, ούτε καν στον τρόπο διανομής των επιδοτήσεων, αφού βέβαια τα προηγούμενα χρόνια οι αγροτικοί συνεταιρισμοί δυσφημίσθηκαν, απαξιώθηκαν, πολεμήθηκαν και ουσιαστικά εγκαταλείφθηκαν στο βωμό της λατρείας της «αγροτικής επιχειρηματικότητας». Οι εξατομικευμένοι αγρότες βρίσκονται τώρα εντελώς ανυπεράσπιστοι απέναντι στις απότομες διακυμάνσεις των τιμών της παγκόσμιας αγοράς των γεωργικών προϊόντων, στην ληστρική εκμετάλλευση των μεγάλων εταιρειών, των εμπόρων και των ιδιωτικών τραπεζών. Οι «μικρομεσαίοι» αγρότες, ένα στρώμα από τη φύση του συντηρητικό και δυσκίνητο, εκφράζουν με κάθε τρόπο την αποδοκιμασία τους για τα δύο κόμματα εξουσίας και τους επαγγελματίες αγροτοπατέρες, παρατρεχάμενους των υπουργών και των βουλευτών.

Βλέπουμε ακόμη τη λειτουργία των δημόσιων νοσοκομείων να φτάνει στην πλήρη διάλυση καθώς καρκινοβατούν

οι διαδικασίες για τη πρόσληψη προσωπικού μέσα από τα αγκυλωμένα γρανάζια του απαξιωμένου ΑΣΕΠ, δεν προωθούνται οι διαδικασίες προμηθειών του απαραίτητου νοσηλευτικού υλικού μέσα από το δαίδαλο των διαβρωμένων από τη ρεμούλα γραφειοκρατικών υπηρεσιών. Δεν υπάρχει γενικότερα κανένας έλεγχος και συστηματική προσπάθεια βελτίωσης των υπηρεσιών της υγείας καθώς η τερατώδης γιγάντωση των ιδιωτικών κλινικών απομυζά πλέον όλο και μεγαλύτερο μέρος από τους δημόσιους πόρους της κοινωνικής ασφάλισης και υπονομεύει κάθε προσπάθεια εξορθολογισμού της λειτουργίας της δημόσιας υγείας.

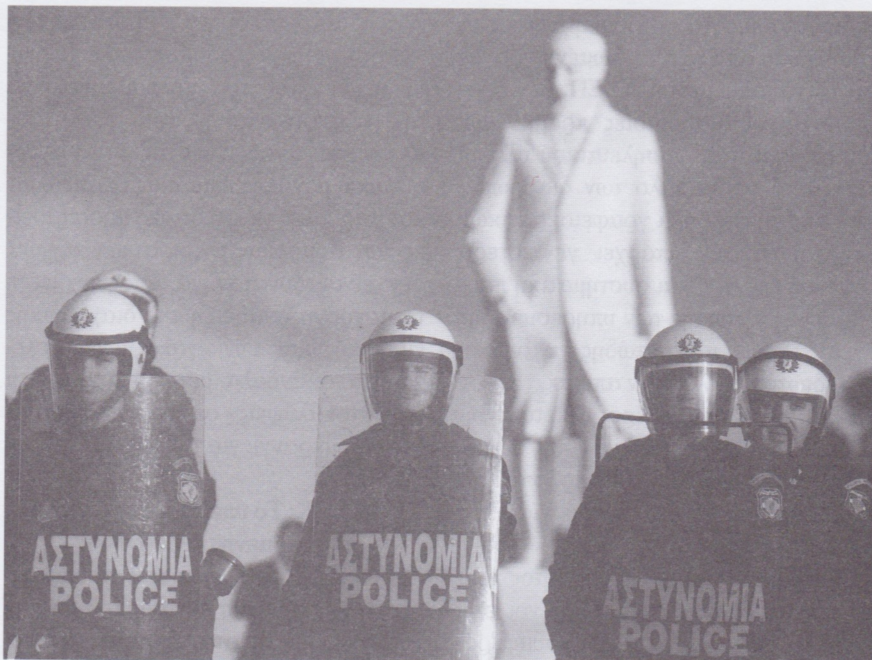
Παρόλ' αυτά, οι αμετανόητοι νεοφιλελεύθεροι, τυφλά υποταγμένοι στις επιταγές των γενικότερων συμφερόντων της τάξης τους, εξακολουθούν να πριονίζουν τον δημόσιο τομέα, ψάχνοντας εναγωνίως τρόπο να «ξεφορτωθούν» την Ολυμπιακή, να δυναμιτίσουν τη δημόσια παιδεία, να εξαρθρώσουν και να ξεπουλήσουν κομμάτια από τον ΟΣΕ, τη ΔΕΗ την ΕΥΔΑΠ την ΑΤΕ τα Ταχυδρομεία και πάει λέγοντας.

Η κυβέρνηση της ΝΔ παραπαίοντας μέσα στις συμπληγάδες της οικονομικής κρίσης και της λαϊκής αγανάκτησης προσπαθεί να πορευθεί προς τη διεξαγωγή εκλογών που δεν θα σημάνουν γι' αυτήν μια ολοκληρωτικά καταστροφική ήττα. Η απομάκρυνση του Ρουσόπουλου και η δημόσια «συγνώμη» του Καραμανλή για την υπόθεση του Βατοπεδίου, η καθαίρεση του Αλογοσκούφη, ο ανασχηματισμός και η ουσιαστική εγκατάλειψη του σχεδίου του προϋπολογισμού για το 2009, για χάρη της νέας «φιλολαϊκής» στροφής που χαράζει πλέον το άτυπο επιτελείο του Σουφλιά, παρόλες τις αρχικές θριαμβευτικές τυμπανοκρουσίες, αποδείχθηκε πολύ γρήγορα ότι δεν αποδίδουν τους πολυπόθητους «δημοσκοπικούς» καρπούς. Η κυβέρνηση προσπαθεί τώρα δειλά να επαναφέρει στην επικαιρότητα το σκάνδαλο της Siemens ελπίζοντας ότι θα κατορθώσει να αλλάξει την «ατζέντα» και να προβάλλει και πάλι σε πρώτο πλάνο τις ρεμούλες των προηγουμένων Πασοκικών κυβερνήσεων. Δυστυχώς γι' αυτήν το διαρκές πιπίλισμα των αμαρτιών των σοσιαλφιλελεύθερων στελεχών έχει προ πολλού απολέσει την «επικοινωνιακή» του αξία. Επιπλέον έχει αποδειχθεί ότι σε κάθε περίπτωση μεγάλης κλίμακας σκανδάλων και παρ' όλες τις φιλότιμες προσπάθειες των αρμόδιων ανακριτικών αρχών, δεν είναι δυνατόν να αποφευχθεί η ταυτόχρονη ανάδειξη της διαχρονικής εμπλοκής και των «γαλάζιων» στελεχών στα σκάνδαλα, μετατρέποντας έτσι τις «αποκαλύψεις» σε νέα επικοινωνιακά μπούμερανγκ για τη ΝΔ.

ΠΑΣΟΚ: Το υπεύθυνο πρόσωπο της επόμενης κυβέρνησης

Το ΠΑΣΟΚ προσπαθεί να εμφανιστεί σαν υπεύθυνη δύναμη που μπορεί να εγγυηθεί τη σταθερότητα του συστήματος. Δίνει καθημερινά εξετάσεις στην άρχουσα τάξη με το να παίρνει προσεκτικές αποστάσεις από την εξεγερμένη νεολαία του Δεκέμβρη, από τα μαχητικά μπλόκα των αγροτών, από τους αγανακτισμένους πολίτες που διεκδικούν τα αυτονόητα. Η άνοδος των δημοσκοπικών δεικτών του είναι πολύ αργή και το πέρασμα του στην πρώτη θέση των δημοσκοπήσεων οφείλεται περισσότερο στην κάθετη φθορά της ΝΔ παρά στην ανύπαρκτη κοινωνική δυναμική του.

Αδυνατώντας πλέον να συνδεθεί με οποιοδήποτε τρόπο με το νεολαιίστικο ή με το αναπτυσσόμενο μαζικό κίνημα των αντιστάσεων στο νεοφιλελευθερισμό, το ΠΑΣΟΚ επικεντρώνεται στην προσπάθειά του να εμφανισθεί σαν ένας σοβαρός διαχειριστής, που μπορεί να αντιμετωπίσει με καλύτερο τρόπο από τη ΝΔ, τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης. Η προοπτική μιας επανόδου του στην κυβερνητική εξουσία σε σύντομο χρονικό διάστημα έχει εξαναγκάσει τα στελέχη του να συσπειρωθούν γύρω από την ηγεσία του Γιώργου και έχει κάνει να καταλαγιάσουν σε μεγάλο βαθμό οι μετωπικές συγκρούσεις των αντιμαχόμενων παρατάξεων στο εσωτερικό του. Οι μετωπικές αυτές εσωκομματικές αντιπαραθέσεις άλλωστε αντανακλούν τώρα πια πολύ περισσότερο τον ανταγωνισμό των αστικών

συγκροτημάτων και πολύ λιγότερο τις κοινωνικές αντιθέσεις των στρωμάτων στα οποία το ΠΑΣΟΚ παραδοσιακά θέλει να απευθύνεται. Όμως αν οι μετωπικές εσωκομματικές συγκρούσεις έχουν σχετικά καταλαγιάσει, μαίνεται τώρα ο σκληρός πόλεμος των προσωπικών ανταγωνισμών ανάμεσα στα «πρωτοκλασάτα» στελέχη, που διεκδικούν και προαλείφονται για τους υπουργικούς θώκους. Ο πόλεμος αυτός καθώς διεξάγεται μακριά από την πλήρως αδρανοποιημένη κομματική βάση και πολύ μακριά από τις ανάγκες και τις αγωνίες των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων, δεν αποδεικνύει απλώς τον ολοκληρωτικό εκφυλισμό και την αστική ενσωμάτωση του «σοσιαλιστικού» κόμματος, αλλά προδιαγράφει και την ακόμη πιο σύντομη πολιτική απομόνωση και φθορά του μετά τη νέα ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας. Πολύ περισσότερο που η μελλοντική κοινοβουλευτική πλειοψηφία του, προερχόμενη σχεδόν αποκλειστικά από τα τεχνάσματα και τα εκβιαστικά διλήμματα του νέου εκλογικού νόμου, θα εκφράζει μια ακόμα μικρότερη κοινωνική μειοψηφία.

Προς το παρόν ο Γιώργος περιορίζεται στο να μοιράζει και να ξαναμοιράζει τα κομμάτια της πίττας της «σκιώδους» κυβέρνησής του, προσπαθώντας να διατηρήσει κάποιες ισορροπίες ή ακόμη να απομονώσει τους πιο ενοχλητικούς από τους εσωκομματικούς του αντιπάλους. Οι αδέξιοι και φοβικοί απέναντι στους εσωκομματικούς αντιπάλους χειρισμοί του κληρονομικού «ηγέτη» του ΠΑΣΟΚ, δεν αποκαλύπτουν μόνο το μικρό ηγετικό του ανάστημα, αλλά προεξοφλούν και την γρήγορη εμφάνιση και όξυνση της εσωκομματικής κρίσης μετά από τις εκλογές.

Ο ΣΥΡΙΖΑ στα πρόθυρα της νευρικής κρίσης

Οι ριζοσπαστικές συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ, ανεξάρτητα από το μικρό τους μέγεθος, το σεχταρισμό τους, τη μεταξύ τους οργανωτική απομόνωση και την κατά συνέπεια συνολική τους αδυναμία, είναι γεγονός ότι βρίσκονται από καιρό σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό εμφυτευμένες στα κινήματα (αντιρατσιστικό, μεταναστευτικό, αντιπολεμικό, φοιτητικό) ορισμένες φορές μάλιστα με σημαντικές πρωτοβουλίες στο ενεργητικό τους. Η νεολαία του ΣΥΝ επίσης καθώς αναπτύχθηκε ουσιαστικά μετά από την δημιουργία του ΣΥΡΙΖΑ και μέσα στην σχετική άνοδο του φοιτητικού κινήματος έχει αναπτύξει κι' αυτή εμπειρικά, αριστερά ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά, που την διακρίνουν από τον υπόλοιπο ρεφορμιστικό, γραφειοκρατικό, πλήρως ενσωματωμένο στους αστικούς θεσμούς, κομματικό μηχανισμό του ΣΥΝ.

Τα τμήματα αυτά του ΣΥΡΙΖΑ συμμετέχοντας περισσότερο ή λιγότερο στην εξέγερση του Δεκέμβρη, έσπρωξαν την ηγεμονεύουσα αριστερή πτέρυγα του ΣΥΝ, σε μια μερική πολιτική υπεράσπιση της εξέγερσης στην πρώτη της φάση. Όπως όμως ήταν αναμενόμενο, τα στενά όρια και οι ελάχιστες αντοχές μιας ρεφορμιστικής ηγεσίας όπως αυτής του ΣΥΝ, μπροστά σε μια κρίσιμη κοινωνική κατάσταση, αναδείχθηκαν πάρα πολύ γρήγορα. Οι απαιτήσεις μιας πολιτικής στάσης υπεράσπισης μιας ζωντανής εξέγερσης που αναπτύσσεται δυναμικά, απέναντι στη συνολική επίθεση και τους εκβιασμούς του αστικού συστήματος, ξεπερνούν κατά πολύ τις δυνατότητες, τις επιδιώξεις και τους πολιτικούς ορίζοντες οποιασδήποτε ρεφορμιστικής ηγεσίας, δεξιάς ή αριστερής απόκλισης. Άλλωστε η εσωτερική πίεση από την ανανεωτική πτέρυγα, μια πίεση που ήταν πάντοτε παρούσα, μετά από το Δεκέμβρη έγινε πλέον αφόρητη. Η αναδίπλωση της ηγεσίας του ΣΥΝ «στην καταδίκη της βίας απ' όπου και αν αυτή προέρχεται», η αυθαίρετη εμφάνιση της ανανεωτικής πτέρυγας στο προσκήνιο με τις λάβρες καταγγελίες κατά των κουκουλοφόρων και των συνοδοιπόρων τους, χρησιμοποιώντας πάντοτε το έμβλημα του ΣΥΡΙΖΑ, έφερε τις μικρές επαναστατικές οργανώσεις του ΣΥΡΙΖΑ σε διλημματική θέση.

Η ανανεωτική πτέρυγα του ΣΥΝ είχε παραμείνει φρόνιμα στη σκιά, όλους τους μήνες που διήρκεσε το «δημοσκοπικό» μπουμ του ΣΥΡΙΖΑ, απολαμβάνοντας σιωπηλά τους καρπούς που κερδίσθηκαν χωρίς κόπο και περιοριζόμενη σε μια χαμηλόφωνη εσωκομματική γκρίνια για τους μελλοντικούς κινδύνους που μπορεί να περικλείει ο συγχρωτισμός με τους ανεύθυνους και ανεξέλεγκτους συμμάχους. Η κατακόρυφη πτώση του εκλογικού δείκτη από το περασμένο φθινόπωρο, σήμανε γι αυτήν την έναρξη της αντεπίθεσης που κορυφώθηκε με

τα γεγονότα του Δεκέμβρη. «Ο κόσμος που μας εμπιστεύθηκε μας γυρίζει την πλάτη γιατί δεν του προσφέραμε μια αξιόπιστη διέξοδο» είναι το κυρίαρχο επιχείρημά της. Οι «κουκουλοφόροι» έδωσαν το πρόσχημα για την ανοιχτή, δημόσια, αντιπαράθεση της δεξιάς πτέρυγας που πάντοτε διατηρούσε το προνόμιο της εκπροσώπησης και προβολής από τα ΜΜΕ. Ασφαλώς, το ερώτημα σε τι πράγμα τους «εμπιστεύθηκε» ο κόσμος που τους προηγούμενους μήνες δήλωνε ότι θα ψηφίσει ΣΥΡΙΖΑ και τώρα στράφηκε σε άλλες κατευθύνσεις και κυρίως στο ΠΑΣΟΚ, δεν προσπαθούν να μας διευκρινίσουν. Το εάν μια ριζοσπαστική αριστερή δύναμη, μέσα σε μια τέτοια ευνοϊκή γι αυτήν συγκυρία, όπως αυτή του προηγουμένου χρόνου για τον ΣΥΡΙΖΑ, θα έπρεπε να είχε βάλει σαν πρωταρχικό της καθήκον, το να κινηθεί οργανωμένα μέσα στη νέα κοινωνική βάση που της άπλωνε το χέρι, το να προωθήσει με όλες της τις δυνάμεις τη μαζική αυτοοργάνωση και την αυτενέργεια, το να δώσει η ίδια το παράδειγμα αναπτύσσοντας οργανωτικές πρωτοβουλίες, δημοκρατικές δομές και διαδικασίες βάσης, δεν φαίνεται να απασχολεί ούτε στο ελάχιστο τους ρεφορμιστές μας. Ο «κόσμος», σύμφωνα με αυτούς, θα πρέπει να πεισθεί ότι οι μελλοντικές υπουργοποιήσεις των έμπειρων κοινοβουλευτικών ανδρών και γυναικών του ΣΥΝ, αποτελούν την αξιόπιστη εγγύηση για τη λύση των προβλημάτων του. Δυστυχώς γι αυτούς, ο «κόσμος» εξακολουθεί να διαθέτει ακόμη μνήμη, κρίση και πολιτικό αισθητήριο και δεν είναι καθόλου διατεθημένος να δώσει λευκές επιταγές σε κανένα πολιτικάντη καλυμμένο κάτω από οποιαδήποτε αριστερόμορφη λεοντή. Δυστυχώς γι' αυτούς τα οφέλη από τα όποια επικοινωνιακά χαρίσματα του Τσίπρα, εξαντλήθηκαν γρήγορα αφού δεν συνοδεύονταν από έναν σοβαρό, σταθερό, προσανατολισμό προς την ενίσχυση της μαζικής κοινωνικής αυτενέργειας και αυτοοργάνωσης.

Το ΚΚΕ βυθίζεται στο σεχταριστικό του παραλήρημα

Βαδίζοντας προς το 18ο συνέδριο τα συντηρητικά ανακλαστικά της αποστεωμένης γραφειοκρατικής ηγεσίας έφτασαν στο απόγειό τους. Η ιδεολογική στροφή προς την ανοιχτή υπεράσπιση της σταλινικής περιόδου της ΕΣΣΔ με την καταγγελία του 20ου συνεδρίου του ΚΚΣΕ, σηματοδοτεί την ολοκληρωτική αναδίπλωση σε έναν φανταστικό σεχταριστικό κόσμο κατασκευασμένο στα μυαλά της εκφυλισμένης ηγεσίας του. Το σεχταριστικό καβούκι απομονώνει όλο και περισσότερο το ΚΚΕ από τη πραγματικότητα, περιχαρακώνει και περιορίζει την επιρροή του. Η πτωτική πορεία της κυκλοφορίας του Ριζοσπάστη και η ελάχιστη θεαματικότητα του 902 επιβεβαιώνουν την σταθερή πορεία της φθοράς του. Παρακολουθώντας κάποιος τον προσυνεδριακό διάλογο εύκολα διαπιστώνει ότι οι όποιες προβληματισμένες και κριτικές απόψεις διατυπώνονται από το κομματικό περίγυρο και καθόλου από τα κομματικά μέλη που περιορίζονται στο μονότονο λιβάνισμα των απόψεων της ηγεσίας. Τα νέα ανήσυχα και δημιουργικά στοιχεία απωθούνται σταθερά από τον αγκυλωμένο μηχανισμό και απομακρύνεται έτσι κάθε ελπίδα αναζωογόνησης κάποιου είδους κριτικής μαρξιστικής σκέψης μέσα στις κομματικές γραμμές. Οι πατριωτικές και νομοταγείς προτροπές της Λιάνας Κανέλη προς την νεολαία ασφαλώς χαϊδεύουν τα αφτιά των φιλήσυχων δεξιών νοικοκυραίων. Η συμπάθεια όμως αυτών των στρωμάτων είναι μάλλον δύσκολο να μετατραπεί σε σημαντικό εκλογικό κέρδος για το ΚΚΕ αφού στην Άκρα Δεξιά υπάρχουν πολύ πιο γνήσιοι εκφραστές τους.

Τα γεγονότα του Δεκέμβρη επιβεβαίωσαν την επικράτηση στην ηγεσία των συντηρητικών ιδιόμορφων «νεο-

μαρξιστικών;» κανελικών απόψεων σχετικά με την τήρηση του νόμου και της τάξης. Σύμφωνα με αυτές η υπεράσπιση της πατρίδας δεν αφορά μόνο τις επιβουλές από τους εξωτερικούς εχθρούς της και τους υποκινούμενους από αυτούς μειονοτικούς, αλλά επεκτείνεται και στους κουκουλοφόρους εσωτερικούς. Όμως με τις επιθέσεις ενάντια στον ΣΥΡΙΖΑ το Δεκέμβρη η ηγεσία του ΚΚΕ ξεπέρασε και το χειρότερο εαυτό της. Οι επιθέσεις αυτές, συντονισμένες με την κυβερνητική προπαγάνδα, την κρίσιμη ακριβώς στιγμή που η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ ταλαντεύονταν, απέδειξαν για μια ακόμη φορά πως για την κομματική γραφειοκρατία η υπεράσπιση των ίδιων των συμφερόντων της αποτελεί το ύψιστο καθήκον της και πως αυτή η υπεράσπιση μπορεί να γίνει ένας θανάσιμος κίνδυνος για την εργατική τάξη.

Μετά από το Σπόρτιγκ

Η Άκρα Αριστερά στο σύνολο της, είναι ένας πολιτικός χώρος που αντιστέκεται με συνέπεια και συνέχεια στην ενσωμάτωση στο αστικό σύστημα. Είναι ο μόνος πολιτικός χώρος που φιλοδοξεί να αναλάβει το καθήκον να οδηγήσει την δύναμη του ατμού της εξέγερσης, όχι σε ένα εκτονωτικό και τελικά αυτοκαταστροφικό ξέσπασμα, αλλά στην ατμομηχανή που θα κινήσει την ιστορία. Όμως οι υποκειμενικές αδυναμίες της, την εμποδίζουν από το να κάνει τα κρίσιμα απαραίτητα βήματα.

Στις 31/1/09 και οι δέκα οργανώσεις της Άκρας Αριστεράς στο Σπόρτιγκ, εξόρκισαν τον σεκταρισμό, τον μικροηγεμονισμό, τον τακτικισμό, την εκλογικίστικη λογική κλπ. Τα ιστορικά περιθώρια για την ελληνική Άκρα Αριστερά προκειμένου να προχωρήσει σε ένα αληθινό ενωτικό εγχείρημα, είναι πλέον πολύ μικρά και οι εξορκισμοί δεν φτάνουν.

Η ελληνική Άκρα Αριστερά έχει χάσει πολλές φορές μέχρι σήμερα το τρένο και οι εξελίξεις τώρα τρέχουν πολύ γρήγορα. Οι υπερεπαναστατικοί βερμπαλισμοί και οι μακροσκελείς θεωρητικολογίες στις οποίες μας έχει συνηθίσει, έρχονται σε ευθεία αναλογία με την απουσία μιας πολιτικής κουλτούρας που σέβεται την αυτονομία των κινηματικών διαδικασιών, που αναγνωρίζει την προτεραιότητα της ενότητας στη δράση, που αντιμετωπίζει τις πολιτικές οργανώσεις σαν μέσον και όχι και σαν αυτοσκοπό, που ανιχνεύει με προσοχή την πραγματικότητα για να βγάλει τα αναγκαία συμπεράσματα αντί να καταφεύγει σε αφηρημένες θεωρητικές προκατασκευές.

Η συνύπαρξη στο Σπόρτιγκ των δέκα διαφορετικών οργανώσεων που μόλις πριν από ένα χρόνο φαινόταν εντελώς αδύνατη, συνέβη ασφαλώς χάρις στην καταλυτική επίδραση της εξέγερσης του Δεκέμβρη και αποτελεί από μόνη της ένα σημαντικό βήμα. Η μαζική παρουσία ανένταχτων αγωνιστών που την παρακολούθησαν, αποτελεί επίσης ένα ελπιδοφόρο σημάδι. Όμως ταυτόχρονα το γεγονός αυτό βρίσκεται ακόμη πολύ μακριά από τον επιθυμητό εκείνο στόχο, που ανταποκρίνεται στη κρίσιμη περίοδο που διανύουμε. Η δημιουργία μιας δομής «από τα κάτω» ώστε να εξασφαλίζεται μια στοιχειώδης λειτουργία που θα υπερβαίνει το μέχρι σήμερα συνηθισμένο σχήμα της ομοσπονδίας των περιχαρακωμένων σεχταριστικών οργανώσεων, είναι το δύσκολο στοίχημα που πρέπει να κερδισθεί οπωσδήποτε στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Ιδού λοιπόν η Ρόδος.

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ ΕΝΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Πρέπει να ονομάσουμε εξέγερση το μαζικό κίνημα νεολαιίστικης απείθειας και ανυπακοής που έφτασε στη βίαιη αντιπαράθεση με στους μηχανισμούς εξουσίας το Δεκέμβρη. Μια τέτοια εξέγερση σ' ένα σύγχρονο μητροπολιτικό περιβάλλον σημαίνει «σπασμένα τζάμια», οδοφράγματα και εκτεταμένη σύγκρουση στους δρόμους.

του Παναγιώτη Σηφογιώργακη

Η νεολαιίστικη έκρηξη του Δεκέμβρη είχε το δικό της δυναμισμό αν κι άντλησε κι από μια προϋπάρχουσα «δεξαμενή ριζοσπαστικότητας» που έχει τις ρίζες της σε πρόσφατες μαζικές εμπειρίες αγώνα τόσο της φοιτητικής νεολαίας όσο και της εργατικής τάξης (ασφαλιστικό). Με τη σειρά του, ο Δεκέμβρης ανανέωσε τα αποθέματα αυτής της δεξαμενής. Το ξέσπασμα της νεολαιίστικης θύελλας κυρίως επικοινώνησε με τα υπόγεια και εμφανή ρεύματα της διάχυτης κοινωνικής δυσαρέσκειας. Ο μαχητικός χαρακτήρας του κινήματος σίγουρα τροφοδοτήθηκε όχι μόνο από το μίσος για την αστυνομία, αλλά και από ένα συσσωρευμένο κοινωνικό θυμό εξαιτίας του βασικά αρνητικού ισοζυγίου από τις μεγάλες κοινωνικές κινητοποιήσεις των τελευταίων ετών. Σε τι αποτελούν, τελικά, συνεχεία, τομή ή προπομπό οι μέρες του Δεκέμβρη; Κάθε προσπάθεια απολογισμού του κινήματος του Δεκέμβρη κινδυνεύει να το βάλει στην κλίνη του Προκρούστη. Απέναντι στην «αυτοδικαίωση» της οικειοποίησης ή της άρνησης του κινήματος, μπορούμε να δούμε τα πραγματικά γεγονότα και τη δυναμική τους;

Εξέγερση της νεολαίας

Πρέπει να ονομάσουμε εξέγερση το μαζικό κίνημα νεολαιίστικης απείθειας και ανυπακοής που έφτασε στη βίαιη αντιπαράθεση με στους μηχανισμούς εξουσίας το Δεκέμβρη. Μια τέτοια εξέγερση σ' ένα σύγχρονο μητροπολιτικό περιβάλλον σημαίνει «σπασμένα τζάμια», οδοφράγματα και εκτεταμένη σύγκρουση στους δρόμους με τις αστυνομικές δυνάμεις. Για να κατανοήσουμε την κοινωνική σύνθεση των εξεγερμένων όμως δεν μπορούμε να κάνουμε κοινωνιολογικές αφαιρέσεις αλλά να δούμε «ποιος κατέβηκε στο δρόμο»: πέρα από τη δράση του αντεξουσιαστικού χώρου και της άκρας αριστεράς, που αποτελούν κυρίως νεολαιίστικους χώρους, αλλά δεν αρκούν από μόνοι τους για να προκαλέσουν μια εξέγερση, η κοινωνική δύναμη της εξέγερσης ήταν η μαθητική νεολαία. Δεκάδες χιλιάδες μαθητές κατέλαβαν τα σχολεία τους, διαδήλωσαν για τη δολοφονία του Αλέξη από άκρου εις άκρον της χώρας, πολιόρκησαν τα αστυνομικά τμήματα και πρωταγωνίστησαν στις πιο μαζικές συγκρούσεις, όπως αυτές που έλαβαν χώρα το βράδυ της Δευτέρας 8 Δεκεμβρίου.

Το φοιτητικό κίνημα ανταποκρίθηκε κι αυτό με μαζικές συνελεύσεις και καταλήψεις σε αρκετές σχολές της χώρας που δεν έφτασαν όμως σ' αριθμό το κίνημα καταλήψεων του 2006-7. Πέρα από τα σχολεία και τις σχολές, υπήρξαν μερικές τοπικές κινητοποιήσεις που συνοδεύτηκαν από καταλήψεις δημόσιων κτιρίων και οι καταλήψεις των κτιρίων της ΓΣΕΕ στην Αθήνα και του Εργατικού Κέντρου στη Θεσσαλονίκη. Σ' όλες τις περιπτώσεις την πρωτοβουλία είχαν κυρίως αντεξουσιαστές/τριες και συμμετείχαν αγωνιστές και αγωνίστριες της άκρας αριστεράς. Πραγματοποιήθηκαν καθημερινές διαδηλώσεις στην Αθήνα, μερικές αρκετά μεγάλες (30-40 χιλιά-

δες κόσμου) αλλά μόνο σ' ορισμένες επαρχιακές πόλεις είχαν παλλαϊκό χαρακτήρα. Η εξέγερση της νεολαίας δεν κατάφερε να γίνει σε καμία περίπτωση μια γενικευμένη κοινωνική εξέγερση. Με το ξεκίνημα των διακοπών των Χριστουγέννων το κίνημα είχε κοπάσει. Δεν μπορούσε να προχωρήσει και να θέσει νέους στόχους και συγκεκριμένες διεκδικήσεις. Η Ν.Δ. στην κυβέρνηση πήρε μια ανάσα από την επιλογή όλων των δυνάμεων της αντιπολίτευσης να στηρίξουν τη σταθερότητα του πολιτικού συστήματος ελλείψει εναλλακτικής. Η ένοπλη επίθεση στα ΜΑΤ από το επαναστατικό αγώνα «έπαιξε» στα χέρια της επίσημης προπαγάνδας συμψηφισμού αλλά δεν ήταν το γεγονός που έκαμψε το κίνημα.

Στοιχεία για μια εκτίμηση του κινήματος

1. Η έκρηξη της νεολαίας απέκτησε χαρακτήρα εξέγερσης αλλά δεν μεταδόθηκε σ' άλλες «κοινωνικές ομάδες». Δεν σημειώθηκε καμία ανάλογη ζύμωση στους χώρους εργασίας, στη βάση των συνδικάτων και φυσικά στην ηγεσία τους. Η συμμετοχή στην 24ωρη απεργία της Τετάρτης 10 Δεκεμβρίου έδειξε ότι κάτω από διαφορετικούς συσχετισμούς μέσα στο εργατικό κίνημα, η άμεση συμμετοχή των εργαζομένων στο κίνημα θα μπορούσε να είναι τουλάχιστον μεγαλύτερη. Το μαζικό μπλοκ της ριζοσπαστικής αριστεράς που αποφάσισε να πραγματοποιήσει την απεργιακή πορεία μαζί με τα συνδικάτα της εκπαίδευσης έκφρασε μια τάση αντίθετη σε εκείνη της «περιχαράκωσης» των εργαζομένων από τους εξεγερμένους, που αντιπροσώπευσε η συνδικαλιστική γραφειοκρατία και η κοινοβουλευτική αντιπολίτευση συμπεριλαμβανομένων του «κινηματικού» ΣΥΡΙΖΑ και της Αυτόνομης Παρέμβασης.

Η βάση των πιο μαζικών συνδικαλιστικά τομέων της εργατικής τάξης (κυρίως στο δημόσιο τομέα) είναι κουρασμένη κι απογοητευμένη από την έκβαση της μάχης του ασφαλιστικού και «αδειασμένη» από την υπογραφή της τελευταίας εθνικής συλλογικής σύμβασης από τη διοίκηση της ΓΣΕΕ. Χωρίς σοβαρή οργάνωση απεργιακού αγώνα είναι δύσκολη ακόμη και η «αυθόρμητη» κινητοποίηση μη συνδικαλισμένων εργατικών στρωμάτων. Το Δεκέμβρη δεν απαιτούνταν παρά μία συντονισμένη κινητοποίηση εργατικών κομμάτων και συνδικάτων με στόχο την ανατροπή της «κυβέρνησης των δολοφόνων» μέσα από μια γενική πολιτική απεργία. Καμία από τις κυρίαρχες γραφειοκρατικές πολιτικές δυνάμεις του εργατικού κινήματος δεν επέτρεψε καν τη σκέψη για μια τέτοια προοπτική.

2. Η εξέγερση της (μαθητικής) νεολαίας ήταν, πρώτα και κύρια, ενάντια στην αστυνομία και την καταστολή. Κυριάρχησε ένα πηγαίο, βαθύ, ασυμφιλίωτο μίσος για την αστυνομία. Για ένα σημαντικό μέρος της νεολαίας που κατέβηκε στους δρόμους η εξέγερση αυτή έτεινε να γίνει αυθόρμητα αντιεξουσιαστική. Υιοθέτησε τις βίαιες πρακτικές του αναρχικού χώρου και στράφηκε ενάντια στα σύμβολα του κράτους, των τραπεζών και των πολυεθνικών. Ο συνδετικός ιστός της νεολαίας με τις δυνάμεις της αριστεράς υπήρξε ο αντικυβερνητικός χαρακτήρας του κινήματος. Στοιχεία μητροπολιτικής βίας ήταν υπαρκτά αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπόρεσαν να περικλείσουν την ουσία της νεολαιίστικης εξέγερσης. Από την άποψη των μορφών πάλης, για να επιχειρήσουμε μια σύγκριση με τους αγώνες στη Γαλλία, δεν έμοιαζε τόσο με την κινητοποίηση ενάντια στο CPE όσο με την εξέγερση των παρισινών προαστίων. Η αφορμή ήταν κοινή. Θάνατος ενός νέου ανθρώπου εξαιτίας της αστυνομίας. Ωστόσο η κοινωνική σύνθεση και η απήχηση των δύο εξεγέρσεων ήταν ριζικά διαφορετική: δεν επρόκειτο για μειονοτική βία, εξέγερση των αποκλεισμένων, φωνή απόγνωσης από τα υποβαθμισμένα προάστια. Συμμετείχε συνολικά η μαθητική νεολαία όλων των κοινωνικών τάξεων μαζί και οι μαθητές από οικογένειες μεταναστών τόσο στις «ειρηνικές» όσο και στις πιο βίαιες εκδηλώσεις του κινήματος.

Ωστόσο το κοινωνικό εύρος του αγώνα ήταν πιο περιορισμένο σε σχέση με το κίνημα κατά του CPE όπου η εργαζόμενη νεολαία σαν τέτοια έπαιξε πολύ σημαντικό βάρος.

3. Το κίνημα, αν δεν συνάντησε την ενεργή υποστήριξη, είχε τουλάχιστο τη θετική ουδετερότητα της κοινωνίας. Παρά την κλίμακα των καταστροφών και βιαιοτήτων, την προπαγάνδα της κυβέρνησης, των ΜΜΕ, του ΛΑΟΣ και του ΚΚΕ για τους «κουκουλοφόρους» (αλλά και τις «εκκλήσεις» του ΠΑΣΟΚ και τις «αποστάσεις» του ΣΥΡΙΖΑ) η ζυγαριά της «κοινής γνώμης» έγερνε προς την πλευρά της καταδίκης της αστυνομίας και της κυβέρνησης. Το γεγονός ότι το θύμα ήταν ουσιαστικά «παιδί» ευνόησε την κοινωνική συμπάθεια. Διαπιστώνουμε βέβαια διαφορετικές παραλλαγές στάσεων απέναντι στο κίνημα από ανοιχτή υποστήριξη μέχρι μοιρολατρική παραίτηση μπροστά στη γενική κατάπτωση των αξιών. Σε παλιότερες περιστάσεις η αντίδραση των μεσαίων στρωμάτων, ακόμα και συντηρητικά ανακλαστικά τμημάτων της εργατικής τάξης, ενεργοποιούνταν από την πρώτη στιγμή με τη βοήθεια των ΜΜΕ ενάντια στους «ταραξίες». Τα πράγματα δεν ήταν τα ίδια τώρα παρότι οι καταστροφές περιουσιών ήταν μεγαλύτερες. Γι' αυτό τα κρούσματα ομάδων «αγανακτισμένων πολιτών», υποκινούμενων από την άκρα δεξιά, «που παίρνουν το νόμο στα χέρια τους» ήταν περιορισμένα (Πάτρα, Λάρισα κτλ). Η δήλωση του Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών ότι «οι ζημιές δεν συγκρίνονται με την απώλεια μιας ζωής» ήταν χαρακτηριστική.

4. Απουσίασαν γενικά μορφές αυτοοργάνωσης των αγωνιζομένων. Τα υψηλά επίπεδα και η πλατιά διασπορά της βίας επίσης δεν επέτρεψαν στο κίνημα να πάρει «ανάσα» και να αποκτήσει στοιχειώδεις δομές. Οι καθημερινές και νυχτερινές συγκρούσεις την πρώτη εβδομάδα των συγκρούσεων δεν συνδυάστηκαν με μαζικές διαδικασίες. Τα σχολεία και σχολές έμειναν αρκετές μέρες κλειστά χωρίς καμία ιδιαίτερη κινηματική ζωή. Τα κατειλημμένα πανεπιστημιακά συγκροτήματα της Νομικής, του Πολυτεχνείου και της ΑΣΟΕΕ δεν εξέφραζαν κάποιες μαζικές συλλογικές διαδικασίες αλλά ήταν ορμητήρια αντίστοιχων πολιτικών δυνάμεων του

κινήματος. Οι κινητοποιήσεις για την κατάληψη δημόσιων χώρων είχαν μεγαλύτερη δυναμική αλλά οι περισσότερες απ' αυτές δεν μπόρεσαν εύλογα να εκφράσουν μ' ένα οργανικό τρόπο την πλειοψηφία της εξεγερμένης νεολαίας. Ωστόσο έδειξαν μια προοπτική που ακόμη και η ριζοσπαστική αριστερά δεν επιδίωξε με συνέπεια (γι' αυτά τα ζητήματα όμως παραπέμπουμε στα άρθρα που ακολουθούν).

5. Η απουσία πλατιών μορφών αυτοοργάνωσης πήγαινε χέρι-χέρι με την απουσία συγκεκριμένων διεκδικήσεων και αιτημάτων, τέτοια που να εκφράζουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των αγωνιζομένων. Αν και η πλειοψηφία της ριζοσπαστικής αριστεράς μέχρι και τον ΣΥΡΙΖΑ ξεπερνώντας αρχικές αγκυλώσεις και ιδεολογισμούς κατέληξε να έχει πάνω-κάτω μια κοινή βασική συνθηματολογία (από το «κάτω η κυβέρνηση» μέχρι τον «αφοπλισμό της αστυνομίας»), αυτή δεν αρκούσε για να πολιτικοποιήσει το κίνημα. Οι πολιτικές δυνάμεις που στήριζαν το κίνημα δεν επικοινωνούσαν άμεσα με τη ρευστή βάση του, τη μαθητική νεολαία.

Οι πολιτικές δυνάμεις απέναντι στην πολιτική κρίση

Η πολιτική κρίση που έπληξε την κυβέρνηση της Δεξιάς ήταν χωρίς προηγούμενο. Αν κατάφερε να επιβιώσει προσωρινά από αυτή, αυτό δεν οφείλεται στις ικανότητες του Καραμανλή και των υπουργών του, οι οποίοι πραγματικά έχουν απαξιωθεί. Οφείλεται στη στήριξη όλων των πολιτικών δυνάμεων στην κυβέρνηση. Κανένας τομέας της αστικής τάξης δεν έχει έτοιμη μια διάδοχη κατάσταση, κανένα «κόμμα εξουσίας» (βλέπε ΠΑΣΟΚ) δεν θέλει να ανέβει στην κυβέρνηση πάνω στο κύμα ενός κινήματος. Κανένας ρεφορμιστής (βλέπε ΣΥΡΙΖΑ) δεν θέλει να αποκλίνει από την κοινοβουλευτική ευθεία.

ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ επιχείρησαν να απορροφήσουν τα ωστικά κύματα της εξέγερσης. Το ΠΑΣΟΚ θέλει να «εξαργυρώσει» τον αδρανή θυμό της εργατικής τάξης, ο ΣΥΡΙΖΑ να «εξαργυρώσει» τη δράση της νεολαίας. Από τα δύο άκρα του πολιτικού συστήματος το ΚΚΕ και το ΛΑΟΣ έριξαν τα δίχτυα τους στους μικροαστούς.

Μοναδική δύναμη της ΝΔ τελικά είναι η πολιτική αδυναμία των αντιπάλων της. Δεν κινδύνευσε ούτε μια στιγμή από την αντιπολίτευσή τους. Ο κενός, ανούσιος πολιτικός λόγος του ΠΑΣΟΚ και η ανοιχτή στήριξη του ΛΑΟΣ και του ΚΚΕ έδωσαν στη Ν.Δ.. προσωρινό καταφύγιο στο πυροτέχνημα του ανασχηματισμού.

Από τη στιγμή που το ΠΑΣΟΚ απέκτησε σταθερό προβάδισμα στις δημοσκοπήσεις έναντι της Ν.Δ. εγκατέλειψε το «παπανδρεϊσμό» της ΔΕΘ, τις παροχές και τις δεσμεύσεις. Προβάλλει ως «η υπεύθυνη κυβερνητική λύση» που μπορεί να «διαχειριστεί» την οικονομία, τη χώρα, τις κοινωνικές κρίσεις. Στην πραγματικότητα όμως η εμπιστοσύνη στην πολιτική του ΠΑΣΟΚ βρίσκεται πολύ χαμηλά ακόμη και ανάμεσα σε εκείνους που θέλουν να τιμωρήσουν τη Ν.Δ.. Η αναξιοπιστία του βοηθάει τη Ν.Δ. να μην καταρρεύσει.

Ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν η μόνη κοινοβουλευτική δύναμη που υποστήριξε, έστω ανακόλουθα, το κίνημα. Από αυτή την άποψη, στάθηκε πιο αριστερά από ολόκληρη την αντιπολίτευση. Η πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ μετά το φοιτητικό κίνημα του 2006-2007 συνεχίζουν να βρίσκονται στα αριστερά του ΚΚΕ. Πρέπει να παραδεχτούμε ότι η νεολαία του ΣΥΝ - αλλά όχι γενικά ο ΣΥΡΙΖΑ- ήταν ορατή στο κίνημα. Η παρουσία του ΣΥΡΙΖΑ στις κινητοποιήσεις ήταν υποτονική. Στην πραγματικότητα, οι επιλογές του ήδη από τη πρώτη μεγάλη διαδήλωση του κινήματος την Κυριακή 07 Δεκεμβρίου, όπου αποχώρησε άρον-άρον, λειτούργησαν υπέρ της αποκλιμάκωσής του και μετέφεραν την «πίεση του πολιτικού συστήματος» στις γραμμές του. Η περίπτωση της γενικής απεργίας της Τετάρτης 10 Δεκεμβρίου ήταν το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα της αντιφατικής πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ απέναντι στο κίνημα αλλά όχι το μοναδικό. ΄Εδωσε διαπιστευτήρια νομιμοφροσύνης στο Σύνταγμα στην ουρά της ΠΑΣΚΕ. Η υπεράσπιση του κινήματος εναλλασσόταν με δηλώσεις «σεβασμού στους θεσμούς» και αποκήρυξη των βίαιων μορφών του κινήματος. Ποτέ δεν υποστήριξε με συνέπεια ριζοσπαστικές θέσεις όπως για τον «αφοπλισμό της αστυνομίας» και γρήγορα τις αντικαθιστούσε με τη γνωστή ρεφορμιστική ουτοπία του «εκδημοκρατισμού των σωμάτων ασφαλείας». Ο τηλεοπτικός κινηματισμός του Τσίπρα (που τείνει να ξεθωριάσει τελείως) όμως είχε ένα ξεκάθαρο αρνητικό αντίκτυπο στους

δορυφόρους του ΣΥΝ που σε γενικές γραμμές χρεώθηκαν με τις επιλογές του ΣΥΝ.

Το ΚΚΕ υιοθετώντας την κατάπτυστη μεν, τυπική όμως για το κόμμα αυτό συνωμοσιολογία-προβοκατορολογία περί υποκινούμενων (βλέπε ξένες μυστικές υπηρεσίες) «κουκουλοφόρων» αποδείχτηκε μια από τις συνεπείς εχθρικές προς το κίνημα δυνάμεις.

Για δεύτερη φορά με το ξέσπασμα του φοιτητικού κινήματος τον Μάη-Ιούνη του 2006, το ΚΚΕ τοποθετείται όχι σαν μια «εσφαλμένη πολιτική γραμμή» μέσα στο κίνημα αλλά σαν μια δύναμη «ενάντια στο κίνημα». Το ΚΚΕ δεν έχει απλά μια «λάθος γραμμή». Καθοδηγείται από μια συντηρητική γραφειοκρατία που θέλει να ελέγξει για τα δικά της συμφέροντα τους αγώνες των καταπιεζομένων εν ανάγκη πνίγοντάς τους. Είναι αυτή τη στιγμή το κύριο «αριστερό ανάχωμα» του συστήματος. Τρέφει με μικροαστικό δηλητήριο κομμάτια της εργατικής τάξης και της νεολαίας που ελέγχει. Είναι σεκταριστικό απέναντι στην αριστερά του κινήματος για να στηρίξει ανοιχτά την κυβέρνηση της Ν.Δ. στην εξέγερση του Δεκέμβρη. Το ΚΚΕ δείχνει σε ποιο βαθμό ο «αντιιμπεριαλισμός» όταν δεν είναι ένα με τον αντικαπιταλισμό, το διεθνισμό και την πολιτική ανεξαρτησία της εργατικής τάξης μπορεί να εκφυλιστεί σε υπηρεσία προς στο κεφάλαιο και τις κυβερνήσεις του. Αν η δράση των «κουκουλοφόρων» είναι πρακτόρικος δάκτυλος των ξένων (προφανώς των Αμερικανών), οφείλουμε να υποστηρίξουμε για λόγους εθνικού συμφέροντος τον Καραμανλή! Αυτό που κάνει τη «δεξιά κατρακύλα» του ΚΚΕ πιο χοντροκομμένη είναι η συστηματική «θεωρητικοποίηση» του οπορτουνισμού και γραφειοκρατισμού του με απαύγασμα τις θέσεις του 18ου συνεδρίου που «αποκαθιστούν» τη σταλινική γραφειοκρατία. Τα συγχαρητήρια της κυβέρνησης και του ΛΑΟΣ προς την ηγεσία του ΚΚΕ θα πρέπει να είναι ντροπή για κάθε τίμιο μέλος και φίλο του ΚΚΕ.

Τέλος το ΛΑΟΣ έδρασε σαν πραγματικό ακρο-«δεξιό» χέρι της κυβέρνησης, δικηγόρος της αστυνομίας, πρόμαχος της καταστολής καλώντας

σε μετατροπή της «κουκούλας» σε ιδιώνυμο, της «επιβολής της τάξης και της ασφάλειας», ενώ δεν παρέλειψε να συνδράμει πρακτικά στα λιγοστά ευτυχώς κρούσματα ομάδων αγανακτισμένων πολιτών δείχνοντας ότι πίσω από το κολλαριστό κοστούμι του Καρατζαφέρη κρύβεται ο παρακρατικός και ο χρυσαυγίτης φασίστας.

Εξέγερση και καπιταλιστική κρίση

Ανεξάρτητα από το «διεθνή σχολιασμό» η εξέγερση του Δεκέμβρη δεν ήταν η ίδια άμεσο αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, παρότι η βαριά σκιά της έχει πέσει ήδη πάνω στη χώρα μας. Οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης (κανόνια, στρατιές ανέργων) δεν έχουν φανεί ακόμη. Το ασφυκτικό αίσθημα απειλής και ανασφάλειας είναι ένας έμμεσος παράγοντας που συνέβαλε στην απελευθέρωση της εξέγερσης. Όμως αυτή η εξέγερση δεν είχε τα ίδια χαρακτηριστικά μ' εκείνη που σημειώθηκε π.χ. στη Λετονία. Για να έχουμε μια μεγάλη κοινωνική αναταραχή ή εξέγερση εξαιτίας της οικονομικής κρίσης πρέπει να είναι έτοιμες να βγουν στο δρόμο όχι μόνο η νεολαία αλλά η μισθωτή πλειοψηφία καθώς και οι μικροαστικές τάξεις των αστικών κέντρων. Το κίνημα του Δεκέμβρη δεν ήταν ένα λοιπόν ένα πρώιμο ελληνικό argentinazo! Εργαζόμενοι/ες αλλά και οι μεσαίες τάξεις αντιμετώπισαν με λιγότερους δισταγμούς και περισσότερη συμπάθεια και παθητική αποδοχή το κίνημα της νεολαίας, αλλά δεν παρασύρθηκαν από την ορμή του. Μ' αυτό θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε ότι η κατάσταση (το επίπεδο της συνείδησης και μαχητικότητας) της νεολαίας δεν είναι άσχετη με τη συνολική κατάσταση της κοινωνίας. Το αντίθετο! Είναι κάτι παραπάνω από βαρόμετρό της καθώς μεταφράζει και εκφράζει ενεργητικά τις διαθέσεις της κοινωνίας.

Οι κοινωνικές αντιστάσεις στην μετακύλιση των συνεπειών της κρίσης από το κεφάλαιο στην εργασία, θα φέρει ωστόσο άλλους (από τους μαθητές και τους φοιτητές) κοινωνικούς πρωταγωνιστές στο προσκήνιο. Από τη μία, λοιπόν η έκταση και εκρηκτικότητα του κινήματος φανερώνουν βαθύτερες διεργασίες στην κατάσταση και συνείδηση των καταπιεζόμενων κοινωνικών τάξεων στην Ελλάδα. Από την άλλη, δεν μπορούμε να υποβάλλουμε σε μια «αριστερή» υπερερμηνεία το κίνημα σχεδόν εξαφανίζοντας τον κυρίαρχα νεολαιίστικο, αντικατασταλτικό και αυθόρμητα αντεξουσιαστικό χαρακτήρα του.

Τρέιλερ από τις ταινίες του μέλλοντος...

Από τη στάση τους στη διάρκεια του Δεκέμβρη, φάνηκε ότι οι παλιότερες γενιές των εργαζομένων απορρίπτουν τη νεοφιλελεύθερη διαχείριση, ανησυχούν για τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, εξοργίζονται από την αστυνομική ασυδοσία που φτάνει στη δολοφονία 15 χρόνων αλλά δεν είναι έτοιμες να κάνουν τώρα την εξέγερσή τους, ειδικά με πρόσφατη την απογοητευτική έκβαση των κινητοποιήσεων για την υπεράσπιση της κοινωνικής ασφάλισης. Προς το παρόν «αναθέτουν» αυτήν την εξέγερση στα παιδιά τους. Αύριο όμως...

Η εξέγερση της νεολαίας είναι «εικόνες από το μέλλον», όχι με την έννοια ότι οι μαθητές θα καίνε κάθε λίγο και λιγάκι το κέντρο της Αθήνας, αλλά ότι κάτω από τη βία της καπιταλιστικής κρίσης και την αδυναμία οργάνωσης της αντίστασής τους από τις κυρίαρχες δυνάμεις στο εργατικό κίνημα, οι μάζες μπορούν να κινηθούν σ' αντίθετη τροχιά από το κοινοβουλευτικό νανούρισμα του ρεφορμισμού. Η δυνατότητα των εξεγέρσεων αποδείχθηκε. Την επόμενη φορά ας είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι.

Ο Δεκέμβρης και η θέση της άκρας αριστεράς

Εκ των πραγμάτων, την άκρα αριστερά βάραινε περισσότερο απ' όλους το καθήκον να μετατρέψει την αυθόρμητη εξέγερση σε συνειδητό παρατεταμένο αγώνα με συγκροτημένα υποκείμενα και σαφείς στόχους.Το γεγονός ότι δεν είχε ακόμα τις δυνάμεις και τα εφόδια να το κάνει είναι που καθιστά την αυτοκριτική πιο αναγκαία.

Μια λέξη μόνο. Εμπρός λοιπόν:
Είστε υπέρ ή κατά;
Μανόλης Αναγνωστάκης

του Μάνου Σκούφογλου

Στο πολύ απλό και πολύ εμφατικό αυτό ερώτημα η άκρα αριστερά απάντησε καθαρά: υπέρ. Βρέθηκε από την πρώτη στιγμή στη σωστή πλευρά του οδοφράγματος, ανέπτυξε εξεγερσιακές πρακτικές, ήταν σταθερά παρούσα στο επίκεντρο των γεγονότων και σε αρκετές περιπτώσεις πρωταγωνίστησε. Από μια άλλη άποψη, ωστόσο, παρουσιάστηκε ιστορικά ανέτοιμη για μια τέτοιας κλίμακας έκρηξη. Σκοπός του άρθρου δεν είναι να αναλωθεί στην κριτική κάθε επιμέρους τακτικής. Όσο κι αν τα τακτικά διλήμματα υπήρξαν σημαντικά, τα όρια της πρόσφατης νεολαίστικης εξέγερσης και της συμβολής της άκρας αριστεράς σε αυτή χαράχθηκαν από γενικότερα χαρακτηριστικά, συνθήκες, αλλά και επιλογές. Υπ' αυτό το, κάπως ευρύτερο, πολιτικό πρίσμα θα πρέπει να εξετάσουμε την ωριμότητα και την ανωριμότητά μας, όσο κι αν όλα αυτά ίσως είναι ακόμα νωρίς για να κριθούν τελεσίδικα.

Οξυμένα αντανακλαστικά

Τη νύχτα του Σαββάτου 6 Δεκέμβρη, λίγο μετά τη δολοφονία του 15χρονου μαθητή, ένα σημαντικό κομμάτι της άκρας αριστεράς, κατά κύριο λόγο γύρω από τα ΕΑΑΚ, βρέθηκε στο δρόμο, διαδήλωσε, έστησε οδοφράγματα και πετροβόλησε την αστυνομία για ώρες. Παρά τις αντιφάσεις, τις παλινωδίες και ορισμένες φοβικές αντιδράσεις (όπως ήταν και η βεβιασμένη κίνηση κάποιων συνιστωσών προς τη Νομική), ανακάλυψε ξανά οξείες πρακτικές και δεν αρνήθηκε το κομμάτι της κινηματικής βίας που της αναλογούσε, αφήνοντας την αποκλειστικότητα στον ευρύτερο αναρχικό χώρο. Πολύ περισσότερο, πήρε την πρωτοβουλία να καλέσει στη μαζικότατη διαδήλωση της επόμενης μέρας, η οποία συνέβαλε καίρια στο να μην εκτονωθεί το συγκρουσιακό κλίμα του Σαββάτου και να εξελιχθεί στην εξεγερσιακή κατάσταση που, με πρωταγωνιστές τους μαθητές, επικράτησε από τη Δευτέρα και μετά στις περισσότερες πόλεις της χώρας.

Μέσα στη δίνη της αυθόρμητης έκρηξης οργής της νεολαίας ήταν, φυσικά, αδύνατο να παρίσταται, ή έστω

να παρακολουθήσει, κανείς το σύνολο των γεγονότων, των τοπικών διαδηλώσεων και των επιθέσεων σε αστυνομικά τμήματα. Αυτή, άλλωστε, είναι η δυναμική της εξέγερσης. Η άκρα αριστερά, ωστόσο, σε σύνδεση κυρίως με τα φοιτητικά μπλοκ, δεν έχασε κανένα κεντρικό ραντεβού, και πάνω απ' όλα την ιστορική διαδήλωση του απογεύματος της Δευτέρας, που εξελίχθηκε στη μεγάλη ελληνική νύχτα των οδοφραγμάτων. Αυτό είναι, πριν απ' όλα, που μας επιτρέπει να τοποθετούμαστε επί των γεγονότων από τη σκοπιά του ενεργού συμμέτοχου, και όχι του καλοπροαίρετου ή κακοπροαίρετου παρατηρητή (κάτι που δεν ήταν καθόλου δεδομένο για το σύνολο της αριστεράς).

Η συμβολή της άκρας αριστεράς στη μαζικότητα των κινητοποιήσεων υπήρξε πιο σημαντική απ' ό,τι ίσως φαίνεται εκ πρώτης όψεως, κυρίως επειδή θα πρέπει να αποτιμηθεί σε ένα μεγαλύτερο βάθος χρόνου. Ασφαλώς υπήρξαν άμεσες πρωτοβουλίες για την εμπλοκή οργανωμένων κοινωνικών χώρων, όπως ήταν οι παρεμβάσεις και οι συνελεύσεις στις πανεπιστημιακές σχολές και η πρωτοβουλία του συντονισμού μεταξύ σωματείων εργαζομένων. Ιδιαίτερη σημασία, πολιτικά και συμβολικά, είχε από αυτή την άποψη η επιτυχημένη συνέλευση του συλλόγου φοιτητών Αρχιτεκτονικής τη Δευτέρα στο χώρο του κατειλημμένου Πολυτεχνείου, παρά το συντονισμένο κλίμα τρομοκρατίας που είχε καλλιεργηθεί από τα ΜΜΕ. Πολύ περισσότερο, όμως, η προηγούμενη δράση των σχημάτων της ΕΑΑΚ στα πανεπιστήμια και τα σωρευτικά της αποτελέσματα στη διαμόρφωση λίγο-πολύ σταθερών και μαζικών αγωνιστικών μπλοκ συνέβαλε σημαντικά στη διεύρυνση της συμμετοχής, αλλά και στον ίδιο τον αυθορμητισμό του κινήματος.

Δε θα πρέπει, επίσης, να υποτιμάται το γεγονός ότι οι πρακτικές των μαθητών, της νεολαίας και των μεταναστών στο δρόμο από τη Δευτέρα και μετά βασίστηκαν σε μεγάλο βαθμό στα πρότυπα της δράσης του αναρχικού-αντιεξουσιαστικού χώρου και της άκρας αριστεράς κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ημερών, ακόμα και όπου δεν υπήρχε καμία απολύτως άμεση σύνδεση ή επαφή. Με τη σειρά της, η άκρα αριστερά, ξεπερνώντας εν μέρει τις αγκυλώσεις της απέναντι σε μορφές πάλης και οργάνωσης που δεν ελέγχει, συμμετείχε σε μια σειρά από αυθόρμητες ή ημιαυθόρμητες πρωτοβουλίες, όπως ήταν οι καταλήψεις του Γαλαξία, του πνευματικού κέντρου της Νέας Φιλαδέλφειας και, ως ένα βαθμό, της ΕΣΗΕΑ και της ΓΣΕΕ. Ταυτόχρονα, συνεισέφερε σημαντικά στην υπέρβαση του τρόμου, οργανώνοντας καθημερινές πορείες και αντιπαρατιθέμενη ευθέως στις δυνάμεις της αστυνομίας.

Η άρνηση του μεγαλύτερου τμήματος της άκρας αριστεράς (με εξαιρέσεις όπως αυτή των μ-λ οργανώσεων) να καταδικάσει ή να διαφοροποιηθεί δημόσια από τις πιο ακραίες πρακτικές του κινήματος, ακόμα και εκείνες τις οποίες η ίδια συνειδητά δε μετέρχεται, αύξησε σημαντικά την αξιοπιστία της ίδιας και των προτάσεών της για το κίνημα. Η πολιτική σημασία αυτής της άρνησης είναι τεράστια. Πρώτον, επειδή απέτρεψε τη μετατόπιση της συζήτησης στο έδαφος του αντιπάλου, στην προβοκατορολογία και τον εθνικό θρήνο για τους «εμπρησμούς», τους «βανδαλισμούς» και τα «πλιάτσικα», όπως παρουσίαζε ο κυρίαρχος δημόσιος λόγος (με βασικό πρωταγωνιστή το αχαρακτήριστο ΚΚΕ) τα γεγονότα. Δεύτερον, επειδή εξέφραζε την παραδοχή ότι η πολυμορφία της εξέγερσης

ως προς τις μορφές πάλης και αυτοοργάνωσης είναι κάτι που δε μπορεί, ούτε πρέπει να ελεγχθεί. Τι άλλο είναι η εξέγερση, άλλωστε, αν όχι ακριβώς αυτό που δε μπορεί να ελεγχθεί;

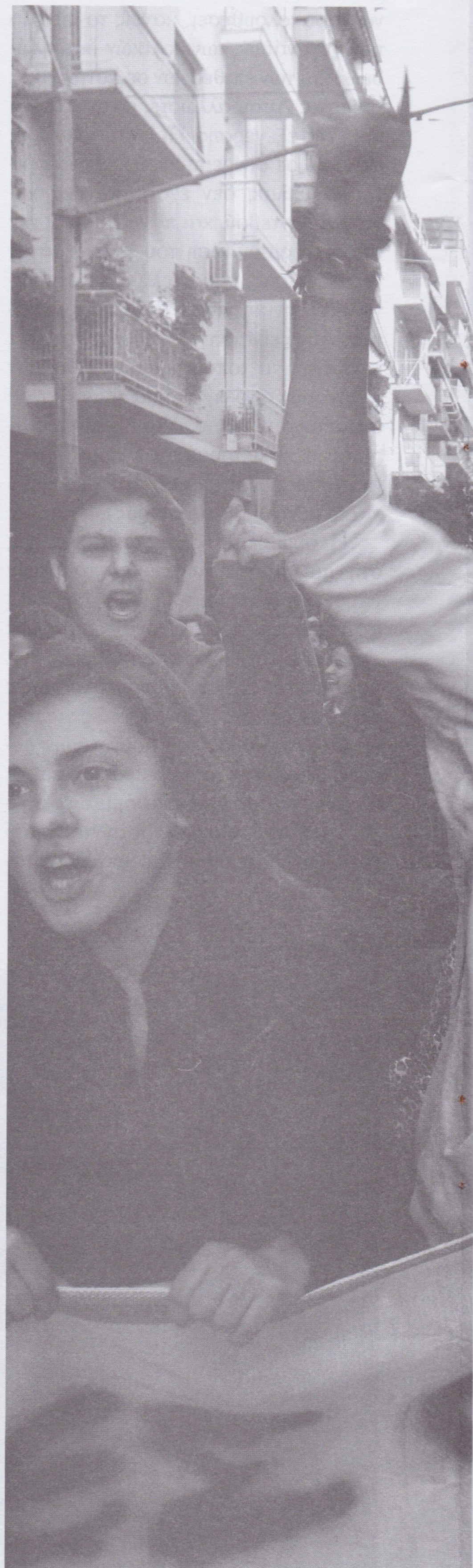
Το εργατικό κίνημα

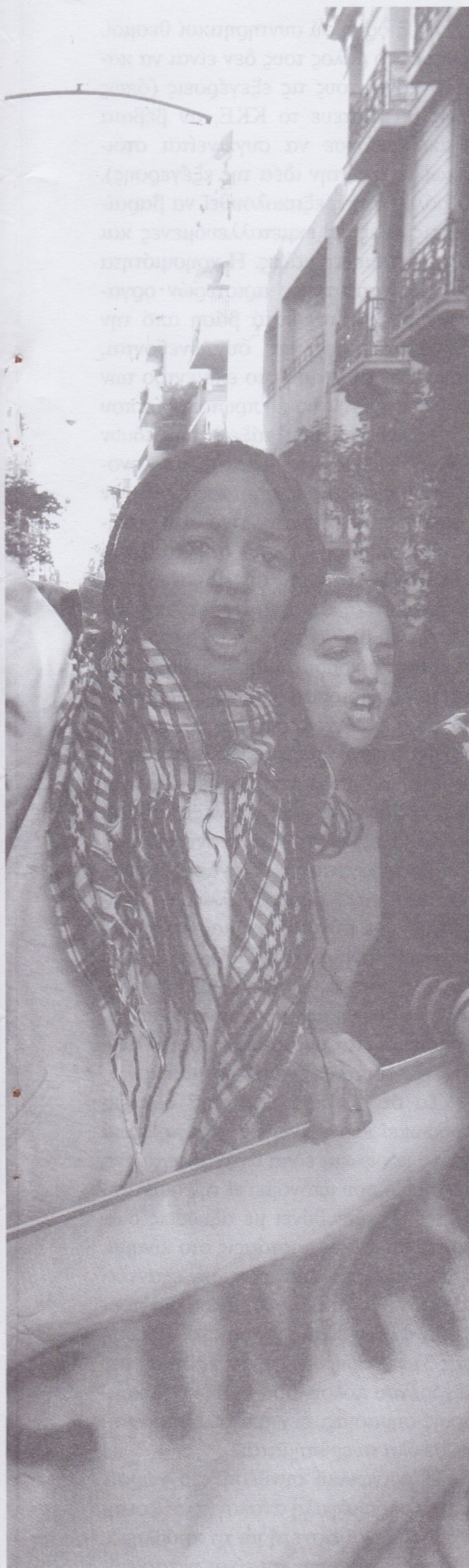
Η ολιγωρία του, οργανωμένου ή μη, εργατικού κινήματος ήταν ασφαλώς αυτό που έλειπε ώστε η νεολαιίστικη έκρηξη να εξελιχθεί σε μια καθολική κοινωνική εξέγερση με σαφή δυνατότητα νίκης. Είναι αναμφίβολο ότι αυτή η παρατήρηση θα εγκαινιάσει ένα νέο κύκλο στην παραφιλολογία περί ιστορικής υπέρβασης του επαναστατικού ρόλου της εργατικής τάξης, περί νέων υποκειμένων, περί εγκατάλειψης των συνδικάτων και των εργατικών κομμάτων ως παρωχημένων οργανωτικών δομών κλπ. Για να μιλήσουμε σοβαρά, όμως, είναι ακριβώς τώρα που το πρόβλημα της κινητοποίησης της εργατικής τάξης γίνεται πιο φλέγον και που η εξύψωση της ταξικής συνείδησης αναδεικνύεται σε κεντρικό διακύβευμα. Τα ερωτήματα και τα διλήμματα δεν παρακάμπτονται, αντιθέτως τίθενται πιο επιτακτικά.

Η άκρα αριστερά φαίνεται ότι δεν υποτίμησε, ή τουλάχιστον δεν απέφυγε την αναμέτρηση με το καθήκον της κινητοποίησης των εργαζομένων, παρά τις ισχνές της δυνάμεις στο εργατικό κίνημα. Η απόφαση της συνέλευσης πρωτοβάθμιων εργατικών σωματείων και ομοσπονδιών της εκπαίδευσης, που έγινε στην κατειλημμένη Νομική, να επιμείνει στην προγραμματισμένη πορεία την ημέρα της Γενικής Απεργίας (10 Δεκέμβρη), παρά την υπαναχώρηση της ηγεσίας της ΓΣΕΕ και του ΣΥΡΙΖΑ σε ένδειξη υπευθυνότητας για την αποφυγή «επεισοδίων», ήταν, όπως έδειξε και η κατά πολύ υπέρτερη των οργανωμένων δυνάμεών μας συμμετοχή, οπωσδήποτε επιτυχημένη. Η στοχευμένη αυτή ρήξη με τη συνδικαλιστική ηγεσία και η έμπρακτη άρνηση της επίδοσης διαπιστευτηρίων νομιμοφροσύνης στο κράτος αποτέλεσε μια ουσιαστική πολιτική παρέμβαση στο εργατικό κίνημα. Το περιστατικό, βεβαίως, αξιοποιήθηκε και ως πρώτη ύλη των γνωστών φαντασιώσεων για το «νέο εργατικό κίνημα» και τα «ανεξάρτητα κέντρα αγώνα», αποσιωπώντας το αδιαφιλονίκητο γεγονός ότι κατά τα άλλα οι μάζες των εργαζομένων έμειναν σχετικά απαθείς. Ανεξαρτήτως αυτής της χαριτωμένης όψης, ωστόσο, η πρωτοβουλία όχι μόνο αναχαίτισε την προσπάθεια για επιστροφή στην ομαλότητα, αλλά αποτέλεσε τρόπον τινά και μια παρακαταθήκη όχι άσχετη με τις πρόσφατες κινητοποιήσεις ταξικής αλληλεγγύης στην Κωνσταντίνα Κούνεβα και τις εργαζόμενες στην καθαριότητα. Πράγματι, η άκρα αριστερά, παρά την καθυστερημένη εμπλοκή της και τη σχεδόν παντελή απουσία της από την κατάληψη του ΗΣΑΠ, συστρατεύθηκε ενεργά στην υπόθεση της πρωτοβουλίας των πρωτοβάθμιων σωματείων και στην πολύ σημαντική από την άποψη της συμμετοχής εργαζομένων διαδήλωση της Πέμπτης 22/1. Αν συνδυάσει κανείς τα δεδομένα αυτά με άλλες πρόσφατες κινήσεις, όπως οι κινητοποιήσεις εναντίον των απολύσεων στον Πατάκη, μπορεί να διακρίνει τα σημάδια μιας ενδεχόμενης γενικότερης τόνωσης των εργατικών αγώνων στη βάση, στοιχείο εξαιρετικά πολύτιμο και γι' αυτό απαραίτητο να αποτιμηθεί με ψυχραιμία.

Λιγότερα συνθήματα και πιο πολλή δουλειά

Παρότι οι αγωνιστές της ήρθαν σε επαφή και διαπαιδαγωγήθηκαν σε νέες μορφές πάλης, διευρύνοντας το σύνηθες οπλοστάσιό τους, δεν μπορεί να ειπωθεί ότι η άκρα αριστερά στο σύνολό της ξεπέρασε τα όριά της. Σε αρκετές περιπτώσεις η δουλειά στη βάση παραμελήθηκε και οι μορφές αυτοοργάνωσης υποτιμήθηκαν. Οι εξαντλητικοί ρυθμοί των ημερών δεν αποτελούν δικαιολογία για την εγκατάλειψη των λεγόμενων κέντρων αγώνα καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας και, κυρίως, της νύχτας, όπως συνέβη κατ' εξοχήν στη Νομική. Το φαινόμενο ήταν αρκετά φαιδρό ιδίως στην περίπτωση οργανώσεων που φρόντιζαν να κάνουν επάλληλες και μεγαλόστομες τοποθετήσεις στις συνελεύσεις και στη συνέχεια να εξαφανίζονται σχεδόν ακαριαία. Στο

ίδιο μοτίβο οι ίδιες οι φοιτητικές καταλήψεις, ιδιαίτερα μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων, όταν και το καθήκον έμπαινε πιο πιεστικά, αφέθηκαν στον αυτόματο, με προφανή ευθύνη ορισμένων σχημάτων της ΕΑΑΚ: οι συντονιστικές επιτροπές κατάληψης, συχνά σκόπιμα, δεν ενεργοποιήθηκαν, αρκετές σχολές έμεναν κλειστές τη νύχτα και οι εξωστρεφείς δράσεις ήταν υποτυπώδεις ή ανύπαρκτες. Το γεγονός αυτό είναι αναμφίβολα ένας από τους παράγοντες (όχι, φυσικά, ο μοναδικός) που συνέτειναν στην πρόσφατη αποκλιμάκωση των κινητοποιήσεων στα πανεπιστήμια.

Η υποτίμηση των δομών αυτοοργάνωσης, οι οποίες ούτως ή άλλως κατέχουν μια πολύ περιφερειακή θέση στη σκέψη και την πρακτική πολλών οργανώσεων του χώρου, αποκρυσταλλώθηκε εναργώς και στην καταστροφική διάσπαση του Συντονιστικού Γενικών Συνελεύσεων και Καταλήψεων, το οποίο στην πραγματικότητα τέλεσε υπό την ομηρία των αντικρουόμενων σχεδιασμών συγκεκριμένων οργανώσεων. Όση σημασία κι αν είχαν πράγματι τα διλήμματα τακτικής και οι διαφωνίες σχετικά με την κατάληξη των πορειών, είναι προφανές ότι η αντιπαράθεση έγινε με ακραίους, εμμονικούς και αρκετά προσχηματικούς όρους. Τα φοιτητικά μπλοκ, αλλά και ορισμένες ομάδες μαθητών, κλήθηκαν εκβιαστικά να ακολουθήσουν τη μια ή την άλλη επιλογή και αυτό που έμεινε τελικά ήταν η διάσπαση σε δύο συντονιστικά, η οποία, σε μια τόσο κρίσιμη συγκυρία, υπονόμευσε τη δυνατότητα του φοιτητικού κινήματος να προσδιορίσει με σαφήνεια τους στόχους του και να βοηθήσει τη νεολαιίστικη έκρηξη να πάρει μια πιο οργανωμένη μορφή.

Οι προσπάθειες προσέγγισης στο μαθητικό κίνημα, από την άλλη, ήταν για ακόμα μια φορά εντελώς σπασμωδικές και επιπόλαιες. Στην πραγματικότητα η σύνδεση έμεινε σχεδόν αποκλειστικά στο επίπεδο της συμπόρευσης στο δρόμο και της ανταλλαγής αιτημάτων, κι αυτά όχι χωρίς αντιφάσεις. Η φοιτητική άκρα αριστερά απέτυχε να έλθει σε ουσιαστική επαφή με το μαθητικό κίνημα, σε μια περίοδο, μάλιστα, κατά την οποία παρουσιάστηκε για πρώτη φορά με στοιχειωδώς σοβαρούς όρους μια πολιτική και οργανωτική ρήξη με τα ασφυκτικά κηδεμονευόμενα από την ΚΝΕ Συντονιστικά Αγώνα Σχολείων. Η απεύθυνση των σχημάτων της ΕΑΑΚ στους μαθητές έγινε κατά βάση από ντουντούκας, ο απευθείας συντονισμός ενέπλεξε μια μη αντιπροσωπευτική μειοψηφία που δεν ήξερε ακριβώς ποιους έχει απέναντί της και η παρέμβαση στα σχολεία, όπου επιχειρήθηκε, έγινε συχνά, κατά εντελώς απαράδεκτο τρόπο, μέσα από την αυτοτελή παρέμβαση των οργανώσεων.

Ήρεμα, ήρεμα, δεν είμαι τρομοκράτης

Ο αναρχικός και αντιεξουσιαστικός χώρος έπαιξε κατά κοινή ομολογία έναν εξέχοντα ρόλο στα γεγονότα του Δεκέμβρη. Εκτός των πολύμορφων εξεγερσιακών πρακτικών και της καλής οργάνωσης των κατειλημμένων χώρων που διαχειριζόταν, ο χώρος, ή τουλάχιστον το τμήμα με την πιο ταξική αναφορά, πήρε μια σειρά ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες, όπως ήταν πάνω απ' όλα η κατάληψη του ΗΣΑΠ και η αποκάλυψη των εγκληματικών του ευθυνών στην υπόθεση της Κωνσταντίνας Κούνεβα και ευρύτερα της ασύδοτης εκμετάλλευσης των καθαριστριών.

Στο βαθμό που αποτέλεσε οργανικό κομμάτι του κινήματος, η κάπως στενότερη επαφή της άκρας αριστεράς με τον αναρχικό και αντιεξουσιαστικό χώρο ήταν μάλλον αναπόφευκτη και, πάντως, επιθυμητή. Τα φοβικά σύνδρομα διαφόρων τύπων, ωστόσο, δεν έλειψαν παντελώς.

Το ζήτημα, φυσικά, δεν είναι να ζηλέψουμε ή να θαυμάσουμε τους αναρχικούς. Η αξιοπιστία της παρέμβασής τους, άλλωστε, στηρίχθηκε εν πολλοίς και στην «αντιεξουσιαστική» πρακτική που ούτως ή άλλως υιοθετείται από τις μάζες στις αυθόρμητες εξεγερσιακές καταστάσεις, κι ως εκ τούτου είναι λογικό να εξασθενεί καθώς η έκρηξη οργής βαθμιαία καταλαγιάζει. Και από την άλλη πλευρά, ο αναρχικός χώρος αποδείχτηκε καταφανώς ανεπαρκής στο να προτείνει μια προοπτική νίκης στο κίνημα (όχι ότι το κατάφερε κανείς άλλος) ή

πολλές φορές ακόμα και να συμφωνήσει σε ένα στοιχειώδες πλαίσιο αιτημάτων, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στην κατάληψη της ΓΣΕΕ, επέδειξε ακραία σεκταριστικά αντανακλαστικά. Δεν περίμενε κανείς, όμως, από αυτό το χώρο, με τα δοσμένα του χαρακτηριστικά, να πρωτοστατήσει στη μετεξέλιξη της εξέγερσης σε οργανωμένο και παρατεταμένο αγώνα. Το πρόβλημα που ετέθη στην αντικαπιταλιστική αριστερά στην πραγματικότητα δεν ήταν μια αφηρημένη αποτίμηση της πολιτικής φυσιογνωμίας των αναρχικών, αλλά το κατά πόσο η ίδια είναι έτοιμη να ακολουθήσει χωρίς προκαταλήψεις πρωτοβουλίες και δράσεις που δεν αποφασίζει ή, εν πάση περιπτώσει, αν είναι πρόθυμη να συνυπάρξει με αυτές. Και, παρά την κάποια πρόοδο, αυτό πολλές φορές στάθηκε αδύνατο.

Μπροστά στο φόβο μη ελεγχόμενων βίαιων εκδηλώσεων, λοιπόν, η πλειοψηφία της άκρας αριστεράς επέλεξε κάποιες φορές να υπεκφύγει και να αποχωρήσει, αφήνοντας ενίοτε μπλοκ διαδηλωτών έκθετα στην αστυνομική καταστολή. Εύγλωττη από αυτή την άποψη είναι η εγκατάλειψη του κέντρου της Αθήνας μετά τη διαδήλωση της 9ης Ιανουαρίου προς όφελος της διενέργειας ενός εντελώς εκφυλισμένου συντονιστικού στην Ιατρική, αλλά και η φοβική αποχή από το Πολυτεχνείο κατά τη διάρκεια της κατάληψής του από αναρχικούς. Το τελευταίο στοιχείο, καθώς και οι σπασμωδικές αντιδράσεις στους αμφίβολους συναγερμούς των πανεπιστημιακών διοικήσεων σχετικά με το άσυλο, που κατέληξαν οριακά και στην προτροπή για ειρηνική εκκένωση του Πολυτεχνείου από τους καταληψίες, δείχνει ότι ο χώρος δεν έμεινε, δυστυχώς, απολύτως ανεπηρέαστος από την προβαλλόμενη ιδέα ότι το πανεπιστημιακό άσυλο κινδυνεύει κατά βάση από τα επεισόδια.

Σε μια λανθάνουσα λογική επίδειξης υπευθυνότητας απέναντι σε ανεύθυνες εκδοχές κινηματικής δράσης υπάγεται σε τελευταία ανάλυση και η βεβιασμένη απερίφραστη καταδίκη των λεγόμενων τρομοκρατικών επιθέσεων, παρότι αυτό είχε αποφευχθεί στην περίπτωση των μολότοφ ή των επιθέσεων σε καταστήματα. Οι συνωμοτικές πράξεις αυτοδικίας αδιαμφισβήτητα κάθε άλλο παρά προάγουν τη νικηφόρα προοπτική του κινήματος, ωστόσο από αυτή τη διαπίστωση μέχρι την ελαφρόμυαλη απονομή τίτλων όπως «προβοκάτορες», «βαλτοί» κλπ. και τα αβασάνιστα σενάρια διαφόρων συμπαιγνιών υπάρχει μεγάλη απόσταση. Στο κάτω-κάτω, κάτι θα έπρεπε να έχουμε μάθει από την τραγική αμηχανία των περισσότερων οργανώσεων μετά τη σύλληψη των μελών της 17 Νοέμβρη και τη μοιραία αδυναμία τους, μετά από δεκαετίες συνωμοσιολογίας για πράκτορες της CIA, να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους ως πολιτικών κρατουμένων.

Ιστορική ανεπάρκεια

Οι συγκεκριμένες αδυναμίες και στρεβλώσεις της παρέμβασης της άκρας αριστεράς που επισημάνθηκαν δε μπορούν να αποδοθούν αποκλειστικά σε επιμέρους λανθασμένες εκτιμήσεις ή τακτικές, καθώς αντανακλούν ως ένα βαθμό ευρύτερες πολιτικές αδυναμίες πολλών από τις οργανώσεις και τα σχήματά της. Δεν ήταν, όμως, αυτές οι αδυναμίες που εμπόδισαν την άκρα αριστερά να αναλάβει στο ακέραιο το ρόλο που θα της αντιστοιχούσε σε μια εξεγερσιακή κατάσταση. Παρόλα τα λάθη, άλλωστε, η παρουσία της στο δρόμο ήταν σε γενικές γραμμές ουσιαστική και προωθητική. Το πρόβλημα της αντικαπιταλιστικής αριστεράς να ανταποκριθεί πλήρως στα καθήκοντά της, διεκδικώντας για τον εαυτό της στην πράξη τον τίτλο του επαναστατικού χώρου, θα πρέπει να αναζητηθεί σε μια βαθύτερη πολιτική ανεπάρκεια.

Όσο σημαντική κι αν ήταν η βραχυπρόθεσμη συμβολή πολιτικών χώρων στην πυροδότηση της νεολαιίστικης έκρηξης, αυτή θα ξεσπούσε, με μεγαλύτερη ή μικρότερη ένταση, ούτως ή άλλως. Σε συνθήκες κοινωνικού αναβρασμού η αυθόρμητη κίνηση των μαζών κατά κανόνα ξεπερνά την οργανωμένη δράση και, όπως σχολίαζε ο Λένιν, τοποθετείται πιο «αριστερά» από τα εργατικά κόμματα και τις οργανώσεις. Αυτό δε σημαίνει ότι οι οργανώσεις είναι εξ ορισμού συντηρητικοί θεσμοί, αλλά ότι ο ρόλος τους δεν είναι να κάνουν μόνες τους τις εξεγέρσεις (όπως ίσως θα πίστευε το ΚΚΕ, αν βέβαια εξακολουθούσε να συγκινείται στοιχειωδώς από την ιδέα της εξέγερσης). Ο ρόλος αυτός εξακολουθεί να βαραίνει τις ίδιες τις εκμεταλλευόμενες και καταπιεζόμενες μάζες. Η χρησιμότητα των επαναστατικών αριστερών οργανώσεων κρίνεται κατά βάση από την ικανότητά τους να συγχωνεύονται, μέσα από τη δράση στο επίκεντρο των αγώνων, με τη φυσική πρωτοπορία που αναδεικνύεται στις τάξεις των ίδιων των αγωνιζόμενων, να καταθέτουν ενοποιητικές πολιτικές προτάσεις για τον νικηφόρο προσανατολισμό του κινήματος και να συμβάλουν στη διάπλαση αντικαπιταλιστικών συνειδήσεων. Η ρεφορμιστική αριστερά είναι προφανές ότι δε βλέπει πέρα από τον ορίζοντα μιας κοινοβουλευτικής διευθέτησης και μιας, περισσότερο ή λιγότερο προοδευτικής, διαχείρισης της κοινωνικής οργής (στην προκειμένη περίπτωση, βέβαια, ακόμα κι αυτό ισχύει μόνο για το ΣΥΝ, αφού το ΚΚΕ επέλεξε καθαρά να παραταχθεί στην απέναντι πλευρά του οδοφράγματος). Ο αναρχικός χώρος αποφεύγει ούτως ή άλλως να αναμετρηθεί με το καθήκον μιας κεντρικής πολιτικής αναμέτρησης. Ακόμα και η άκρα αριστερά, ωστόσο, που θεωρητικά θα ήταν η μόνη ικανή να το κάνει, παρουσιάζεται, δυστυχώς, ιστορικά ανέτοιμη μπροστά σε ένα τέτοιο καθήκον.

Το ότι η άκρα αριστερά δεν εκπροσωπεί ένα κοινωνικά και πολιτικά ορατό μόρφωμα είναι αναντίρρητα ένα δεδομένο που υπονομεύει την ικανότητά της να απευθύνει με αξιώσεις διακριτές πολιτικές προτάσεις στο κίνημα. Όμως αυτή η διαπίστωση δεν εξαντλεί το θέμα. Θα ήταν πολύ βολικό να πούμε ότι η λύση είναι η ενωτική εκδήλωση στις 31 Γενάρη, όμως η συγκρότηση του λεγόμενου πόλου, όσο κι αν είναι κομβικής σημασίας, δεν αποτελεί απάντηση σε όλα τα ερωτήματα.

Η κοινωνική σύνθεση του χώρου, με την υδροκέφαλη αναλογία σε φοιτητές, δεν είναι άσχετη με το πρόβλημα, όσο κοινότοπη και αν είναι η παρατή-

ρηση αυτή. Η μειωμένη εκπροσώπηση της εργατικής τάξης εξηγεί εν μέρει το πολιτικό έλλειμμα της παρέμβασης, από την άλλη, όμως, αληθεύει εξίσου και το αντίστροφο: η προγραμματική και τακτική ανεπάρκεια δυσχεραίνει τη διείσδυση στην εργατική τάξη. Το ζήτημα, πάντως, δεν είναι να αποφασίσουμε αν η κότα έκανε το αβγό ή το αβγό την κότα, αλλά να αναγνώσουμε τα ίδια τα όριά μας. Η προσπάθεια αυτή μας επαναφέρει μοιραία στην, όχι και τόσο πρωτότυπη, συζήτηση για τις συμπληγάδες της εμμονικής προσκόλλησης στο «πολιτικό περιεχόμενο», από τη μία, και τον στενό συνδικαλισμό, από την άλλη.

Πράγματι, ένα τμήμα της άκρας αριστεράς στοιχίζεται πίσω από την αντίληψη ότι η όξυνση του κινήματος περνάει κατά κύριο λόγο μέσα από την εμβάθυνση του διακηρυκτικού του περιεχομένου. Η νίκη μιας κοινωνικής έκρηξης θεωρείται ότι κρίνεται πριν απ' όλα από το κατά πόσο αυτή θα εξοπλιστεί με κείμενα που βρίθουν αφηρημένου αντικαπιταλισμού, ο οποίος συνίσταται εν πολλοίς σε μια ακατάσχετη καταγγελιολογία. Το πρόβλημα με αυτή την αντίληψη είναι ότι αρνείται να δει τις συγκεκριμένες συνθήκες κάτω από τις οποίες συγκροτείται η αγωνιστική συλλογική συνείδηση, που στην πραγματικότητα τροφοδοτείται περισσότερο από την άμεση κινηματική εμπειρία, παρά από την εκ των προτέρων ζύμωση πάνω σε σχοινοτενή πλαίσια ανάλυσης και διεκδικήσεων. Ως αποτέλεσμα η προτεραιότητα μετατοπίζεται από τα συγκεκριμένα διλήμματα του κινηματικού σχεδιασμού στις μακροσκελείς αόριστες αντιπαραθέσεις των αμφιθεάτρων, κάτι που φάνηκε και κατά τη διάρκεια των γεγονότων του Δεκέμβρη. Οι μορφές πάλης και οι δομές αυτοοργάνωσης αποκτούν δευτερεύουσα σημασία, αφού το κρίσιμο είναι το τι λες.

Προφανώς η απάντηση σε αυτή τη διακηρυκτική πλειοδοσία δεν είναι ο πολιτικός μινιμαλισμός που παραδοσιακά προτείνει ο μ-λ χώρος, υπό το διαρκή φόβο της ενσωμάτωσης του κινήματος σε μια ακίνδυνη πολιτικά κατεύθυνση, μέσω της ικανοποίησης επιμέρους αιτημάτων. Κάτι τέτοιο παραβλέπει εντελώς το δεδομένο ότι τα αιτήματα δεν είναι νεκρές φόρμουλες που μπορούν να ερμηνευτούν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο και αποσπασματικά, αλλά προτείνονται ακριβώς ως ένα συνολικό πλαίσιο αιχμών ικανών να συγκεφαλαιώσουν και να κατευθύνουν τον αγώνα των ίδιων των καταπιεσμένων. Κι εν πάση περιπτώσει, το αν ένα κίνημα είναι επιρρεπές στην εξαπάτηση από την κυβέρνηση ή όχι δεν κρίνεται από το κατά πόσο έχει περιορίσει στις διακηρύξεις του το περιθώριο παρερμηνείας, αλλά από το επίπεδο της συνείδησης των αγωνιζόμενων μαζών, στην εξύψωση του οποίου κατατείνει και η διατύπωση συγκεκριμένης αιτηματολογίας. Το συγκεκριμένο πρόβλημα που τίθεται, επομένως, είναι η διαλεκτική σύνδεση της κινηματικής πρακτικής και του πολιτικού λόγου, έτσι ώστε τα αιτήματα να μη μένουν στο επίπεδο της άμορφης κοινής γνώμης και πίσω από τις διαθέσεις των μαζών, αλλά ούτε να αποκόπτονται από αυτές κάνοντας άλματα στο κενό.

Στο ίδιο πρόβλημα δυσκολεύεται να δώσει μια έγκυρη απάντηση το επίσης σημαντικό εκείνο τμήμα της άκρας αριστεράς που έχει περιορίσει τον εαυτό του σχεδόν αποκλειστικά στη συνδικαλιστική δράση μέσα στους επιμέρους κοινωνικούς χώρους, εις βάρος της πολιτικής δράσης. Η έκδηλα φοιτητοκεντρική οπτική υποβαθμίζει την ανάγκη να βρεθούν οι συνδετικοί κρίκοι μεταξύ των διαφόρων τομέων του κινήματος. Αυτό εκφράζεται με δύο τρόπους. Αφ' ενός με την άρνηση ενοποιητικών πολιτικών αιτημάτων-αιχμών, όπως ήταν χαρακτηριστικά το «κάτω η κυβέρνηση» (το σκεπτικό της άρνησης του συνθήματος αυτού καταδεικνύει μια σύγχυση των αντικαπιταλιστικών με τα αντικυβερνητικά αιτήματα, καθώς και μια υποτίμηση της σημαντικής μετατόπισης του συσχετισμού δύναμης προς την πλευρά των εργαζομένων, την οποία συνεπάγεται η πτώση μιας κυβέρνησης υπό την πίεση του κινήματος), αλλά και μεταβατικών αιτημάτων, όπως η εθνικοποίηση χωρίς αποζημίωση των επιχειρήσεων που κλείνουν και ο εργατικός έλεγχος. Αφ' ετέρου, με μια αδυ-

ναμία φυσικής και πολιτικής υποστήριξης των ποικίλων κοινωνικών κινημάτων, του αντιρατσιστικού, του αντιπαγκοσμιοποιητικού και, για να μην πάμε πολύ μακριά, του ίδιου του εργατικού. Υπό αυτές της συνθήκες, δεν εκπλήσσει ιδιαίτερα ο εντελώς υποκειμενικός υπερτονισμός της βαρύτητας επιμέρους τακτικών επιλογών, σε βαθμό που να συσκοτίζει τα πραγματικά πολιτικά διλήμματα. Ενδεικτικά αυτού του φαινομένου είναι ορισμένα κείμενα απολογισμού της νεολαιίστικης εξέγερσης που επικεντρώνουν την ανάλυσή τους αποκλειστικά στο πού έστριψε ή δεν έστριψε μια πορεία, σαν από αυτό και μόνο να κρινόταν η επιτυχία του κινήματος, γεγονός που καταδεικνύει μια ελλιπέστατη κατανόηση των συνολικών πολιτικών διακυβευμάτων.

Από την άλλη, η ίδια στενά συνδικαλιστική αντίληψη ευθύνεται για την πρόσφατη πρόωρη αναδίπλωση τακτικής των σχημάτων της ΕΑΑΚ σε ορισμένες σχολές. Στο όνομα της «αξιοπιστίας» στα μάτια των φοιτητών και υπό το φόβο να χαθούν συνελεύσεις οι προτάσεις για καταλήψεις αποσύρθηκαν. Χωρίς αυτό να υπονοεί ότι τα ΕΑΑΚ έκλεισαν το κίνημα ή να παραγνωρίζει το γεγονός ότι πράγματι εμφανίστηκε μια αγωνιστική κάμψη ανεξάρτητα από εμάς, είναι γεγονός ότι, σε μία τόσο κρίσιμη στιγμή, δεν εξαντλήθηκαν όλα τα περιθώρια. Και είναι επίσης γεγονός ότι δεν μπορεί να θεωρείται και μεγάλη επιτυχία το να πάρεις μια συνέλευση, αν σε αυτή έχεις ήδη αναγκαστεί να προτείνεις κάτι πολύ λιγότερο από αυτό που πιστεύεις ότι πρέπει να γίνει. Ή, αλλιώς, η επιτυχής διαχείριση της ήττας δε σημαίνει και νίκη.

Επίλογος

Όπως διευκρινίστηκε προκαταβολικά, είναι ακόμα νωρίς για να βγουν οριστικά συμπεράσματα. Η δυναμική της εξέγερσης δεν έχει σβήσει ακόμα και οι πολύμορφες δράσεις συνεχίζονται σε πολλά μέτωπα. Το παρόν κείμενο γράφτηκε σε δύο φάσεις για να παρεμβληθεί η συμμετοχή στον ακτιβισμό στο μέγαρο μουσικής. Είναι, ωστόσο, σαφές ότι έχει επέλθει μια κάμψη. Ένας πρώτος κύκλος έχει κλείσει, χωρίς μάλιστα να φέρει την κεφαλαιώδη νίκη που το κίνημα διεκδίκησε.

Σε αυτό το φόντο, η ιδιαίτερη έμφαση στην κριτική, αλλά και αυτοκριτική, δε σημαίνει ότι παραγνωρίζεται ο καίριος ρόλος της άκρας αριστεράς στην πρόσφατη εξέγερση. Έχουμε σοβαρούς λόγους να είμαστε περήφανοι. Ασύγκριτα περισσότερους, φυσικά, απ' όσους έχει το ΚΚΕ, που έπαιξε ανοιχτά το ρόλο κρατικού κατασταλτικού μηχανισμού, ευθυγραμμιζόμενο απόλυτα στον εθνικό στόχο της κοινωνικής ειρήνης και δεχόμενο γι' αυτό το λόγο δικαίως τις φιλοφρονήσεις του ΠΑΣΟΚ, της κυβέρνησης και της ακροδεξιάς. Αλλά, βέβαια, περισσότερους κι απ' όσους έχει ο ΣΥΡΙΖΑ, που βρέθηκε σε σαφώς πιο εξωτερική θέση απέναντι στα γεγονότα και τήρησε μια αμφιταλαντευόμενη στάση ισορροπιών ανάμεσα στη διάθεσή του να υποστηρίξει την έκρηξη της νεολαίας και στην ανάγκη του να πιστοποιήσει την υπευθυνότητά του επιμένοντας στις ειρηνικές μορφές πάλης.

Δεν είναι, όμως, ώρα για πανηγυρισμούς, αλλά για σοβαρή αποτίμηση. Εκ των πραγμάτων, την άκρα αριστερά βάραινε περισσότερο απ' όλους το καθήκον να μετατρέψει την αυθόρμητη εξέγερση σε συνειδητό παρατεταμένο αγώνα με συγκροτημένα υποκείμενα και σαφείς στόχους. Το γεγονός ότι δεν είχε ακόμα τις δυνάμεις και τα εφόδια να το κάνει είναι που καθιστά την αυτοκριτική πιο αναγκαία, ιδιαίτερα εν όψει των ελπιδοφόρων ανασυνθετικών διεργασιών του επόμενου διαστήματος. Γιατί αυτό το ρόλο θα μας ξαναζητηθεί να τον παίξουμε.

ΑΠΟ ΤΑ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ

ΟΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Μια σημαντική διαφορά του Δεκέμβρη από αντικαταστασταλτικούς αγώνες του παρελθόντος, όπως λ.χ. εκείνοι του 1985 με αφορμή τη δολοφονία του Μιχάλη Καλτεζά, ήταν ότι αυτή τη φορά οι συγκρούσεις, από την πρώτη κιόλας νύχτα δεν περιορίστηκαν στο Πολυτεχνείο και στα Εξάρχεια.

του Βαγγέλη Κούταλη

Στον δημόσιο λόγο, και ιδίως στην προπαγάνδα που εξαπολύουν τα ελεγχόμενα από το μεγάλο κεφάλαιο μέσα μαζικής ενημέρωσης, η εξέγερση του Δεκέμβρη δεν φαίνεται να είναι παρά ένα ξέσπασμα νεολαιΐστικης βίας, άλλοτε τυφλό, κι επομένως ηθικά μεμπτό, πρόσφορο να κατασταλεί στο όνομα της Δημοκρατίας ή τέλος πάντων να καταδικαστεί χωρίς περιστροφές, κι άλλοτε απεγνωσμένο, όπως μια ύστατη έκφραση της λαχτάρας των νέων να ακουστούν απ' τους διεφθαρμένους πρεσβύτερους, κι επομένως υπόθεση των παιδοψυχολόγων, των κοινωνιολόγων, άντε και των ειδικών της επικοινωνίας. Από αυτό το παραμύθι δεν λείπει ο δράκος, μόνο που δεν είναι εκείνος που πραγματικά τη νύχτα της 6ης του Δεκέμβρη όπλισε το χέρι του μπάτσου, ούτε εκείνος που νόμιμα μονοπωλεί, σε καθημερινή βάση, τη βία, επειδή η κοινωνία μας δεν χωρίζεται κυρίως σε «παιδιά» και «μεγάλους», αλλά σε εκμεταλλευτές και εκμεταλλευόμενους. Όπως σε όλα τα παραμύθια που θέλουν να κατευνάσουν τα πάθη, ο κακός δράκος, εδώ, είναι μια καρικατούρα: ένα φάντασμα που πρέπει πάση θυσία να ξορκιστεί. Κι εκείνο που απεικονίζεται, εν είδει καρικατούρας, ως δράκος είναι το εξεγερμένο πλήθος του Δεκέμβρη, δηλαδή εκείνο το αλληλέγγυο «εμείς», το συλλογικό νομαδικό υποκείμενο, που διαμορφώθηκε στους δρόμους, και για κάποιες μέρες ήταν ανεξέλεγκτο όχι

μονάχα από τους κατασταλτικούς και πειθαρχικούς μηχανισμούς του καπιταλιστικού κράτους, άλλα και από τους ιδεολογικούς-πολιτισμικούς θεσμούς του, από το σύνολο των τελετουργικών εκείνων πρακτικών εθελούσιας καθυπόταξης, που ακατάπαυστα και σχεδόν ανεπαίσθητα, ως ένα παραμόνιμο φόντο του κανονικοποιημένου κοινωνικού είναι, οργανώνουν τη συναίνεση στην αστική ταξική κυριαρχία.

Να το πούμε με μια (φαινομενικά) απλή πρόταση: τον Δεκέμβρη δεν έγιναν κυρίως μπάχαλα. Αυτήν την επίγνωση προσπαθούν να αποσοβήσουν, με τα κλαψουρίσματα περί βανδαλισμών, τις εκφοβιστικές «διαρροές» για την ανάγκη επιβολής του Νόμου, ή τους ανήσυχους προβληματισμούς τους για τους νέους που παράτησαν για λίγο τα κινητά και έπιασαν τις πέτρες, οι επαγγελματίες image-makers της καπιταλιστικής ευταξίας, καθώς και οι επαγγελματίες εκπρόσωποι των δυναστευόμενων τάξεων στο κράτος, δηλαδή η γραφειοκρατία των ρεφορμιστικών εργατικών κομμάτων και του οργανωμένου εργατικού κινήματος. Οπωσδήποτε την Δευτέρα 8 Δεκέμβρη υπήρξε μια κορύφωση, σε δεκάδες πόλεις της χώρας, της λαϊκής αντι-βίας, με στόχους τις δυνάμεις καταστολής και ορισμένα χτυπητά σύμβολα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης (τράπεζες, καταστήματα πολυεθνικών εταιρειών κλπ.). Αλλά τις επόμενες μέρες παρουσιάστηκε μια εξέλιξη που πολύ δύσκολα μπορούσε να προβλεφθεί, και εξίσου δύσκολα να ελεγχθεί, είτε μέσω καταστολής είτε μέσω χειραγώγησης: μια σειρά από καταλήψεις δημόσιων κτιρίων διέσπειραν σε αρκετές γειτονιές της Αθήνας (και όχι μόνο) εστίες αυτοδιαχείρισης ως χώρους απελευθερωμένους από τον ζυγό της καπιταλιστικής κανονικότητας. Από τις 12 μέχρι τις 23 του Δεκέμβρη στην Αθήνα είχαν καταληφθεί το Παλαιό Δημαρχείο του Χαλανδρίου (που «κανονικά» λειτουργεί ως ΚΕΠ), το Δημαρχείο του Αγίου Δημητρίου, το εγκαταλελειμμένο δημοτικό κτίριο «Γαλαξίας» στη Νέα Σμύρνη, το Πνευματικό Κέντρο της Νέας Φιλαδέλφειας, το Δημαρχείο του Περιστερίου, και το κτίριο της ΓΣΕΕ, ενώ στην υπόλοιπη χώρα έγιναν καταλήψεις στο Πνευματικό Κέντρο και στο Δημοτικό ραδιόφωνο στα Γιάννενα, στο Εμπορικό Επιμελητήριο Σερρών, και στο Δημαρχείο Συκεών στη Θεσσαλονίκη.

Το βάθος του αυθόρμητου

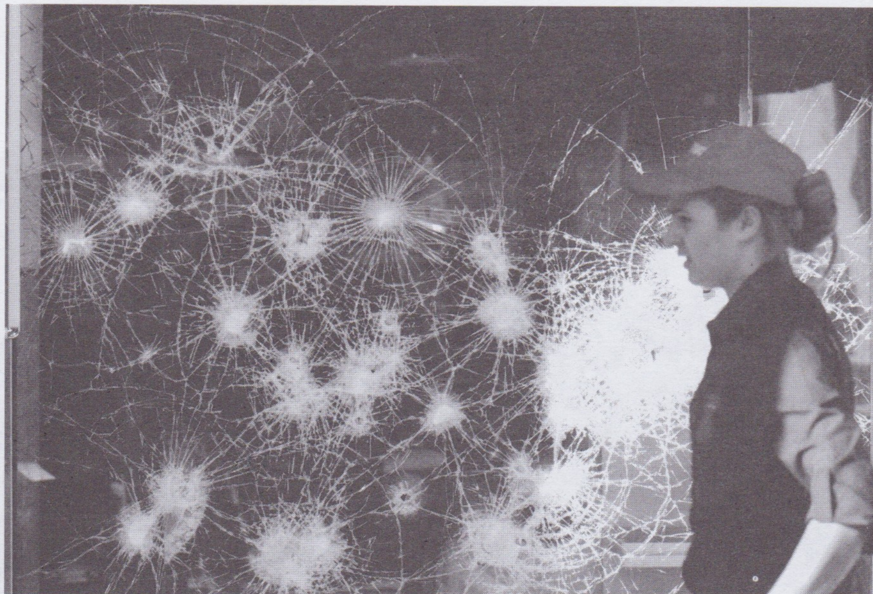
Αυτή η τάση, στην πραγματικότητα, υπήρχε από την αρχή των γεγονότων. Μια σημαντική διαφορά του Δεκέμβρη από αντικατασταλτικούς αγώνες του παρελθόντος, όπως λ.χ. εκείνοι του 1985 με αφορμή τη δολοφονία του Μιχάλη Καλτεζά, ήταν ότι αυτή τη φορά οι συγκρούσεις, από την πρώτη κιόλας νύχτα δεν περιορίστηκαν στο Πολυτεχνείο και στα Εξάρχεια, όπως περίμεναν ίσως οι δημοσιογράφοι του αστυνομικού ρεπορτάζ ή οι κάθε λογής ειδήμονες και διαχειριστές των κοινωνικών παρεκκλίσεων. Ήδη από τη νύχτα του Σαββάτου, στην Αθήνα υπήρχαν τρεις, και όχι μία, καταλήψεις πανεπιστημιακών σχολών, που λειτουργούσαν ως κέντρα αγώνα, το Πολυτεχνείο, η Νομική, και η ΑΣΟΕΕ. Στην Θεσσαλονίκη είχαμε την κατάληψη της Σχολής Θεάτρου (μια μέρα μετά), και στην Πάτρα του Παραρτήματος. Η έκταση των συγκρούσεων, επίσης, η εξάπλωσή τους σε όλες σχεδόν τις πόλεις της χώρας, είχε τον χαρακτήρα μιας διπλής συνάντησης: δεν είναι μονάχα ότι συντονίστηκε πανελλαδικά ένα πλήθος ανθρώπων και κατέβηκε στο δρόμο για να αντιμετωπίσει την κρατική βία· είναι και ότι αυτό το πλήθος συναντήθηκε,

παρά τις εσωτερικές πολιτικές διαφοροποιήσεις του, ως μια δύναμη που τείνει να αμφισβητήσει επαναστατικά τις κυρίαρχες πολιτικές πρακτικές, διεκδικώντας χώρο για ριζικά διαφορετικούς τρόπους διευθέτησης των δημόσιων υποθέσεων, που δεν θα θεμελιώνονται (και δεν θα αντεπιδρούν ενισχυτικά) στις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας που αυτές, ως σχέσεις ταξικής εξουσίας, επιτάσσουν. Η κατάληψη της ΑΣΟΕΕ, μ' όλο τον ξεκάθαρα αναρχικό πολιτικό χρωματισμό της, ήταν περισσότερο ένα εγχείρημα αυτοδιαχείρισης ενός κοινού χώρου και αυτοοργάνωσης ενός κοινού αγώνα και λιγότερο ένα κέντρο συνάθροισης αναρχικών και χάραξης επιχειρησιακών σχεδίων για τη σύγκρουση με την αστυνομία. Όσο λεπτή κι αν φαίνεται να είναι αυτή η διαφορά, πρέπει να την ιεραρχήσουμε ως βασική, αν θέλουμε να καταλάβουμε τι ήταν πράγματι ο Δεκέμβρης.

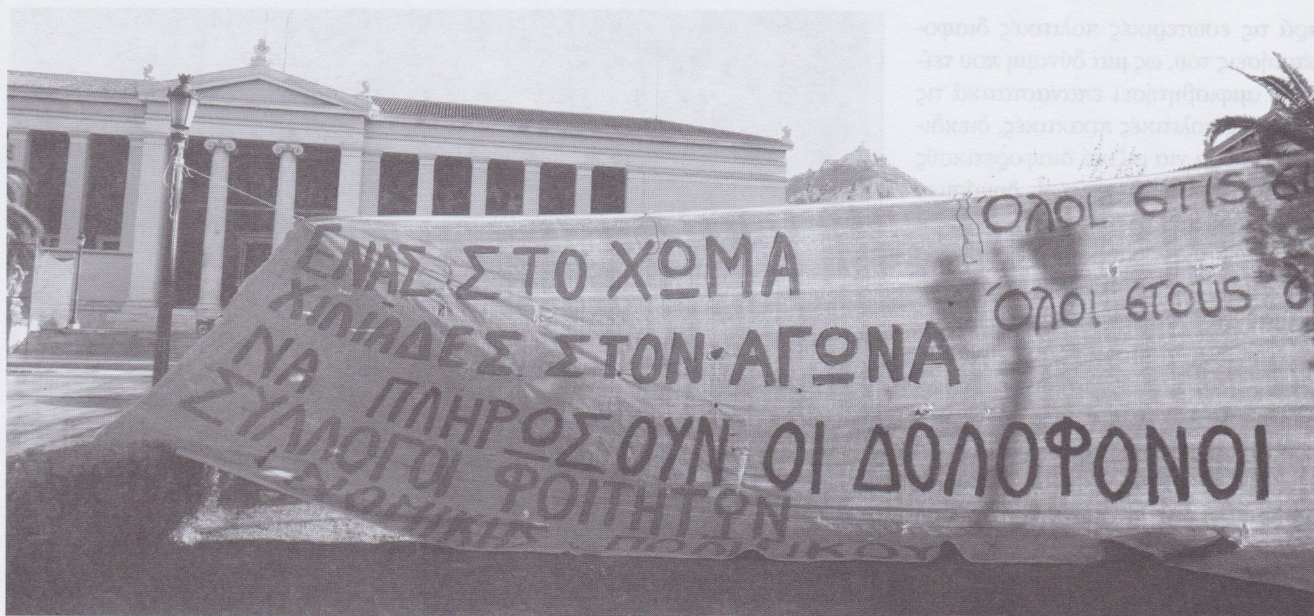
Συχνά, στη ρητορική της Αριστεράς (κοινοβουλευτικής και μη, ρεφορμιστικής και επαναστατικής) λανθάνει μια απαξίωση του αυθόρμητου, η οποία συσκοτίζει τα πραγματικά προβλήματα της διαλεκτικής μεταξύ αυθόρμητου και συνειδητού, από την άποψη τουλάχιστον μιας πολιτικής που δεν αποσκοπεί στην διαχείριση απλώς των πραγμάτων, αλλά στην αλλαγή τους. Οι αυθόρμητοι κοινωνικοί αγώνες, δηλαδή οι αγώνες που δεν ξεσπούν ως αποτέλεσμα ενός κεντρικού πολιτικού σχεδιασμού ή σε συνάφεια με έναν δρομολογούμενο τέτοιου είδους σχεδιασμό, δεν είναι ποτέ τυφλοί. Ακόμα κι αν δεν αναδέχονται μιαν εκ των προτέρων καθορισμένη στοχοθεσία, ακόμα κι αν είναι σπασμωδικοί, όπως μια βίαιη εκφόρτιση ενέργειας όπου όλα, τα καλύτερα ή τα χειρότερα, μοιάζουν να είναι δυνατά, πιάνουν πάντοτε το νήμα προηγούμενων αγώνων και ενσωματώνουν τη συνείδηση προηγούμενων εμπειριών· ενίοτε μάλιστα της επαλληλίας τους, της συνύφανσής τους που πολλαπλασιάζει το μέγεθος και τη βαθύτητά τους.

Στην περίπτωση του ελληνικού Δεκέμβρη, μπορούμε να διαπιστώσουμε

αυτήν την ενεργό μνήμη του ανταγωνιστικού κινήματος (αν μας επιτραπεί η χρήση αυτού του περιεκτικού, αν και ασαφούς, όρου), εφόσον δώσουμε την αρμόζουσα προσοχή στο γεγονός ότι τα αυθόρμητα αντανακλαστικά που επέδειξαν, από την πρώτη κιόλας νύχτα, τα μέλη των αναρχικών ή αυτόνομων ομάδων και των οργανώσεων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς (συμπεριλαμβανομένου κι ενός κομματιού του ΣΥΡΙΖΑ), χωρίς καμιά απ' τις εν λόγω συλλογικότητες να χρειαστεί να πάρει μια σχετική πολιτική απόφαση, καθώς και εκείνα των χιλιάδων ανένταχτων εξεγερμένων, τις επόμενες μέρες, αποτύπωναν, στην πραγματικότητα, την αφομοιωμένη, εγγεγραμμένη στα σώματα των αγωνιζόμενων ανθρώπων, εμπειρία μιας σειράς από πρόσφατες κοινωνικές αντιπαραθέσεις. Η κατάληψη των εγκαταστάσεων ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος και η μετατροπή του, άμεσα, σε κέντρο αγώνα, όπου διεξάγονται συνελεύσεις, αποφασίζονται σε τακτική βάση κινητοποιήσεις, κι επιδιώκεται ένας συντονισμός πολύμορφων εξωστρεφών δράσεων, παραπέμπει περισσότερο στο ριζοσπαστικό φοιτητικό κίνημα του 2006 παρά στο Χημείο του 1985. Η κατάληψη ενός δημόσιου κτιρίου, σε τοπικό επίπεδο, είναι μια πράξη που μεταφράζει στους όρους ενός επίκαιρου αγώνα τη μνήμη από μια πολλαπλότητα τοπικών κινητοποιήσεων ενάντια στην εμπορευματοποίηση του αστεακού χώρου, και τοπικών πλουραλιστικών συσπειρώσεων που, αναμετρούμενες με τις δημοτικές αρχές ή τους εργολάβους, συγκροτήθηκαν αμεσοδημοκρατικά, γιατί η μόνη ισχύς τους ήταν η συλλογική τους δύναμη, και προέταξαν την αυτοδιαχείριση των ανακτημένων δημόσιων χώρων, γιατί χρειάστηκε να αποδείξουν την ικανότητα των πολιτών να διαχειρίζονται τον κοινό τους χώρο.

Αν υπήρξαν τόσοι πολλοί άνθρωποι που «αυθόρμητα» σκέφτηκαν και αποφάσισαν να καταλάβουν κτίρια τα οποία διέπονταν από το καθεστώς του ασύλου, άνηκαν σε Δήμους ή προορίζονταν τυπικά για δημόσια χρήση, αυτό το οφείλουμε στην κεκτημένη, από τις παρελθούσες μάχες και την έκβασή τους, συνείδηση ότι οι κοινωνικοί αγώνες ενάντια στην κυριαρχία του κεφαλαίου, είτε πρόκειται για την εκπαίδευση είτε για την καθημερινή ζωή στην πόλη, εισάγουν, δεν μπορούν να αποφύγουν να εισάγουν, κατά την ίδια την εκτύλιξή τους, το ζήτημα του ποιος αποφασίζει και για τι, το ζήτημα δηλαδή της εξουσίας. Το «αυθόρμητο» περιλαμβάνει ήδη εντός του τα καίρια ερωτήματα του «συνειδητού», προϋποθέτει τη συνείδηση εκείνου που έχει ήδη παρέλθει, μολονότι δεν την αρθρώνει ως τέτοια, αλλά ως «αντανακλαστικό». Και στην εξέγερση του Δεκέμβρη συναντήθηκαν

πολλές εμπειρίες προηγούμενων αγώνων κι επιπλέον συντέθηκαν δημιουργικά, χαράσσοντας μια τομή[1] στο συνεχές του ιστορικού μας χρόνου.

Αλλαγή πίστας

Υπό ποια έννοια, ωστόσο, ο Δεκέμβρης ήταν μια τομή; Δεν είναι ούτε η μαζικότητα των πορειών και των συνελεύσεων, ούτε η αγριότητα των πρώτων οδομαχιών, ούτε η πανελλαδική εξάπλωση των συγκρούσεων, ούτε η πολιορκία των αστυνομικών τμημάτων από δεκάδες τοπικές μαθητικές πορείες, τα στοιχεία εκείνα που εξηγούν την ασυνέχεια της εξέγερσης. Όλα τα παραπάνω θα μπορούσαν να ιδωθούν ως κορύφωση μιας ογκούμενης από καιρό κοινωνικής δυσαρέσκειας, καθώς και ως εκδήλωση, με μεγάλη κοινωνική εμβέλεια, μιας αναπτυσσόμενης τα τελευταία χρόνια ετοιμότητας, από πλευράς του αναρχικού ρεύματος, τμημάτων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς, και ευρύτερα του ριζοσπαστικού φοιτητικού κινήματος, για δυναμικές συλλογικές απαντήσεις στην κρατική βία. Το σημείο όπου εμφανίζεται η κοινωνική κανονικότητα να έχει προς στιγμήν καταρρεύσει, το κρίσιμο κατώφλι που χωρίζει το πριν από το μετά, διανύθηκε όταν ο συντονισμός των κοινών κεντρικών ή τοπικών δράσεων και η αυτο-οργάνωση πίσω από τα οδοφράγματα εξελίχθηκαν σε δοκιμή αυτοδιαχείρισης δημόσιων χώρων για την προώθηση πολιτικών στόχων που ευθέως αμφισβητούν την αστική ταξική κυριαρχία. Δεν έχει τόσο σημασία, από αυτήν τη σκοπιά, η διαφορά του συνθήματος για ανατροπή της κυβέρνησης των δολοφόνων, που πρόταξαν οι αντικαπιταλιστικές οργανώσεις, από το γενικόλογο κάλεσμα των αναρχικών για συνολική ανατροπή: ο κοινός τους παρονομαστής ήταν ότι επρόκειτο για πολιτικά συνθήματα που διατυπώνονταν από «απελευθερωμένους χώρους», από χώρους δηλαδή όπου η δικαιοδοσία της απόφασης είχε περάσει από το καπιταλιστικό κράτος στα αυτο-οργανωμένα «εμείς» των εξεγερμένων.

Ο Δεκέμβρης, λοιπόν, ήταν τομή γιατί κατά τη διάρκειά του αναδείχθηκαν, για πρώτη φορά στην μεταπολίτευση, μορφές αυτο-οργάνωσης που λειτούργησαν ή έτειναν να λειτουργήσουν ως προεικάσματα συμβουλιακής εξουσίας. Εξού και το γεγονός ότι η πρωτοβουλία των κινήσεων, για μερικές μέρες, δεν άνηκε στο κράτος, αλλά στους εξεγερμένους. Οι διμοιρίτες των ΜΑΤ και οι εισαγγελείς δεν είχαν να διαχειριστούν μονάχα ένα οργισμένο πλήθος· έπρεπε να προσαρμόζουν, από ώρα σε ώρα, τις διαταγές τους σε δράσεις που δεν περιλαμβάνονταν σε κανένα από τα διαθέσιμα ενδεχόμενά τους. Σε μια πορεία μπορείς να ρίχνεις αφειδώς δακρυγόνα, αν χρειαστεί, γιατί ο νόμος στο επιτρέπει. Όχι, όμως, και μέσα σ' ένα κατειλημμένο δημαρχείο, όπου οι καταληψίες καλούν ανοιχτές λαϊκές συνελεύσεις, και συνεννοούνται με τους εργαζόμενους για το πώς θα εξυπηρετηθούν οι δημότες: εκεί έχουμε «αλλαγή πίστας», τις απαρχές μιας νέας πολιτικής θέσμισης, κάτι που ο νόμοι αυτής της κοινωνίας δεν επιτρέπουν, αλλά ούτε και απαγορεύουν, κάτι που απλά αγνοούν, γιατί ξεπερνά τις ίδιες τις προϋποθέσεις τους.

Αν όλα αυτά ακούγονται ίσως υπερφίαλα στα αυτιά ορισμένων συντρόφων είναι γιατί, εδώ και δεκαετίες, η Αριστερά είχε μάθει να συνυπάρχει ειρηνικά με το καπιταλιστικό κράτος. Κι αυτό μάλλον ήταν το μόνο κοινό, αλλά αρκούντως καθοριστικό μέχρι τώρα, έδαφος των αντικαπιταλιστικών οργανώσεων με τα ρεφορμιστικά, γραφειοκρατικά κόμματα: όσες δόσεις επαναστατικής θεωρίας κι αν είχαν να επιδείξουν οι πιο ριζοσπαστικές πτέρυγές της, το κύριο πεδίο πολιτικής παρέμβασης της σύνολης Αριστεράς ήταν οι εκλογές. Στην καλύτερη περίπτωση, ακόμα κι αν είχαμε επενδύσει μεγάλο μέρος των δυνάμεών μας στην οικοδόμηση κινημάτων, από πολιτική άποψη παραμέναμε σχολιαστές ή προπαγανδιστές πλάι στο καλά εδραιωμέ-

νο πολιτικό σκηνικό της μεταπολίτευσης, το οποίο γνώριζε ασφαλώς, κατά περιόδους, τριγμούς, αλλά χωρίς ποτέ να αμφισβητούνται στην πράξη, και με ισχυρό πολιτικό αντίκτυπο, οι όροι του παιχνιδιού. Τα σύγχρονα «δεκεμβριανά», όμως, ήταν μια εξέγερση όχι μόνο με την έννοια του ξεσηκωμού, αλλά και με αυτήν της εξόδου – μας έδειξαν πώς μπορεί να ασκηθεί πολιτική εξουσία, απόφαση για κοινές υποθέσεις και υλοποίηση αυτής της απόφασης, από τα κάτω, όταν το φάντασμα της κοινωνικής επανάστασης αρχίζει να πλανάται επικίνδυνα στις κατεχόμενες απ' το κεφάλαιο πόλεις μας.

Πριν, μπορούσαμε ακόμα να συζητάμε πώς η αντικαπιταλιστική αριστερά θα κατέβει ενωμένη στις επόμενες εκλογές, εκφράζοντας τις διάσπαρτες κοινωνικές πρωτοπορίες (τα πιο συνειδητά τμήματα της μαχόμενης εργατικής τάξης και των, δυνάμει συμμαχικών της, αυτόνομων κινημάτων). Μετά, πρέπει να συζητήσουμε στα σοβαρά πώς θα αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες μιας εργατικής πολιτικής, δηλαδή μιας πολιτικής (όχι απλά θεωρίας) που, εκκινώντας από τα αντικειμενικά συμφέροντα των εκμεταλλευόμενων και προτάσσοντας την δική τους εξουσία ως εξουσία που μπορεί να προωθήσει την καθολική κοινωνική χειραφέτηση, θα στρέφεται ενάντια στην ταξική κυριαρχία των καπιταλιστών. Μια τέτοια πολιτική πρέπει να είναι πραγματικά και όχι αφηρημένα «εφ' όλης της ύλης»: να κατατείνει στην οργάνωση του προλεταριάτου και όλων όσων υφίστανται ιδιαίτερες, προσφυείς στην καπιταλιστική τάξη πραγμάτων, καταπιέσεις, και να ενισχύει την ικανότητά τους στην αυτοκυβέρνηση, από το πιο μικρό εργασιακό κολαστήριο της υπαίθρου, από το πάρκο με τα ξεριζωμένα δέντρα της γειτονιάς μας, μέχρι την πιο μεγάλη υπόθεση δημόσιου συμφέροντος, από τους σταθμούς του ΗΣΑΠ μέχρι τα σκαλιά του Συντάγματος.

Αναρχισμός και κράτος

Χρειάζεται, εδώ, να παρατηρήσουμε και μια αξιοσημείωτη παραδοξότητα. Το αναρχικό και αυτόνομο ρεύμα ήταν εκείνο που πρωταγωνίστησε πολιτικά στην εξέγερση, μολονότι αυτή τη φορά δεν είχαν τα μπάχαλα τον πρώτο λόγο, παρά μόνο στα ρεπορτάζ του Mega και του «Βήματος». Δύσκολα αυτό το γεγονός μπορεί να γίνει κατανοητό από όσους στην Αριστερά έτρεφαν την προκατάληψη ότι οι αναρχικοί προκαλούν κυρίως επεισόδια, ή αναμασούσαν το ιδεολογικό ψέμα ότι το αναρχικό ρεύμα έχει μικροαστικό κοινωνικό DNA και άρα κάνει αναπόφευκτα και μικροαστική πολιτική. Στην πραγματικότητα, οι αναρχικοί και οι αυτόνομοι κατάφεραν να διατηρήσουν στον πολιτικό τους λόγο την έμφαση στην αλληλεγγύη, στην αυτο-οργάνωση και στην αυτοδιαχείριση, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία της Αριστεράς αρκούταν να «εκφράζει» πολιτικά τους αγώνες, και να διαγκωνίζεται περισσότερο για την προσέλκυση οπαδών παρά για την ενεργοποίηση αγωνιστών με αυτόνομη κρίση. Όσοι και όσες πολιτικοποιήθηκαν, τα τελευταία χρόνια, στο εσωτερικό αυτού του ρεύματος (και ιδίως στο ευρύ φάσμα των αυτοδιαχειριζόμενων χώρων) δεν έμαθαν μόνο, ούτε προπάντων, να βάζουν βενζίνη σε μπουκάλια, αλλά επίσης να σηκώνονται ξημερώματα για να διαμαρτυρηθούν στο λιμάνι του Πειραιά για μαζικές απελάσεις μεταναστών, να αποφασίζουν με όρους ισοτιμίας τι να κάνουν σε μια δοσμένη περίπτωση, να αναλαμβάνουν συλλογικά ευθύνες για τη διαχείριση ενός κτιρίου ή για την προετοιμασία μιας δημόσιας παρέμβασης, να βάζουν πλάτες για την συνδικαλιστική οργάνωση ορισμένων από τα πλέον χειμαζόμενα τμήματα του προλεταριάτου (π.χ. εργαζόμενοι οδηγοί δικύκλου), να παρεμβαίνουν στη γειτονιά όπου ζουν τόσο για λόγους αντιπληροφόρησης όσο και για να αποτρέψουν την τάδε ή τη δείνα δυσμενή περιβαλλοντικά ή ταξικά εξέλιξη. Χάρη σε αυτές τις πολιτικές αρετές, τις οποίες συνήθως η Αριστερά αποσιωπά ή απωθεί, είναι που το ρεύμα του αναρχισμού και της αυτονομίας κατάφερε να παίξει έναν τόσο σημαντικό ρόλο τον Δεκέμβρη.

Δυστυχώς, όμως, το γεγονός ότι πρωταγωνίστησε το συγκεκριμένο πολιτικό ρεύμα είχε και μιαν άλλη, αντίθετη, όψη: αν τα πλεονεκτήματα της πολιτικοποίησης των αναρχικών και των αυτόνομων συνέβαλαν στη δυναμική της αυτο-οργάνωσης, τα μειονεκτήματα της ίδιας αυτής πολιτικοποίησης συνέβαλαν και στην υποχώρησή της. Ο περιορισμός στην τοπικότητα της εμπειρίας, η έλλειψη κάθε ανοχής στις απόψεις που δεν ταυτίζονται με κάποια από τις υπάρχουσες παραλλαγές του αναρχισμού ή της αυτονομίας (και ορισμένες φορές η έλλειψη ανοχής γενικά στην διαφορετικά άποψη), η αδυναμία πολιτικής σύνθεσης, η καθήλωση στην τεχνική, επιτελική, διάσταση του πολιτικού σχεδιασμού, και η συνακόλουθη μονοπώληση του λόγου από τους «ειδικούς» του δρόμου, η συλλήβδην απόρριψη κάθε σχέσης με «αντιπροσώπους» ακόμα κι αν επρόκειτο για αντιπροσώπους εργατικών σωματείων (κάτι που δεν συνέβη όμως στην περίπτωση των συναδελφισσών της Κούνεβα), όλα αυτά έτειναν να αναιρέσουν τον πλουραλιστικό χαρακτήρα που κάθε εγχείρημα αυτοδιαχείρισης εξ ορισμού οφείλει να έχει, και να ξαναφέρνουν, από την πίσω πόρτα, την ταμπέλα με το αλφάδι σε συλλογικές δράσεις που ξεπερνούσαν τους υπαρκτούς πολιτικούς προσδιορισμούς. Προπάντων, όμως, η απόκρουση κάθε σκέψης για την διαμόρφωση μιας πολιτικής στρατηγικής συνέβαλε αντικειμενικά στην περιστολή του πολιτικού αντίκτυπου της εξέγερσης.

Κι αυτή η πολιτική αδυναμία είναι σοβαρή. Στην απόρριψη λ.χ. του συνθήματος για πτώση της κυβέρνησης δεν πρέπει μόνο να διαπιστώσουμε μιαν έλλειψη κατανόησης των πολιτικών διακυβευμάτων, και ιδίως του ότι η ανατροπή μιας αστικής κυβέρνησης, εν μέσω εξέγερσης, δεν συνεπάγεται μιαν ανέξοδη εναλλαγή στην εξουσία, αλλά την κρίση του κράτους κι, εφόσον μια τέτοια πτώση δεν μπορούσε παρά να προκληθεί από μια γενική πολιτική απεργία, την ανάδυση μιας επαναστατικής κατάστασης. Πίσω απ' αυτήν την απόρριψη υπάρχει κάτι που οι αναρχικοί μοιράζονται, κατά έναν ειρωνικό τρόπο, με τους πιο αμετανόητους

κρατιστές: η ίδια εκείνη ιδεολογική παραγνώριση του κράτους ως ενός παντοδύναμου Λεβιάθαν που μολύνει με τον ιό της εξουσίας καθετί που ακουμπά. Έτσι, χάνεται απ' το βλέμμα μας η πραγματική ευθραυστότητα του καπιταλιστικού κράτους, η οποία ανάγεται ακριβώς στην πηγή της φαινομενικής του παντοδυναμίας. Μονοπωλώντας τη βία, το κράτος οφείλει συνεχώς να αποδεικνύει στις δυναστευόμενες τάξεις ότι αυτή η μονοπώληση είναι νόμιμη, χρειάζεται απαρέγκλιτα τη συναίνεσή τους, και διαπερνάται διαρκώς από τους αγώνες τους. Η κρίση του δεν επιτυγχάνεται αν το χτυπήσουμε απέξω, ούτε αν το αλώσουμε από μέσα· επιτυγχάνεται αν στο στρατηγικό πεδίο του καθολικού συμφέροντος, που το κράτος σήμερα, με τη θεσμική υλικότητά του καταλαμβάνει, ο συσχετισμός δύναμης τείνει να γείρει προς όφελος των εκμεταλλευόμενων, μέσω της εμφάνισης μιας άλλης νομιμότητας, μιας άλλης συναίνεσης, ενός άλλου δημόσιου χώρου. Κι αυτό δεν γίνεται χωρίς κεντρικές πολιτικές πρωτοβουλίες, και χωρίς πολιτικές διαμεσολαβήσεις (το κοινωνικό συμφέρον του προλεταριάτου μόνο μέσω κάποιων μεσολαβητικών πολιτικών μορφών, που διαθέτουν μια δημόσια αναγνωρισιμότητα, μπορεί να εκφραστεί ως αντικειμενικό και δυνάμει καθολικό).

Το κράτος δεν είναι μια οντότητα που μπορούμε, έτσι απλά, να παρακάμψουμε, μένοντας απέξω και υπερασπίζοντας την πολιτική μας καθαρότητα. Είναι το στρατηγικό πεδίο όπου συμπυκνώνεται υλικά ο συσχετισμός δυνάμεων μεταξύ εκμεταλλευτών και εκμεταλλευομένων, όπου οι κοινωνικές αντιπαραθέσεις διευθετούνται προσωρινά με όρους καθολικού συμφέροντος. Δεν λύνουμε τον κόμπο αν σταθούμε σε ένα υποτιθέμενο «απέξω», αρνούμενοι να τοποθετηθούμε επί των κεντρικών πολιτικών επίδικων (λ.χ. ποια κυβέρνηση στη συγκυρία;)· μπορούμε να τον λύσουμε αν παρέμβουμε σε αυτό το στρατηγικό πεδίο για να ανατρέψουμε την αστική ταξική κυριαρχία. Η απόσταση και η ανεξαρτησία από τους μηχανισμούς του κράτους δεν ισοδυναμεί με άρνηση της επίδρασης στο κεντρικό πολιτικό σκηνικό, έτσι όπως αυτό διαμορφώνεται σε συνάφεια με την θεσμική υλικότητα του κράτους. Η έξοδος από το πεδίο του καπιταλιστικού κράτους είναι λάθος να εκλαμβάνεται ως φυγή. Μάλλον είναι πιο γόνιμο να την δούμε ως μια διττή κίνηση: αφενός μετασχηματισμού του κράτους στην κατεύθυνση του οριστικού μαρασμού του, κι αφετέρου γενίκευση των μορφών αυτο-οργάνωσης και αυτοδιαχείρισης. Όπως έγραφε ο Νίκος Πουλαντζάς «το να ενεργείς ή όχι προς το συμφέρον της εξουσίας, το να ενσωματώνεσαι ή όχι στο Κράτος, εξαρτάται από την πολιτική στρατηγική που ακολουθείς»[2].

Μια στρατηγική όχι για στρατηγούς, αλλά για επαναστάτες

Το αναρχικό και αυτόνομο ρεύμα ασκεί επαναστατικές πολιτικές πρακτικές, αλλά αρνείται να αναδείξει μιαν επαναστατική πολιτική στρατηγική. Η αντικαπιταλιστική αριστερά, που βαδίζει πλέον στο δρόμο της ενωτικής πολιτικής συγκρότησής της, πρέπει να μετατρέψει το μάθημα του Δεκέμβρη, όχι σε μιαν ακόμα θεωρία, αλλά σε μιαν επίκαιρη εργατική πολιτική. Μονάχα έτσι, η συνείδηση των προηγούμενων αγώνων θα πάψει να εμφανίζεται ως «ανταναγκαστικό» και θα γίνει στοιχείο ενός συνειδητού πολιτικού σχεδιασμού που χαράσσει σε πραγματικό χρόνο μια τροχιά προς το χειραφετημένο μέλλον. Εδώ υπεισέρχεται, και φανερώνει τη σπουδαιότητά της, η διάκριση μεταξύ του «αυθόρμητου» και του «συνειδητού». Η κοινή πολιτική στάση των αντικαπιταλιστικών οργανώσεων, άλλωστε, και η επιμονή τους στο σύνθημα της πτώσης της κυβέρνησης δεν ήταν που προσέδωσε στην απεργία, στις 10 του Δεκέμβρη, το χαρακτήρα μιας πολιτικής απεργίας, και ανέκοψε την προσπάθεια της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας να περιορίσει την απεργιακή κινητοποίηση σε ένα, άσχετο με την εξέγερση, διάβημα έξω απ' τη Βουλή; Ιδού ένα πρώτο, καλό παράδειγμα «συνειδητής» επαναστατικής πολιτικής παρέμβασης στη συγκυρία. Τα επόμενά μας βήματα δεν μπορούν να καταλήξουν μόνο σε μια κοινή εκλογική κάθοδο, αλλά να οδηγούν στη συγκρότηση μιας πολιτικής δύναμης, πανεθνικής εμβέλειας, που θα διασφαλίζει στο εσωτερικό της την πλουραλιστική λειτουργία (ώστε να συνδυάζονται δημιουργικά οι επιμέρους εμπειρίες κάθε συνιστώσας), και θα αποβλέπει στην ενιαία μαζική και αυτενεργό δράση των εκμεταλλευόμενων, χωρίς να συγχέει την ανάγκη της οριοθέτησής της από το ρεφορμισμό με μια σεκταριστική αυτοαναφορικότητα.

Η εξέγερση δεν ηττήθηκε ούτε κατεστάλθηκε. Υποχώρησε, αλλά όχι χωρίς να βρει τη συνέχειά της σε δράσεις που ενείχαν την ίδια δυναμική αυτοδιαχείρισης, και μάλιστα την επέκτειναν, περισσότερο απ' ό,τι συνέβη με την κατάληψη του κτιρίου της ΓΣΕΕ, στα χωρικά ύδατα του οργανωμένου εργατικού κινήματος, τα οποία η συνδικαλιστική γραφειοκρατία επιχείρησε να κρατήσει περιφραγμένα: συνέλευση αλληλεγγύης στην Κούνεβα και κατάληψη στον ΗΣΑΠ της Ομόνοιας, στα Εργατικά Κέντρα της Θεσσαλονίκης, των Γιαννίνων, του Βόλου, και της Ξάνθης, καθώς και στα γραφεία της ΕΣΗΕΑ. Με την κατάληψη, τέλος, της Λυρικής Σκηνής καταπατήθηκε για λίγο και το άβατο της εγχώριας πολιτισμικής βιομηχανίας. Δεν γνωρίζουμε πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα από εδώ και στο εξής. Γνωρίζουμε, όμως, ότι οι δυνατότητες μιας επαναστατικής πολιτικής στρατηγικής αποδεικνύονται πραγματικές. Οι μορφές αυτο-οργάνωσης και αυτοδιαχείρισης που εμφανίστηκαν τον Δεκέμβρη έμειναν πράγματι περιορισμένες, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα ήταν σκόπιμο να υποτιμήσουμε τη σημασία τους. Δεν ράγισε μονάχα ο καθρέφτης της αστικής δημοκρατίας· έλαμψαν και ορισμένοι σπινθηρισμοί της μελλοντικής δημοκρατίας της συμβουλίων. Πήραμε μια πρόγευση από το μέλλον του οποίου την έλευση καλούμαστε πολιτικά να προετοιμάσουμε. ■■■

Υποσημειώσεις

[1] Ο σ. Σάββας Μιχαήλ είναι εκείνος που επανειλημμένως τόνισε, τόσο γραπτά όσο και σε δημόσιες τοποθετήσεις του, τη διάσταση της τομής.

[2] Το Κράτος, η Εξουσία, ο Σοσιαλισμός, μετάφραση Γιάννης Κρητικός, Αθήνα: Θεμέλιο, σ. 219.

Η τοποθέτηση της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος στο Σπόρτινγκ

Παραθέτουμε την τοποθέτηση της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος στη συνάντηση των οργανώσεων και των αγωνιστών/στριών της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς που πραγματοποιήθηκε στον Σπόρτινγκ στις 31/1 στα πλαίσια της προσπάθειας για την ανασύνθεση και την ενότητα όλων των δυνάμεων της ριζοσπαστικής αριστεράς, με αφορμή την οικονομική κρίση και την εξέγερση του Δεκέμβρη.

Σύντροφοι και συντρόφισσες, ερχόμενοι σήμερα σε αυτήν την ενωτική συγκέντρωση της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς (ΑΑ) δεν είναι δίχως αξία να αναρωτηθούμε αν πράγματι αυτό το εγχείρημα ενότητας του χώρου, μπροστά στην «κρίση και τα κοινωνικά μέτωπα της περιόδου», αποτελεί ένα βουλησιαρχικής έμπνευσης εγχείρημα ή μια αφηρημένη ρητορική των οργανώσεων που συνυπογράφουν και στηρίζουν την πρωτοβουλία.

Γνώμη μας είναι πως παρόλα αυτά η συζήτηση αυτή -στην διαχρονική της εξέλιξη- δεν θα πρέπει να ιδωθεί, ούτε ξεκομμένη από την καθημερινή μας δράση μέσα στα σωματεία, τους συλλόγους και τις γειτονιές μας, ούτε όμως και ως μια ακόμη αφηρημένη και γενικόλογη συζήτηση για μια ενότητα της ΑΑ κάπου στο μακρινό μέλλον.

Τα γεγονότα του Δεκέμβρη, η με μαζικούς όρους εξέγερση του νέου, επισφαλώς εργαζόμενου προλεταριάτου, η εγγραφή μιας βαθιάς αντικατασταλτικής και αντικρατικής συνείδησης στη μαθητική νεολαία που αυθόρμητα βγήκε στους δρόμους, συγκρουόμενη με ό,τι στα μάτια της φαίνεται να της κλέβει τη ζωή, αποτελέσαν γεγονότα που όχι απλώς δεν μας τρόμαξαν, επισείοντας τον κίνδυνο «διασάλευσης της δημοκρατικής ομαλότητας», αλλά, πολύ περισσότερο, επιβεβαίωσαν μια διπλή εκτίμηση σχετικά με: (α) τον πραγματικό, ιστορικό ρόλο της ΑΑ ως πυροδότη και εύφλεκτο υλικό των κοινωνικών εξεγέρσεων της εποχής μας, ρόλο που μας έκανε το βράδυ της δολοφονίας του Αλέξη Γρηγορόπουλου να αναλάβουμε την πολιτική πρωτοβουλία να βρεθούμε μέσα στους φλεγόμενους δρόμους από κοινού με την εξεγειρόμενη νεολαία και παλεύοντας για την ανατροπή της κυβέρνησης και (β) την ανάγκη σχετικοποίησης της αρκετά υποκειμενικής απόχρωσης των πολιτικών διαφορών μας. Δίχως να παραγνωρίζουμε την ύπαρξη πραγματικών αποκλίσεων, ακόμη και σε στρατηγικά ζητήματα, οφείλουμε, την ίδια στιγμή να αναγνωρίσουμε πως εκείνες τις μέρες και νύχτες του Δεκέμβρη βρεθήκαμε όλοι και όλες μαζί στους δρόμους, φορείς μιας πολιτικής ενότητας που τα ίδια τα γεγονότα πρόσταξαν.

Γνώμη μας, σύντροφοι και συντρόφισσες, είναι πως μέσα στην περίοδο της κρίσης ξεδιπλώνεται, με τρόπο ακόμη πιο εμφατικό, η αναγκαιότητα γεφύρωσης του υπαρκτού χάσματος μεταξύ της κοινωνικής απεύθυνσης και αποτελεσματικότητας της ΑΑ και των μέχρι σήμερα πολιτικών της ορίων. Και είναι από αυτήν την σκοπιά που θα πρέπει να μας ενώνει η συναντίληψη των αδιεξόδων και των ορίων προηγούμενων μορφών πολιτικής ενότητας που κουβαλάμε από το παρελθόν, η κριτική διάθεση ξεπεράσματος, όχι απλώς των υπαρκτών πολιτικών σχηματισμών ενότητας της ΑΑ, αλλά κυρίως μιας γενικής μεθοδολογίας βάσει της οποίας μέχρι σήμερα συζητούσαμε.

Για την ΟΚΔΕ-Σπάρτακος η σημερινή συζήτηση, την οποία θεωρούμε ήδη ανοιχτή από την εποχή της ηρωικής απεργίας διαρκείας των εκπαιδευτικών το Σεπτέμβρη του 2006, το μεγαλειώδες φοιτητικό κίνημα του '06-'07 και το σύνολο των μεγάλων απεργιακών σταθμών της περιόδου (τραπεζικοί, λιμάνια, ΟΤΑ, ΔΕΗ κ.α.), οφείλει να αποτελέσει μια ευκαιρία για όλους και όλες μας. Ευκαιρία όχι για να ζυμωθούμε ξανά και ξανά πάνω στις πραγματικές ή όχι πολιτικές διαφορές μας, όχι για μια αφηρημένη και προπαγανδιστικού χαρακτήρα ρητορική προγραμμάτων και προγραμματικών διαφορών, αλλά ευκαιρία ενότητας που θα μας επιτρέψει σήμερα, με την ωριμότητα της αναγνώρισης των λαθών του χθες, να συνθέσουμε τις διαφορετικές μορφές συνείδησης και δράσης της Άκρας Αριστεράς και να κατοχυρώσουμε την αναγκαία αυτοτέλειά της από τον ρεφορμισμό.

Η συζήτηση αυτή μας θέτει μπροστά στις απαιτήσεις ενός διάσπαρτου και πολυπληθούς δυναμικού αγωνιστών και αγωνιστριών που λόγω της παρουσίας τους αποκτούν πολιτική ουσία και βαρύτητα τα διάφορα πολιτικά και κοινωνικά εγχειρήματα στα οποία εμπλέκεται η σημερινή ΑΑ. Το δυναμικό αυτό όμως, ενώ δεν καλύπτεται από την σημερινή μορφή πολιτικής ενότητας του χώρου, βρίσκεται παρόλ' αυτά σήμερα μαζί μας περιστοιχίζοντας και πλαισιώνοντας μια νέα ενωτική απόπειρα.

Η σημερινή συζήτηση αποτελεί, αναμφίβολα, μια ευ-

καιρία για την εμβάθυνση της ενότητας που μας συνέχει. Εκκινώντας αναγκαστικά στην αρχή από την μορφή και χωρίς να θέτουμε ως προϋπόθεση το περιεχόμενο, οφείλουμε, μέσα στους διάφορους κοινωνικούς και εργασιακούς χώρους, να οδηγηθούμε στην συγκρότηση μιας ενιαίας συνδικαλιστικής πτέρυγας της ΑΑ σύμφωνα με τα επιτυχημένα πρότυπα εγχειρημάτων συσπειρωσιακής λειτουργίας όπως οι Συσπειρώσεις- Παρεμβάσεις-Κινήσεις και τα ΕΑΑΚ.

Δίχως να παραγνωρίζουμε την αναγκαιότητα μια πολιτικής πλατφόρμας ενότητας της ΑΑ που θα αποτυπώνει την υπαρκτή πλέον μεταξύ μας συμφωνία, η οποία θα βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των εργατικών διεκδικήσεων και θα επιχειρεί τη σύνδεση μέσα από μια μεταβατική λογική, των σημερινών αμυντικών αγώνων των εργαζομένων απέναντι στα αφεντικά με μια αντικαπιταλιστική προοπτική, είναι αναγκαία, την ίδια στιγμή, μια μορφή πολιτικής ενότητας που θα κουβαλάει μαζί της ό,τι καλύτερο από τα μέχρι σήμερα εφόδια μας. Τέτοια εφόδια είναι: η επιμονή στη αμεσοδημοκρατική και από τα κάτω συγκρότηση των αγώνων, η πραγματική δουλειά βάσης και γείωση στους κοινωνικούς χώρους, καθώς και οι υπαρκτές εμπειρίες μας μέσα στο εργατικό, το φοιτητικό, το αντιρατσιστικό, το αντιπολεμικό και τα κινήματα πόλης. Την ίδια στιγμή η ενότητα αυτή θα πρέπει να υπερβαίνει τα μέχρι σήμερα όρια της παρέμβασης και τις υποκειμενικές μας αδυναμίες ώστε να επιτρέψει στην ΑΑ να αναδειχθεί σε μια πανεθνική, πραγματική, αναγνωρίσιμη και αυτοτελή πολιτική δύναμη.

Η κίνηση που είναι αναγκαία για το ξεπέρασμα των μέχρι σήμερα αδυναμιών μας, δεν θα διστάζει να εγκαταλείψει αμφισβητούμενης χρησιμότητας εργαλεία, όπως η επιμονή σε μια γραμμή σεχταριστικής αναδίπλωσης, η μυστικοποίηση του πολιτικού περιεχομένου κ.α. Αντίθετα, θα επιχειρεί να μετουσιώσει την σημερινή ΑΑ από μια συχνά αυτοπεριχαρακωμένη πολιτική δύναμη των κοινωνικών αγώνων σε συνιστώσα πραγματικά ενεργών πολιτικών, που όχι μόνο δεν θα φοβάται να λειτουργεί ενωτικά μέσα στους κοινωνικούς αγώνες αλλά θα αποτελεί μια δύναμη ανατροπής σε πραγματικό χρόνο, μπαίνοντας σφήνα στον ρεφορμισμό και τη ρητορική για την αποτελεσματικότητα της διαμεσολάβησης των αγώνων.

Σήμερα όμως –και μέσα σε αυτή την πολιτική συγκυρία της κρίσης – είναι ώρα να συζητήσουμε και για μία ακόμη κρίση: την κρίση της αριστεράς και την κρίση του ρεφορμισμού. Κρίση που εκτείνεται από την βαθιά και μη αναστρέψιμη σοσιαλοφιλελεύθερη μετάλλαξη της σοσιαλδημοκρατίας μέχρι τα φαινόμενα κρίσης και αποσύνθεσης της σταλινικής κομμουνιστικής αριστεράς, που άλλοτε με τριτοπεριοδικό ύφος υιοθετεί μια «αριστερίστικη» στάση και την ίδια στιγμή καταγγέλλει με πραγματικό φόβο τις αυθεντικές εξεγέρσεις.

Η κρίση όμως του ρεφορμισμού αποτυπώνεται και στην αμφιταλάντευση που γνωρίζει ο ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος, ενώ δεν θέλει να ξεκόψει από την δυναμική των κινημάτων, την ίδια στιγμή δεν επιδιώκει –με ευθύνη της πλειοψηφούσας αριστερής πτέρυγας του ΣΥΝ – να έρθει σε ρήξη με μια γραμμή συναίνεσης που αποτυπώνεται στην οργανική διαπλοκή του με την αστική διαχείριση του κράτους (έστω σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης), στην αρμονική σύμπλευσή του με την σοσιαλδημοκρατική συνδικαλιστική γραφειοκρατία στα προεδρεία των ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ και των συνδικαλιστικών Ομοσπονδιών, καθώς και στη στρατηγική του για την ανασύσταση του αποσυντιθέμενου και ψυχορραγούντος νεο-ρεφορμισμού του Ευρωπαϊκού Αριστερού Κόμματος (ΕΑΚ) που συμπεριλαμβάνει την κυβερνητική αριστερά του ΚΚ Γαλλίας, την Ενωμένη Αριστερά της Ισπανίας, την Κομμουνιστική Επανίδρυση της Ιταλίας.

Είναι λοιπόν μέσα και σε αυτό το πλαίσιο κρίσης που το εγχείρημα ανασύνθεσης της ΑΑ θα χρειαστεί να δώσει τις δικές του απαντήσεις -βαδίζοντας και προς τις επερχόμενες ευρωεκλογές- απέναντι σε αυτή την Διεθνή του ρεφορμισμού. Να διαμορφώσει τους όρους για την αναγκαία συμπαράταξή μας με εκείνες τις δυνάμεις που είναι σήμερα διαθέσιμες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για μια διεθνιστική και αντικαπιταλιστική εναλλακτική στην σημερινή πολιτική και κοινωνική κρίση.

Κλείνοντας, σύντροφοι και συντρόφισσες, θα θέλαμε μόνο να επισημάνουμε πως αν τα διακυβεύματα που αναδεικνύει η συγκυρία αποτελούν πράγματι κοινές διαπιστώσεις, τότε είναι ανάγκη να κινηθούμε όλοι και όλες μαζί με τρόπο αποφασιστικό για την συγκρότηση μιας νέας και αναγκαίας μορφής πολιτικής ενότητας του χώρου.

Μια πολιτική ενότητα που, δίχως να παραγνωρίζει την ανάγκη εμβάθυνσης της σημερινής συμφωνίας των οργανώσεων που συστρατεύονται σε αυτό το εγχείρημα, θα θέτει ξεκάθαρα ως στόχο την ενσωμάτωση τους μέσα στην δυναμική ενός εγχειρήματος που θα δίνει ρόλο και θέση σε όλο αυτό το ανένταχτο δυναμικό που μας περιστοιχίζει σήμερα.

Η ενότητα αυτή δεν μπορεί παρά να αρθρώνεται μέσα από συγκεκριμένες δομές επιτροπών, εμπλουτίζοντας, χρωματίζοντας και γειώνοντας την πολιτική συμφωνία που επιδιώκουμε.

Στόχος της επιδιωκόμενης ενότητας δεν είναι παρά ένας αναγκαίος νέος πολιτικός φορέας, ένα σύγχρονο επαναστατικό κόμμα με πρόγραμμα την εργατική εξουσία και την σοσιαλιστική δημοκρατία, προσηλωμένο στην ενότητα της εργατικής τάξης και των καταπιεσμένων και δημοκρατικό στο εσωτερικό του.

Αυτό το στοίχημα πρέπει να το κερδίσουμε.

Χρήστος Τζιτζεκλής,
εκ μέρους της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος

Ο Δεκέμβρης της Κωνσταντίνας *ή* Η Κωνσταντίνα του Δεκέμβρη

Το βιτριόλι έκλεισε μια φωνή…για να ακουστεί ακόμα περισσότερο! Αυτή η φωνή είναι της Κων/νας Κούνεβα, η οποία το βράδυ της 22ης Δεκεμβρίου δέχτηκε δολοφονική επίθεση από δύο πληρωμένους μπράβους με οξύ καθώς επέστρεφε στο σπίτι της στα Άνω Πετράλωνα από την εργασία της. Η Κων/να είναι γενική γραμματέας της Παννατικής Ένωσης Καθαριστριών και Οικιακού Προσωπικού και δεχόταν απειλές για την ζωή της από τον Αύγουστο εξαιτίας της μάχιμης συνδικαλιστικής της δράσης.

γυναικεία ομάδα της ΟΚΔΕ-ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ

Στο χώρο της καθαριότητας υπάρχουν περίπου 30.000 εργαζόμενες/οι. Η συνδικαλιστική δράση στον τομέα αυτό και η αυτοοργάνωση των εργαζομένων είναι πολύ περιορισμένη, εξαιτίας των συνθηκών αλλά και των όρων εργασίας που επιβάλλονται με τρομοκρατικές μεθόδους. Ακόμα και ό,τι υπήρχε σε επίπεδο συνδικαλιστικής οργάνωσης ήταν εργοδοτικά σωματεία. Η προσπάθεια της Παναττικής Ένωσης τα τελευταία χρόνια, σε ένα βαθμό έχει καταφέρει να συσπειρώσει τις εργαζόμενες/ους και έτσι η Κωνσταντίνα δρώντας μέσα από μια μικρή σχετικά συλλογικότητα κατέστη πιο εύκολος στόχος. Η δράση του σωματείου είναι δύσκολη, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των εργαζομένων είναι ανασφάλιστες μετανάστριες, ή ακόμα και αν είναι ασφαλισμένες δουλεύουν με τρίμηνες ή τετράμηνες στην καλύτερη περίπτωση συμβάσεις, που περιορίζουν την δυνατότητα ακόμα και γνωριμίας τους με τους/τις συναδέλφους/ισσες τους, πόσο μάλλον να αναπτύξουν μια συνδικαλιστική δράση.

Η εργασία του καθαριστή και της καθαρίστριας είναι δουλειά σκληρή και με τις συνθήκες που επιβάλλονται από τους εργοδότες, γίνεται ακόμα πιο απάνθρωπη. Είναι μια εργασία στην οποία χρησιμοποιούνται πολύ ισχυρά χημικά-καθαριστικά (ανάλογα με το τι καθαρίζεται), γεγονός που προκαλεί σχεδόν πάντα έντονα αναπνευστικά και δερματολογικά προβλήματα στους εργαζόμενους/ες. Επιβαρύνει την υγεία τους σε τέτοιο βαθμό που λίγες/οι προλαβαίνουν να πάρουν σύνταξη ή να ζήσουν για πολύ μετά από αυτή (όσες/οι έχουν δηλαδή ασφάλιση και θα πάρουν σύνταξη), καθώς τα κρούσματα καρκίνου τόσο κατά τα χρόνια εργασίας, όσο και μετά την συνταξιοδότηση είναι πολλά. Οι τόνοι των σκουπιδιών και ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται (τεράστια καροτσάκια απορριμμάτων κτλ.) είναι πολύ μεγάλο βάρος για την σωματική δύναμη ενός ανθρώπου είτε γυναίκας, είτε άντρα, με αποτέλεσμα την πρόκληση σοβαρών ορθοπεδικών προβλημάτων. Στα καθαριστικά καροτσάκια μεταφέρονται και όλα τα χημικά καθιστώντας τη θέση της καθαρίστριας ή του καθαριστή ακόμα πιο επικίνδυνη σε περίπτωση κάποιου ατυχήματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό που ανέφερε συνδικαλίστρια του κλάδου, σύμφωνα με την οποία ένας μετανάστης, καθαριστής, ανασφάλιστος στο μετρό, στην προσπάθειά του να συγκρατήσει το καροτσάκι όταν του γλίστρησε, τραβήχτηκαν οι τένοντες του αυχένα του, με συνέπεια να μείνει παράλυτος. Ως ανασφάλιστος φυσικά, δεν πήρε - έστω την πενιχρή - αναπηρική σύνταξη... Εκτός όλων των παραπάνω, οι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα αντιμετωπίζονται και μάλιστα από άλλους/ες εργαζόμενους/ες γραφείου και φυσικά τους ίδιους τους εργοδότες τους, σαν «ανθρώπινα απορρίμματα»...

Όλα τα παραπάνω φυσικά σχετίζονται με τη ρίζα του προβλήματος του κλάδου αυτού αλλά και άλλων που είναι η εργοδοτική τρομοκρατία η οποία, όπως συγκλονιστικά περιέγραψε συνδικαλίστρια του χώρου, «είναι χειρότερη από την χούντα του Παπαδόπουλου!». Οι μετανάστριες/στες που εργάζονται

στο χώρο αυτόν υπομένουν όλες αυτές τις μαρτυρικές συνθήκες υπό το φόβο της απέλασης καθώς απειλούνται με αυτήν διαρκώς από τους εργοδότες. Ωστόσο και οι Ελληνίδες που εργάζονται ως καθαρίστριες βιώνουν όλες τις απάνθρωπες και απαξιωτικές συνθήκες εργασίας. Είναι ενδεικτικό ότι Ελληνίδες και μετανάστριες συχνά υπογράφουν να εργαστούν για περισσότερα χρήματα ενώ τελικά αμείβονται με λιγότερα και προκειμένου να συντηρήσουν τους εαυτούς τους και τις οικογένειές τους το δέχονται. Για όλους τους λόγους που αναφέρθηκαν αντιλαμβανόμαστε πόσο απαραίτητος είναι ο συνδικαλισμός στο χώρο αυτόν, και όχι μόνο σε αυτόν, που αποτελεί σύγχρονο δουλεμπόριο, και άρα πόσο ενοχλητική ήταν η δράση της Κούνεβα και των άλλων συναδελφισσών της.

Η μαρτυρία της συνδικαλίστριας, και φίλης της Κων/νας Κούνεβα, δεν αφήνει περιθώρια για εικασίες ότι η επίθεση δεν είχε να κάνει με την συνδικαλιστική της δράση αλλά με προσωπικού χαρακτήρα καταστάσεις. Η Κων/να βοηθούσε όποιον συνάδελφο/ισσα την είχε ανάγκη και η ίδια μονίμως κατήγγειλε τις συνθήκες που βίωναν στην επιθεώρηση εργασίας και στα εργατικά κέντρα. Γι' αυτό το λόγο η Κούνεβα δεχόταν απειλές απ' το καλοκαίρι, χωρίς ωστόσο να πιστεύει η ίδια ή οι συνάδελφοι/ισσές της ότι θα επιχειρηθεί να την δολοφονήσουν κιόλας. Το οξύ με το οποίο της επιτέθηκαν αποδείχτηκε ότι για να το προμηθευτεί κάποιος θα πρέπει να δώσει πρώτα τα στοιχεία του, καθώς δεν πωλείται «ελεύθερα» στην αγορά. Γι' αυτό το λόγο ενισχύεται η βεβαιότητα των συναδέλφων της ότι η επίθεση οργανώθηκε από την εργοδοσία. Οι ίδιες οι εργαζόμενες κατήγγειλαν αυτό το στοιχείο για το οξύ στην αστυνομία. Η αστυνομία, ωστόσο, από την πρώτη στιγμή θεώρησε ότι έχει να κάνει με μια προσωπική υπόθεση του θύματος και η απάντησή τους, όταν τους γνωστοποίησαν αυτό το στοιχείο, ήταν «εσείς ξέρετε πολλά, όταν έρθει η ώρα θα σας καλέσουμε για κατάθεση». Παρόλα αυτά, αυτό δεν έχει συμβεί ακόμα όπως καταγγέλλουν οι υπόλοιπες συνδικαλίστριες. Επίσης, η έρευνα της αστυνομίας για τη διαλεύκανση της υπόθεσης δεν προχωρά.

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των συνθηκών παίζει η εργολαβική αυθαιρεσία η οποία ανθεί στο χώρο. Σε ιδιωτικούς αλλά και δημόσιους οργανισμούς, αντί να υπάρχει μόνιμο προσωπικό στον τομέα της καθαριότητας, γίνονται αναθέσεις εργολαβικά σε ιδιωτικές εταιρείες. Πάλι από καταγγελίες των συνδικαλιστριών του χώρου, ειδικά για τους δημόσιους οργανισμούς, υπάρχει ακόμα και υπεργολάβος. Δηλαδή, ο εργολάβος που είναι ο υπεύθυνος της σύμβασης έργου και συχνά δεν πληρεί τις νόμιμες προϋποθέσεις, αναθέτει την εκτέλεση του έργου σε «μικρότερους» εργολάβους. Σε περίπτωση που οι εργαζόμενοι ζητήσουν τα δεδουλευμένα τους, τα οποία συχνά δεν λαμβάνουν, ο υπεύθυνος εργολάβος έχει γίνει άφαντος και άκρη δεν βγαίνει ποτέ. Παρόλο που από το 2006 ο κλάδος έχει υπογράψει συλλογική σύμβαση εργασίας καλύτερη από αυτήν της ΓΣΕΕ, τα χρήματα καταλήγουν στα χέρια των εργολάβων και όχι των εργαζομένων. Συγκεκριμένα, ο Οικονομάκης, της ΟΙΚΟΜΕΤ, εργοδότης της Κωνσταντίνας, έχει τροποποιήσει μονομερώς αυτή την ΣΣΕ, μετατρέποντας τις ώρες εργασίας των εργαζομένων σε λιγότερες των 6, προκειμένου να μην δικαιούνται βαρέα ένσημα. Ακόμα και στις ελάχιστες πλέον περιπτώσεις όπου σε κάποιον οργανισμό (νοσοκομείο, εταιρεία κ.α) οι καθαρίστριες/στές είναι μόνιμες/οι, βιώνουν εκτός από τις άθλιες συνθήκες εργασίας που προαναφέρθηκαν, αδικίες όσον αφορά τον μισθό τους από τους εργοδότες, όπως την μη καταβολή αναδρομικών οφειλών, την μείωση μισθού και την μη παραχώρηση των νόμιμων αδειών.

Και οι 300 ήξεραν εδώ και καιρό...

Χωρίς να έχουμε αυταπάτες πως μπορεί να δώσει λύση το κράτος και ο γραφειοκρατικός συνδικαλισμός, δεν μπορούμε να μην καταγγείλουμε, όπως και οι ίδιες οι συνδικαλίστριες κάνουν, την απαξιωτική αντιμετώπισή τους στις αλλεπάλληλες ενημερώσεις που έκαναν, πολύ καιρό πριν την δολοφονική επίθεση στην Κων/να, σε όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα, στη ΓΣΕΕ, στην επιθεώρηση εργασίας και σε εργατικά κέντρα. Όλα τα πολιτικά γραφεία τους έκλειναν την πόρτα , ακόμα και το «εργατικό-ταξικό» ΚΚΕ. Για τις ίδιες τις συνδικαλίστριες, η επερώτηση στη βουλή από τον ΣΥΡΙΖΑ για το θέμα αυτό (μετά όμως την δολοφονική απόπειρα) δεν έχει ιδιαίτερη αξία και μόνο μεμονωμένες συνδικαλίστριες του χώρου στάθηκαν στο πλευρό τους όπως αναφέρουν. Τα υπόλοιπα κόμματα εξαντλούνται σε τυπικές επισκέψεις στο νοσοκομείο και αόριστες υποσχέσεις περί διαλεύκανσης του εγκλήματος. Όταν το ακροδεξιό ΛΑΟΣ δήλωσε ότι δεν είχε ιδέα για το τι γίνεται στον κλάδο των καθαριστριών και ότι πρέπει οι εργολάβοι να πληρώσουν με χρηματικά ποσά, οι εργαζόμενες δήλωσαν αποστομωτικά ότι δεν δέχονται χρήματα από τους εργολάβους-δολοφόνους! Θέλουν να δοθεί μόνιμη λύση στα προβλήματά τους!

Ακόμα και αν δεν υπήρχαν οι καταγγελίες των εργαζομένων, το γεγονός ότι δημόσιοι οργανισμοί (νοσοκομεία, ΗΣΑΠ, μετρό ακόμα και η ΓΣΕΕ) μέσω εργολάβων, και όχι με μόνιμο προσωπικό, διευθετούν τα ζητήματα καθαριότητας, καθιστά συλλήβδην το κράτος και τα κόμματα ένοχους για τις εγκληματικές συνθήκες που επικρατούν στον κλάδο αυτόν και τη διατήρηση καθεστώτος ανασφάλειας και μη μονιμοποίησης χιλιάδων εργαζομένων.

Σε κάθε περιοχή που λειτουργούσαν εργολαβικές εταιρείες, και γίνονταν στα αντίστοιχα εργατικά κέντρα καταγγελίες- από εργαζόμενους και την Παναττική Ένωση- των εργοδοτικών αυθαιρεσιών και των συνθηκών εργασίας, συχνά οι διοικήσεις αυτών των εργατικών κέντρων αντί να δράσουν υπέρ των εργαζομένων, προστάτευαν τους εργοδότες ενημερώνοντάς τους για τις καταγγελίες. Συνδικαλίστρια του χώρου αναφέρει τις προσπάθειες «λαδώματός της» από τα εργατικά κέντρα και την υπακοή τους σε κομματικές εντολές.

Κωνσταντίνα δεν είσαι μόνη!

Από τη στιγμή που δέχτηκε την επίθεση η Κωνσταντίνα, έγιναν γνωστές στο ευρύ κοινό οι συνθήκες εργασίας των καθαριστριών. Στην εκδήλωση που έγινε στο κατειλημμένο πνευματικό κέντρο του δήμου Βύρωνα στις 11/1 με ομιλήτρια συνδικαλίστρια του σωματείου, μας είπε πως «την πραγματική αλληλεγγύη στον αγώνα μας την βρήκαμε στον απλό κόσμο και στις μικρές πολιτικές συλλογικότητες που διαδηλώνουν καθημερινά στο δρόμο μαζί μας». Μια σειρά από δράσεις διαμαρτυρίας και αλληλεγγύης ακολούθησαν την επίθεση στην Κων/να. Αρχικά την Παρασκευή 26/12 πραγματοποιήθηκε μια πρώτη παράσταση διαμαρτυρίας στον Ευαγγελισμό όπου νοσηλεύεται η Κων/να. Σάββατο 27/12 αρκετός κόσμος συγκεντρώθηκε στην Ομόνοια και τελικά κατέλαβε τα γραφεία του ΗΣΑΠ (όπου και εργαζόταν η Κωνσταντίνα) στην οδό Αθηνάς, δημιουργώντας ένα κέντρο αλληλεγγύης. Την ίδια μέρα έλαβε χώρα κι άλλη παράσταση διαμαρτυρίας στον Ευαγγελισμό. Την Κυριακή 28/12 ξεκίνησε πορεία απ' τον ΗΣΑΠ προς τον Ευαγγελισμό με τη συμμετοχή πολύ κόσμου. Τη Δευτέρα 29/12 έγινε και πάλι παράσταση διαμαρτυρίας στον Ευαγγελισμό και δόθηκε οικονομική ενίσχυση για την Κων/να. Και στον Πειραιά, την ίδια ώρα, έγινε πορεία των συνδικαλιστριών και αλληλέγγυου κόσμου από τον ΗΣΑΠ στα γραφεία της ΟΙΚΟΜΕΤ, εταιρείας του Οικονομάκη και εργοδότη της Κωνσταντίνας Κούνεβα, μετά από φόβους ότι επρόκειτο να απολύσει μια εργαζόμενη που είχε καλέσει στο γραφείο του. Τελικά βλέποντας την κινητοποίηση του κόσμου πήρε πίσω την επικείμενη απόλυση. Στις 3/1 έγινε μεγαλειώδης πορεία στα Άνω Πετράλωνα όπου κατοικεί η Κων/να. Η γειτονιά συμμετείχε ολόψυχα στην κινητοποίηση. Σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στις 7/1 με το πανattικό σωματείο των καθαριστριών και οικιακού προσωπικού, κανονίστηκε μαζί με άλλα 26 πρωτοβάθμια σωματεία πορεία στις 22/1 στις 18.00 από τα Προπύλαια στο υπουργείο απασχόλησης.

Μέχρι και την στιγμή που γραφόταν αυτό το άρθρο η κατάσταση της υγείας της Κων/νας Κούνεβα δυστυχώς δεν αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας για την αποκατάστασή της. Έχει χάσει την όρασή της από το ένα μάτι ενώ έχει υποστεί σοβαρές βλάβες και στο άλλο (απώλεια όρασης κατά 70%). Οι αδίστακτοι δολοφόνοι, εξανάγκασαν την Κων/να να πιει το οξύ, έχοντας ως αποτέλεσμα να καταστραφούν οι φωνητικές της χορδές. Τα τελευταία λόγια της Κων/νας λίγο πριν χάσει εντελώς την φωνή της στο νοσοκομείο ήταν: «ήταν δύο και το έκαναν γιατί είμαι συνδικαλίστρια», ύστερα από μαρτυρία συναγωνίστριάς της. Επίσης έχουν υποστεί σοβαρή ζημιά εσωτερικά της ζωτικά όργανα πέραν των εξωτερικών εγκαυμάτων. Θα νοσηλευτεί τουλάχιστον για τρεις ακόμα μήνες και ακόμα και αν αποκατασταθεί ως ένα βαθμό η υγεία της, για την πλήρη αποκατάστασή της θα χρειαστεί να μεταβεί στο εξωτερικό όπου δεν θα μπορεί ασφαλώς να καλύψει τα έξοδα νοσηλείας. Η υγεία επίσης της μητέρας της αλλά και του γιου της δεν είναι αρκετά καλή, καθώς αντιμετωπίζουν και οι δύο χρόνια προβλήματα. Η οικονομική βοήθεια προς την Κωνσταντίνα, δεν είναι ένα είδος αστικής ελεημοσύνης. Είναι άλλη μια έμπρακτη μορφή της αλληλεγγύης μας στο ξεπέρασμα των αδιεξόδων που ο καπιταλισμός σε όλους, σε άλλους λιγότερο και σε άλλους περισσότερο, επιβάλλει. Ο αριθμός λογαριασμού ενίσχυσης της Κων/νας στην τράπεζα Πειραιώς είναι ο εξής: 5012 019021 277- DECHEVA ELENA KUNEVA KOSTADINKA NIKOLOVA.

Η αποκάλυψη όλων αυτών των συνθηκών εργασιακού μεσαίωνα που πλήθος εργαζομένων βιώνει δεν πρέπει να μας αφήνει αδιάφορους. Η αυτοοργάνωση των εργαζομένων και η μαζικοποίηση των σωματείων, η έμπρακτη αλληλεγγύη στο δρόμο ανθρώπων και οργανώσεων ανεξάρτητα από πολιτικό και ιδεολογικό προσανατολισμό, που ήδη συσπειρώθηκαν σε ένα βαθμό γύρω από τον αγώνα της Κων/νας Κούνεβα και του σωματείου τους, είναι η μόνη λύση απέναντι στα σενάρια καταστολής του εργατικού κινήματος και συγκάλυψης των εγκλημάτων της εργοδοσίας και του κράτους. Σε επιστολή συμπαράστασης του Πολωνικού Κόμματος Εργασίας και του Ελεύθερου Συνδικάτου «Αύγουστος '80» περιγράφεται γλαφυρά και συνδυάζεται με το ευρύτερο κλίμα καταστολής σε χώρες όπως η Ελλάδα: «... η καταστολή των διαδηλωτών δημιουργεί ένα κλίμα ανοχής των αρχών απέναντι στις ληστρικές επιθέσεις εναντίον στρατευμένων συνδικαλιστών...». Αντίστοιχες συνδικαλιστικές ενώσεις στο εξωτερικό έχουν δηλώσει την αλληλεγγύη τους στην Πανattική Ένωση και την πρόθεσή τους να έρθουν στην Ελλάδα και να συμπαραταχθούν με όσους/ες αγωνίζονται στο δρόμο.

Γυναίκα, μητέρα, μετανάστρια, συνδικαλίστρια...

Η απόπειρα δολοφονίας της Κων/νας Κούνεβα είναι απόπειρα δολοφονίας που στρέφεται ενάντια σε ολόκληρο το συνδικαλιστικό και εργατικό κίνημα. Η Κων/να με το πάθος της και τον συνεχή αγώνα της αποτελεί παράδειγμα για όλους μας. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπουμε το ρόλο που έπαιξαν οι ιδιότητές της ως μετανάστριας και γυναίκας στην επίθεση που δέχτηκε, το πώς οι δράστες και οι εργοδότες-δουλέμποροι το εκμεταλλεύτηκαν. Καταρχάς, το γεγονός ότι είναι γυναίκα και μετανάστρια την τοποθετεί σε ένα ευάλωτο σε κάθε μορφή επίθεσης και άσκησης βίας πλαίσιο, που αν και η Κωνσταντίνα είχε καταφέρει να αψηφήσει, θεωρούμε πως οι ίδιοι προσπάθησαν να της το υπενθυμίσουν τόσο στην ίδια όσο και στις συναγωνίστριές της. Ήδη αναφέραμε τις απειλές που δέχονται οι μετανάστες και οι μετανάστριες του κλάδου, με τους εργοδότες να εκμεταλλεύονται την ανασφάλειά τους για την παραμονή στη χώρα και τη νομιμοποίησή τους. Η μορφή της επίθεσης με βιτριόλι παραπέμπει σε ιστορίες απιστίας μεταξύ συζύγων στην Ελλάδα του '50 . Ήταν ένας εύκολος τρόπος να στρέψουν την κοινή γνώμη σε μια τέτοια υπόθεση, περί προβλημάτων στην προσωπική ζωή της Κων/νας και να περάσει το γεγονός απαρατήρητο καλύ-

πτοντας την εργοδοτική τρομοκρατία. Επίσης, η επίθεση με βιτριόλι αποτελεί μία μισογύνικη επίθεση που σε αρκετές χώρες της Ασίας επιβιώνει ως σήμερα ως πρακτική, απέναντι σε γυναίκες που αρνούνται να δώσουν διαζύγιο ή να δεχτούν να παντρευτεί ο άντρας τους και άλλη γυναίκα. Ακόμα χρησιμοποιείται εναντίον νεαρών κοριτσιών που αντιδρούν σε ένα γάμο που άλλοι ετοιμάζουν για αυτές χωρίς αυτές. Στον κλάδο στον οποίο εργάζεται η Κωνσταντίνα, αν και από τη Βουλγαρία η ίδια και όχι από Ασιατική χώρα, στη μεγάλη του πλειοψηφία αποτελείται από γυναίκες μετανάστριες από τα Βαλκάνια και από Ασιατικές χώρες. Η επίθεση απέναντι στη Κωνσταντίνα σκόπευε καθαρά στην εξόντωσή της. Απέναντι όμως στις συναγωνίστριές της, σκόπευε στον παραδειγματισμό και στον εκφοβισμό τους. Από τη μία για να πάψουν ή να μη διανοηθούν καν να ξεκινήσουν μια αντίστοιχη συνδικαλιστική δράση και από την άλλη τονίζοντάς τους πως είναι γυναίκες ξένες, από χώρες άλλες, από χώρες σαν και αυτές που τιμωρούν τις γυναίκες που αντιδρούν στην καταπάτηση των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, με αυτόν τον απάνθρωπο τρόπο. Δηλώνοντας τους, βέβαια, ταυτόχρονα πως ενίοτε και σε χώρες «πολιτισμένες» με τον ίδιο τρόπο αντιμετωπίζουν τις γυναίκες που αντιδρούν στην καταπάτηση των δικαιωμάτων τους και τα υπερασπίζονται με το σθένος και την αξιοπρέπεια που το έκανε η Κωνσταντίνα. Δεν πρέπει λοιπόν να προσπερνάμε τη σημασία που έχει ο ιδιαίτερα κατασταλτικός τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι μετανάστες/τριες από τα αφεντικά, το κράτος και την κοινωνία, ούτε τη θέση της γυναίκας και πώς αντιμετωπίζεται, ακόμη και σήμερα, από πάσης φύσεως αφεντικά, κράτος και κοινωνία.

Τέλος, πολύ σημαντικό είναι να αναφερθούμε και στο ρόλο των Μ.Μ.Ε ως προς την παρουσίαση της υπόθεσης από αυτά. Στην πραγματικότητα τα Μ.Μ.Ε δεν έπαιξαν κανέναν απολύτως ρόλο, διότι αποσιώπησαν το γεγονός σαν να μην έγινε ποτέ! Ακόμα και σήμερα υπάρχουν πολίτες που αγνοούν αυτό το έγκλημα που είναι πρωτοφανές στα χρόνια της μεταπολίτευσης! Απόπειρα δολοφονίας συνδικαλίστριας...!!! Αντίθετα, η απαγωγή του τρισεκατομμυριούχου εφοπλιστή έγινε το κύριο θέμα στα Μ.Μ.Ε., αποσπώντας την προσοχή της κοινής γνώμης από τα φλέγοντα ζητήματα της επικαιρότητας που είναι η επίθεση στην Κων/να Κούνεβα και η σφαγή των Παλαιστινίων από τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο των Ισραηλιτών.

Στις απειλές που δέχονται μέχρι και σήμερα συναγωνίστριες, συνδικαλίστριες της Κωνσταντίνας Κούνεβα, στις απειλές απέναντι στο συνδικαλιστικό και στο εργατικό κίνημα, στις απειλές απέναντι στη ζωή μας, δεν θα σιωπήσουμε, δεν θα μείνουμε αδρανείς!

Στεκόμαστε αλληλέγγυοι/ες στην εργαζόμενη, συνδικαλίστρια, μετανάστρια, υπεύθυνη μονογονεϊκής οικογένειας. Ίσα δικαιώματα στη ζωή και στην εργασία σε έλληνες/ιδες και μετανάστες/ριες.

Ζητάμε, μαζί με το μαχητικό σωματείο της, ελεύθερο συνδικαλισμό, μόνιμη και ασφαλισμένη εργασία με πλήρες ωράριο, αναγνώριση βαρέως και ανθυγιεινού επαγγέλματος.

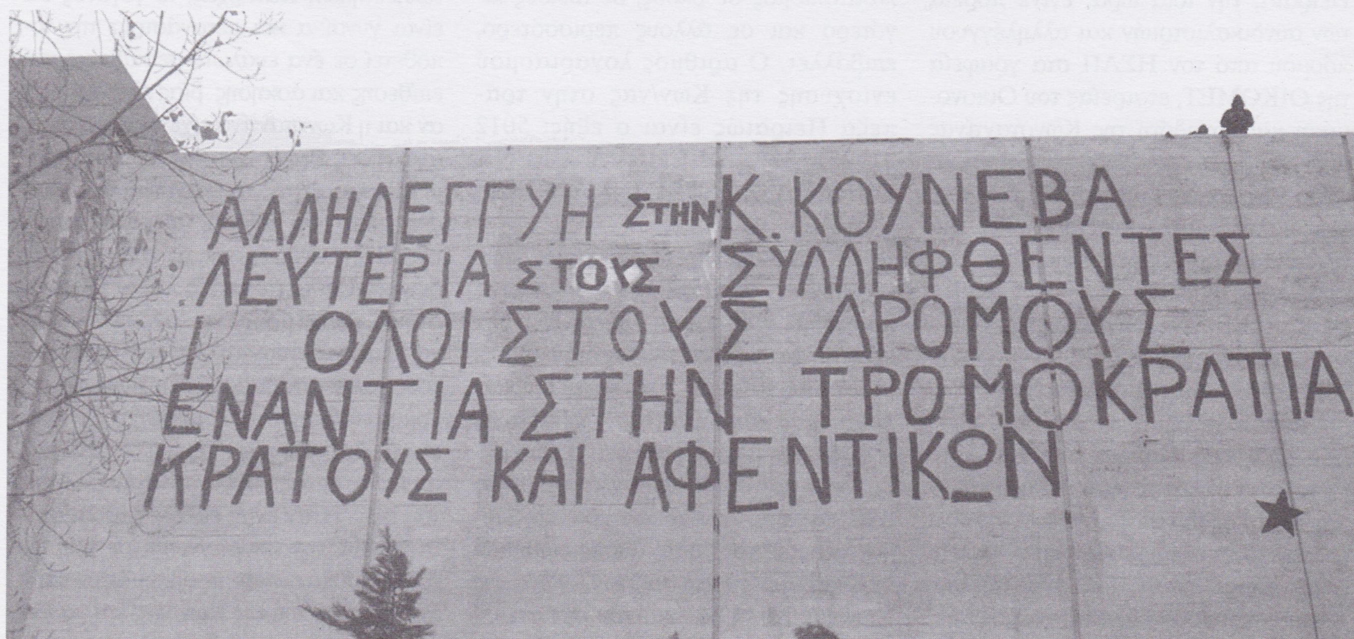
Απαιτούμε από την πολιτεία να πάψει να χρησιμοποιεί υπεργολάβους για τον τομέα της καθαριότητας, αλλά και σε όλους τους τομείς, στις κρατικές επιχειρήσεις, οι οποίες πρέπει να προσλάβουν οι ίδιες μόνιμο προσωπικό για την κάλυψη των αναγκών τους.

Απαιτούμε την άμεση διαλεύκανση της υπόθεσης και την τιμωρία των υπευθύνων, φυσικών και ηθικών αυτουργών.

Αυτοοργάνωση όλων των εργαζόμενων και μαζικοποίηση των εργατικών σωματείων!

Η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι έργο της ίδιας!

Οι κινητοποιήσεις ενάντια στις απολύσεις στο βιβλιοπωλείο Πατάκη

Μετά από σχεδόν τρεις μήνες συνεχών και συνεπών συνδικαλιστικών και κοινωνικών δράσεων ενάντια στις αυθαίρετες απολύσεις στο βιβλιοπωλείο Πατάκη επήλθε μια συμφωνία της εργοδοσίας με τους απολυμένους που αν και δεν ακυρώνει τις απολύσεις των δύο εργαζομένων αναγκάζει ωστόσο την εργοδοτική πλευρά να προβεί σε σημαντικές οικονομικές παραχωρήσεις με τη μορφή αποζημιώσεως.

Είναι γνωστό ότι ο χώρος του βιβλίου αποφέρει τεράστια κέρδη στους εκδότες και τους βιβλιοπώλες, όχι όμως και σε όλους όσοι εργάζονται στην παραγωγή και τη διακίνηση του βιβλίου. Όπως και αλλού, έτσι και σε αυτόν το χώρο, υπάρχουν υπερωρίες, απασχολήσιμοι, stage, ελαστικά ωράρια, εντατικοποιημένη εργασία, παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας, αυθαιρεσίες κ.α. Για την ανατροπή αυτής της κατάστασης αγωνίζεται ο Σύλλογος Υπαλλήλων Βιβλίου-Χάρτου. Μετά από συνεχείς κινητοποιήσεις ήρθε η μεγάλη κατάκτηση στον κλάδο, η κλαδική σύμβαση εργασίας, για να προασπίσει στοιχειωδώς καταρχήν τα εργασιακά δικαιώματα, αλλά και να συσπειρώσει τους εργαζόμενους που είναι εκτεθειμένοι στην εργοδοτική αυθαιρεσία. Σήμερα όλοι οι εργαζόμενοι πληρώνονται με βάση τη συλλογική σύμβαση που κατέκτησε ο σύλλογος. Στην έρημο του εργασιακού μεσαίωνα, ο κλάδος μέσω της συλλογικής σύμβασης έχει κερδίσει ορισμένα οικονομικά και θεσμικά αιτήματα.

Την Παρασκευή 31/10/2008 η εργοδοσία του βιβλιοπωλείου Πατάκη απέλυσε με προκλητικό τρόπο ένα συνάδελφο που εργαζόταν εκεί τα τελευταία 4 χρόνια. Τη Δευτέρα 3/11/2008 ήρθε να προστεθεί και μια δεύτερη απόλυση συναδέλφισσας που εργαζόταν στο βιβλιοπωλείο αντίστοιχο διάστημα. Σε καμιά από τις δύο περιπτώσεις η επιχείρηση δεν ξεκαθάρισε –όπως οφείλει νομικά και ηθικά– τους λόγους των απολύσεων. Αντίθετα, με τη σιωπηλή συναίνεση – αν όχι τη συμμετοχή – της διεύθυνσης του καταστήματος, οι διάφορες αιτιάσεις πήραν στο τέλος τη μορφή λασπολογίας με σκοπό να σπιλώσουν τη δουλειά και την αξιοπρέπεια των δύο εργαζομένων. Μετά από 4 χρόνια που οι συνάδελφοι δούλευαν στον «ΠΑΤΑΚΗ», η εργοδοσία ανακάλυψε ότι δεν είναι ικανοί. Οι δύο εργαζόμενοι από την πρώτη στιγμή απευθύνθηκαν στο Σύλλογο, του οποίου είναι μέλη, για να υπερασπίσουν το αυτονόητο δικαίωμα στη δουλειά.

Ο Σύλλογος, εξαντλώντας κάθε περιθώριο συνεννόησης (με επανειλημμένα τηλέφωνα και προσπάθειες συνάντησης με τη διοίκηση της εταιρείας που απορρίφθηκαν όλες κατηγορηματικά από τον κ. Πατάκη), ξεκίνησε σειρά διαμαρτυριών έξω από το βιβλιοπωλείο της Ακαδημίας. Ο σύλλογος έχει μεγάλη εμπειρία και έχει δώσει πολλές φορές τη μάχη ενάντια σε απολύσεις συναδέλφων. Η συγκεκριμένη μορφή του αγώνα είναι η πιο αποτελεσματική. Έχει φέρει τη νίκη για μια σειρά από συναδέλφους και γι' αυτό επιλέγουμε αυτή την πρακτική. Έτσι επαναπροσλήφθηκαν φέτος οι απολυμένοι στην Πρωτοπορία, έτσι ανακλήθηκαν παλιότερα οι απολύσεις στο Σαββάλα, έτσι αγωνιστήκαμε για πολλά χρόνια. Βρήκε συγκινητική και πολύτιμη συμπαράσταση από την μεγάλη πλειοψηφία των πελατών που δεν έμπαιναν στο μαγαζί και υπέγραφαν το κείμενο συμπαράστασης στον αγώνα μας. Βρήκε αλληλεγγύη και συμπαράσταση από δεκάδες εργατικά σωματεία, συλλογικότητες και εργαζόμενους από πολλούς κλάδους. Παράλληλα διακινήθηκε κείμενο όπου συγκεντρώνονταν υπογραφές βιβλιοϋπαλλήλων, εργαζομένων σε άλλους κλάδους, συγγραφέων, εκπαιδευτικών, αναγνωστών, ενημερώνοντας το αναγνωστικό κοινό και τους εργαζομένους που στη συντριπτική τους πλειοψηφία συμπαραστάθηκαν στον αγώνα και υπέγραψαν το κείμενο διαμαρτυρίας.

Για σχεδόν τρεις μήνες κάθε Τρίτη απόγευμα και Σάββατο πρωί ο Σύλλογος με την συμπαράσταση αλληλέγγυων εργαζομένων, πραγματοποιούσε ενέργειες διαμαρτυρίας έξω από το βιβλιοπωλείο ενημερώνοντας το αναγνωστικό κοινό και ζητώντας τη συμπαράστασή του. Δεν έλειψαν οι περιπτώσεις στις οποίες οι αγωνιστές είχαν να αντιμετωπίσουν την σκληρότητα του καιρού. Παρ' όλες όμως τις δυσκολίες και την κατανοητή κούραση που βάρυνε τα σώματά τους ο αγώνας συνεχίστηκε με απαράμιλλη συνέπεια.

Στο τέλος, μπορεί οι επιθυμίες και οι προσδοκίες να μην εκπληρώθηκαν στο μέγιστο βαθμό, όμως ο αγώνας αυτός θα αποτελέσει ένα φως ελπίδας και αισιοδοξίας στους δύσκολους για τους εργαζόμενους καιρούς που ζούμε.

Η αλληλεγγύη είναι το μόνο όπλο των εργατών

του Νίκου Μανωλά

Ένας Στάλιν μας χρειάζεται;

Μια πρώτη προσέγγιση των θέσεων της ΚΕ του ΚΚΕ για το σοσιαλισμό

Οι θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ για το σοσιαλισμό, εν όψει του 18ου συνεδρίου του κόμματος, είναι βέβαιο ότι θα γίνουν το αντικείμενο έντονου σχολιασμού το επόμενο διάστημα, όχι γιατί αποτελούν καμία βαθυστόχαστη συμβολή στο θεωρητικό οπλοστάσιο του κομμουνιστικού κινήματος – τουναντίον, το κείμενο εντυπωσιάζει μάλλον με τη ρηχότητά του – αλλά επειδή εισάγουν για πρώτη φορά μια συνεκτική επίσημη αποτίμηση των αιτίων της αποτυχίας της «οικοδόμησης του σοσιαλισμού» στην ΕΣΣΔ.

του Μάνου Σκούφογλου

Η αποτίμηση αυτή θα αποτελέσει κυρίαρχη αφήγηση στους κόλπους της αριστεράς, δεδομένου ότι το ΚΚΕ εξακολουθεί να ηγεμονεύει στο χώρο, τουλάχιστον ιδεολογικά. Και, φυσικά, από την ιστορική ανάγνωση και τη θεωρητική της θεμελίωση εκπορεύεται η πρακτική. Αυτό είναι που κάνει το συστηματικό και τεκμηριωμένο αντίλογο ακόμα πιο απαραίτητο. Ένας τέτοιος αντίλογος, βέβαια, θα απαιτούσε πολύ περισσότερα από ένα πρόχειρο άρθρο. Αυτό που μπορεί να γίνει προς το παρόν είναι να τοποθετηθούν αδρομερώς, και ίσως κάπως αποσπασματικά, ορισμένοι βασικοί άξονες κριτικής.

Η προσφορά του σοσιαλιστικού συστήματος

Η πρώτη από τις 4 ενότητες του κειμένου των θέσεων είναι αφιερωμένη στην απαρίθμηση της προσφοράς της ΕΣΣΔ. Αν ξεπεράσει κανείς το αναμενόμενο γεγονός ότι το απόσπασμα μοιάζει περισσότερο με προεκλογικό απολογισμό κυβερνητικού έργου, παρά με προσπάθεια να αποτιμηθεί ιστορικά η σημασία της ρώσικης επανάστασης και του σοβιετικού εργατικού κράτους στη διαμόρφωση του παγκόσμιου συσχετισμού δύναμης μεταξύ εργατικής και αστικής τάξης, μπορεί να σταθεί σε ορισμένα σημεία που έχουν ενδιαφέρον.

Πριν απ' όλα, στο κείμενο υπογραμμίζεται ότι «Η Σοβιετική Ένωση και το παγκόσμιο σοσιαλιστικό σύστημα αποτέλεσαν το μόνο πραγματικό αντίβαρο στην ιμπεριαλιστική επιθετικότητα». Ως αντιιμπεριαλιστικές επιτυχίες της ΕΣΣΔ αναφέρονται ο ρόλος της στην «αντιφασιστική νίκη των λαών, κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο», η ώθηση στην ανάπτυξη απελευθερωτικών και αντιφασιστικών κινημάτων και η συμβολή της στην κατάλυση του αποικιοκρατικού συστήματος. Με αρκετή ελαφρότητα καταγράφεται στις επιτυχίες το γεγονός ότι πάνω από 20 εκατομμύρια σοβιετικοί πολίτες έχασαν τη ζωή τους για τη σοσιαλιστική πατρίδα στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι σοβιετικοί εργάτες που έδωσαν με ηρωισμό τη ζωή τους στον πόλεμο εναντίον των στρατευμάτων της ναζιστικής Γερμανίας αξίζουν ασφαλώς κάθε τιμή, όμως με ποια έννοια είναι δυνατό να θεωρηθεί επιτυχία ο θάνατος 20 εκατομμυρίων ανθρώπων; Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για αναγκαίες θυσίες, με την προϋπόθεση όμως ότι δε θα υπήρχαν στη μέση οι εγκληματικές ευθύνες της σταλινικής Κομμουνιστικής Διεθνούς και της σοβιετικής γραφειοκρατίας για την άνοδο του ίδιου του ναζισμού. Σχετικά με τις τελευταίες αρκεί να θυμίσει κανείς την περιβόητη άρνηση του ενιαίου εργατικού μετώπου στη Γερμανία ενά-

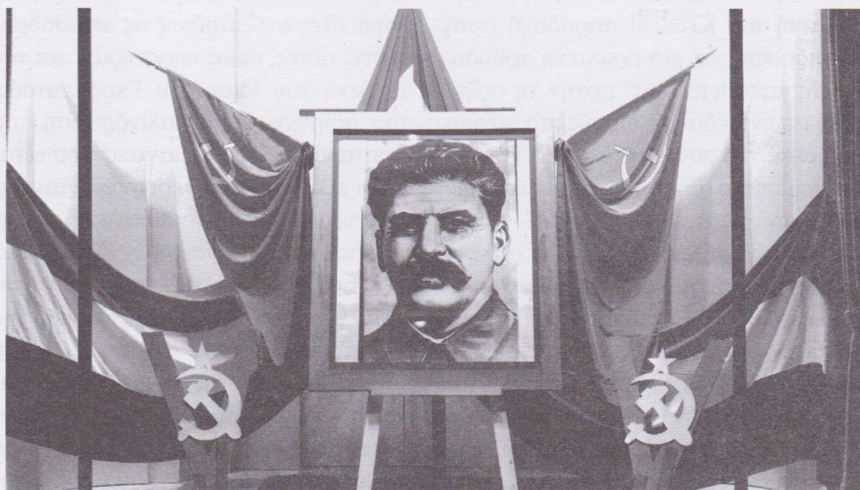
ντια στην προέλαση του ναζισμού προς την εξουσία, κάτω από το ιδεολόγημα της μετάλλαξης της σοσιαλδημοκρατίας σε «σοσιαλφασίστες», αλλά και τις απευθείας διπλωματικές συμφωνίες της κυβέρνησης του Στάλιν με τη ναζιστική κυβέρνηση, όπως ήταν το Σύμφωνο Μολότωφ - Ρίμπεντροπ.

Σχετικά με τη συμβολή του σοσιαλιστικού συστήματος στα εθνικοαπελευθερωτικά και αντιαποικιακά κινήματα, η κατάπνιξη της αλγερινής επανάστασης στο αίμα υπό την καθοδήγηση των υπουργών του ΚΚ Γαλλίας στην κυβέρνηση ταξικής συνεργασίας και η σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν είναι αρκετά εύγλωττες από μόνες τους. Σκοπός μου δεν είναι να ισχυριστώ ότι η ΕΣΣΔ μετά τα πρώτα, επαναστατικά της χρόνια δεν υποστήριξε κανένα απελευθερωτικό κίνημα, αλλά ότι αυτό γινόταν στο βαθμό που εξυπηρετούσε την εξωτερική της πολιτική. Στο ίδιο το κείμενο, η υποκατάσταση της διεθνιστικής επαναστατικής πολιτικής από την εξωτερική πολιτική στη βάση της υπεράσπισης των συμφερόντων της ΕΣΣΔ, η μετατόπιση «από την παγκόσμια επανάσταση στο στάτους κβο», κατά τη διατύπωση του Τρότσκι, αποτυπώνεται καθαρά στον προσδιορισμό του προλεταριακού διεθνισμού ως «τύπου διεθνών σχέσεων που βασιζόταν στις αρχές της ισοτιμίας, των αμοιβαίων πλεονεκτημάτων και της αλληλοβοήθειας» (αλλά ποιου τύπου διεθνείς σχέσεις δε βασίζονται, στη γλώσσα της διπλωματίας, στα «αμοιβαία πλεονεκτήματα»;).

Όσον αφορά τις κοινωνικές κατακτήσεις, το κείμενο σωστά αναφέρει ότι τα εργατικά κεκτημένα στην ΕΣΣΔ δε συνέβαλαν μόνο στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ίδιων των σοβιετικών εργατών, αλλά μεταδόθηκαν και ενέπνευσαν τα εργατικά κινήματα και σε αρκετά καπιταλιστικά κράτη. Όμως όλες αυτές οι κατακτήσεις, καθώς και η ίδια η κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής, υπήρξαν ο καρπός της ίδιας της επανάστασης και της επαναστατικής πολιτικής των μπολσεβίκων κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων, και όχι καμία γενναιόδωρη προσφορά της σταλινικής και μετασταλινικής γραφειοκρατίας. Ποια ήταν η συνεισφορά των ίδιων των σοβιετικών κυβερνήσεων; Στα επιτεύγματά τους συγκαταλέγονται, σύμφωνα με το κείμενο, η μείωση του αναλφαβητισμού και η ανάπτυξη της βιομηχανίας (σημαντικά, βέβαια, άλλα όχι σοσιαλιστικά καθ' αυτά), οι κοινωνικές παροχές, η εξάλειψη της ανεργίας και το ανώτατο όριο των 41 ωρών εργασίας την εβδομάδα που καθιερώθηκε το 1975, «από τις λιγότερες στον κόσμο» (φαίνεται ότι άλλες, καπιταλιστικές χώρες, κατάφεραν να εξασφαλίσουν μικρότερα ωράρια, χωρίς μάλιστα να αναγκαστούν να οικοδομήσουν επί 60 χρόνια το σοσιαλισμό).

Ως κορυφαία κατάκτηση όλων, πάντως, σημειώνεται ότι «στα μέσα της δεκαετίας του 1930 το συνολικό εισόδημα ανήκε ολοκληρωτικά στους εργαζόμενους». Σε ποια αναλογία μεταξύ τους, όμως; Πώς αυτό συμβιβάζεται με τις εντυπωσιακές, παρότι μικρότερες από τις αντίστοιχες στον καπιταλισμό, διαφοροποιήσεις εισοδήματος μεταξύ γραφειοκρατικών στελεχών και απλών εργαζομένων; Ακόμα και αν αποφύγει κανείς αυτά τα ερωτήματα (άλλωστε οι συντάκτες του κειμένου παραδέχονται κάπου, φευγαλέα και αόριστα, ότι «αδύνατο σημείο του επαναστατικού ρεύματος ήταν η μη ολοκληρωμένη ερμηνεία των σχέσεων κατανομής»), δε μπορεί να παρακάμψει μια χτυπητή αντίφαση που εμφανίζεται εδώ και διατρέχει το κείμενο απ' άκρη σ' άκρη. Στη δεύτερη κιόλας σελίδα των θέσεων διαπιστώνεται «η κατάργηση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής» και, λίγο αργότερα, ότι η μετάβαση στο σοσιαλισμό «στην ΕΣΣΔ ολοκληρώθηκε περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '30», αποφάνσεις που θυμίζουν τις αλλεπάλληλες πανηγυρικές ανακοινώσεις περί «πλήρους θριάμβου του σοσιαλισμού» λίγο μετά το 1930. Από την άλλη πλευρά, στην αρχή της δεύτερης ενότητας, που συγκεφαλαιώνει τις θεωρητικές θέσεις της ΚΕ για το σοσιαλισμό, αναφέρεται ορθά-κοφτά ότι «ανώριμος κομμουνισμός (δηλ. σοσιαλισμός) σημαίνει ότι δεν έχουν επικρατήσει πλήρως οι κομμουνιστικές σχέσεις στην παραγωγή». Αν, όμως, έχουν εκλείψει οι καπιταλιστικές παραγωγικές σχέσεις χωρίς να επικρατήσουν ακόμα οι κομμουνιστικές, τότε θα πρέπει να παραδεχτούμε κάποιου άλλου τύπου ενδιάμεσες σχέσεις. Ποιες μπορεί να είναι αυτές;

Αξίζει, τέλος, να σταθούμε σε δύο ακόμα κεκτημένα της «σοσιαλιστικής εξουσίας» που υπογραμμίζονται στο κείμενο. Το πρώτο είναι η «κατάργηση της ανισοτιμίας της γυναίκας, ξεπερνώντας τις τεράστιες δυσκολίες που αντικειμενικά υπήρχαν». Θα είχε ενδιαφέρον να αντιπαραβάλει κανείς αυτή τη διαπίστωση στην πολιτική της απαγόρευσης των εκτρώσεων και του περιορισμού των διαζυγίων που εφάρμοσε η σοβιετική κυβέρνηση από τα μέσα της δεκαετίας του '30. Η γενικότερη πολιτική της επιστροφής στην οικογενειακή εστία, την οποία ο Τρότσκι περιγράφει ως «τον αρχαϊκό, πνιγηρό, και βαλτωμένο εκείνο θεσμό, κάτω από τον οποίο

η γυναίκα των εργαζόμενων τάξεων είναι καταδικασμένη σε καταναγκαστικά έργα από την παιδική της ηλικία μέχρι το θάνατό της», ασφαλώς δε μπορεί να ταξινομηθεί στις τεράστιες δυσκολίες που αντικειμενικά υπήρχαν. Το δεύτερο επίτευγμα συνίσταται στο ότι η «δικτατορία του προλεταριάτου... αναδείχτηκε σε ανώτερου τύπου δημοκρατία». Η επισήμανση αυτή, όπως και η διαβεβαίωση στο πρόγραμμα του 1996 ότι «το ΚΚΕ είναι κόμμα βαθιά δημοκρατικό», όσο κι αν προκαλούν θυμηδία σε όποιον έχει έστω αμυδρά υπόψη τον τρόπο λειτουργίας του κόμματος ή αντίστοιχα τον τρόπο λήψης των αποφάσεων στη σταλινική και μετασταλινική ΕΣΣΔ, είναι ενδεικτικές του γεγονότος ότι ακόμα και το ΚΚΕ αντιλαμβάνεται την ανάγκη να λογοδοτήσει ως προς τη δημοκρατία, όπως θα φανεί και στη συνέχεια.

Τι έφταιξε;

Η τρίτη και μεγαλύτερη ενότητα των θέσεων είναι αφιερωμένη στις αιτίες νίκης της αντεπανάστασης στην ΕΣΣΔ, ενώ σε μελλοντικές μελέτες παραπέμπεται η πορεία του σοσιαλισμού στις λαϊκές δημοκρατίες της ανατολικής Ευρώπης και της Ασίας, καθώς και στην Κούβα. Η νίκη της αντεπανάστασης τοποθετείται στην περίοδο 1989-1991, κατά τα τελευταία δηλαδή χρόνια της διακυβέρνησης του Γκορμπατσόφ. Σχετικά με τις αιτίες, οι συντάκτες ξεκαθαρίζουν ότι «η αντεπαναστατική ανατροπή δεν προήλθε από ιμπεριαλιστική στρατιωτική επέμβαση, αλλά από τα μέσα και από τα πάνω, με την πολιτική του ΚΚ». Η παραδοχή αυτή αντιπροσωπεύει μια ορισμένη πρόοδο, καθώς τοποθετεί κατ' αρχήν τη συζήτηση σε ένα έδαφος σαφώς πιο γόνιμο από αυτό της συνομωσιολογίας για την υπονομευτική δράση ιμπεριαλιστικών μυστικών υπηρεσιών.

Η αφήγηση της ΚΕ είναι εν ολίγοις η εξής: η βαθμιαία υιοθέτηση οπορτουνιστικών θέσεων από την ηγεσία του ΚΚΣΕ ενεργοποίησε κοινωνικές διεργασίες αντίρροπες προς τη σοσιαλιστική οικοδόμηση. Η τελική επικράτηση αντεπαναστατικών δυνάμεων στο κόμμα κατά τη δεκαετία του '80 απελευθέρωσε τις κοινωνικές δυνάμεις εκείνες που «στο σοσιαλισμό μπορούν να λειτουργήσουν ως δυνάμει φορείς των εκμεταλλευτικών σχέσεων». Σημείο καμπής σε αυτή την ιστορία υπήρξε το 20ο συνέδριο του ΚΚΣΕ, το 1956, «επειδή σε αυτό υιοθετήθηκαν μια σειρά οπορτουνιστικές θέσεις για τα ζητήματα της οικονομίας, της στρατηγικής του κομμουνιστικού κινήματος και των διεθνών σχέσεων». Πρόκειται για την περιβόητη επιστροφή στο Στάλιν.

Η ερμηνεία αυτή φέρνει το ΚΚΕ κοντά στην παραδοσιακή κριτική του μ-λ χώρου, καθώς και του πιο φιλο-μαοϊκού τμήματος της ευρωκομμουνιστικής αριστεράς (με κύριους εκπροσώπους στην Ελλάδα την ΑΡΑΝ και την ΑΡΑΣ), που ανέκαθεν καταγγέλλουν την άνοδο του Χρουστσόφ στην ηγεσία του ΚΚΣΕ και τη λεγόμενη αποσταλινοποίηση ως την αρχή του τέλους για τη σοσιαλιστική ανοικοδόμηση. Το γεγονός αυτό είναι λογικό να προκαλεί στις τάσεις αυτές μια σχετική αμηχανία. Από την άλλη, αντανακλά, τυπικά τουλάχιστον, μια αριστερή στροφή στη ρητορεία του ΚΚΕ, έστω κι αν αυτό γίνεται με τίμημα ένα μεγαλύτερο κυνισμό απέναντι στα εγκλήματα της σταλινικής περιόδου. Αποκηρύσσεται λοιπόν μια σειρά διοικητικών, οικονομικών και πολιτικών μέτρων του Χρουστσόφ και των διαδόχων του, τα περισσότερα από τα οποία αποτελούν πράγματι οπισθοδρομήσεις και αναιρέσεις εργατικών κατακτήσεων. Απέναντι σε αυτό δεν αρκεί μόνο να υπενθυμίζουμε στο ΚΚΕ πως το ίδιο αποδέχθηκε και υπερασπίστηκε όλες ανεξαιρέτως τις οπισθοδρομήσεις αυτές, όπως υποστήριξε και την πολιτική του ίδιου του Γκορμπατσόφ που οδήγησε στην παλινόρθωση του καπιταλισμού. Το σημαντικότερο είναι ότι οι εξελίξεις που περιγράφονται στο κείμενο, καθώς και πάμπολλες ακόμα που δεν αναφέρονται, δεν είναι παρά οι αποκρυσταλλώσεις επόμενων σταδίων γραφειοκρατικού εκφυλισμού της σοβιετικής εξουσίας και του ίδιου του εργατικού κράτους, σε μία αντεπαναστατική διαδικασία που είχε εξαπολυθεί την περίοδο του ίδιου του Στάλιν. Με άλλα λόγια, στην χρονολογική τοποθέτηση της αντεπανάστασης διαφωνούμε με την ΚΕ του ΚΚΕ κατά περίπου 65 χρόνια.

Η στροφή στην αριστερή ρητορεία δεν είναι, βέβαια, ένα πολύ πρόσφατο φαινόμενο για το ΚΚΕ. Αποτυπώνεται και στο πρόγραμμα του 1996, που, προσπαθώντας να περισώσει το ναυάγιο που ακολούθησε τη δεξιόστροφη πορεία της δεκαετίας του '80 και τη συγκυβέρνηση με τη δεξιά, εξαγγέλλει σε διάφορους τόνους την επανάσταση, ακόμα κι αν αυτό έρχεται σε χτυπητή αντίφαση με τη στρατηγική του Αντιιμπεριαλιστικού Αντιμονοπωλιακού Δημοκρατικού Μετώπου (ΑΑΔΜ). Το πόσο στενά είναι τα όρια αυτής της ρητορείας είναι κάτι που θα φανεί και στη συνέχεια. Προς το παρόν αξίζει να δει κανείς λίγο πιο προσεκτικά τις εξελίξεις που υποδεικνύονται στις θέσεις ως παράγοντες της νίκης της αντεπανάστασης.

Η πρωτοκαθεδρία του οικονομικού παράγοντα

Οι συντάκτες των θέσεων διακρίνουν 3 κατηγορίες αιτίων της αντεπανάστασης: τις οικονομικές εξελίξεις, τα προβλήματα της λειτουργίας της δικτατορίας του προλεταριάτου και του ρόλου του ΚΚΣΕ (τα πολιτικά, δηλαδή, αίτια) και τη στρατηγική του διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος. Από τις 3 κατηγορίες ως κρίσιμη εκλαμβάνεται εξαρχής και ρητά η πρώτη.

Η διαμάχη για την οικονομική πολιτική του ΚΚΣΕ εμφανίζεται στο κείμενο ως διαχρονική αναμέτρηση μεταξύ δύο βασικών τάσεων: του «συνεπούς ρεύματος της μαρξιστικής διανόησης, υπό την ηγεσία του Στάλιν» και των οπορτουνιστικών ρευμάτων. Βασικά θεωρητικά επίδικα της διαπάλης ήταν, κατά τους συντάκτες, η λειτουργία ή μη του νόμου της αξίας στο σοσιαλιστικό τρόπο παραγωγής και το ζήτημα των αναλογιών μεταξύ της Υποδιαίρεσης 1 (παραγωγή μέσων παραγωγής) και της Υποδιαίρεσης 2 (παραγωγή μέσων κατανάλωσης) της κοινωνικής παραγωγής. Οι οπορτουνιστικές θέσεις για την ισχύ του νόμου της αξίας στο σοσιαλισμό και την προτεραιότητα της Υποδιαίρεσης 2 πήραν το πάνω χέρι μέσα

στη δεκαετία του 1950. Θα μπορούσε να γραφτεί ένα άρθρο ειδικά σχετικά με το πόσο έγκυρη και πειστική είναι μια τέτοια σχηματική απόδοση της θεωρητικής αντιπαράθεσης στο πεδίο της οικονομίας. Εν τάχει θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς ότι στο κείμενο λανθάνει μια σύγχυση του νόμου της αξίας ως μηχανισμού κατανομής της συνολικής εργατικής δύναμης με τη μαρξιστική θεωρία της αξίας. Όσο για το θέμα των αναλογιών μεταξύ των υποδιαιρέσεων 1 και 2, δεν υπάρχει τίποτα το ειδικά αντιδραστικό στο να δίνεται μια σχετική βαρύτητα στην παραγωγή καταναλωτικών προϊόντων, αν έχει επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων. Το κριτήριο για το σχεδιασμό της παραγωγικής διαδικασίας σε ένα εργατικό κράτος, στο κάτω-κάτω, θα έπρεπε να είναι η κάλυψη των αναγκών των εργαζομένων και όχι μια αφηρημένη λατρεία της ανάπτυξης καθ' αυτήν. Ως προς αυτό, το κείμενο εμφορείται από τον παραδοσιακό παραγωγικισμό του ΚΚΕ.

Εν πάση περιπτώσει, ως κομβικά σημεία της υπαναχώρησης της οικονομικής πολιτικής καταγράφονται:

- η αγοραία μεταρρύθμιση της οικονομίας στο 20ο συνέδριο
- η αποδυνάμωση του κεντρικού σχεδιασμού με την αντικατάσταση των κλαδικών υπουργείων της βιομηχανίας από τα Όργανα Περιφερειακής Διοίκησης «Σοβναρχόζ» (παρότι το 1965 τα κλαδικά υπουργεία επανήλθαν) και η ενδυνάμωση των συνεταιριστικών κολχόζ εις βάρος των κρατικών σοβχόζ την ίδια περίοδο
- η μεταρρύθμιση Κοσύγκιν του 1965, που προωθούσε το «σοσιαλιστικό» οικονομικό ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων
- η καθιέρωση του κέρδους ως κινήτρου της παραγωγής και η επέκταση των εμπορευματικών συναλλαγών και του συστήματος των πριμ αποδοτικότητας, με βάση τις αποφάσεις του 23ου και του 24ου συνεδρίου (1966 και 1971 αντίστοιχα)
- ο νόμος του 1987 που καθιέρωνε την πολυμορφία των σχέσεων ιδιοκτησίας, νομιμοποιώντας τις καπιταλιστικές παραγωγικές σχέσεις

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία (εκτός ίσως από αυτές που είχε το ίδιο το ΚΚΕ για μισό αιώνα) ότι όλοι αυτοί οι κόμβοι συμπίπτουν με ισάριθμες δεξιόστροφες μετατοπίσεις της πολιτικής του ΚΚΣΕ. Όμως η περιγραφή του προβλήματος δεν αποτελεί και εξήγησή του. Σε ποια κοινωνικά και πολιτικά συμφέροντα λογοδοτούσαν οι διαδοχικές μεταρρυθμίσεις; Ποια κοινωνικά στρώματα τις επεδίωξαν; Γιατί η σοβιετική εργατική τάξη έμεινε σχεδόν απαθής μπροστά στη βαθμιαία αποψίλωση των κατακτήσεών της; Παρακάμπτοντας αυτά τα ερωτήματα, η ΚΕ του ΚΚΕ περιορίζει το πρόβλημα στο συσχετισμό δύναμης μεταξύ των διαφόρων μερίδων της σοβιετικής γραφειοκρατίας, και πιο συγκεκριμένα στον παραγκωνισμό του Μαλένκοφ και του Μολότοφ από το Χρουστσόφ. Με αυτή τη λογική, αυτό που επέτρεψε τον εκφυλισμό της σοβιετικής εξουσίας θα ήταν κυρίως η μειωμένη επαγρύπνηση των σταλινικών στελεχών απέναντι στους οπορτουνιστές. Η ΚΕ του ΚΚΕ μοιάζει με τον πατέρα που αναρωτιέται τι έφταιξε που το παιδί του έπεσε στα ναρκωτικά, μόνο και μόνο για να καταλήξει στο ότι δεν του έριξε εγκαίρως ένα χέρι ξύλο.

Ποιος, τέλος πάντων;

Το γεγονός ότι τα οικονομικά αίτια καταλαμβάνουν τη δεσπόζουσα θέση στην αφήγηση της ΚΕ για την αντεπανάσταση δεν είναι αποκλειστικά απότοκο της ευρύτερα οικονομίστικης αντίληψης των παραδοσιακών ΚΚ. Επιτελεί και έναν απολύτως πρακτικό ρόλο: την απόκρυψη του κοινωνικού υποκείμενου της αντεπανάστασης. Η ευθύνη βαραίνει μια μερίδα της κομματικής ηγεσίας για τις πολιτικές της επιλογές, οι οποίες ενεργοποίησαν λίγο-πολύ αντικειμενικές αντεπαναστατικές διαδικασίες. Στο κοινωνικό επίπεδο το πολύ-πολύ να αποδίδεται ένα μερίδιο ευθύνης στους «εργαζόμενους με διευθυντικό ρόλο στην παραγωγή που τείνουν να αυτονομούν το ατομικό και το συμφέρον της παραγωγικής μονάδας από το κοινωνικό συμφέρον», στα μεσαία, δηλαδή, γραφειοκρατικά στρώματα των ειδικών της βιομηχανίας.

Αυτό που αρνούνται να δουν οι συντάκτες των θέσεων είναι ότι τα πλέον προνομιούχα στρώματα της ΕΣΣΔ αντλούσαν, στη γενική περίπτωση, τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, περιλαμβανομένου του ελέγχου στα κοινωνικά μέσα παραγωγής, από τη θέση τους στην πολιτική ιεραρχία, και όχι από την αντικειμενική τους θέση στην παραγωγή. Η τύχη της επανάστασης δεν κρίθηκε από την αντικειμενική κίνηση της σοβιετικής οικονομίας, ούτε από την έκβαση μιας αφηρημένης σύγκρουσης μεταξύ «συνεπών» και «οπορτουνιστικών» αντιλήψεων, αλλά από την πάλη για την πολιτική εξουσία. Υπό αυτό το πρίσμα, το ποια από τις αντιμαχόμενες ομάδες της ανώτατης ηγεσίας επικράτησε κατά καιρούς έχει μικρή σημασία σε σχέση με μια πολύ πιο κεντρική και ήδη συντελεσμένη εξέλιξη: την αλλοτρίωση της ίδιας της εργατικής τάξης από την εξουσία, τον αποκλεισμό της μεγάλης πλειοψηφίας της από τη λήψη αποφάσεων ή έστω από τον έλεγχο πάνω σε αυτές. Αυτή η εξέλιξη ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε κατά τη σταλινική περίοδο, την εποχή αυτή της αθωότητας στην οποία επιχειρεί να επιστρέψει το ΚΚΕ. Και, το πιο βασικό, υπήρχε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα που ήταν υπεύθυνη γι' αυτό, όπως και για τις μετέπειτα αντεπαναστατικές θεσμικές τομές: η κοινωνική κατηγορία της γραφειοκρατίας στο σύνολό της, και, πολύ περισσότερο, τα ανώτατα στελέχη του κρατικού μηχανισμού και του ίδιου του κόμματος. Η ΚΕ του ΚΚΕ, βέβαια, θα ήταν αδύνατο να το αναγνωρίσει αυτό - κάτι τέτοιο θα ήταν σαν να αναγνωρίζει τον αντεπαναστατικό χαρακτήρα της ίδιας της πολιτικής οργάνωσης και δομής του σοβιετικού κράτους και του ΚΚΣΕ από τη σταλινική περίοδο και μετά, η οποία, στο κάτω-κάτω, δε διαφέρει και σε πολλά από την οργάνωση του ίδιου του ΚΚΕ.

Η συνειδητή παράκαμψη του παράγοντα της γραφειοκρατίας είναι το ίδιο προφανής και στον απολογισμό των

πολιτικών αιτίων της αντεπανάστασης. Το κύριο πλεονέκτημα αυτού του τύπου απολογισμού για όποιον τον κάνει είναι ότι παρουσιάζει το πρόβλημα της πολιτικής εξουσίας ως κατά βάση τεχνικό θέμα, και άρα τις πολιτικές ευθύνες ως λάθη. Πράγματι, πλάι στη σωρεία των αντικειμενικών και απρόσωπων παραγόντων που εξηγούν τη «σταδιακή απώλεια του επαναστατικού ρόλου του κόμματος», όπως είναι ο ιμπεριαλιστικός περίγυρος, η κοινωνική βάση του οπορτουνισμού, δηλαδή οι μορφές ατομικής και ομαδικής ιδιοκτησίας, η ιστορική κληρονομιά της καθυστέρησης, οι απώλειες κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και η διάσπαση του διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος (δηλαδή οριακά ίσως κι εμείς), μπορούν στην καλύτερη περίπτωση να προστεθούν λάθη και παραλείψεις όπως η «υποχώρηση του επιπέδου πολιτικής μαρξιστικής μόρφωσης» και η «απότομη αύξηση του αριθμού μελών του ΚΚ». Μπαίνει κανείς στον πειρασμό να θυμίσει ότι αυτοί οι παράγοντες αποτέλεσαν εξ' αρχής αντικείμενο έντονης κριτικής από την πλευρά της Αριστερής Αντιπολίτευσης, ωστόσο το πιο σημαντικό είναι ότι με αυτά και με εκείνα η ΚΕ και πάλι αποφεύγει να πάρει θέση ως προς το ποια ζωντανή κοινωνική δύναμη είχε συμφέρον να ανακόψει την πρόοδο της επαναστατικής διαδικασίας. Αντί γι' αυτό, σε μια στιγμή ειλικρίνειας παραδέχεται ότι «προς διερεύνηση είναι και οι αλλαγές στην ταξική σύνθεση του κόμματος, στη δομή και λειτουργία του και η επίδρασή τους στην ιδεολογική στάθμη και τα χαρακτηριστικά του κόμματος», με άλλα λόγια το σύνολο σχεδόν του προβλήματος.

Στη σύντομη υπο-ενότητα σχετικά με την πορεία της σοβιετικής εξουσίας εντοπίζονται ως ορόσημα της οπισθοδρόμησης τα εξής:

- η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των τοπικών σοβιέτ εις βάρος του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού και η ενίσχυση της μονιμότητας των στελεχών των σοβιέτ με τις μεταρρυθμίσεις που εισήγαγε το 20ό συνέδριο
- η αναγγελία του τέλους της ταξικής πάλης στο 22ο συνέδριο και η ανακήρυξη της ΕΣΣΔ σε «παλλαϊκό κράτος» στο σύνταγμα του 1977
- η απομάκρυνση των μαζών και ο υποβιβασμός των σοβιέτ σε ένα καθαρά τυπικό σύστημα στη δεκαετία του '80.

Είναι προφανές ότι η ανάγνωση αυτή εστιάζει αποκλειστικά στην τυπική διοικητική όψη της εξέλιξης της πολιτικής εξουσίας, παραβλέποντας το γεγονός ότι οι σταδιακές θεσμοθετήσεις της απόσπασης πολιτικών δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων από την εργατική τάξη και της υποβάθμισης του προλεταριακού χαρακτήρα του σοβιετικού κράτους ήρθαν να επικυρώσουν ήδη τετελεσμένα γεγονότα – σε αυτό συνηγορεί και η απουσία οργανωμένων και δυναμικών αντιδράσεων. Κι άλλωστε η βασική θεσμική τομή είχε γίνει πολύ νωρίτερα, με το Σύνταγμα του 1936. Ο ίδιος ο Στάλιν είχε εγκαινιάσει τότε την αλληλουχία των απανωτών διακηρύξεων του τέλους της πάλης των τάξεων, όπως και του «αμετάκλητου θριάμβου του σοσιαλισμού», επενδύοντας έτσι θεωρητικά την κατάργηση του σοβιετικού συστήματος εκλογής εκπροσώπων μέσα από τις συνελεύσεις των εργαζομένων και την αντικατάστασή του από το αστικοδημοκρατικό σύστημα της καθολικής ψηφοφορίας ενός υπερταξικού και εξατομικευμένου πληθυσμού. Ας μη θεωρηθεί κατάχρηση μια τελευταία παράθεση από τον Τρότσκι: «Οι μεταρρυθμιστές, βέβαια, αποφάσισαν μετά από μερικές ταλαντεύσεις να ονομάσουν το κράτος, όπως και πριν, σοβιετικό. Αλλά αυτό δεν είναι παρά μόνο ένα χοντρό πολιτικό τέχνασμα που υπαγορεύτηκε από τους ίδιους λόγους για τους οποίους η αυτοκρατορία του Ναπολέοντα συνέχισε να ονομάζεται δημοκρατία». Εδώ έχει τη ρίζα της η ιδέα του παλλαϊκού κράτους, που δεν αποτελεί απλώς προϊόν «μη αντικειμενικών εκτιμήσεων», όπως αναφέρεται στις θέσεις, αλλά έναν βαθύτατο πολιτικό και θεωρητικό παραλογισμό: αν το κράτος είναι, σύμφωνα με τη λενινιστική θεωρία, όργανο ταξικής κυριαρχίας, τότε τι νόημα έχει ένα «παλλαϊκό κράτος»; Αν η εργατική εξουσία έχει προχωρήσει ως το σημείο της ολοκληρωτικής εξάλειψης των κοινωνικών αντιθέσεων και της ενοποίησης του πληθυσμού σε έναν ενιαίο «λαό», τότε γιατί να υπάρχει οποιουδήποτε τύπου κράτος;

Ας μην είμαστε όμως άδικοι. Οι συντάκτες του κειμένου εκφράζουν τη συγκρατημένη τους επιφύλαξη για το Σύνταγμα του 1936, καθώς «χρειάζεται να μελετηθεί παραπέρα η λειτουργική υποβάθμιση της παραγωγικής μονάδας ως πυρήνα οργάνωσης της εργατικής εξουσίας λόγω της κατάργησης της έμμεσης εκλογής μέσω συνεδρίων και συνελεύσεων». Έχουμε μάθει, επομένως, από την πιο αξιόπιστη πηγή ότι το ΚΚΕ δεν είναι, προς το παρόν, επαρκώς ενήμερο.

Τα προβλήματα της στρατηγικής του διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος και η αυτοκριτική του ΚΚΕ

Η τρίτη κατηγορία των αιτίων της αντεπανάστασης, παρότι συγκριτικά υποβαθμισμένη στο κείμενο, παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από την άποψη ότι, παρά τις εμφανείς αντιφάσεις, βάζει ορθώς στο στόχαστρο της κριτικής ορισμένα όντως καίρια σημεία: τη χαλάρωση της λειτουργίας και την τελική διάλυση της Κομμουνιστικής Διεθνούς το 1943 (που εν μέρει, βέβαια, παρουσιάζεται σαν αναγκαίο μέτρο κατά των τροτσκιστών και των μπουχαρινικών που εξακολουθούσαν να έχουν επιρροή στο εσωτερικό της), την παραμέληση του καθήκοντος της «μετατροπής του ιμπεριαλιστικού πολέμου ή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα σε πάλη για την κατάκτηση της εξουσίας» από τα δυτικά ΚΚ, την υιοθέτηση της γραμμής της «ειρηνικής συνύπαρξης» με τα αστικά κράτη από τη δεκαετία του '50, και τη στρατηγική της «αντιμονοπωλιακής διακυβέρνησης» ως σταδίου ανάμεσα στον καπιταλισμό και το σοσιαλισμό, που υιοθέτησαν πολλά ΚΚ ως αποτέλεσμα μιας ορισμένης υπερεκτίμησης της εξάρτησης από τις ΗΠΑ. Τα σημεία αυτά θα μπορούσαν να συνοψιστούν χάριν συντομίας σε δύο κεντρικά και αλληλένδετα ζητήματα: την εγκατάλειψη των καθηκόντων της διεθνούς επανάστασης και τη στρατηγική της ταξικής συνεργασίας. Οι παρατηρήσεις της ΚΕ εντυπωσιά-

ζουν τόσο επειδή προσεγγίζουν, επιφανειακά τουλάχιστον, κλασικές θέσεις αντιπολιτευόμενων ομάδων, όσο κι επειδή έρχονται σε τέλεια αντίφαση με την πομπώδη εξύμνηση του προλεταριακού διεθνισμού της ΕΣΣΔ στην πρώτη ενότητα του κειμένου.

Εκτός αυτού, και κινδυνεύοντας να γίνω κουραστικός με την επανάληψη, δεν μπορώ παρά να επισημάνω ότι όλες οι προαναφερθείσες στρεβλώσεις της στρατηγικής του διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος στην πραγματικότητα ανάγονται στην εποχή της διακυβέρνησης του Στάλιν. Για του λόγου το ασφαλές, ας δώσουμε το λόγο στον ίδιο: στη συνέντευξή του στον Αμερικάνο δημοσιογράφο Ρόυ Χάουαρντ την 1/3/1935 ο Στάλιν δήλωνε ευθαρσώς ότι «είναι κωμικοτραγικό να αποδίδουν στη Σοβιετική Ένωση σχέδια και προθέσεις παγκόσμιας επανάστασης». Κι αν αυτή η δήλωση δεν είναι αρκετά πειστική, ίσως είναι πιο εύγλωττη η εγκληματική στάση της σοβιετικής γραφειοκρατίας απέναντι στην κομμούνα της Σαγκάης το 1925 – 1927, την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία το 1933 και τον ισπανικό εμφύλιο το 1936 – 1937.

Η φόρμουλα της «ειρηνικής συνύπαρξης» χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον Λένιν, με περιεχόμενο, όμως, εντελώς διαφορετικό από αυτό που της έδωσε αργότερα ο Στάλιν σε συσχετισμό με το περιβόητο δόγμα του «σοσιαλισμού σε μια μόνη χώρα» (που ούτε κι αυτό ήταν εφεύρεση του ίδιου, αλλά είχε πρωτοδιατυπωθεί από τον Μπουχάριν). Κι ήταν ακριβώς η εμπέδωση αυτού του δόγματος που επέφερε την κατάσταση που αρκετά αργότερα ο Ερνέστ Μαντέλ περιέγραψε ως εξής: «Η ενότητα της Σοβιετικής Ένωσης και της διεθνούς επανάστασης έχει ξεπέσει (...) στο κατώτατο επίπεδο της πραγματιστικής ωφελιμότητας: τα κομμουνιστικά κόμματα είναι υποχρεωμένα να θυσιάζουν ανελέητα τη μαχητικότητα, τη συνείδηση και την αυτοπεποίθηση της εργατικής τάξης της χώρας τους στο βωμό των κρατικών συμφερόντων που ενσαρκώνει η Σοβιετική Ένωση».

Πριν διαλυθεί, η Κομμουνιστική Διεθνής πρόλαβε, υπό την ηγεσία του Στάλιν, να κληροδοτήσει στο παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα τη θεωρητική και πολιτική τεκμηρίωση της ταξικής συνεργασίας, που δεν είναι άλλη από την περιβόητη φόρμουλα των «λαϊκών μετώπων». Η δημοκρατική συμμαχία με την εθνική αστική τάξη εναντίον των ιμπεριαλιστικών κρατών και των εντολοδόχων τους δεν ήταν προϊόν της τυχαίας απόκλισης ορισμένων δυτικών ΚΚ, αλλά αποτελούσε κεντρική στρατηγική επιλογή της Κομμουνιστικής Διεθνούς και του «σοσιαλιστικού συστήματος» από τη δεκαετία του '30 και μετά, με άφθονα παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής ανά τον κόσμο. Όσο για τη δυνατότητα ειρηνικού κοινοβουλευτικού περάσματος στο σοσιαλισμό, ήταν κοινός τόπος στη συνείδηση των ηγεσιών των περισσότερων ΚΚ τουλάχιστον μια δεκαετία πριν αναγνωριστεί επίσημα από το 20ο συνέδριο του ΚΚΣΕ – για να μην πάμε μακριά ας παραθέσουμε τα λόγια του στελέχους του ΚΚΕ Αποστόλου κατά τη διάρκεια μιας από τις διαλέξεις με το ΚΔΚΕ το 1946: «Όταν εμείς παλεύουμε για την ομαλή εξέλιξη (προς το σοσιαλισμό), δείχνουμε σε όλο το λαό ποιος είναι οπαδός της ομαλότητας και ποιος είναι εχθρός της. Και ο λαός θέλει την ομαλότητα».

Ακόμα κι αν υποθέσουμε ότι όλα αυτά για το ΚΚΕ είναι θέματα «προς διερεύνηση», παραμένουν ορισμένα βασανιστικά ερωτήματα. Σε τι ακριβώς διαφοροποιήθηκε ιστορικά η στρατηγική του ίδιου του ΚΚΕ από τα παραδείγματα που καταγγέλλει; Σε τι διαφέρει η πολιτική ταξικής συνεργασίας των δυτικών ΚΚ από τη στρατηγική της Λαϊκής Δημοκρατίας που το ΚΚΕ προέτασσε κατά τη διάρκεια του εμφυλίου και την οποία το ίδιο όριζε επίσημα ως «εξουσία που ενσαρκώνει τη συμμαχία εργατών, αγροτών, επαγγελματιών, βιοτεχνών, διανοούμενων, μικρών και μεσαίων αστών»; Και ποια είναι η διαφορά της στρατηγικής της «αντιμονοπωλιακής διακυβέρνησης», που κατακρίνεται στις θέσεις, από το «Αντιιμπεριαλιστικό, Αντιμονοπωλιακό, Δημοκρατικό Μέτωπο», το οποίο προτείνει σήμερα το ΚΚΕ; Σε αυτά τα ερωτήματα οι συντάκτες του κειμένου έχουν να αντιπαραθέσουν τη δωρική λιτότητα της μονοσέλιδης αυτοκριτικής του ΚΚΕ, στην οποία επισημαίνεται επί τροχάδην η εξιδανίκευση της ΕΣΣΔ και η άκριτη αποδοχή της περεστρόικα. Η εκ των υστέρων κριτική σε τετελεσμένα

γεγονότα δεν κοστίζει τίποτα αν δε χτυπά την πόρτα του ίδιου του κόμματος.

Θεωρητικοποίηση των εκκαθαρίσεων και του υποκαταστατισμού

Αν σε ορισμένα ζητήματα η ΚΕ του ΚΚΕ αναγνωρίζει αδυναμίες του «σοβιετικού συστήματος», ένα πράγμα είναι σίγουρη ότι λειτούργησε σωστά: ο χειρισμός των αντιπολιτευτικών τάσεων και κινημάτων. Το ίδιο το κείμενο ξεμπερδεύει με την κριτική των τροτσκιστών, των μπουχαρινικών και, μεταγενέστερα, των μαοϊκών με λίγες καλοζυγιασμένες αποφάνσεις, όπως ότι «οι θέσεις τους απορρίφθηκαν από το ΠΚΚ (μπ) και δεν επιβεβαιώθηκαν από την πραγματικότητα». Ακόμα κι αν ήταν έτσι, όμως, πώς αυτό δικαιολογεί τις συστηματικές εκτελέσεις και τους μαζικούς εκτοπισμούς αντιφρονούντων κατά τη διάρκεια της σταλινικής τρομοκρατίας της περιόδου 1936 – 1938; Προβλέποντας το προφανές αυτό ερώτημα, οι συντάκτες επισημαίνουν ότι «αρκετές οπορτουνιστικές δυνάμεις συνδέθηκαν με ανοιχτά αντεπαναστατικές δυνάμεις που οργάνωσαν σχέδια ανατροπής της σοβιετικής εξουσίας σε συνεργασία με μυστικές υπηρεσίες του ιμπεριαλισμού». Ως τεκμήριο του γεγονότος αυτού δε, επικαλούνται αποκλειστικά και μόνο τη μαρτυρία του πρεσβευτή των ΗΠΑ στη Μόσχα Τζόζεφ Ντέιβις (ακριβώς, δηλαδή, ενός επιφανούς εκπρόσωπου του ιμπεριαλισμού!), ο οποίος φαίνεται ότι πείστηκε για την ενοχή των κατηγορουμένων παρακολουθώντας τις Δίκες της Μόσχας.

Με την ίδια ελαφρότητα με την οποία ξεπερνά το ζήτημα των 800.000 εκτελέσεων και των στρατοπέδων συγκέντρωσης, η ΚΕ καταχωρεί τις εκατοντάδες χιλιάδες των νεκρών του λιμού που προκάλεσε η καταστροφική πολιτική της βίαιης κολεκτιβοποίησης στις «ορισμένες γραφειοκρατικές υπερβολές στην ανάπτυξη του κινήματος της κολεκτιβοποίησης της αγροτικής παραγωγής». Εξίσου εύκολα ξεμπερδεύει με το σύνθετο φαινόμενο των εξεγέρσεων στις λαϊκές δημοκρατίες (Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας το 1953, Ουγγαρία το 1956, Τσεχοσλοβακία το 1968 κλπ.), χαρακτηρίζοντάς τες «αντεπαναστατικές εξελίξεις», που αυτονόητα άξιζαν τη βίαιη πολιτική και στρατιωτική κατάπνιξη από την ΕΣΣΔ.

Η στάση απέναντι στις μειοψηφίες εγγράφεται αρμονικά στην ευρύτερη αντίληψη του ΚΚΕ για την ενδοκομματική και ενδοκινηματική δημοκρατία και για τις σχέσεις του κόμματος με την εργατική τάξη και την κίνησή της. Η ΚΕ δε διστάζει να διατυπώσει την ανάγκη για «την πιο ενεργητική και συνειδητή εργατική συμμετοχή» στην οικοδόμηση του σοσιαλισμού ούτε να εξυμνήσει σε διάφορους τόνους τη δημοκρατικότητα και την από τα κάτω οργάνωση της μελλοντικής εργατικής εξουσίας. Ως προς το πώς ακριβώς εννοεί τη δημοκρατική και ενεργητική συμμετοχή, χαρακτηριστική είναι η τελευταία παράγραφος της 4ης ενότητας, σχετικά με το ρόλο του κόμματος: «Είναι το κόμμα της τάξης που έχει την εξουσία. Ο καθοδηγητικός ρόλος στην άσκηση της εξουσίας είναι καθοριστικό καθήκον. Επομένως, το ΚΚ έχει άμεση οργανωτική καθοδηγητική σχέση με όλες τις δομές της δικτατορίας του προλεταριάτου. Ασχολείται με όλα τα κρίσιμα πολιτικά ζητήματα που αφορούν την άσκηση της εξουσίας, κινητοποιεί την τάξη στον έλεγχο της εξουσίας και της διεύθυνσης της παραγωγής. Είναι υποχρεωμένο να δίνει τη στρατηγική κατεύθυνση, χωρίς να αναλώνεται σε κάθε λεπτομέρεια». Σε αυτή την εκδοχή εργατικής εξουσίας, ποια είναι η θέση μιας εργατικής τάξης, που ακόμα και για τον απλό έλεγχο χρειάζεται την κινητοποίησή του, ασφαλώς ενός και μοναδικού, κόμματος; Ποιος ρόλος δίνεται στην αυτενέργεια και την άμεση εξουσία της τάξης, εκτός από αυτόν της διευθέτησης λεπτομερειών στις οποίες δε μπορεί να αναλώνεται το ίδιο το κόμμα;

Ακόμα κι αν κανείς αντιπαρέλθει το χάσμα ανάμεσα στη συγκρότηση του ΑΑΔΜ και στην οικοδόμηση του σοσιαλισμού (που θα έπρεπε λογικά να γεφυρώνεται από μια επαναστατική διαδικασία η περιγραφή της οποίας παραλείπεται εδώ, όπως και στο πρόγραμμα του 1996), το τελευταίο και μόνο απόσπασμα του «εμπλουτισμού της προγραμματικής αντίληψης για το σοσιαλισμό» είναι αρκούντως ενδεικτικό της παρακαταθήκης που αφήνει η αυτοκριτική του ΚΚΕ για το μέλλον του. Κι ίσως όσοι κρίνουν υπερβολικά «ανθρωπιστική» την κριτική για τα θύματα του σταλινισμού και χαιρετίζουν την «αριστερή στροφή» του ΚΚΕ θα έπρεπε να το ξανασκεφτούν.

Πίσω από την κρίση της Γάζας

Συνέντευξη του Gilbert Achcar

Έχει αποδειχθεί ότι οι βασικοί στόχοι της επίθεσης στη Γάζα, η αποδυνάμωση του αντιστασιακού πνεύματος των Παλαιστινίων και της επιρροής της Χαμάς, δεν έχουν επιτευχθεί.

Στις 17/1 σταμάτησε, τουλάχιστον προσωρινά, ο πιο βάρβαρος «πόλεμος» από τους πολλούς που εξαπόλυσε το Ισραήλ από το 1948 ενάντια στους Παλαιστινίους και στις γειτονικές αραβικές χώρες για τη δημιουργία, τη διαρκή επέκταση και τη στρατιωτική θωράκιση του «καθαρά εβραϊκού» και ταυτόχρονα υποτιθέμενου «δημοκρατικού» κράτους. Στην πραγματικότητα, αυτός ο πόλεμος δεν ήταν παρά ένα τεράστιο μακελειό που με μαζικούς βομβαρδισμούς, βόμβες διασποράς και φωσφόρου έπληξε πρώτα απ' όλα τον άμαχο πληθυσμό. Η Γάζα αποτελεί εδώ και χρόνια τη «μεγαλύτερη υπαίθρια φυλακή» του κόσμου ή «ένα τεράστιο στρατόπεδο συγκέντρωσης» προσφύγων.

Ένας από τους αρχιτέκτονες της ισραηλινής αποχώρησης από τη Γάζα το 2005, ο Arnon Soffer, είπε σε μια συνέντευξη το Μάη του 2004 ότι αυτή η κίνηση «δεν εγγυάται την ειρήνη αλλά ένα εβραϊκό-σιωνιστικό κράτος με μια συντριπτική εβραϊκή πλειοψηφία». Ο Soffer προέβλεψε ότι «όταν 1.5 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν στην αποκλεισμένη Γάζα, θα γίνει μια ανθρώπινη καταστροφή. Αυτοί θα γίνουν ακόμα μεγαλύτερα ζώα από ότι είναι σήμερα, με τη βοήθεια του παλαβού ισλαμικού φονταμενταλισμού.» Και πρόσθεσε: «Αν θέλουμε να μείνουμε ζωντανοί, θα πρέπει να σκοτώσουμε, να σκοτώσουμε, να σκοτώσουμε. Όλες τις μέρες, κάθε μέρα». Είναι σαφές ότι ο τελικός σκοπός αυτής της προοπτικής ήταν να εγκαταλείψουν οι Παλαιστίνιοι τη Γάζα και να φύγουν.

Χάρη στην επιμονή, τον ηρωισμό και τη σταθερή βούληση του παλαιστινιακού λαού να μην υποταχθεί, το πρώτο στοιχείο ενός προσωρινού απολογισμού και της πρόσφατης σφαγής της Γάζας είναι ότι τα σχέδια του σιωνισμού, παρόλη την απόλυτη στρατιωτική υπεροχή του και την υποστήριξή του από τις ΗΠΑ και την ΕΕ δεν έχουν επιβληθεί. Το 50% του πληθυσμού που ζει στην ιστορική Παλαιστίνη (Ισραήλ, Δυτική Όχθη, Γάζα) εξακολουθεί να είναι παλαιστίνιοι Άραβες. Έχει αποδειχθεί ότι οι βασικοί στόχοι της επίθεσης στη Γάζα, η αποδυνάμωση του αντιστασιακού πνεύματος των Παλαιστινίων και της επιρροής της Χαμάς, δεν έχουν επιτευχθεί.

Το πραγματικό πεδίο αντιπαράθεσης δεν είναι τόσο το στρατιωτικό αλλά το πώς εξελίσσονται οι συγκρουόμενες απόψεις μέσα και έξω από την ιστορική Παλαιστίνη. Είναι ολοφάνερο ότι τα αντισιωνιστικά και αντιιμπεριαλιστικά αισθήματα των αραβικών και ισλαμικών λαών όλου του κόσμου ενισχύθηκαν για άλλη μια φορά. Η σταθερότητα των χρεοκοπημένων καθεστώτων της Αιγύπτου, της Σαουδικής Αραβίας και της Ιορδανίας υπονομεύεται έτσι όλο και περισσότερο και κινδυνεύει μεσο-μακροπρόθεσμα. Στο Ισραήλ η κατάσταση παραμένει, παρά την ηρωική αντίσταση μιας μειοψηφίας, προς το παρόν μπλοκαρισμένη. Υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι η κοινή γνώμη στην

Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική αρχίζει σιγά-σιγά να γυρίζει και να στρέφεται ενάντια στη δολοφονική και βαθύτατα ρατσιστική πολιτική της σιωνιστικής ηγεσίας που συμβιβάζεται αναμφίβολα όλο και λιγότερο με τις πιο στοιχειώδεις αρχές της δημοκρατίας, της ανθρώπινης συμβίωσης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παρά την τρομερή στρατιωτική δύναμή του, το σιωνιστικό σχέδιο του «εβραϊκού κράτους» βρίσκεται σε αυξανόμενο αδιέξοδο αφού του λείπει κάθε δημοκρατική νομιμότητα. Ο Ali Abunimah γράφει: «Ο σιωνισμός, μια ιδεολογία φυλετικής ανωτερότητας, ακρότητας και μίσους, είναι ένα σχέδιο που άρχισε να πεθαίνει και να υποχωρεί και δεν καταφέρνει να βρει καινούργιους φαντάρους. Κάθε πρόσθετο μακελειό τον σκληραίνει αλλά μια επανενωμένη Παλαιστίνη, χωρίς σιωνισμό και αποικίες, με ίσα δικαιώματα, άσχετα από θρήσκευμα και εθνότητα, για όσους ζουν εκεί, και η επιστροφή των προσφύγων δεν είναι ουτοπικό όνειρο. Είναι εφικτό να το ζήσουμε ακόμα εμείς αλλά είναι κάθε άλλο παρά αναπόφευκτο. Οι δυτικές και αραβικές κυβερνήσεις θα εξακολουθήσουν να υποστηρίζουν το απαρτχάιντ του Ισραήλ και την παλαιστινιακή συνεργασία κάτω από το μανδύα της ειρηνευτικής διαδικασίας. Οι ισραηλινές σφαγές θα συνεχιστούν και θα επεκταθούν μέχρι να υλοποιηθεί ο εφιάλτης μιας "ειρήνης" με απαρτχάιντ και παραπέρα εθνικές εκκαθαρίσεις.»

Η διεθνής αλληλεγγύη, στην οποία οι δυνάμεις της διεθνιστικής και επαναστατικής Αριστεράς πρέπει να συμμετάσχουν με ιδιαίτερη αφοσίωση, θα παίξει σε κάθε περίπτωση έναν αποφασιστικό ρόλο στην έκβαση αυτής της τραγικής σύγκρουσης.

Η σύνταξη του Σπαρτάκου, 31/1/2009

Η ακόλουθη συνέντευξη του G. Achcar δόθηκε στον Daniel Flynn στις 10 Ιανουαρίου 2009.

Daniel Flynn: Ποιοι νομίζετε ότι είναι οι κυριότεροι στόχοι της σημερινής στρατηγικής των Ισραηλινών με την επίθεσή τους στην Λωρίδα της Γάζας;

Gilbert Achcar: Αυτό είναι ένα πραγματικά σύνθετο ζήτημα, επειδή εμπλέκονται διαφορετικά επίπεδα. Εάν το δούμε με μια ευρύτερη έννοια, πρόκειται για μια αυξανόμενη πάλη ανάμεσα στο Ισραήλ από τη μια μεριά και τη Χαμάς και τη Χεζμπολάχ από την άλλη, μια πάλη που έφτασε στο προηγούμενο αποκορύφωμά της το 2006, όταν στη διάρκεια του καλοκαιριού το Ισραήλ διεξήγαγε ταυτόχρονα ένα πόλεμο ενάντια στη Γάζα και έναν άλλο, μια μεγαλύτερη εισβολή, στον Λίβανο. Αυτό συνδέεται με την παγκόσμια στρατηγική της κυβέρνησης του Μπους και της αντιπαράθεσής του με το Ιράν, με την αντίληψη που επικρατεί στην Ουάσιγκτον ότι η Χαμάς και η Χεζμπολάχ είναι εργαλεία του ιρανικού κράτους και επομένως τμήματα μιας συμμαχίας που πρέπει να συντριβούν προκειμένου κάποτε να σταθεροποιηθεί η ηγεμονία των ΗΠΑ στην περιοχή καθώς επίσης και η ισραηλινή ασφάλεια. Αποτελεί επομένως ένα επόμενο στάδιο στον ίδιο πόλεμο που αναπτύχθηκε εδώ και μερικά χρόνια.

Τώρα εάν επικεντρωθούμε στο γεγονός ότι η επίθεση εκδηλώθηκε αυτήν ειδικά τη στιγμή, ξεκινώντας στις 27 Δεκεμβρίου, συνδέεται με πολιτικούς όρους άμεσων θεωρήσεων: από τη μια μεριά η κυβέρνηση του Μπους θα αποχωρήσει γρήγορα από το προσκήνιο και παρόλο που η ισραηλινή κυβέρνηση δεν έχει πραγματικούς λόγους να φοβάται μια μεγάλη αλλαγή στη πολιτική των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή, εάν κρίνουμε απ' όλα τα σημάδια που μας δίνει η ηγετική ομάδα του Ομπάμα, παραμένει η πιθανότητα ότι η νέα ηγεσία θα ξεκινήσει συνομιλίες με το Ιράν, όπως είπε ο Ομπάμα ότι θέλει να κάνει, στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας. Στην περίπτωση αυτή η εμμονή των ΗΠΑ σε μια σκληρή στάση στην αντιπαράθεση με το Ιράν θα πρέπει να μειωθεί. Παίρνοντας αυτό υπόψη, ένας λόγος γιατί η επίθεση εξαπολύθηκε τώρα, είναι προκειμένου να απαλλαγεί η επόμενη ηγετική ομάδα από την ανάγκη να αντιμετωπίσει από την αρχή μια μεγάλη κρίση στη Μέση Ανατολή, έτσι ώστε να υπάρχει η ανακούφιση για τον Ομπάμα ότι αυτά έγιναν κάτω από την ηγεσία του Μπους.

Το πρόβλημα βρίσκεται στο γεγονός ότι η επιχείρηση διήρκεσε πολύ περισσότερο απ' όσο αναμένονταν, ώστε να υπάρχει τώρα μια ανάστροφη διαδικασία στις επιθέσεις του Ισραήλ: παρήλθαν οριστικά οι μέρες του «Πολέμου των Έξι Ημερών». Το ιδεώδες για την ισραηλινή κυβέρνηση – και υπήρχαν ένα πλήθος από σχόλια σχετικά με αυτή τη δυνατότητα πριν από μερικούς μήνες – θα ήταν να πραγματοποιούνταν ένα χτύπημα ενάντια στο ίδιο το Ιράν πριν η κυβέρνηση του Μπους εγκαταλείψει τη σκηνή. Οπωσδήποτε, αυτό έγινε αδύνατο για έναν αριθμό από λόγους που σχετίζονται με την πολύ δύσκολη κατάσταση στην οποία βρέθηκε η ίδια η κυβέρνηση του Μπους: όχι μόνο η γενική πολιτική αδυναμία ενός πνευματικά ανάπηρου προέδρου, αλλά

επίσης η οικονομική κρίση που καθιστά δυσχερή σήμερα κάθε είδους στρατιωτική σύγκρουση με το Ιράν, που θα ήταν σίγουρα επιζήμια για το συμφέρον της παγκόσμιας οικονομίας [η συνέντευξη αυτή δόθηκε πριν από την αποκάλυψη, από τους New York Times, της απόρριψης από την κυβέρνηση Μπους ενός πρόσφατου αιτήματος του Ισραήλ για πράσινο φως σε αεροπορικούς βομβαρδισμούς στις πυρηνικές εγκαταστάσεις του Ιράν]. Αντί γι' αυτούς τους βομβαρδισμούς του Ιράν, τους οποίους επιθυμούσε, το Ισραήλ επιτέθηκε στη Χαμάς που την θεωρεί σαν έναν αντιπρόσωπο του Ιράν.

Τέλος υπάρχουν ακόμη πιο βραχυπρόθεσμες προοπτικές που εμπλέκουν τις εκλογικές εξελίξεις μέσα στο Ισραήλ. Όπως γνωρίζετε, οι επόμενες ισραηλινές εκλογές πρόκειται να γίνουν σύντομα και τα κόμματα που συμμετέχουν στην κυβερνητική συμμαχία – το Καντίμα του Ολμέρτ και της Τζίπι Λίβνι από τη μια μεριά και το Εργατικό Κόμμα του Εχούντ Μπαράκ από την άλλη – αντιμετωπίζουν ισχυρό ανταγωνισμό από το Λικούντ (του Μπέντζαμιν Νετανιάχου), την ακροδεξιά πτέρυγα του κυρίου ρεύματος του Σιωνισμού στην πολιτική σκηνή του Ισραήλ. Από μια άποψη, η επίθεση αυτή στη Γάζα αποτελεί έναν τρόπο να προκαταλάβουν την (εθνικιστική) πλειοδοσία στην οποία ήταν βέβαιο ότι ο Νετανιάχου θα στήριζε την προεκλογική του εκστρατεία. Έτσι, εάν συνυπολογίσουμε όλα αυτά τα ζητήματα, συμπεραίνουμε με βεβαιότητα ότι υπάρχουν πολλοί λόγοι για να εξαπολυθεί αυτή η επίθεση αυτήν ακριβώς τη στιγμή. Όλα τα υπόλοιπα, οι ρουκέτες που εξαπολύονται από τη Χαμάς και όλα τα σχετικά, δεν είναι παρά προφάσεις, με τον ίδιο τρόπο που η απαγωγή των 2 στρατιωτών από τη Χεζμπολάχ τον Ιούλιο του 2006 δεν ήταν παρά μια πρόφαση που χρησιμοποίησε το Ισραήλ για να εξαπολύσει μια προαποφασισμένη γενική επίθεση.

Daniel Flynn: Ο τελευταίος μεγάλος γύρος της αντιπαράθεσης ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χεζμπολάχ το 2006 τελείωσε με μια μεγάλη υποχώρηση για το κράτος του Ισραήλ και με την εκδήλωση αλληλοκατηγοριών κάθε είδους ανάμεσα στις πολιτικές και τις στρατιωτικές ελίτ. Νομίζετε ότι το Ισραήλ έχει τώρα μια πραγματική δυνατότητα να ανατρέψει αυτήν την υποχώρηση και να μιλήσει για μια νίκη ή θα αντιμετωπίσει άλλη μία ήττα;

Gilbert Achcar: Εδώ ακριβώς βρίσκεται ο λόγος που η κατάσταση ακριβώς τώρα είναι εξαιρετικά επικίνδυνη και ανησυχητική. Σχετικά με αυτό ας σκεφτούμε: η επίθεση εκδηλώθηκε στις 27 Δεκεμβρίου, που σημαίνει ότι έχουμε κάπου δύο εβδομάδες πολέμου και ήδη έχουμε έναν φόρο αίματος σε απόλυτους αριθμούς βαρύτερο από αυτόν που είχαμε τις δύο πρώτες εβδομάδες των εντατικών βομβαρδισμών στον Λίβανο. Και αν θεωρήσετε τους σχετικούς αριθμούς, γνωρίζοντας ότι ο πληθυσμός του Λιβάνου είναι περίπου τρεις φορές μεγαλύτερος από τον πληθυσμό της Γάζας, ο αριθμός είναι αναλογικά κατά πολύ μεγαλύτερος. Αυτό που είναι πολύ ανησυχητικό και επικίνδυνο στην παρούσα κατάσταση είναι κυρίως το γεγονός ότι εξαιτίας του προηγουμένου φιάσκου στο Λίβανο το καλοκαίρι του 2006, το Ισραήλ δεν μπορεί να ανεχθεί άλλο ένα παρόμοιο φιάσκο. Δεν μπορεί να ανεχθεί ακόμη ένα τόσο για στρατηγικούς λόγους όσο και συγκυριακούς ή βραχυπρόθεσμους, μικρούς ασήμαντους πολιτικούς υπολογισμούς.

Από την άλλη πλευρά, το Ισραηλινό κράτος πρόκειται να χάσει μεγάλο μέρος της ονομαζόμενης στρατιωτικής του αξιοπιστίας εάν αντιμετωπίσει ένα νέο φιάσκο, ακόμη περισσότερο αφού ο εχθρός που αντιμετωπίζει αυτή τη φορά, δηλαδή η Χαμάς στη Γάζα, είναι οπωσδήποτε πολύ πιο αδύναμος απ' ότι ήταν η Χεζμπολάχ στο Λίβανο. Η Χεζμπολάχ ήταν οπωσδήποτε ισχυρότερη μέσα στη Λιβανέζικη σιίτική κοινότητα απ' ότι είναι η Χαμάς στη Γάζα όπου έχουμε μια σκληρή σύγκρουση ανάμεσα στη Χαμάς και τη Φατάχ και έχουμε ακόμη μερικές άλλες ομάδες που ανταγωνίζονται για να κερδίσουν τους ίδιους υποστηρικτές. Ακόμη περισσότερο για προφανείς λόγους η Χεζμπολάχ έχει πολύ περισσότερα όπλα από αυτά που έχει η Χαμάς στη Γάζα, μια μικρή λωρίδα γης περικυκλωμένη απ' όλες τις πλευρές και κάτω από στενή επιτήρηση. Μπορεί να εισάγει στη Γάζα λαθραία μερικά ελαφρά και όχι μεγάλα όπλα, ενώ η Χεζμπολάχ στο Λίβανο μπορεί να συγκροτήσει ένα σημαντικό οπλοστάσιο – ακόμη πιο εύκολα με την υποστήριξη της Συρίας.

Έτσι αν το Ισραήλ υποστεί ακόμη ένα δεύτερο φιάσκο απέναντι στη Χαμάς, που είναι πιο αδύναμη από τη Χεζμπολάχ, αυτό θα θεωρηθεί οπωσδήποτε σαν μια τεράστια καταστροφή, χειρότερη από αυτήν του 2006 για το Ισραήλ. Ας μην αναφερθούμε – και αυτό είναι το δεύτερο σημείο – στις ασήμαντες σκοπιμότητες. Αν η κυβερνητική συμμαχία του Ισραήλ βγει από τον σημερινό πόλεμο με άλλο ένα φιάσκο, τα κόμματα που την απαρτίζουν δεν χρειάζεται να πάνε σε εκλογές. Ο Νετανιάχου θα τα συντρίψει ολοκληρωτικά και το γνωρίζουν. Επομένως δεν πρόκειται να ανεχθούν ένα φιάσκο για τους δύο αυτούς λόγους συνδυασμένα και το γεγονός αυτό κάνει τη κατάσταση πολύ ανησυχητική. Μπορεί να αναπτύξουν το σύνδρομο του πληγωμένου θηρίου που θα τους καταστήσει ακόμη πιο βίαιους απ' ότι ήδη είναι. Το επίπεδο των ισραηλινών θηριωδιών αυξάνεται μετά από κάθε πόλεμο. Ο πόλεμος των 33 ημερών του 2006 ήταν η πιο βάρβαρη επίθεση στη μακρά ιστορία των ισραηλινών πολέμων, η πιο βάρβαρη χρήση της ισχύος από το Ισραήλ, ισοπεδωτικοί βομβαρδισμοί σε ολόκληρες περιοχές του Λιβάνου, κατοικημένες περιοχές.

Η πρόφαση μέχρι τώρα είναι ότι οι μαχητές κρύβονται ανάμεσα στο πληθυσμό. Αυτό είναι το πιο υποκριτικό επιχείρημα: τι θέλουν δηλαδή να κάνουν; Να συγκεντρώνονται σε κάποια ερημιά με σηματοδότες που να λένε «Βομβαρδίστε μας εδώ»; Αυτό είναι εξωφρενικό. Η αλήθεια είναι ότι το Ισραήλ προσπαθεί να συντρίψει μαζικά πολιτικά κόμματα, που είναι βέβαια εξοπλισμένα αλλά που εξοπλίστηκαν επειδή βρίσκονται μονίμως απειλούμενα. Πρόκειται για ένοπλα λαϊκά κινήματα. Τα περισσότερα από τα ένοπλα μέλη τους δεν είναι επαγγελματίες μαχητές που ζουν σε στρατώνες. Όταν κάποιος πά-

ρει υπόψη του όλες αυτές τις πλευρές του προβλήματος θα πεισθεί για τη δικαιολογημένα αυξανόμενη αγωνία που εκφράζεται από τις διεθνείς ανθρωπιστικές αντιπροσωπείες.

Πολλοί άνθρωποι τώρα αισθάνονται ότι ο πληθυσμός στη Γάζα είναι πραγματικά κάτω από την απειλή μαζικού αφανισμού. Δεν πρόκειται για το συνηθισμένο είδος υπερβολής, αλλά πρόκειται για μια νηφάλια αποτίμηση όταν βρίσκεσαι αντιμέτωπος με τέτοιο επίπεδο βίας και βαρβαρότητας, μέρα με την ημέρα, με όλο και περισσότερα ονομαζόμενα ατυχήματα κατά τα οποία συγκεντρώσεις πολιτών γίνονται στόχος, με αποτέλεσμα μαζικές δολοφονίες. Η μόνη εναλλακτική λύση για το Ισραήλ, προκειμένου να αποφύγει το φιάσκο, είναι να προωθήσει την επίγεια επίθεση μέσα στις κατοικημένες περιοχές. Το χειρότερο σενάριο θα γίνει τότε αρκετά πιθανό και αυτό θα σημαίνει εκατοντάδες και χιλιάδες σκοτωμένους ανθρώπους – ας μη μιλήσουμε για τους ανάπηρους και τους τραυματίες – και αυτό θα είναι απόλυτα τρομακτικό.

Daniel Flynn: Εάν η Χαμάς θεωρήσει νίκη ή ακόμη και μερική νίκη την τελευταία της σύγκρουση με το Ισραήλ, τι πρόκειται να γίνει; Είναι αρκετό για τη Χαμάς για να επιβιώσει; Θα μπορούν για την ακρίβεια να συνεχίσουν;

Gilbert Achcar: Η Χαμάς ασφαλώς υπολογίζει να επιβιώσει από τον πόλεμο συνεχίζοντας. Εξαιτίας των γεωγραφικών συνθηκών έχουν ήδη υποστεί αναλογικά αρκετά μεγαλύτερες απώλειες στα στελέχη τους απ' ότι η Χεζμπολάχ το 2006. Τη μέρα που άρχισαν οι Ισραηλινοί βομβαρδισμοί, την πρώτη μέρα αν θυμάστε, στόχευσαν τις δυνάμεις ασφαλείας της Χαμάς και ο φόρος του αίματος υπήρξε αμέσως πολύ βαρύς. Όμως εάν στο επίπεδο της ηγεσίας και των βασικών δομών υπολογίζουν να επιβιώσουν διατηρώντας λιγότερο ή περισσότερο την ύπαρξή τους, χωρίς να κάνουν μεγάλη παραχώρηση ή έστω χωρίς μια μεγάλη παραχώρηση που δεν θα είναι αναστρέψιμη όπως «Σταματάμε να ρίχνουμε ρουκέτες αλλά θα έχουμε εγγυήσεις ότι εσείς, το Ισραήλ, θα σταματήσετε να μας πυροβολείτε, να μας αποκλείετε και να μας περισφίγγετε» – αν κατορθώσουν να βγουν από τον πόλεμο με μια συμφωνία αυτού του είδους, αυτό θα σημαίνει ένα Ισραηλινό φιάσκο και αυτό θα θεωρηθεί από τους ίδιους σαν μια πολιτική νίκη παρόμοια με αυτή που πέτυχε η Χεζμπολάχ το 2006.

Όμως τώρα ακριβώς που μιλάμε, αυτό είναι καθαρά υποθετικό επειδή δεν μπορούμε να προδικάσουμε πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα. Αυτό που πραγματικά είναι ξεκάθαρο είναι ότι σε τοπικό επίπεδο, αν όχι σε παγκόσμιο επίπεδο, αυτή η Ισραηλινή επίθεση έχει αυξήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τη δημοτικότητα της Χαμάς. Δεν μπορούμε οπωσδήποτε να υποθέσουμε ότι το ίδιο ισχύει και για τους Παλαιστίνιους στη Γάζα κυρίως εξαιτίας του ανταγωνισμού της Χαμάς και της Φατάχ. Πάνω σε αυτό υπάρχουν διαφορετικές πληροφορίες. Βέβαια, οι υποστηρικτές της Φατάχ λένε «η Χαμάς μας έφερε σε αυτή την φοβερή κατάσταση, υποφέρουμε εξαιτίας της. Οπωσδήποτε το Ισραήλ είναι ο πρώτος φταίχτης αλλά...» – το ίδιο αυτό «αλλά» που έχουμε ακούσει από μερικά αραβικά καθεστώτα. Αυτό είναι που διατύπωσε από την αρχή η αιγυπτιακή κυβέρνηση, που βρίσκεται σε προφανή συμπαιγνία με την ισραηλινή επίθεση, και αυτό είναι που ακούμε από εδώ και από εκεί από τους Άραβες συμμάχους των Ηνωμένων Πολιτειών, την ίδια ρητορική ακούγαμε το 2006, τις ίδιες κατηγορίες εναντίον της Χεζμπολάχ για την ισραηλινή επίθεση στον Λίβανο. Το τελικό πολιτικό αποτέλεσμα για τη Χαμάς απομένει να το δούμε. Νομίζω ότι είναι πολύ νωρίς για να κάνουμε οποιαδήποτε εκτίμηση για το τι πρόκειται να συμβεί μακροπρόθεσμα ή ακόμη και μεσοπρόθεσμα. Προς το παρόν, όπως είπα, το μόνο βέβαιο είναι μια αυξανόμενη δημοτικότητα της Χαμάς σε τοπικό επίπεδο, που είναι το σχεδόν αυτόματο αποτέλεσμα κάθε φορά που το Ισραήλ απομονώνει έναν αραβικό στόχο και αρχίζει να τον χτυπά. Ο στόχος γίνεται αυτόματα δημοφιλής εξαιτίας του μίσους προς το Ισραήλ και της διαρκούς επιθετικότητάς του στην περιοχή: κάθε θύμα του Ισραήλ και ειδικότερα κάθε δύναμη που αντιστέκεται στο Ισραήλ είναι βέβαιο πως θα κερδίσει δημοτικότητα στην περιοχή.

Daniel Flynn: Υπάρχει μια συζήτηση την τελευταία εβδομάδα για κάποια δυσαρέσκεια μέσα στη νεότερη γενιά της Φατάχ. Υπάρχουν αναφορές ότι ο Μαρουάν Μπαργκούτι έστειλε μηνύματα μέσα από το κελί της φυλακής του που κριτικάρουν τις δηλώσεις που έγιναν από τον Μαχμούντ Αμπάς. Νομίζετε ότι μπορούν να πάρουν κάποιο συγκεκριμένο σχήμα και να υπονομεύσουν την παρούσα ηγεσία της Φατάχ; Νομίζετε ότι υπάρχει πιθανότητα η ηγεσία της Φατάχ να αλλάξει την πολιτική της;

Gilbert Achcar: Ο Μπαργκούτι είναι με κάποια έννοια μια εφεδρική λύση για τη Φατάχ. Ο Μαχμούντ Αμπάς έχει ήδη κάψει τα χαρτιά του σε μεγάλο βαθμό. Δεν διαθέτει πλέον καμιά αξιοπιστία αλλά εμφανίζεται σαν ένας δουλοπρεπής άνθρωπος, ένα δεύτερης σειράς πιόνι στο παιχνίδι της περιοχής. Δεν είναι δημοφιλής ακόμη και μέσα στη Φατάχ και έτσι είναι φανερό ότι η Φατάχ θα χρειασθεί μια άλλη ηγετική προσωπικότητα στο άμεσο μέλλον ή πολύ γρήγορα. Ο Μπαργκούτι πρέπει να είναι μια εναλλακτική λύση. Όμως επειδή παραμένει στη φυλακή, η μοίρα του εξαρτάται από το Ισραήλ και οπωσδήποτε και από την Ουάσιγκτον. Τώρα είναι δύσκολο να γνωρίζουμε πώς θα συμπεριφερθεί ο Μπαργκούτι εάν κάποτε απελευθερωθεί από τη φυλακή. Το κυριότερο πρόβλημα είναι ποιο είδος σχέσεων θα έχει με τις ΗΠΑ και τον Μουχαμάν Νταλάν, τον υπ' αριθμόν ένα Παλαιστίνιο υποτελή τους. Ο Νταλάν και ο Μπαργκούτι συμμάχησαν εκλογικά στις εκλογές του Ιανουαρίου του 2006. Μήπως αυτό σημαίνει ότι θα διατηρήσουν μια συνεργασία και θα σχηματίσουν μια συμπαγή ηγετική ομάδα στην μετά-Αμπάς Φατάχ ή θα ανταγωνισθούν μεταξύ τους; Απομένει να το δούμε.

Daniel Flynn: Όπως είπατε, το καθεστώς της Αιγύπτου ειδικότερα και επίσης σε μια μεγαλύτερη ή μικρότερη έκταση όλα τα φιλο-αμερικανικά αρα-

βικά καθεστώτα, έμοιαζαν σαν συνένοχα με το Ισραήλ, ειδικότερα όμως η κυβέρνηση Μουμπάρακ. Εάν υπάρξει μεγαλύτερη κλιμάκωση, εάν το Ισραήλ συμπεριφερθεί όπως το περιγράψατε, σαν ένα πληγωμένο ζώο, χρησιμοποιώντας όλο και περισσότερο βάρβαρες μεθόδους ενάντια στους Παλαιστίνιους που μένουν στη Γάζα, πόσο δύσκολο πρόκειται να αποδειχθεί για την αιγυπτιακή κυβέρνηση να μπορέσει να συγκρατήσει την οργή του λαού της, που μοιάζει ήδη να είναι πολύ μεγάλη;

Gilbert Achcar: Δεν φαίνονται απλά σαν συνένοχοι. Αυτοί πραγματικά είναι συνένοχοι με το Ισραήλ: Μιλούσαν για την επίθεση πριν αυτή να εκδηλωθεί και αυτό αναφέρεται στον Τύπο. Τη μέρα που άρχισε η επίθεση, η ημερησία αραβική εφημερίδα Al-Quds al-Arabi, δημοσίευσε ένα άρθρο του ανταποκριτή της στη Δυτική Όχθη που εξηγούσε ότι η Ισραηλινή υπουργός εξωτερικών Τζίπι Λίβνι, που βρισκόταν την προηγούμενη μέρα στο Κάιρο, είχε πει στις αιγυπτιακές αρχές ότι το Ισραήλ πρόκειται να εξαπολύσει μια επιχείρηση ενάντια στη Χαμάς. Ο Στρατηγός Σουλεϊμάν, ο επικεφαλής της αιγυπτιακής υπηρεσίας πληροφοριών, της ζήτησε οι ισραηλινοί να στοχεύουν ειδικά τους μαχητές της Χαμάς και να προσέχουν να αποφεύγουν τους πολίτες. Βέβαια την ίδια μέρα που δημοσιεύθηκε το άρθρο άρχισε η επίθεση και άρχισε στοχεύοντας στρατώνες της αστυνομίας στη Γάζα. Έτσι εκ πρώτης όψεως ήταν μια επίθεση που απέφευγε τους πολίτες και στόχευε ειδικά στρατιωτικές δυνάμεις. Αυτό αποδεικνύει χωρίς την παραμικρή αμφιβολία ότι είχαν ενημερωθεί για το τι πρόκειται να συμβεί και δεν είπαν τίποτε απολύτως στη Χαμάς, η οποία αιφνιδιάστηκε στην αρχή της επίθεσης, και γι' αυτό είχε βαριές θανατηφόρες απώλειες στα στελέχη των ένοπλων δυνάμεών της.

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση και τα άλλα φιλο-αμερικανικά αραβικά καθεστώτα επιθυμούν διακαώς την εξασθένιση της Χαμάς. Δεν υποστηρίζουν την ολοκληρωτική εξαφάνιση της Χαμάς, καθώς γνωρίζουν ότι αυτό θα συνεπάγονταν ένα πελώριο και αθεράπευτα τραυματικό ανθρώπινο κόστος. Επιθυμούν μια εξασθενημένη Χαμάς που δεν θα είχε άλλη επιλογή από το να σπάσει τους δεσμούς της με το Ιράν και να αναγκασθεί να εξαρτηθεί από αυτούς για την επιβίωση της: Αυτό είναι που επιθυμούν. Θέλουν μια εξημερωμένη Χαμάς, επομένως ζητούν από το Ισραήλ να τη δαμάσει. Έτσι το Ισραήλ πρέπει να δώσει ένα μάθημα στη Χαμάς και μετά η Αίγυπτος και πίσω από την Αίγυπτο οι Σαουδάραβες και οι Ιορδανοί θα πουν στη Χαμάς: «Βλέπεις, δεν έχεις άλλη επιλογή από το να συνεργαστείς με μας, είτε θα παίξεις το παιχνίδι με τους δικούς μας όρους και θα διακόψεις όλες τις σχέσεις με το Ιράν και τη Συρία ή θα αντιμετωπίσεις το Ισραήλ μόνη σου και την πιθανότητα να σε συντρίψει».

Τώρα, εάν η ισραηλινή επιχείρηση αποτύχει, θ' αλλάξουν αμέσως τροπάρι, από καθαρό καιροσκοπισμό βέβαια. Θ' αλλάξουν τροπάρι και θ' αρχίσουν να κατηγορούν το Ισραήλ με πολλαπλές διακηρύξεις οι οποίες δεν πρόκειται να πάνε πολύ μακριά. Το αιγυπτιακό καθεστώς μπορεί να αναβαθμίσει τη διαφωνία του με το Ισραήλ πάνω στο ζήτημα της διεθνούς στρατιωτικής δύναμης στην αιγυπτιακή πλευρά των συνόρων με τη Γάζα, την οποία το Κάιρο απορρίπτει και το Ισραήλ τη ζητάει. Υπάρχουν ζητήματα αυτού του είδους που μπορούν να παρουσιασθούν ανάλογα, τα οποία να επιτρέπουν στο Κάιρο και στα συναφή αραβικά καθεστώτα να προφασίζονται ότι αντιτίθενται στο Ισραήλ αλλά με ένα τρόπο υπεύθυνο επειδή γνωρίζουν τη στρατιωτική ισχύ του Ισραήλ και ενδιαφέρονται για την καλή κατάσταση του λαού και επομένως δεν είναι σαν αυτούς τους τρελούς τύπους της Χαμάς κτλ. Αυτό είναι το είδος του υποκριτικού τους λόγου.

Daniel Finn: Η Χεζμπολάχ οργάνωσε μερικές πολύ ουσιαστικές συγκεντρώσεις αλληλεγγύης προς τη Χαμάς και το λαό της Γάζας στο Λίβανο. Η υποστήριξή τους είναι πιθανό να παραμείνει πολιτική ή υπάρχει κάποια προοπτική, όπως έχουν υποθέσει ορισμένοι με μάλλον συνεγερτικούς όρους, ότι η Χεζμπολάχ θα μπορούσε να ανοίξει ένα δεύτερο μέτωπο ενάντια στο Ισραήλ στο Βόρειο μέτωπο;

Gilbert Achcar: Δεν νομίζω ότι υπάρχει οποιαδήποτε προοπτική αυτού του είδους. Φαίνεται ότι οι τρεις ρουκέτες που εκτοξεύτηκαν από το Λίβανο στο Βόρειο Ισραήλ χτες, ρίχτηκαν από μια μικρή παλαιστινιακή ομάδα από εκείνες που συνδέονται με τη Δαμασκό. Η Χεζμπολάχ αμέσως αρνήθηκε οποιαδήποτε ευθύνη και η κυβέρνηση συνασπισμού του Λιβάνου όπου αντιπροσωπεύεται η Χεζμπολάχ καταδίκασε ομόφωνα την εκτόξευση αυτών των ρουκετών. Η πραγματικότητα σε αυτό

το στάδιο είναι ότι γίνονται τεράστιες διαδηλώσεις και εκδηλώσεις πολιτικής αλληλεγγύης, αλλά η Χεζμπολάχ έχει επίσης διδαχθεί από το 2006. Αν θυμάστε, μετά τον Πόλεμο των 33 Ημερών το 2006 ο Χασάν Νασράλα, ο Γενικός Γραμματέας της Χεζμπολάχ, είπε σε μια συνέντευξη πως αν γνώριζε ότι το Ισραήλ θα αντιδρούσε όπως αντέδρασε στην απαγωγή των δυο στρατιωτών του στις 12 του Ιούλη, η Χεζμπολάχ δεν θα είχε προβεί σε αυτή. Εννοούσε: «Αν γνώριζα πως θα κατέστρεφαν τη χώρα μου και θα σκότωναν 1500 συμπατριώτες μου, δεν θα τους είχα δώσει μια πρόφαση γι' αυτό». Αυτό εννοούσε, απευθυνόμενος στα ανθρώπινα αισθήματα.

Ταυτόχρονα, γνωρίζουμε ότι για το Ισραήλ η απαγωγή ήταν μόνο μια πρόφαση: και να μην είχαν απαχθεί οι στρατιώτες, το Ισραήλ θα είχε βρει – ή δημιουργήσει – μια οποιαδήποτε πρόφαση για να προσπαθήσουν να κάνουν αυτό που έκαναν τότε. Η Χεζμπολάχ αποδέχτηκε την Απόφαση 1701 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, που σήμαινε την ανάπτυξη όχι μόνο λιβανέζικων στρατευμάτων στο Νότιο Λίβανο αλλά επίσης διεθνών δυνάμεων, της UNIFIL, αν και αυτό δεν είναι ακριβώς προς το συμφέρον της Χεζμπολάχ, αφού αυτές οι δυνάμεις σε μεγάλο βαθμό απαρτίζονται από δυνάμεις του ΝΑΤΟ, αντιπροσωπεύοντας έτσι μια δυνητική απειλή για την ίδια τη Χεζμπολάχ. Έπρεπε παρ' όλα αυτά να τις αποδεχτούν, επειδή η εναλλακτική επιλογή ήταν να συνεχίσουν αυτό τον τρομερό πόλεμο και υπήρχαν ανθρώπινα όρια σε αυτό το επίπεδο. Η Χεζμπολάχ δεν μπορεί συνεπώς να αναλάβει αυτό που θα φαινόταν σαν μια εντελώς ανεύθυνη πρωτοβουλία του ανοίγματος ενός δεύτερου μετώπου – ιδιαίτερα αν δεν πάρει το πράσινο φως γι' αυτό από τη Δαμασκό και την Τεχεράνη.

Από την άλλη μεριά, πώς μπορεί να περιμένει κανείς από τους Λιβανέζους να ανοίξουν ένα δεύτερο μέτωπο, όταν οι ίδιοι οι Παλαιστίνιοι στη Δυτική Όχθη, συμπεριλαμβανόμενης της Χαμάς, δεν το ανοίγουν: η Χαμάς δεν έχει εκτοξεύσει ρουκέτες από τη Δυτική Όχθη. Αυτό παρεμπιπτόντως δείχνει πόσο σοβαρό λάθος ήταν η απόφαση της Χαμάς να αναλάβει πλήρη εξουσία μόνο στη Γάζα, διαχωρίζοντας έτσι τα δυο παλαιστινιακά εδάφη. Όχι ότι δεν θα έπρεπε να προλάβουν το πραξικόπημα που οργάνωνε εναντίον τους ο Νταλάν με την υποστήριξη των ΗΠΑ και του Ισραήλ, αλλά δεν θα έπρεπε να έχουν εξαλείψει κάθε παρουσία της Φατάχ στα κυβερνητικά όργανα, όπως έκαναν. Ενώ η στρατηγική ανάγκη είναι να οικοδομηθεί ο αγώνας σε όλες τις περιοχές, η παλαιστινιακή σκηνή είναι η ίδια κομματιασμένη σε δυο μέρη. Αυτό είναι κρίμα.

Αυτά τα γεγονότα επίσης προωθούν στη συζήτηση το όλο θέμα των στρατηγικών επιλογών των όπλων του αγώνα. Η Χαμάς αντιστέκεται αναμφίβολα ηρωικά, αλλά δεν μπορούμε να συγκρίνουμε τις συνθήκες στο Λίβανο με τις συνθήκες στην Παλαιστίνη. Στα χρόνια που υπήρχε ισραηλινή κατοχή στο Λίβανο, η Χεζμπολάχ διεξήγαγε έναν πόλεμο φθοράς ενάντια στην κατοχή, επικεντρώνοντας κυρίως σε περιοχές του Λιβάνου ενάντια στις δυνάμεις κατοχής. Μάλιστα έφτασε τον Απρίλιο του 1996, με μεσολάβηση του ΟΗΕ, σε μια συμφωνία με τον κατακτητή που δήλωνε ότι: «Οι ένοπλες δυνάμεις στο Λίβανο δεν θα διεξάγουν επιθέσεις με ρουκέτες Κατιούσα ή οποιοδήποτε είδος όπλου ενάντια στο Ισραήλ. Το Ισραήλ και εκείνοι που συνεργάζονται μαζί του δεν θα στοχεύσουν με οποιοδήποτε είδος όπλου πολίτες ή πολιτικούς στόχους στο Λίβανο. Επιπλέον, τα δυο μέρη δεσμεύονται να διασφαλίσουν ότι σε καμιά περίπτωση δεν θα γίνουν οι πολίτες στόχος επιθέσεων και ότι οι κατοικημένες με πολίτες περιοχές και οι βιομηχανικές και ηλεκτρικές εγκαταστάσεις δεν θα χρησιμοποιηθούν σαν σημείο εξόρμησης για επιθέσεις». Η γεωγραφική φύση του λιβανέζικου εδάφους και η παρουσία των ισραηλινών δυνάμεων σε κατοικημένες λιβανέζικες περιοχές έκαναν μια στρατηγική λαϊκής αντίστασης αδύνατη, και αυτή η τακτική τελικά θριάμβευσε όταν το Ισραήλ εκκένωσε το Νότιο Λίβανο σε αυτό που έμοιαζε με μια αιφνίδια καταστροφή το 2000.

Στην περίπτωση της Γάζας ωστόσο, τα ισραηλινά στρατεύματα είχαν αποχωρήσει από το εσωτερικό της Λωρίδας και την περικύκλωναν. Δεν έχει ιδιαίτερο νόημα στρατηγικά να αντιμετωπιστούν στρατιωτικά με την εκτόξευση ρουκετών σε κατοικημένες περιοχές στο Νότιο Ισραήλ. Το ζήτημα είναι ότι από την άποψη των κατεχόμενων παλαιστινιακών εδαφών, αν κάνετε έναν ισολογισμό του παλαιστινιακού αγώνα ενάντια στο Ισραήλ από το 1967, είναι πολύ ξεκάθαρο ότι η αποκορύφωση της αποτελεσματικότητάς του επιτεύχθηκε το 1988 με την αποκαλούμενη Επανάσταση με τις Πέτρες, την πρώτη Ιντιφάντα, χωρίς ένοπλα πυρά, επιθέσεις αυτοκτονίας, ρουκέτες, οτιδήποτε αυτού του είδους – απλά με μαζική κινητοποίηση. Αυτό ήταν το πιο τρομερό για το Ισραήλ: έβαλε τους ισραηλινούς σε τεράστια πολιτική δυσκολία.

Υπάρχει ένα μάθημα για να εξαχθεί εδώ. Αυτά είναι θέματα στρατηγικής κατανόησης που δεν τα παίρνουν επαρκώς υπόψη όλες οι δυνάμεις της περιοχής. Υπάρχει σήμερα πολύς θρησκευτικά εμπνεόμενος μαξιμαλισμός, όπως υπήρχε χτες εθνικά εμπνεόμενος μαξιμαλισμός, αλλά διόλου κάποια ρεαλιστική εκτίμηση των συνθηκών στο σχεδιασμό μιας στρατηγικής. Όχι μιας

στρατηγικής συνθηκολόγησης στο όνομα του «ρεαλισμού», ασφαλώς, όπως εκείνη της PLO – εννοώ την Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ), τον Αραφάτ και τώρα τον Μαχμούτ Αμπάς – αλλά μια στρατηγική αντίστασης και απελευθέρωσης, λαϊκής αντίστασης για να επιβληθεί στο Ισραήλ κάθε επιτεύξιμος στρατηγικός στόχος στην παρούσα κατάσταση. Και αυτό που παραμένει δυνατό στις επικρατούσες συνθήκες είναι να αναγκαστεί το Ισραήλ να αποχωρήσει από τα κατεχόμενα από το 1967 εδάφη, με τη δυνατότητα αυτά τα εδάφη να οργανώσουν τη διακυβέρνησή τους δημοκρατικά, να αποκτήσουν τουλάχιστον πολιτική κυριαρχία – κάτι που δεν συμβαίνει τώρα όταν είδατε πώς αντέδρασαν το Ισραήλ και οι δυτικοί πάτρωνές του στην εκλογική νίκη της Χαμάς.

Πέρα από αυτό τον άμεσο στόχο, η μόνη λογική μακροχρόνια στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει μια διάσπαση της ίδιας της ισραηλινής κοινωνίας. Δεν μπορεί να σχεδιάζεται τόσο ξεκάθαρα αποσπασμένα από την ισραηλινή κοινωνία, όπως ήταν η στρατηγική τόσο της PLO όσο και της Χαμάς. Δεν υπάρχει καμιά δυνατότητα να νικηθεί το Ισραήλ στρατιωτικά απέξω: καμιά δυνατότητα με συμβατικούς όρους, επειδή το οπλοστάσιό του είναι πολύ ισχυρότερο απ' όλα τα γύρω αραβικά κράτη, για να μην αναφέρουμε το ότι κανένα μέρος αυτού του περιβάλλοντος δεν επιθυμεί να αντιμετωπίσει το Ισραήλ – όχι μόνο η Αίγυπτος και η Ιορδανία, αλλά επίσης η Συρία. Ένας «λαϊκός πόλεμος» για την απελευθέρωση όλης της ιστορικής Παλαιστίνης δεν έχει νόημα, επειδή οι Ισραηλινοί είναι συντριπτική πλειοψηφία στα προ του 1967 εδάφη. Αυτό δεν είναι σαν ένας στρατός κατοχής, όπως τα στρατεύματα των ΗΠΑ στο Βιετνάμ ή το Αφγανιστάν ή το Ιράκ, ή το Ισραήλ στο Λίβανο. Πέραν αυτού, όλοι γνωρίζουν ότι το Ισραήλ είναι πυρηνική δύναμη από τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Κάθε σκέψη βασισμένη στην απέξω καταστροφή του ισραηλινού κράτους είναι συνεπώς παράλογη, με όλες τις έννοιες του όρου.

Έτσι, πέρα από τις απαιτήσεις του διεθνισμού, δηλαδή το είδος της νίκης ενάντια στο σιωνιστικό κράτος που είναι επιθυμητό, δεν υπάρχει λογική για να ηττηθεί αυτό με οποιοδήποτε τρόπο που να μην παίρνει υπόψη την αναγκαιότητα για μια καίρια διάσπαση μέσα στην ίδια την ισραηλινή κοινωνία, με ένα μεγάλο μέρος της ισραηλινής κοινωνίας να αντιτίθεται ενεργά στις φιλοπόλεμες πολιτικές της ισραηλινής κυβέρνησης και να μάχεται για ένα διαρκή ειρηνικό διακανονισμό βασισμένο στη δικαιοσύνη, την αυτοδιάθεση και τον τερματισμό κάθε είδους διακρίσεων. Αυτή είναι μια καίρια προϋπόθεση τεράστιας σημασίας. Να γιατί η Ιντιφάντα του 1988 ήταν τόσο σημαντική: Δημιούργησε μια πραγματική, βαθιά κρίση μέσα στην ισραηλινή κοινωνία.

Αλλά αυτό που βλέπουμε τώρα είναι ένας πολύ υψηλός βαθμός συνοχής και ομοφωνίας ανάμεσα στους Ισραηλινούς, στην πιο άγρια, ωμή και κτηνώδη επίθεση της ιστορίας τους και αυτό είναι κάτι που προμηνύει δεινά. Σε τέτοιες συνθήκες, ακόμη και όταν έχουμε φιάσκα όπως εκείνο του 2006 τι προκαλούν; Όχι μια ρήξη μεγάλων κομματιών του ισραηλινού πληθυσμού μακριά από την πολιτική της κυβέρνησής του, για να μην πούμε από τον Σιωνισμό, και την αντιπολεμική στροφή τους, όπως έγινε με μεγάλα τμήματα του γερμανικού πληθυσμού στον Ά Παγκόσμιο Πόλεμο ή με τον πληθυσμό των ΗΠΑ στη διάρκεια του πολέμου στο Βιετνάμ, αλλά αυτό που έχουμε είναι μάλλον παραπέρα μετατοπίσεις προς τα δεξιά. Αυτός είναι ο λόγος που η όλη εικόνα στην περιοχή είναι πολύ μουντή, επειδή, όπως είπα, αν αυτή η επίθεση καταλήξει σε φιάσκο, κάτι που ευχόμαστε, γνωρίζουμε προκαταβολικά πως αυτό σημαίνει Νετανιάχου, που είναι ακόμη χειρότερος από τους τωρινούς κυβερνώντες. Το πού θα καταλήξουν όλα αυτά είναι δύσκολο να το προβλέψουμε.

Daniel Finn: Φαίνεται όντως να είναι μια πολύ επικίνδυνη εποχή για τους Παλαιστίνιους και ίσως μια εξίσου επικίνδυνη με εκείνη που αντιμετώπισαν από το 1967. Γίνεται λόγος στα ισραηλινά μέσα ενημέρωσης, στους κύκλους του κατεστημένου, για μεταβίβαση της Γάζας στην κυριαρχία της Αιγύπτου, για μεταβίβαση κατοικημένων περιοχών της Δυτικής Όχθης στην Ιορδανία. Και αν αυτό το σχέδιο ή κάτι παρόμοιο τεθεί σε εφαρμογή, αυτό ασφαλώς θα ήταν μοιραίο για τις παλαιστινιακές εθνικές βλέψεις για πολλά χρόνια στο μέλλον. Τι μέτρα νομίζετε μπορεί να πάρουν οι δυνάμεις μέσα στην παλαιστινιακή κοινωνία για να βελτιώσουν

τις προοπτικές του εθνικού κινήματος;

Gilbert Achcar: Δεν βλέπω αληθινά τα πράγματα όπως τα περιγράψατε. Κατ' αρχήν, η μοναρχία της Ιορδανίας θα τρόμαζε μάλλον σήμερα αν επρόκειτο να αναλάβει τον έλεγχο στη Δυτική Όχθη. Όταν αυτό ήταν μια πραγματική προοπτική, είχε ήδη λάβει υπόψη την αυξανόμενη στράτευση των Παλαιστινίων, κάτι που εξηγεί γιατί τα σχέδια που καταστρώνονταν από τον προηγούμενο βασιλιά Χουσεΐν ήταν ομοσπονδιακής φύσης, δηλαδή, σχέδια που έδιναν στη Δυτική Όχθη, ή τη Δυτική Όχθη και τη Γάζα, κάποιο βαθμό αυτοκυβέρνησης. Αλλά το πρόβλημα τώρα είναι ότι η μοναρχία της Ιορδανίας δεν μπορεί να βασιστεί στους ομοίους του Μαχμούντ Αμπάς για να ηρεμήσει τον παλαιστινιακό πληθυσμό. Γνωρίζουν ότι αντιμετωπίζουν έναν πολύ ριζοσπαστικοποιημένο πληθυσμό και ότι μια νέα σύνδεση, μια νέα συγχώνευση ανάμεσα στους Παλαιστίνιους στη Δυτική Όχθη και τους Παλαιστίνιους στην Ιορδανία, όπου ήδη συνιστούν μια πλειοψηφία του πληθυσμού, θα ήταν πολύ επικίνδυνη για την ιορδανική μοναρχία. Αυτό είναι το πρόβλημα.

Μια εκ νέου συγχώνευση της Δυτικής Όχθης με την Ιορδανία θα ήταν οπωσδήποτε προς το συμφέρον των Παλαιστινίων επειδή το αποκαλούμενο ανεξάρτητο κράτος στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα δεν έχει νόημα. Εδώ συμφωνώ πλήρως με εκείνους που κριτικάρουν τη λύση των δύο κρατών: Ένα αποκαλούμενο ανεξάρτητο κράτος δεν έχει νόημα στη Δυτική Όχθη, αν πρόκειται να είναι όμηρος ανάμεσα στο Ισραήλ και την Ιορδανία, όπως μεταξύ σφύρας και άκμονα. Συνεπώς, οι Παλαιστίνιοι χρειάζονται την αναγκαία ανάπαυλα και διέξοδο που προσφέρει η Ιορδανία, για να μην αναφέρουμε τις ανθρώπινες και οικογενειακές συνέχειες ανάμεσα στις δυο όχθες του ποταμού Ιορδάνη. Υπάρχει μια φυσική ιστορική ενότητα ανθρώπινης κοινότητας ανάμεσα στις δυο όχθες και για να μπορέσει αυτή η κοινότητα να εξασκήσει την αυτοδιάθεση χρειάζεται ένα διαφορετικό είδος κυβέρνησης στην Ιορδανία, μια πραγματικά δημοκρατική κυβέρνηση και όχι κάποια όπου η πλειοψηφία του πληθυσμού καταπιέζεται από ένα καθεστώς που υποκινεί εθνικές διαιρέσεις φυλετικής υφής, όπως συμβαίνει τώρα.

Να γιατί δεν νομίζω ότι η προοπτική μιας εκ νέου συγχώνευσης των δυο οχθών είναι μια επιλογή που ενθουσιάζει την ιορδανική κυβέρνηση, ή ακόμη ότι την εξετάζει σοβαρά. Το 1988 ο βασιλιάς Χουσεΐν έκοψε επίσημα τους δεσμούς ανάμεσα στο βασίλειό του και τη Δυτική όχθη: Γιατί το έκανε; Πολύ απλά γιατί το 1988 η Ιντιφάντα βρισκόταν σε πλήρη έξαρση και καταλάβαινε ότι το είδος της Δυτικής Όχθης που κυβερνούσε η μοναρχία του από τον καιρό της συμφωνίας που ο πατέρας του έκοψαν με τους Σιωνιστές το 1948 – η Δυτική Όχθη που η μοναρχία του ήταν ικανή να κυβερνά λίγο-πολύ χωρίς σοβαρά προβλήματα ως το 1967 και η οποία περιήλθε κατόπιν στην ισραηλινή κατοχή – είχε γίνει μη διαχειρίσιμη εξαιτίας της Ιντιφάντα. Έγινε μια καυτή πατάτα: πολύ επικίνδυνη να τη χειριστείς, και γι' αυτό έκοψε τους δεσμούς επίσημα και εγκατέλειψε οποιεσδήποτε αξιώσεις για τη Δυτική Όχθη.

Daniel Finn: Πιστεύετε ότι η παλαιστινιακή πολιτική σκηνή είναι πιθανό να παραμείνει η ιδιοκτησία της Χαμάς και της Φατάχ στο ορατό μέλλον, ή νομίζετε ότι κάποιες από τις περιθωριακές τώρα δυνάμεις έχουν κάποια τύχη να καθιερωθούν σε μεγαλύτερο βαθμό;

Gilbert Achcar: Λοιπόν, δεν βλέπω οποιαδήποτε τέτοια προοπτική επί του παρόντος. Εννοώ ότι δεν υπάρχουν για την ώρα πραγματικοί ανταγωνιστές για τους δυο κύριους μετόχους, που είναι η Φατάχ και η Χαμάς. Άλλες υπάρχουσες δυνάμεις, ιδιαίτερα η παλαιστινιακή αριστερά, απώλεσαν την αξιοπιστία τους με το πέρασμα του χρόνου, έχοντας χάσει τόσες πολλές ευκαιρίες. Έτσι δεν μπορεί κανείς να περιμένει μια ξαφνική θαυματουργή ανάπτυξη, εκτός κι αν προκύψει μια νέα δύναμη, που δεν έχουμε ακούσει ως τώρα και που θα χρειαζόταν έτσι κι αλλιώς κάποιο χρόνο για να ωριμάσει. Αυτό που θα υπάρχει κάτω από τις παρούσες συνθήκες είναι παραπέρα εξελίξεις από το εσωτερικό των δυο πόλων στην παλαιστινιακή κοινωνία – ένας αγώνας ανάμεσα σε διάφορες ομάδες μέσα στη Φατάχ, και το ίδιο για τη Χαμάς. Καμιά από τις δυο αυτές δυνάμεις, επειδή είναι μεγάλες δυνάμεις και έχουν μαζικές συνιστώσες και μέλη, δεν είναι μονολιθική. Οι αλλαγές εντός τους είναι σήμερα πιο πιθανές από οποιαδήποτε απρόσμενη άνοδο δυνάμεων από το εξωτερικό τους.

Με αυτά ειπωμένα, αποτελεί σφοδρή επιθυμία μου να μπορούσε να αναδειχθεί μια τρίτη δύναμη, η οποία θα ήταν ένα προοδευτικό κίνημα βασισμένο στην αριστερή παράδοση που υπάρχει ανάμεσα στους Παλαιστίνιους και που απέχει πολύ από το να είναι αμελητέα, ακόμη και στη Γάζα, αν και δεν είναι αρκετά ισχυρή για να αποτελέσει αντίβαρο στη Φατάχ ή την Χαμάς. Αποτελεί σφοδρή επιθυμία μου, να μπορέσει να αναδυθεί μια αριστερή παλαιστινιακή δύναμη ως πραγματικός κύριος παίκτης στη σκηνή. Αλλά για να είμαστε ειλικρινείς, αυτό δεν είναι μια ρεαλιστική προοπτική, δεν βλέπουμε κάποιες προϋποθέσεις γι' αυτό.

Η κρίση του χρηματιστικού συστήματος

του Αιμιλίας Μαρσέλλου

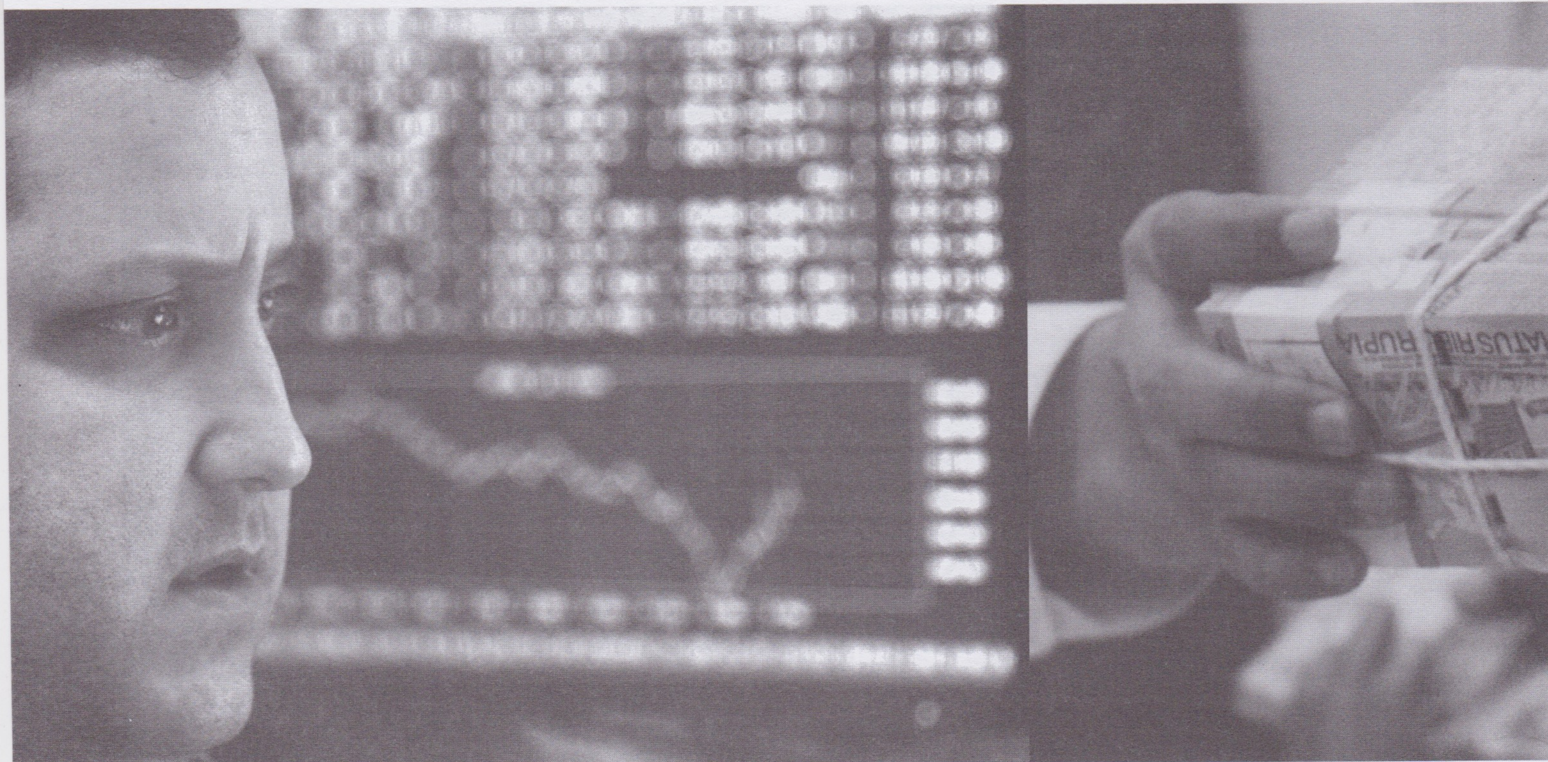
Οι προφητείες της Νέας Οικονομίας που ευαγγελίζονταν οι εκπρόσωποι της οικονομικής ελίτ δεν κατάφεραν να δημιουργήσουν περιβάλλον οικονομικής άνθησης αφού η ανάκαμψη του ποσοστού κέρδους ούτε καν πλησίασε τα επίπεδα της κεϋνσιανής περιόδου.

Όλοι γνωρίζουμε ότι οι κρίσεις αποτελούν εγγενές στοιχείο του καπιταλισμού στα πλαίσια της διαδικασίας αναπαραγωγής του κοινωνικού κεφαλαίου. Μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές όπως οικονομικές, χρηματιστηριακές, χρέους, νομισματικές ανάλογα με τον τομέα στον οποίο ξεσπούν και μπορούν είτε να περιορίζονται στον συγκεκριμένο τομέα είτε μπορεί να επεκταθεί σε ολόκληρη τη σφαίρα οικονομικής δραστηριότητας όπως αυτή που βιώνουμε.

Η διόγκωση, ωστόσο, του χρηματοπιστωτικού τομέα ως αποτέλεσμα της απορρύθμισης και διεθνοποίησής του οδήγησε σταδιακά στην αυτονόμηση[1] του από τη σφαίρα της παραγωγής και την ικανότητά του να παράγει κρίσεις και μεγαλύτερης ένταση αλλά και μεγαλύτερης συχνότητας. Η τρέχουσα αποτελεί την πιο σοβαρή μιας σειράς κρίσεων που έλαβαν χώρα τις τρεις τελευταίες δεκαετίες: κρίση χρέους στη Λατινική Αμερική 1982, παγκόσμια κατάρρευση των χρηματιστηρίων τη Μαύρη Δευτέρα του 1987, στεγαστική κρίση και κατάρρευση τιμών μετοχών Ιαπωνία 1990, νομισματική κρίση από επιθέσεις κερδοσκόπων στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών 1992/3, Μεξικό 1994/5, Ανατολική Ασία 1997/8, υποτίμηση ρουβλιού και χρεοκοπία ρώσικης οικονομίας 1998, κατάρρευση τραπεζικού συστήματος στην Αργεντινή 2001/2, Αμερική των dot-coms και των χρηματιστηρίων 2000/1.

Ανατρέχοντας στην οικονομική αρθρογραφία της τελευταίας τριετίας διαπιστώνει κανείς ότι ήταν πάρα πολλοί οι δείκτες και οι μελέτες που έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου για τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Η κοινή λογική ότι δεν μπορούν οι χορηγούμενες πιστώσεις να αυξάνονται (ούτε και για μικρό χρονικό διάστημα) με γρηγορότερο ρυθμό από τα εισοδήματα διαφορετικά υπάρχει σοβαρός κίνδυνος κατάρρευσης, φαίνεται ότι δεν έχει θέση στον κερδοσκοπικό παροξυσμό των τελευταίων σταδίων του οικονομικού κύκλου. Φυσικά, όλοι αυτοί που προκάλεσαν την κρίση είναι αυτοί που τώρα εισηγούνται έκτακτα μέτρα, υπέρογκα πακέτα στήριξης και την ανάγκη για διαφάνεια, ελέγχους και ελεγκτικούς μηχανισμούς για την υπέρβασή της.

Δεν πρόκειται όμως για εξαιρέ-

σεις ούτε για εσφαλμένες προσωπικές επιλογές ή για έλλειψη αποτελεσματικών ελεγκτικών μηχανισμών αλλά για συνειδητές ταξικές πολιτικές διαμόρφωσης της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αγοράς που αποσκοπούσαν στην αποτίναξη κάθε ουσιαστικού θεσμικού ελέγχου και την ενίσχυση της θέσης του χρηματιστικού κεφαλαίου τόσο σε σχέση με την εργασία όσο και σε σχέση με το υπόλοιπο επιχειρηματικό κεφάλαιο. Μετά την κατάρρευση του Bretton Woods, εξέχοντα ρόλο έχουν πάρει η παγκόσμια αγορά συναλλάγματος και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, κάτι που εκφράζει τη σαφή στροφή προς τα συμφέροντα των μετόχων που ενδιαφέρονται αποκλειστικά για τα βραχυχρόνια κέρδη έναντι των ιδιοκτητών επιχειρηματιών που ενδιαφέρονται για τη μεγέθυνση και τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, μοντέλο που ίσχυε την «χρυσή εποχή» του καπιταλισμού τις δεκαετίες του '50 και '60. Από την άλλη μεριά, η εργασία είναι σε δύο επίπεδα χαμένη. Πρώτα στο ταξικό επίπεδο, λόγω της εντεινόμενης επίθεσης του παραγωγικού κεφαλαίου άμεσα στους μισθούς, στην εντατικοποίηση της εργασίας, επέκταση του χρόνου εργασίας αλλά και έμμεσα μέσω των πολιτικών που συρρικνώνουν και απαξιώνουν το Κράτος Πρόνοιας, την υγεία και την εκπαίδευση. Δεύτερο και σαν συνέπεια του προηγουμένου, οι εργαζόμενοι αναγκάζονται να καταφύγουν στο δανεισμό είτε για να καλύψουν κάποιες βασικές ανάγκες όπως η στέγη, είτε λόγω της συμπίεσης του εισοδήματος τους να αναγκάζονται να δανείζονται για την ικανοποίηση αναγκών της καθημερινότητας. Σε μια σειρά άρθρων τους οι Epstein et al. δείχνουν ότι το εισόδημα των καπιταλιστών του χρήματος από 1980 και μετά αυξάνεται σε σχέση με τις δύο προηγούμενες δεκαετίες συνεχίζοντας και τα επόμενα χρόνια αν και με ελαφρώς μικρότερο ρυθμό. Αυτό που όμως φαίνεται ξεκάθαρα από τα στοιχεία είναι ότι η εργατική τάξη είναι αυτή που επλήγη καθώς σε όλο το διάστημα από το 1980 μέχρι σήμερα το μερίδιο της εργασίας φθίνει συνεχώς.

Η «χρυσή εποχή» του καπιταλισμού διήρκεσε από τη δεκαετία του '50 μέχρι τα τέλη '70 με αρχές της δεκαετίας του '80 και χαρακτηριζόταν από σχετικά χαμηλή και στάσιμη εισοδηματική ανισότητα, υψηλές και με αυξητική τάση ιδιωτικές αποταμιεύσεις, ο λόγος χρέους προς εισόδημα των νοικοκυριών ήταν επίσης χαμηλός και στάσιμος, οι μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις κατείχαν το μεγαλύτερο μερίδιο των κερδών, η μεγέθυνση του σταθερού αποθέματος κεφαλαίου παρουσίαζε κυκλικότητα με αυξητική τάση ενώ η χρηματοδότηση των επενδύσεων γινόταν κυρίως από τα αδιανέμητα κέρδη παρά από την έκδοση ομολόγων ή μετοχών. Ήταν μια περίοδος οικονομικής ευρωστίας με ισχυρό Κράτος Πρόνοιας και αυξήσεις στους μισθούς παράλληλα με υψηλή κερδοφορία, που όμως τελείωσε όταν ήδη στα τέλη της δεκαετίας του '60 άρχισε να επιβραδύνεται η συσσώρευση και ο ρυθμός ανάπτυξης λόγω της πτώσης του ποσοστού κέρδους ως αποτέλεσμα της υπερβάλλουσας συσσώρευσης παγίου κεφαλαίου οδηγώντας τελικά σε παρατεταμένο στασιμοπληθωρισμό και την κρίση του 1980/2.

Η εξέλιξη αυτή πέρα από το γεγονός ότι έδειξε τα όρια και τον προσωρινό χαρακτήρα των κεϋνσιανών πολιτικών διαχείρισης αποτέλεσε το εφαλτήριο για την ραγδαία αλλαγή των προτεραιοτήτων της οικονομικής πολιτικής μέσω της ανάδειξης σχεδόν σε όλες τις χώρες της Δύσης συντηρητι-

κών κυβερνήσεων. Η νέα περίοδος του φιλελευθερισμού χαρακτηρίζεται από την εμμονή στη διατήρηση χαμηλού πληθωρισμού μέσω πολιτικών σχετικά υψηλών επιτοκίων γεγονός που αναπόδραστα ανακατένειμε την οικονομική δραστηριότητα και την κερδοφορία του κεφαλαίου από το χώρο της παραγωγής στο χώρο των πιστωτών και των μεγαλομετόχων. Οι πολιτικές αυτές σε σημαντικό βαθμό επιβλήθηκαν σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και του ΟΟΣΑ απελευθερώνοντας τις αγορές χρήματος, αφαιρώντας τους περιορισμούς και τον έλεγχο στην κίνηση κεφαλαίων, καταργώντας τα ανώτατα επίπεδα επιτοκίων στις καταθέσεις και εγκαταλείποντας τις κεντρικά κατευθυνόμενες δανειοδοτήσεις για αναπτυξιακούς λόγους.

Συνέπεια των παραπάνω επιλογών, σε αντιδιαστολή με την περίοδο προ της παλινόρθωσης του φιλελευθερισμού, συνιστά η δραστική αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας, η σημαντική μείωση του ρυθμού ιδιωτικών αποταμιεύσεων (πρόσφατα μάλιστα βρέθηκαν σε αρνητικά επίπεδα γεγονός που είχε να συμβεί από 1930), η ραγδαία αύξηση του λόγου χρέους προς εισόδημα των νοικοκυριών, ο ρυθμός μεγέθυνσης του αποθέματος κεφαλαίου παρουσίασε καθολική πτωτική τάση (με εξαίρεση το μπουμ της Νέας Οικονομίας στα τέλη της δεκαετίας του 1990), ενώ η επίπτωση της έκδοσης εταιρικών ομολόγων και μετοχών στην επένδυση εταιρειών του μη χρηματοπιστωτικού τομέα υπήρξε αρνητική και ο δανεισμός τους υψηλός. Προφανώς, οι προφητείες της Νέας Οικονομίας που ευαγγελίζονταν οι νέοι ιθύνοντες και εκπρόσωποι της οικονομικής ελίτ δεν κατάφεραν καν να δημιουργήσουν περιβάλλον οικονομικής άνθησης αφού η ανάκαμψη του ποσοστού κέρδους ούτε καν πλησίασε τα επίπεδα της κεϋνσιανής περιόδου. Ακόμα πιο σοβαρό το γεγονός ότι ούτε η όποια ανάκαμψη του ποσοστού κέρδους μεταφράστηκε σε αύξηση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, αντιθέτως παρατηρήθηκε μάλλον μείωση του ρυθμού συσσώρευσης, ούτε και η σημαντική τεχνολογική πρόοδος στα πλαίσια της Νέας Οικονομίας είχε κάποια σημαντική επίπτωση στο ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας[3].

Σήμερα, αρκετοί προοδευτικοί οικονομολόγοι λένε ότι έφτασε η ώρα για αλλαγή του «υποδείγματος» και επιστροφή στον κεϋνσιανισμό αλλά αυτό αποτελεί μάλλον ευσεβή πόθος. Η «χρηματιστικοποίηση» (financialization) ως απόρροια του φιλελευθερισμού έχει εισχωρήσει σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας μας, γεγονός που σημαίνει ότι κάθε μορφής αντίσταση συνεπάγεται ένα πλήθος μαχών σε πολλά επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Η στέγη, οι συντάξεις, η υγεία, η εκπαίδευση, η κατανάλωση έχουν γίνει αντικείμενα ιδιωτικής χρηματοδότησης από το εισόδημα των εργαζομένων μέσω των τραπεζών. Τα ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία και τα επενδυτικά κεφάλαια αποτελούν πλέον σημαντικά μέσα για τις προσωπικές χρηματοοικονομικές επενδύσεις, ενώ η χρήση πιστωτικών καρτών, καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων έχει προλειάνει το έδαφος για πιο ευρεία χρήση της πίστης από τα νοικοκυριά. Οι τράπεζες έχουν πάψει να εξαρτώνται στον ίδιο βαθμό με το παρελθόν από το βιομηχανικό και εμπορικό κεφάλαιο καθώς τα νοικοκυριά αποτελούν ένα νέο πολυδιάστατα κερδοφόρο χώρο, ενώ η ανάπτυξη πλήθους χρηματοοικονομικών προϊόντων που προϋποθέτει τη διαμεσολάβηση των τραπεζών συνεπάγεται επιπλέον έσοδα διαχείρισης.

Η αφετηρία της κρίσης

Τη διετία 2004-6, στο υψηλότερο σημείο της φούσκας των ακινήτων στις ΗΠΑ, το σύνολο των νέων ενυπόθηκων δανείων ανερχόταν στα 9 τρις $. Την πιο γρήγορη εξέλιξη είχαν τα στεγαστικά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης που έφτασαν τα 1,75 τρις $ ήτοι το 19,5% των νεοεκδοθέντων ενώ οι κάτοχοι τους αποτελούν το πιο φτωχό κομμάτι της αμερικάνικης εργατικής τάξη, μαύρους και λατινοαμερικάνους. Η ιστορία αυτή ξεκίνησε επί Κλίντον, σε μια διαδικασία εκδημοκρατισμού της πίστης[4], όπου αρχικά προσφέρονταν δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο, το οποίο στη συνέχεια αυξανόταν σημαντικά. Προφανώς, αυτό αποτέλεσε ωρολογιακή βόμβα για το τραπεζικό σύστημα, ο χρόνος ανάφλεξης της οποίας επιταχυνόταν κυρί-

ως από την πρακτική της τιτλοποίησης[5] κατά το διάστημα 20004-2006 που οδήγησε στη διάδοση των προβληματικών δανείων σε όλα τα τραπεζικά προϊόντα.

Πίσω από τη φούσκα των ακινήτων επομένως κρυβόταν μια ολοένα και αυξανόμενη προσφορά φθηνού πιστωτικού χρήματος, που παράσερνε τον κόσμο να βάλει σε υποθήκη μια και δύο φορές τα ακίνητα του προκειμένου να δανειστεί για να τζογάρει και αυτός με τη σειρά του εκμεταλλευόμενος την άνοδο των τιμών που προκαλούσε η μαζική αυτή ζήτηση. Ωστόσο, μια διαδικασία επαναχρηματοδότησης του χρέους είναι προδιαγεγραμμένο ότι δε θα βγει σε καλό καθώς, έστω και μια μικρή μείωση ή στασιμότητα των τιμών είναι ικανή να δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα αποπληρωμής των δανείων εφόσον η μεταπώληση των ακινήτων θα είναι ζημιογόνα. Η υπερχρέωση έχει οδηγήσει την αποταμίευση των νοικοκυριών σε μηδενικά επίπεδα καταδεικνύοντας ταυτόχρονα το βαθμό εμπλοκής τους σε αυτό που έχει επικρατήσει να αναφέρεται ως χρηματιστικοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής ζωής των ατόμων των ώριμων καπιταλιστικών οικονομιών[6]. Δε θα πρέπει, ωστόσο, να μας διαφεύγει ότι αυτά τα εκ των υστέρων ανησυχητικά στοιχεία, μέχρι πρότινος παραβλέπονταν, καθώς η αύξηση της κατανάλωσης συνέπεια του δανεισμού τροφοδοτούσε την ανάπτυξη δημιουργώντας κλίμα ευμάρειας καθησυχάζοντας τους ιθύνοντες[7] για τους πιθανούς κινδύνους.

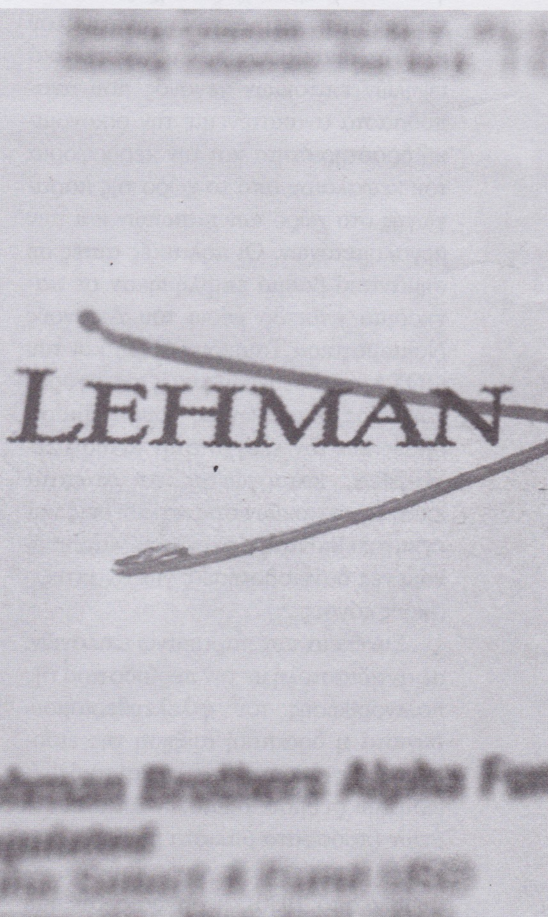
Οι τιμές των ακινήτων από το αποκορύφωμά της φούσκας το 2006 και μετά άρχισαν να πέφτουν, ενώ τα επιτόκια άρχισαν να αυξάνονται. Το 2007 γύρω στα 2 εκατομμύρια άνθρωποι κάτοχοι στεγαστικού δανείου μειωμένης εξασφάλισης αδυνατούσαν να αποπληρώσουν το δάνειο τους, μέρος των οποίων έμεινε άστεγο. Οι τράπεζες πέρα από τα επισφαλή δάνεια που είχαν εκδώσει είχαν και έναν όγκο αξιογράφων, των οποίων την τοξικότητα αγνοούσαν. Άρχισαν, λοιπόν, να σημειώνονται τα πρώτα προβλήματα διατραπεζικού δανεισμού λόγω έλλειψης ρευστότητας. Η μια τράπεζα είτε δε μπορούσε είτε δεν εμπιστευόταν να δανείσει την άλλη καθώς όλες ήξεραν ότι με τον έναν ή τον άλλο τρόπο είχαν απαιτήσεις που δεν επρόκειτο να ικανοποιηθούν. Έτσι, η κρίση στην στεγαστική πίστη επεκτάθηκε στον τραπεζικό τομέα καθώς στους ισολογισμούς τους συσσωρεύτηκαν ένα κάρο χαμηλής ρευστότητας και αξίας περιουσιακά στοιχεία υποχρεώνοντάς τες να ακολουθούν συντηρητική στάση περιορίζοντας την έκθεση τους σε «τοξικά» ομόλογα.

Η χρεοκοπία της Bear Stearns τον Μάρτη του 2008, μιας από της μεγαλύτερες και παλαιότερες επενδυτικές τράπεζες των ΗΠΑ, ανάγκασε τη FED να αντιδράσει ακαριαία δανείζοντας την JP Morgan 29δις $ για να την εξαγοράσει σε εξευτελιστική τιμή, ρίχνοντας παράλληλα τα επιτόκια ακόμα περισσότερο φοβούμενη την κατάρρευση των τραπεζών και του χρηματιστηρίου. Η περίπτωση της Bear Stearns, βέβαια, ήταν μόνο ένα σύμπτωμα μπροστά σε αυτό που θα επακολουθούσε. Παρά τις δραματικές προσπάθειες της FED ο αριθμός των δανείων σε επισφάλεια αυξανόταν και οι τράπεζες κατέγραφαν τεράστιες απώλειες, ενώ ο Dow Jones κατρακυλούσε καθιστώντας ακόμα πιο δύσκολή την εξοικονόμηση ρευστότητας για τις τράπεζες από το χρηματιστήριο. Λίγους μήνες μετά κατάρρευσαν και οι δύο κολοσσοί της στεγαστικής πίστης Fannie Mae και Freddie Mac τις οποίες εθνικοποίησε το αμερικάνικο κράτος.

Στη συνέχεια ήρθε η σειρά της Lehman Brothers, μιας ακόμα γιγάντιας επενδυτικής τράπεζας, να καταρρεύσει. Αυτή τη φορά όμως η FED αρνήθηκε να παρέμβει. Ακολούθησε η Merrill, η Goldman Sacks και η Morgan Stanley, με τις δύο τελευταίες να ανακοινώνουν τη μετατροπή τους σε εμπορικές προκειμένου να βρεθούν σε πιο ευνοϊκό θεσμικό καθεστώς όσον αφορά στη μεταχείρισή τους σε περίπτωση χρεοκοπίας. Την ίδια περίοδο η κρίση χτύπησε και τον κλάδο των ασφαλειών. Η American Insurance Group (AIG) χρεοκόπησε και το Υπουργείο Οικονομικών έσπευσε να την εθνικοποιήσει δαπανώντας 85 δις $. Οι ιθύνοντες έδιναν την εντύπωση ότι δεν ήξεραν τι να κάνουν, η πολιτική τους ήταν κατά περίπτωση και φυσικά αυτό ερμηνευόταν ως ένδειξη πανικού και άγνοιας. Τα χρηματιστήρια κατέρρεαν, η κρίση πέρασε τον Ατλαντικό και οι πρώτες ευρωπαϊκές τράπεζες με ένα δύο μήνες καθυστέρηση άρχισαν να χρεοκοπούν. Στην Αγγλία η HBOS εξαγοράστηκε από την Lloyds TSB, η Bradford and Bingley από την Banco Santander. Πίσω πάλι στην Αμερική, η Washington Mutual από την JP Morgan και η Wackovia από τη Wells Fargo και Citicorp. Η Fortis στο Βέλγιο και την Ολλανδία.

Αντιδράσεις ΗΠΑ και ΕΕ

Η ανάγκη συστηματικής δράσης κρινόταν πλέον επιτακτική και αποφασίστηκε η διάσωση του χρηματιστικού κεφαλαίου με κάθε κόστος. Κόστος που ξεπέρασε κατά πολύ το αρχικό σχέδιο Paulson των 700δις $ που υποτίθεται θα εξυγίανε το χρηματοπιστωτικό σύστημα

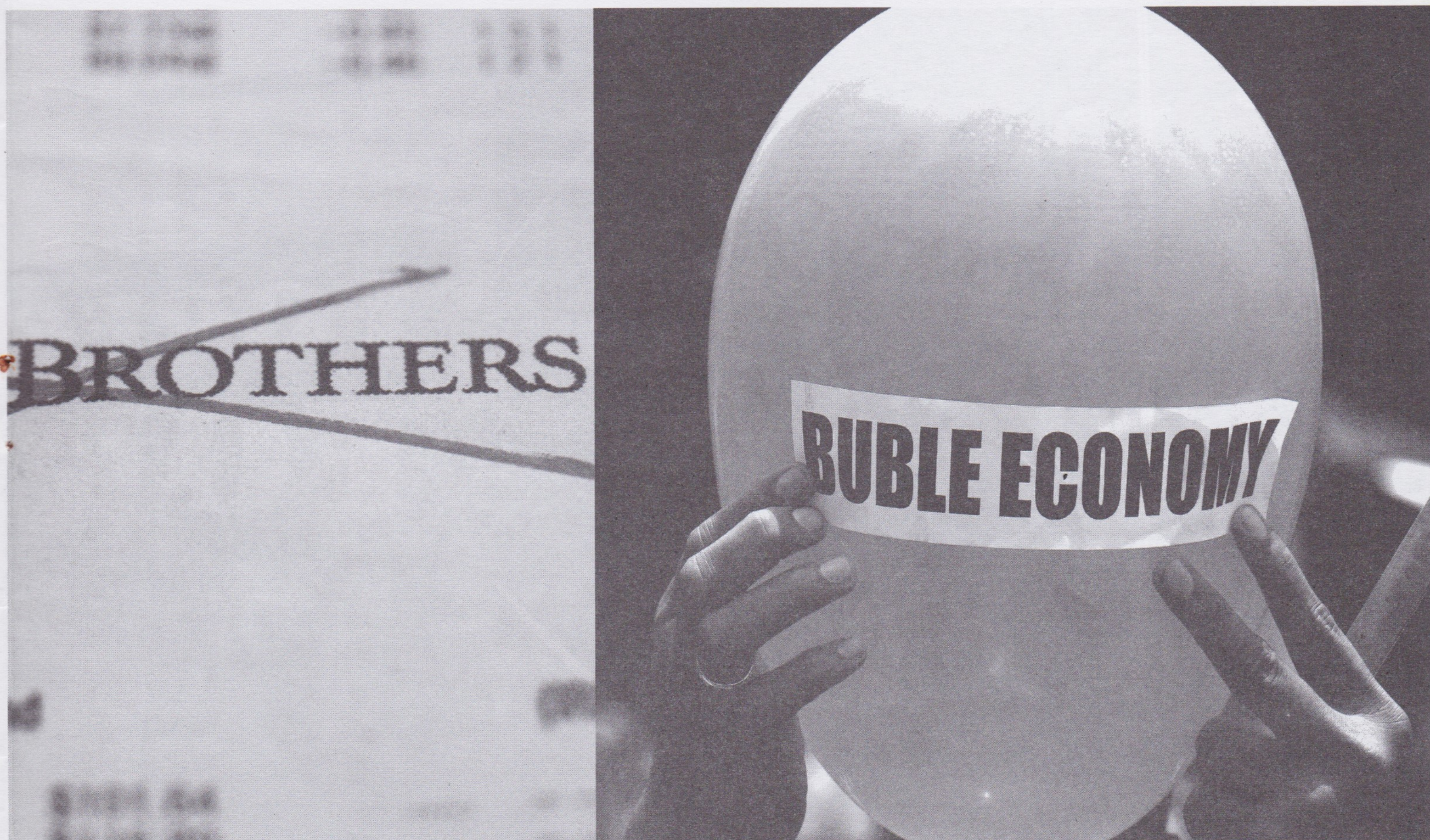
και που τελικά ψηφίστηκε από το Κογκρέσο κάτω από την ασφυκτική πίεση των Δημοκρατικών. Επρόκειτο για ένα τρισέλιδο νομοσχέδιο διαχείρισης των χρημάτων των φορολογούμενων χωρίς σαφή σχεδιασμό και διαφάνεια. Η πράξη αυτή αποτελεί ένα από τα πιο γλαφυρά παραδείγματα των εσωτερικών αντιφάσεων του συστήματος καθώς το ίδιο το χρηματοπιστωτικό σύστημα που αναδείχθηκε από το δόγμα του νεοφιλελευθερισμού και αποστρέφεται την κρατική παρέμβαση τελικά προσέφυγε σε αυτή για να διασωθεί. Οι ίδιοι αυτοί που λυσσομανούσαν στο Κογκρέσο για να ψηφιστεί το σχέδιο διάσωσης των τραπεζών αρνιούνται με την ίδια μανία τη βοήθεια σε όσους έχασαν τα σπίτια τους, τη χρηματοδότηση του Κράτους Πρόνοιας, την ενίσχυση των αστέγων, των ανέργων, του κόσμου της εργασίας εν γένει. Με την ανάληψη των καθηκόντων του ο Ομπάμα, πήρε τελικά την έγκριση από το Κογκρέσο για ένα έκτακτο δημοσιονομικό πακέτο πρωτοφανούς μεγέθους για τη διάσωση της οικονομίας που μένει να φανεί αν θα έχει αποτέλεσμα και αν θα αφορά τους εργαζόμενους.

Το ότι η ΗΠΑ είναι μια χώρα και όχι ένας συνασπισμός χωρών πολλών ταχυτήτων με πρόβλημα συνεργασίας και συντονισμού όπως η ΕΕ, αποτελεί την αιτία της καθυστέρησης της ΕΕ να ανταποκριθεί γρήγορα προκειμένου να αναστείλει σε κάποιο έστω δυνατό βαθμό τις συνέπειες της κρίσης. Η οικονομία της ΕΕ πλήττεται τελικά περισσότερο από της ΗΠΑ παρά το γεγονός ότι από το καλοκαίρι του 2007 η τελευταία ταλαιπωρείται από τη φούσκα των ακινήτων.

Η ΕΕ αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκαμπτη, για τον επιπλέον λόγο ότι το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής όπως διαμορφώθηκε στη Συνθήκη του Μάαστριχτ στερεί από κάθε κράτος τους μηχανισμούς αντικυκλικών πολιτικών που θα μπορούσαν να βγάλουν κάθε χώρα ξεχωριστά από την κρίση, αναδεικνύοντας με αυτόν τον παράδοξο τρόπο ότι η ΕΕ είναι πιο νεοφιλελεύθερη ακόμα και από τις ΗΠΑ.

Ακόμα και την περίοδο που ήταν πλέον ορατή η επερχόμενη κρίση η ΕΚΤ παρέμεινε πιστή και αμετακίνητη στον στόχο της: τη διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Έτσι, έφτασε να αυξήσει το βασικό επιτόκιο παρέμβασης τον Ιούλιο του 2008 ενώ μέχρι και τον Οκτώβρη του 2008 το επιτόκιο παρέμεινε στο υψηλό για τις περιστάσεις επίπεδο του 4% επικαλούμενη το φόβο πληθωριστικών πιέσεων παρά το γεγονός ότι είχαν ήδη αρχίσει να εκδίδονται τα στοιχεία που έδειχναν κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας.

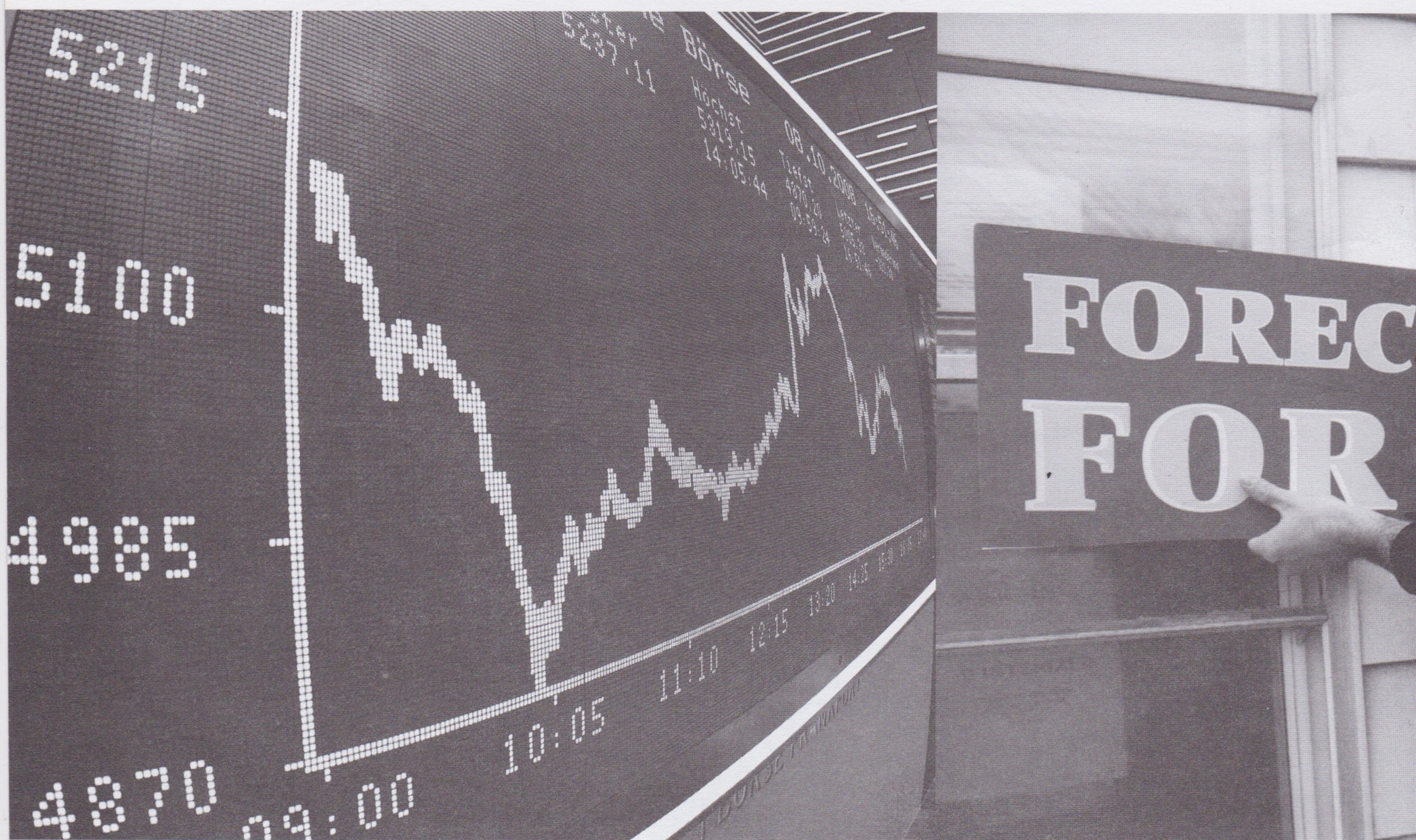
Τελικά, η ΕΚΤ αναγκάστηκε κάτω από την πίεση των δυσμενών προβλέψεων των εκθέσεων του ΟΟΣΑ αλλά και της ίδιας της ΕΚΤ για συρρίκνωση του ΑΕΠ και είσοδο σε φάση ύφεσης να μειώσει το Δεκέμβρη του 2008 το επιτόκιο στο 2,5%.

Η ελληνική οικονομία

Λίγο πριν τα Χριστούγεννα και υπό αντικειμενικά αντίξοες συνθήκες κυρώθηκε σε μια ψηφοφορία παρωδία ο προϋπολογισμός του 2009. Η κυβέρνηση προσπαθούσε απεγνωσμένα να πείσει ότι η οικονομική ύφεση που έχει πλήξει τις υπόλοιπες ανεπτυγμένες οικονομίες και κυρίως της ΕΕ δεν αφορά στην ίδια παρά μόνο μπορεί να προκαλέσει μια μικρή επιβράδυνση λόγω του ότι έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα του σχετικά μικρής χρηματιστοποίησης της οικονομίας (ο λόγος ιδίων κεφαλαίων προς ενεργητικό είναι ο υψηλότερος στην Ευρώπη ενώ ο λόγος δανείων προς καταθέσεις είναι ο δεύτερος μικρότερος στην ευρωζώνη). Αυτό ήταν το αισιόδοξο σενάριο. Τελικά, διαψεύστηκε καθώς η πραγματικότητα αντιστοιχούσε σε χειρότερο και από το απαισιόδοξο σενάριο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε έκθεσή της για το 2009 προέβλεψε ρυθμό ανάπτυξης για την Ελλάδα στο 0,2%, κάτι που παρά τις αρχικές της διαφωνίες τελικά υιοθετεί και η Τράπεζα της Ελλάδος. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ (Δεκέμβρης 2008) οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν κατά 16,4% στο τρίτο τρίμηνο, οι επενδύσεις κατά 13,9 κυρίως λόγω της πτώσης στον κλάδο της οικοδομής και των κατασκευών. Τα στοιχεία της ΓΣΕΕ για την ανεργία είναι άκρως ανησυχητικά. Αναμένονται γύρω στις 50.000-100.000 απολύσεις ανάλογα με το ρυθμό ανάπτυξης της χώρας, κάτι που γίνεται ακόμα πιο αποκαρδιωτικά κάθε φορά που δημοσιεύονται οι ενημερωμένες προβλέψεις της Κομισιόν και της ΚΤΕ για περεταίρω μείωση του ΑΕΠ τόσο της ΕΕ όσο και της Ελλάδας. Η ετήσια έκθεση προόδου της Κομισιόν για τη Στρατηγική της Λισσαβώνας αποτέλεσε κόλαφο για την κυβέρνηση αναφερόμενη στην εκτίναξη των ελλειμμάτων, την μεγάλη αύξηση της ανεργίας και την ύφεση στην ελληνική οικονομία και τελειώνει (απτόητη) με τις γνωστές νέο-φιλελεύθερες συστάσεις για την ανάγκη δημοσιονομικής εξυγίανσης, αύξηση ανταγωνισμού στις επαγγελματικές υπηρεσίες και στα πλαίσια ενός ολοκληρωμένου συστήματος ευελισφάλειας θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί το πλαίσιο προστασίας των εργαζομένων(!).

Μέσα σε λιγότερο από ένα μήνα τρεις διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, η Moody's, η S&P και η Fitch ανακοίνωσαν την υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του ελληνικού δημοσίου. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι η ελληνική οικονομία αν και είχε καταφέρει να διανύσει σχετικά ομαλά την πορεία της στην ευρωζώνη για μεγάλο χρονικό διάστημα (με χειρότερη στιγμή το καθεστώς επιτήρησης), τώρα που οι εταίροι μας έχουν βρεθεί με την πλάτη στον τοίχο ανακαλύπτουν τους άσωτους έλληνες και χτυπούν ακριβώς εκεί που πονάει, στην πιστοληπτική ικανότητα δηλαδή στο πρόσωπό της χώρας στις διεθνείς αγορές και συγκεκριμένα

στην αγορά ομολόγων. Αυτό βέβαια αποτελεί σε μεγάλο βαθμό και μπλόφα με την έννοια ότι τουλάχιστον στην ΕΕ δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο αν δεν τηρεί κάποια χώρα-μέλος τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ (άλλωστε, κανείς πλέον δεν το παίρνει πραγματικά στα σοβαρά αφού οι 9 από τις 16 χώρες της ευρωζώνης και οι 19 από τις 27 της ΕΕ ξεπερνούν το όριο του 3% στο έλλειμμα) τότε θα μπορεί να εκδιωχθεί, ωστόσο λόγω υψηλού κόστους δανεισμού θα υποχρεωθεί σε αυστηρό Πρόγραμμα Σταθερότητας προκειμένου να διευκολυνθεί στην εύρεση των αναγκαίων κεφαλαίων. Υπάρχει, βέβαια, και το ζήτημα της ένδειξης κύρους και αποφασιστικότητας καθώς τα σενάρια εκδιωγμού της Ελλάδας από την ΟΝΕ ή ακόμα και διάλυσης της συνήθως πηγάζουν από τον βρετανικό τύπο που αρέσκεται να εντοπίζει τα «ελαττώματα» της ΟΝΕ, στηρίζοντας την επιλογή της χώρας τους να παραμείνουν έξω από αυτήν.

Η στάση της κυβέρνησης όσον αφορά στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης φαίνεται ότι θα είναι πιο δεξιά και αντιδραστική κρίνοντας από τον πρόσφατο ανασχηματισμό όπου προωθήθηκαν οι πιο φιλελεύθεροι τόσο στα υπουργικά έδρανα όσο και στα διάφορα πόστα των υπουργείων και των ΔΕΚΟ. Από εκεί που διαβεβαίωναν ότι η κρίση δε θα αγγίξει την ελληνική οικονομία μετά τις ανακοινώσεις των διεθνών οίκων αξιολόγησης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου άλλαξαν άρδην γραμμή πλεύσης και άρχισαν την κινδυνολογία περί χρεοκοπίας και αυστηρού καθεστώτος επιτήρησης προκειμένου να νομιμοποιήσουν την εφαρμογή του προγράμματος Αποκατάστασης και Σταθερότητας. Ακόμα και οι παροχές που εξαγγέλθηκαν σε μια απεγνωσμένη προσπάθεια της κυβέρνησης να βελτιώσει το κοινωνικό της προφίλ ανατρέπεται από την έκθεση της Κομισιόν (10 Φεβρουαρίου) που μας κατατάσσει στην προτελευταία θέση μετά τη Μάλτα ως προς την αξία των κοινωνικών παροχών και μάλιστα στην πλειοψηφία τους αφορούν σε προγράμματα που υπήρχαν από πριν ως έργα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ. Από την άλλη, το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να αναφέρεται στις ίδιες συνταγές που ακούγονται χρόνια τώρα από τα περισσότερα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Ευρώπης -ακόμα και από αυτά που κυβερνούν - και «παραδόξως» βρίσκονται σε αδιέξοδο, ενώ ο Παπανδρέου σχεδόν κάθε εβδομάδα παίρνει πρωτοβουλίες για σύσταση επιτροπών και επιτελείων που θα μελετούν προσεχτικά τα τεκταινόμενα προκειμένου να βγάλουν τη χώρα από την κρίση.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο αγώνας επιβίωσης τραπεζικού και βιομηχανικού κεφαλαίου ενάντια στην εργασία θα είναι ανένδοτος και μάλιστα θα ενταθεί καθώς η κρίση βαθαίνει όλο και περισσότερο. Εκπρόσωποι των τραπεζιτών και επιχειρήσεων δε μασούν τα λόγια τους καθώς θεωρούν αυτονόητο ότι η κρίση είναι μια δυσάρεστη δοκιμασία και η έξοδος από αυτήν απαιτεί θυσίες. Σε Αμερική, Βρετανία και αρκετές ευρωπαϊκές χώρες ακούγονται τα λίγο ως πολύ γνωστά μέτρα που και στην Ελλάδα ψελίστηκαν αλλά γρήγορα τα πήραν πίσω λόγω της δυσμενούς πολιτικής συγκυρίας των αθηναϊκών Δεκεμβριανών αναμένοντας πιο κατάλληλο κλίμα: η εργάσιμη πενθήμερη εβδομάδα να συρρικνωθεί σε τριήμερη, μείωση στις βάρδιες, περικοπές στην παραγωγή, απλήρωτες εορτές και οι αργίες, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις προτάθηκε διαθεσιμότητες εργαζομένων που φτάνουν και τους εννιά μήνες «μετ' αποδοχών» εννοώντας το 30% του μισθού. Το ερώτημα όμως που μένει αναπάντητο είναι πώς όλος αυτός ο κόσμος που δέχεται άγρια επίθεση στο εισόδημά του θα καταφέρει να ξεπληρώσει τα στεγαστικά δάνεια και τις πιστωτικές κάρτες για τις οποίες τελευταίες δεν έχει γίνει πολύς λόγος αλλά ακούγονται κάποιες φωνές που τις θέλουν ως την επόμενη φούσκα που θα σκάσει.

Ήδη από το Νοέμβρη μερικοί κολοσσοί της τεχνολογίας, η Midway, Sun, EA, Lenovo, Logitech, Symantec Micron, AMD, IBM και Microsoft έχουν εξαγγείλει απολύσεις χιλιάδων θέσεων εργασίας, σταθερών και εποχιακών, ανά τον κόσμο και φυσικά αυτό είναι μόνο η αρχή καθώς καθημερινά δημοσιεύονται νέες ανακοινώσεις απολύσεων (Boeing, Sanyo, Motorola, Dell, Nissan, Hertz, Fiat, Toyota). Αλλά και στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία συνδικάτων ένας καθημερινά αυξανόμενος αριθμός επιχειρήσεων προστίθεται σε αυτές που απολύουν ή έχουν εξαγγείλει μείωση προσωπικού[8].

Σε πολιτικό επίπεδο η αριστερά πλήττεται από την αύξηση της ανεργίας καθώς σπάνια υπάρχουν εκείνες οι προϋποθέσεις που θα ωθήσουν τους ανέργους να ενταχθούν στην ριζοσπαστική αριστερά, ενώ σχεδόν πάντα αποτελεί ευκαιρία για ψηφοθηρικές πολιτικές από τα κόμματα της εξουσίας,σσσ όπως για παράδειγμα η πρόσφατη τροπολογία που κατατέθηκε από το Υπουργείο Απασχόλησης που θεσμοθετούσε την πρόσληψη 60.000 ανέργων περίπου μέσω ΟΑΕΔ στο

Δημόσιο. Τις τελευταίες δεκαετίες τα συστηματικά υψηλά ποσοστά ανεργίας αλλά και οι όλο και πιο συχνές κρίσεις κάθε μορφής έχουν κάνει σαφές ότι οι εγγενείς αδυναμίες του συστήματος δε λύνονται από τις ξένες και εγχώριες σοσιαλφιλελεύθερες πολιτικές γεγονός που προσφέρει ένα ισχυρό επιχείρημα υπέρ της ιδεολογικής υπεροχής της ριζοσπαστικής αριστεράς.

Σημειώσεις

1. Ο Μαρξ είχε αντιληφθεί την ανάγκη διάκρισης των διάφορων μορφών οικονομικών κρίσεων και δη των χρηματοπιστωτικών: «πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στη χρηματική κρίση ... σαν ιδιαίτερη φάση κάθε γενικής κρίσης παραγωγής και εμπορίου, και στο ειδικό βάρος της κρίσης, που την ονομάζουν επίσης χρηματική κρίση, που μπορεί όμως να εκδηλωθεί ανεξάρτητα, έτσι που μόνο σαν αντίκτυπος μπορεί να εκδηλωθεί στην παραγωγή και το εμπόριο. Πρόκειται για κρίσεις ... που το κέντρο τους είναι το χρηματικό κεφάλαιο, και που για το λόγο αυτό έχουν ως άμεση σφαίρα δράσης την τράπεζα, το χρηματιστήριο και τη χρηματική κυκλοφορία.» Μαρξ, Κ., Το Κεφάλαιο, τομ 1, εκδ. Μόρφωση, σελ 148-149

2. Epstein, G., & Jayadev, A. (2005). The Rise of the Rentier Incomes in OECD Countries: Financialization, Central Bank Policy and Labor Solidarity. In G. Epstein (Ed.), Financialization and the World Economy. Edward Elgar. Epstein, G., & Power, D. (2003). Rentier Incomes and Financial Crises: An Empirical Examination of Trends and Cycles in Some OECD Countries. Political Economy Research Institute (Working Paper No 57). Epstein, G., & Power, D. (2002). The Return of Finance and Finance's Returns: Recent Trends in Rentier Incomes in OECD Countries, 1960-2000. Research Brief No 2002-2.

3. Dumenil, G., & Levy, D. (2005). Costs and Benefits of neoliberalism: A class analysis. In G. Epstein (Ed.), Financialization and the World Economy. Edward Elgar, Dumenil, G., & Levy, D. (2004). The real and financial components of profitability (United States, 1952-2000). Review of Radical Political Economics (36), pp. 82-110, Krippner, G.R. (2005), 'The financialization of the American economy', Socio-Economic Review, 3, 173-208.

4. Βασικά εργαλεία αυτής της πολιτικής οι Fannie Mae και Freddie Mac δύο εκ των μεγαλύτερων ομοσπονδιακών εγγυητών στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ. Το golden boy της Fannie Mae, Richard Syron και άλλα υψηλόβαθμα στελέχη κώφευαν στις προειδοποιήσεις εκ των έσω, που από το 2004 προειδοποιούσαν με μνημόνια ότι η εταιρεία χρηματοδοτούσε αμφίβολης ποιότητας δάνεια, που απειλούσαν την οικονομική της ευρωστία και για αυτό έπρεπε να περιορίσει τις αγορές επισφαλών στεγαστικών δανείων. Οι επιλογές αυτές όμως απέδωσαν καρπούς στον Syron που αμειβόταν από το 2003 με περισσότερα από 38 εκατομμύρια δολάρια. (New York Times, August 5, 2008)

5. Η έννοια της τιτλοποίησης πρακτικά περιγράφει τον κατακερματισμό των ενυπόθηκων δανείων και ενσωμάτωσή τους σε άλλα αξιόγραφα δημιουργώντας ένα νέο χρηματοοικονομικό προϊόν, το οποίο γίνεται με τη σειρά του αντικείμενο αγοραπωλησίας από άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Για αυτό άλλωστε και σχεδόν 1,4 δις $ τιτλοποιημένων ενυπόθηκων δανείων μειωμένης εξασφάλισης κατάφεραν να τραντάξουν το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

6. Lapavitsas, C. 2008. "Financialized Capitalism: Direct Exploitation and Periodic Bubbles", Historical Materialism

7. Συγκεκριμένα στην Αμερική παρά τη μείωση της αποταμίευσης η κατανάλωση αυξήθηκε, οι εισαγωγές επίσης, ενώ το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών (εξωτερικό εμπόριο) άγγιξε αμύθητα ύψη

8. Ενδεικτικά: Frigoglass 120 απολύσεις σε σύνολο 210, ING 100, Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες 450, Siemens 240 και έπονται και άλλοι, Lannet 300, Intracom 150-200, Altec Telecoms 100-150, Vodafone 200, Βιαμύλ 74, Ναυπηγεία Σκαραμαγκά 20 συμβασιούχοι, Καλλιμάνης 16, Γαία Θράκης 19, Husuvarna 19, Βετανέτ 22, Sunshine 26, Ηλεκτρολούξ 30, Θράκη 38, Φουλγκόρ 45, Fun Wear 46, Διαμάντ-Βιντέρ 60, Κλωστοϋφαντουργία Αποστολάκης 60, Κεραμοποιεία Κατσίκι 100, Ενωμένη Κλωστοϋφαντουργία 1200 για να μην αναφερθούμε στις περιπτώσεις συμβάσεων εργασίας οι οποίες διακόπτονται ή δεν ανανεώνονται τόσο σε ιδιωτικό όσο και δημόσιο τομέα.

Συνεισφορά απ' τους βετεράνους της LCR: H. Adams, D. Bensaid, F. Coustal, L. Cremieux, J. Guillotin, S. Joshua, A. Krivine, O. Martin, C. Poupin, P. Rousset, F. Sabado, R. Vachetta

Από την LCR στο NPA

Η συνεισφορά αυτή γράφτηκε ως τμήμα των προετοιμασιών για το συνέδριο της Επαναστατικής Κομμουνιστικής Λίγκας (LCR) που θα λάβει χώρα τον Ιανουάριο του 2009. Η ατζέντα του συνεδρίου περιλαμβάνει την πολιτική «αυτοδιάλυση» της LCR που θα θέσει τους όρους για την καινούρια πρόκληση του Νέου Αντικαπιταλιστικού Κόμματος. Οι συγγραφείς αυτού του κειμένου ανήκουν στη γενιά των ακτιβιστών των δεκαετιών του 1960 και του 1970· έτσι ενώ κατ' αρχήν απευθύνεται στα μέλη της LCR μπορεί να ενδιαφέρει και πολλούς-ές ακόμα.

Έχουμε οικοδομήσει την LCR για 20, 30 ή 40 χρόνια. Σήμερα, είμαστε πλήρως ένα τμήμα της συντακτικής διαδικασίας που οδηγεί στην ίδρυση του NPA (Νέο Αντικαπιταλιστικό Κόμμα, NAK). Προσεγγίζουμε αυτό το καινούριο εγχείρημα με εμπιστοσύνη όχι παρά αλλά ακριβώς εξ αιτίας όσων πέτυχε η LCR σ' αυτές της δεκαετίες που πέρασαν. Πρόκειται για μια βαρυσήμαντη εξέλιξη· η απόφαση της LCR να αυτοδιαλυθεί ούτως ώστε να ανταποκριθεί σε μια πλατύτερη πρόκληση είναι ένα μάλλον εξαιρετικό συμβάν στην ιστορία του γαλλικού εργατικού κινήματος.

Είμαστε ικανοί να αναλάβουμε αυτό το στοίχημα επειδή δεν ξεκινάμε απ' το μηδέν. Δεν είναι τυχαίο ότι - απ' όλες τις συλλογικότητες της γαλλικής και ακόμα και της διεθνούς επαναστατικής αριστεράς - είναι η LCR που ανέλαβε μια τέτοια πρωτοβουλία. Είμαστε το προϊόν μιας ιδιαίτερης ιστορίας του επαναστατικού κινήματος - της συγχώνευσης ενός ρεύματος του τροτσκισμού

με τον νεολαιίστικο ριζοσπαστισμό της δεκαετίας του 1960. Αποτελούμε ένα μη-δογματικό ρεύμα του επαναστατικού μαρξισμού που κατόρθωσε να διατηρήσει θεμελιώδη στοιχεία συνέχειας μέσα στην ιστορία του εργατικού κινήματος, ιδιαίτερα σε σχέση με τη σοσιαλδημοκρατία και τον σταλινισμό. Σ' αυτά τα στοιχεία συμπεριλαμβάνεται η υπεράσπιση ενός προγράμματος αιτημάτων που είναι ταυτόχρονα άμεσα και μεταβατικά προς τον σοσιαλισμό· μια πολιτική ενιαίου μετώπου που στοχεύει στη μαζική κινητοποίηση των εργατών/τριών και των οργανώσεών τους· μια πολιτική ενότητας και ανεξαρτησίας της εργατικής τάξης ενάντια σε κάθε τύπο στρατηγικής συμμαχίας με την εθνική αστική τάξη· η εναντίωση σε κάθε συμμετοχή σε κυβερνήσεις στις χώρες του ανεπτυγμένου καπιταλισμού που απλώς διαχειρίζονται το κράτος και την καπιταλιστική οικονομία και ο απαραμείωτος διεθνισμός.

Σε αντίθεση με άλλα ρεύματα, έχουμε προσπαθήσει να ενσωματώσουμε ένα ευρύ φάσμα καινούριων παραγόντων στην πολιτική μας παράδοση· τη μεταπολεμική ανάπτυξη του καπιταλισμού· την ενεργό αλληλεγγύη στις αντι-αποικιακές επαναστάσεις και τα αντι-γραφειοκρατικά κινήματα στο ανατολικό μπλοκ· μια ανάλυση για τα νέα κοινωνικά κινήματα όπως το γυναικείο και, σήμερα, για την οικοσοσιαλιστική αντίληψη που αναπτύσσεται μπροστά στην οικολογική κρίση· και, πάνω απ' όλα, τη διαρκή εξέταση και εμπλουτισμό ενός απ' τα σημεία κλειδιά του προγράμματός μας, της σοσιαλιστικής δημοκρατίας.

Αυτό είναι ένα έμβλημα της LCR. Η LCR κατόρθωσε να διασφαλίσει τη συνέχεια του αγώνα της Αριστερής Αντιπολίτευσης. Επιπλέον, σε αντίθεση με τα περισσότερα απ' τα ρεύματα της επαναστατικής αριστεράς στη Γαλλία και σε μια ολόκληρη σειρά από χώρες, κράτησε τις αρχές και την πρακτική εφαρμογή της δημοκρατικής και πλουραλιστικής οργάνωσης και λειτουργίας. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της, παρμένης συνολικά, η ευαισθησία μας γι' αυτό το ζήτημα και η δημοκρατική και πλουραλιστική εσωτερική λειτουργία μας έδωσαν στην LCR τη δυνατότητα να παράσχει μια στέγη σε μια σειρά από ρεύματα και οργανώσεις με διαφορετικές καταβολές και πολιτικές κουλτούρες. Και είναι λόγω αυτού που η LCR βρίσκεται τώρα σε μια θέση που της επιτρέπει να οικοδομήσει κάτι από κοινού με άλλες δυνάμεις και να αδράξει τη νέα πρόκληση του ΝΑΚ.

Το ΝΑΚ είναι το αποτέλεσμα της πολιτικής δουλειάς των τελευταίων χρόνων, ιδιαίτερα της συνεισφοράς μας στην ανανέωση των κοινωνικών κινημάτων καθώς και των εκστρατειών για τις προεδρικές εκλογές του 2002 και του 2007 με επίκεντρο τον Ολιβιέ Μπεζανσενό. Η ιδέα ωστόσο πηγαίνει πολύ πιο πίσω απ' αυτό.

Ξεκινώντας στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η κατάρρευση της ΕΣΣΔ και των χωρών του ανατολικού μπλοκ, σε συνδυασμό με τη νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, έφεραν το τέλος ενός ιστορικού κύκλου και άνοιξαν έναν καινούριο. «Νέα εποχή, νέο πρόγραμμα, νέο κόμμα»: αυτές οι τρεις αιχμές συνιστούσαν την προσέγγισή μας για να στοχαστούμε την καινούρια ιστορική περίοδο. Η πολιτική δράση θα πλαισιωνόταν με μια καινούρια σειρά παραμέτρων. Και στο εξής θα ήταν δυνατό να υπερβούμε τις διαιρέσεις που είχαν διαχωρίσει τα πολλά επαναστατικά και αντικαπιταλιστικά ρεύματα που γεννήθηκαν κατά τον 19ο και τον 20ο αιώνα.

Φυσικά, ήμασταν αβέβαιοι σχετικά με τις καινούριες οργανωτικές μορφές, τα χαρακτηριστικά, τα όρια και τις δυναμικές. Το ζήτημα ωστόσο ετίθετο, τόσο στο διεθνές όσο και στο εθνικό επίπεδο. Διεθνώς, αναλάβαμε πρωτοβουλίες μέσω διεθνών συνεδρίων και αποκτήσαμε έναν αριθμό εμπειριών, κάθε μια με τις δικές της ιδιαιτερότητες: το PSOL στη Βραζιλία, μετά την εμπειρία του PT· η Sinistra Critica στην Ιταλία, μετά της εμπειρία της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης· το Respect στη Βρετανία και το Σκοτσέζικο SSP, πριν τα σχίσματα σ' αυτές τις δύο οργανώσεις· το Μπλοκ της Αριστεράς στην Πορτογαλία· και η Κόκκινο-Πράσινη Συμμαχία στη Δανία.

Σε κάθε μια απ' αυτές τις διαδικασίες, κάποια ζητήματα διευθετήθηκαν - ειδικά γύρω απ' το θέμα της σχέσης με την πολιτική εξουσία και της συμμετοχής ή όχι σε κεντροαριστερές και σοσιαλφιλελεύθερες κυβερνήσεις. Είναι τα ζητήματα αυτά που οδήγησαν στην απόσχιση του PSOL από το PT και της

Sinistra Critica απ' την Κομμουνιστική Επανίδρυση. Υπογραμμίζουν επίσης τις διαφορές μας με την ηγεσία του Die Linke στη Γερμανία η οποία έχει διακηρύξει την υποστήριξή της στις κοινοβουλευτικές και κυβερνητικές συμμαχίες με τη σοσιαλδημοκρατία.

Το ΝΑΚ θα είναι ξεκάθαρα καθορισμένο πολιτικά. Τα πρωταρχικά του ντοκουμέντα θέτουν κάποιους όρους ανεπίδεκτους παρεξηγήσεως: την ταξική πάλη και την υποστήριξη όλων των αγώνων των εκμεταλλευόμενων και των καταπιεσμένων· την ενότητα στη δράση των εργατών και των οργανώσεών τους· ρήξη με το καπιταλιστικό σύστημα· ένα οικοσοσιαλιστικό σχέδιο δράσης· την αντιπαράθεση σε κάθε πολιτική διεύθυνσης της καπιταλιστικής οικονομίας και των κεντρικών εκτελεστικών εξουσιών των καπιταλιστικών θεσμών· τον αγώνα για μια κυβέρνηση των εργατών· τον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας· τη σοσιαλιστική δημοκρατία· και ένα διεθνιστικό πρόγραμμα και τακτική. Σίγουρα, ένας αριθμός ζητημάτων θα παραμείνει ανοιχτός: η φύση των επαναστάσεων του 20ου αιώνα· προβλήματα που αφορούν τη μετάβαση στον σοσιαλισμό· καθώς και ένα ολόκληρο φάσμα άλλων ζητημάτων που έχουν να κάνουν με την αναδιατύπωση του σοσιαλιστικού και κομμουνιστικού εγχειρήματος. Δεν ξεκινάμε όμως απ' το μηδέν· το ΝΑΚ θα καθορίσει συλλογικά τις δικές του θέσεις πάνω στη βάση των νέων κοινών εμπειριών.

Δεν πρόκειται λοιπόν για ένα ζήτημα οικοδόμησης μιας ανακαινισμένης LCR. Δεν θέλουμε μόνο να οικοδομήσουμε ένα πλατύτερο κόμμα· θέλουμε να οικοδομήσουμε ένα κόμμα που θα αποτελεί μια καινούρια κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα. Θα είναι πλουραλιστικό. Θα πάρει τα καλύτερα στοιχεία απ' όλες τις επαναστατικές παραδόσεις του εργατικού κινήματος καθώς και άλλων κινημάτων όπως του οικοσοσιαλισμού. Στόχος του είναι να φέρει όλους τους αντικαπιταλιστές-τριες κάτω απ' την ίδια στέγη.

Το ΝΑΚ θα είναι μια διεθνιστική οργάνωση, αρμόδια για τις δικές της πολιτικές σε διεθνή ζητήματα. Δεν θα είναι τμήμα της 4ης Διεθνούς (η οποία είναι ένα ιδιαίτερο διεθνές πολιτικό ρεύμα). Ως πλουραλιστικό κόμμα, το ΝΑΚ δεν μπορεί ως τέτοιο να ενταχθεί στην 4η Διεθνή. Η διαδικασία οικοδόμησης μιας νέας Διεθνούς - η οποία υπήρξε πάντα και παραμένει στόχος μας - θα είναι μακρά και πολύπλοκη. Η οικοδόμηση αντικαπιταλιστικών σχηματισμών σε διαφορετικές χώρες δεν θα λάβει χώρα σε συγχρονισμό με την οικοδόμηση μιας νέας διεθνούς ομαδοποίησης. Παραμένουμε μέλη της 4ης Διεθνούς, όπως επιτρέπει το καταστατικό της, έχοντας δεσμούς με τους συντρόφους της LCR που έχουν εκλεγεί στα ηγετικά της όργανα. Με δεδομένο τον ρόλο που παίζει η LCR μέσα στη Διεθνή, έχουμε προτείνει να συνεχίσει το ΝΑΚ να επωμίζεται έναν αριθμό καθηκόντων που αφορούν τη Διεθνή για τα οποία ήταν υπεύθυνη η LCR.

Επίσης, είμαστε υπερήφανοι που έχουμε μεταφέρει σε μια νέα γενιά όχι μόνο ένα τμήμα της πολιτικής μας κληρονομιάς αλλά επίσης και το πλήρες φάσμα των ευθυνών της ηγεσίας - χωρίς την αναστάτωση και τις κρίσεις της διαδοχής που βιώνουν τα περισσότερα κόμματα. Η τιμή γι' αυτό πηγαίνει εξίσου στην παλιότερη γενιά, τη νεολαία καθώς και σ' εκείνους-ες που βρίσκονται κάπου ανάμεσα. Ωστόσο, καθώς η LCR διαλύεται μέσα στο ΝΑΚ, κάνουμε συγκεκριμένα έκκληση στο αίσθημα ευθύνης των μελών της LCR. Η εμπειρία και η εκπαίδευσή τους αποτελούν ζωτικά στοιχεία για την οικοδόμηση του ΝΑΚ. Αποτελούν κάποιες από τις προϋποθέσεις επιτυχίας του νέου κόμματος αλλά και για την επιτυχημένη σύνθεση του καινούριου με το παλιό. Καθεμιά και καθένας θα πρέπει να εμπλακεί πλήρως, όπως έχουμε αποφασίσει να κάνουμε κι εμείς. Χωρίς αμφιβολία, κάτι τέτοιο θα αποτελέσει μια αξιοσημείωτη άσκηση στο να μάθουμε να μιλάμε με ευρύτερους κοινωνικούς τομείς, να αποδίδουμε ιδιαίτερη προσοχή στο λεξιλόγιο που χρησιμοποιούμε, στο να μαθαίνουμε να ακούμε και να σεβόμαστε άλλους και να μαθαίνουμε απ' αυτούς χωρίς να υποτιμάμε αυτό που φέρνουμε εμείς οι ίδιοι σ' αυτούς. Μετά το ιδρυτικό συνέδριο του ΝΑΚ, κάθε σύντροφος και κάθε συντρόφισσα από την LCR πρέπει να εμπλακεί σ' αυτό το νέο εγχείρημα, για το οποίο έχουμε αγωνιστεί τόσες πολλές δεκαετίες.

Μετάφραση: Γιάννης Γκολφινόπουλος

Αλλαγή σκυτάλης στο ΑΚΕΛ

Η απόφαση του Δημήτρη Χριστόφια και του ΑΚΕΛ να διεκδικήσουν αυτόνομα την προεδρία, καθώς και η επιτυχής έκβαση της προεκλογικής εκστρατείας ανέτρεψαν μόνιμα το πολιτικό σκηνικό στην Κύπρο, στο οποίο μέχρι πρόσφατα η εκλογή προέδρου από τον χώρο της Αριστεράς θεωρείτο αδιανόητη, αν όχι απαγορευμένη.

του Σταύρου Τομπάζου

Η αποχή του ΑΚΕΛ από τη διεκδίκηση της προεδρίας αυτόνομα αποτελούσε για την Κύπρο ένα ακόμη έλλειμμα δημοκρατίας, μεταξύ όλων των άλλων που παρατηρούνται διαχρονικά στη σύντομη Ιστορία του κυπριακού κράτους. Αυτή η αποχή ευνοούσε τα πιο μικρά κόμματα, τα οποία όταν δεν συμμαχούσαν με τον ΔΗ.ΣΥ αλλά με το ΑΚΕΛ επέβαλλαν δικό τους υποψήφιο για την προεδρία της δημοκρατίας. Απ' αυτή την κατάσταση επωφελήθηκε κυρίως το ΔΗ.ΚΟ, τόσο επί Σπύρου Κυπριανού όσο και επί Τάσσου Παπαδόπουλου.

Σε περίπτωση εκλογικής συμμαχίας, δεν υπάρχει πλέον κανένας λόγος το ΑΚΕΛ, ένα κόμμα με ποσοστό πέραν του 30%, να δεχθεί υποψήφιο από τις τάξεις κομμάτων που δεν συγκεντρώνουν ούτε το μισό αυτού του ποσοστού. Δεδομένου ότι στο προεδρικό σύστημα της Κύπρου οι εξουσίες του προέδρου είναι τεράστιες, κυβερνά στην Κύπρο επιτέλους η (σχετική) πλειοψηφία, και θα κυβερνά και στο μέλλον ανεξάρτητα από το αν ο πρόεδρος θα προέλθει από το ΑΚΕΛ ή τον ΔΗ.ΣΥ.

Ωστόσο, το δημοκρατικό έλλειμμα μέσα στο ίδιο το ΑΚΕΛ δεν φαίνεται να έχει μειωθεί. Η ανάδειξη του Άντρου Κυπριανού στη θέση του γενικού γραμματέα του κόμματος έγινε σε συνθήκες πλήρους αδιαφάνειας. Μια μέρα πριν την εκλογή μπορούσε κανείς, εντός και εκτός ΑΚΕΛ, να εικάζει ότι οι δύο υποψήφιοι, ο Νίκος Κατσουρίδης και ο νεοεκλεγείς γραμματέας, θα διεκδικήσουν την ανώτατη θέση στο κόμμα, χωρίς όμως να αποκλείονται και οι εκπλήξεις. Καμία πολιτική συζήτηση δεν προηγήθηκε. Η Κεντρική Επιτροπή του κόμματος που ανέδειξε τον νέο Γ.Γ. έκρινε βάσει των προσωπικοτήτων των διεκδικητών και βεβαίως βάσει των απόψεων του ίδιου του Δημήτρη Χριστόφια, που εμμέσως πλην σαφώς ευνόησε τον Άντρο Κυπριανού. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι και οι δύο διεκδικητές υπηρετούσαν πάντα την επίσημη γραμμή, οι πολιτικές τους διαφορές είναι γνωστές στην Κύπρο, κυρίως όσον αφορά στο Κυπριακό πρόβλημα. Ο Νίκος Κατσουρίδης δεν ήταν από τους θερμούς υποστηρικτές της ρήξης με τον Τ. Παπαδόπουλο, που όντως εμπεριείχε εκλογικούς κινδύνους, σε αντίθεση με τον Άντρο Κυπριανού.

Αυτή η αδιαφάνεια στο ΑΚΕΛ καθιστά φανερό ότι η ρήξη του με το σοβιετικό παρελθόν δεν ολοκληρώθηκε. Αυτό το παρελθόν άφησε πίσω του έναν τρόπο σκέψης. Ο συλλογισμός «γιατί να αλλάξουμε, αφού η συνταγή μας είναι επιτυχημένη;», όπως είπε ο νέος Γ.Γ. αμέσως μετά την εκλογή του, είναι λανθασμένος διότι δεν εγγράφεται στον μακρύ χρόνο της κοινωνικής προόδου, αλλά στον βραχύ χρόνο του κομματικού εκτοπίσματος. Τα βραχυπρόθεσμα συμφέροντα του κόμματος δεν συμπίπτουν πάντα και υποχρεωτικά με τα συμφέροντα του τόπου, του εργατικού κινήματος ή ακόμη και με τα

καλώς νοούμενα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του ίδιου του κόμματος.

Κατά τη σοβιετική περίοδο, η ρωσική γραφειοκρατία έτεινε να μετατρέψει τα κομμουνιστικά κόμματα εκτός Σοβιετικής Ένωσης σε υπηρέτες του δόγματος της επέκτασης της σφαίρας επιρροής της ίδιας, η οποία ταυτιζόταν στη δική της αντίληψη με την επικράτεια του σοσιαλισμού. Σ' αυτό το νοητικό σχήμα, τα κομμουνιστικά κόμματα δεν υπηρετούν τα κοινωνικά και εργατικά κινήματα στο βαθμό που τα τελευταία δεν κατανοούν τη σύνθετη στρατηγική της εδραίωσης του σοσιαλισμού στη σοβιετική πατρίδα και της σταδιακής επέκτασής του. Σ' αυτό το νοητικό σχήμα επικρατεί μια τάση υποκατάστασης του κινήματος από το κόμμα, αντικατάστασης του ρόλου διαπαιδαγώγησης του κόμματος με ένα ρόλο χειραγώγησης εκ των άνω και, τέλος, απλοϊκής ταύτισης του βραχυπρόθεσμου κομματικού συμφέροντος με το μακροπρόθεσμο συμφέρον των εργαζομένων. Τα δημοκρατικά ελλείμματα και η γραφειοκρατική διάρθρωση των κομμουνιστικών κομμάτων αυτής της σχολής σκέψης υπήρξαν άμεση απόρροια της πιο πάνω θεώρησης των πραγμάτων.

Το ΑΚΕΛ δεν είναι ένα «επιτυχημένο κόμμα», ή τουλάχιστον δεν είναι ακόμη ένα επιτυχημένο κόμμα, εκτός και αν η εξουσία είναι αυτοσκοπός. Το ΑΚΕΛ θα είναι ένα επιτυχημένο κόμμα αν μπορέσει να ανατρέψει την στασιμότητα που παρατηρείται στην Κύπρο και κυρίως την στασιμότητα στο Κυπριακό για την οποία φέρει και το ίδιο ευθύνη: Η Τουρκία δεν επείγεται και δεν πιέζεται σήμερα για λύση, όσο πιέστηκε όταν το σχέδιο Ανάν ήταν ακόμη επίσημα υπό διαπραγμάτευση. Η τελική εκδοχή του σχεδίου Ανάν – που όπως παραδεχόταν ακόμη και ο τέως πρόεδρος Τάσσος Παπαδόπουλος – θα παραμείνει πάντα σημείο αναφοράς σ' όλες τις προσπάθειες επίλυσης, θα μπορούσε να είναι πολύ καλύτερη αν το σχέδιο τύγχανε πιο ουσιαστικής διαπραγμάτευσης. Δεν χάσαμε μόνο χρόνο, ο χρόνος που πέρασε και συνεχίζει να περνά εδραιώνει τη διχοτόμηση και διαιωνίζει ένα κλίμα «ψυχρού πολέμου», που δεν περιορίζεται στις κυπροτουρκικές αλλά και στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις. Ο Δημήτρης Χριστόφιας εργάζεται για την ομοσπονδιακή λύση, αλλά στην πολιτική τα πάντα κρίνονται εκ του αποτελέσματος.

Η Κύπρος είναι μια μικρή χώρα και δεν εξαρτώνται από την ίδια οι βασικοί οικονομικοί και κοινωνικοί προσανατολισμοί της Ευρώπης. Τα περιθώρια απόκλισης από τις τάσεις που διαμορφώνουν τα ισχυρά κράτη της Ε.Ε. δεν είναι μεγάλα. Ωστόσο, έχει σημασία για το ΑΚΕΛ να αλλάξουν τρία πράγματα: 1. Οι εκλογικές συμμαχίες που είναι αναπόφευκτες στην Κύπρο πρέπει να γίνονται όχι μόνο βάσει αρχών, αλλά και με τις αναγκαίες διασφαλίσεις ότι δεν θα υπάρξει παράκαμψη, απόκλιση ή έκπτωση σ' αυτές τις αδιαπραγμάτευτες αρχές. Σε περίπτωση που μια τέτοια συμμαχία δεν είναι εφικτή, είναι προτιμότερη μια τίμια αντιπολίτευση που διαπαιδαγωγεί σωστά. 2. Καθαρότερος λόγος, έστω κι αν αυτός έχει πολιτικό κόστος: Η αλλαγή δεν μπορεί να επιβάλλεται με έντεχνους χειρισμούς, πρέπει να βιώνεται από τα υποκείμενα που την επιφέρουν για να είναι πραγματική και μόνιμη. 3. Μεγαλύτερη εσωτερική δημοκρατία. Η τελευταία προάγει μια πιο εμπεριστατωμένη εσωτερική και δημόσια συζήτηση και συνδέει βαθύτερα το κόμμα με τα ρεύματα ιδεών του ευρύτερου ευρωπαϊκού και διεθνούς πολιτικού του περιβάλλοντος. Μακροπρόθεσμα, υπηρετεί καλύτερα τόσο τα συμφέροντα του εργατικού κινήματος όσο και του κόμματος.

18ο Συνέδριο: η δικαίωση του τιμημένου ΚΚΕ

Γιατί να μη χρησιμοποιήσουμε κάποιο αστείο ή μισοαστείο τέχνασμα, για να πιάσουμε επ' αυτοφώρω κάτι γελοίο, κάτι βλαβερό…;
Λένιν

…Και το γελοίο σκοτώνει, προπάντων όταν πρόκειται για το κόμμα της επανάστασης
Τρότσκι

του Χρήστου Κεφαλή

Μέρος 1ο

Δεν πάει καιρός που η Συντακτική Επιτροπή του «Σπάρτακου» μας ανέθεσε, λόγω του γνωστού αντικουκουέ μένους μας, να γράψουμε μια κριτική για τις «Θέσεις του ΚΚΕ για το σοσιαλισμό», που δημοσίευσε η Κεντρική του Επιτροπή ενόψει του επικείμενου συνεδρίου του. Πίστευε, φαίνεται, πως το άρθρο μας θα είναι μια πολεμική ενάντια στο τιμημένο ΚΚΕ, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Και δεν σας κρύβουμε ότι η πρώτη μας σκέψη ήταν να καταγγείλουμε τις σταλινικές ψευτιές, συκοφαντίες και απάτες του ΚΚΕ. Ενώ όμως ετοιμαζόμαστε να το κάνουμε, συνέβηκε ένα απροσδόκητο περιστατικό, που μας άνοιξε τα μάτια και μας έκανε να αντιληφθούμε τη πλήρη δικαίωση των θέσεων του ΚΚΕ και τον προβοκατόρικο, κατευθυνόμενο ρόλο όσων εκτοξεύουν ύπουλα κατηγορίες εναντίον του.

Για τα τροτσκιστικά και μπουχαρινικά τέρατα

Η φραξιονιστική αντεπαναστατική ρεβιζιονιστική αντικομμουνιστική ομάδα «Καταστασιακοί φοιτητές με χόμπι τη ζαχαροπλαστική»

Μια σπάνια φωτό, με αδιάσειστα στοιχεία για τη δράση των αντικουκουέ κέντρων, ήρθε στην κατοχή μας μέσω του e-mail ενός φίλου. Απαθανατίζει την προβοκατόρικη δράση των κουκουλοφόρων πρακτόρων του ιμπεριαλισμού, μελών της φραξιονιστικής αντεπαναστατικής ρεβιζιονιστικής αντικομμουνιστικής ομάδας «Καταστασιακοί φοιτητές με χόμπι τη ζαχαροπλαστική», με έδρα τα Χανιά, που «τούρτωσε» το 2006 τον πρύτανη του εκεί πανεπιστημίου κ. Ι. Γρυσπολάκη. Η φωτογραφία είναι όντως κοσμοϊστορική, καθώς μέσα στην ομάδα έχουν παρεισφρήσει, σε ρόλο καθοδηγητών, μερικοί πασίγνωστοι προβοκάτορες από την ιστορία του διεθνούς κομμουνισμού.

Συγκεκριμένα, όρθιος δεύτερος από αριστερά διακρίνεται ξεκάθαρα ο διάσημος πράκτορας των ξένων μυστικών υπηρεσιών Νικολάι Μπουχάριν, που αφού κατέστρεψε την ΕΣΣΔ, νεκραναστήθηκε από τη CIA για να κάνει το ίδιο με το ηρωικό και τιμημένο ΚΚΕ. Με ύφος επαίτη απλώνει το χέρι, ζητώντας προκαταβολικά από τους πάτρωνές του τα λύτρα της προδοσίας του. Δυο θέσεις δεξιά, με τα πορτοκαλί γυαλιά, ο Στρατάρχης Τουχατσέφσκι, νεκραναστημένος κι αυτός, για να συντονίσει τις παραστρατιωτικές αντικομμουνιστικές ομάδες της αντίδρασης, απολαμβάνει σαν κοινός μέθυσος το ουίσκι Johny Walker, που του πρόσφερε ο ταξικός εχθρός. Μη σας ξεγελά το ότι το μπουκάλι που κρατά μοιάζει με Sprite. Πρόκειται για σκηνοθεσία της CIA, με στόχο να παραπλανήσει τους αφελείς.

Τις έγκυρες και καθ' όλα αξιόπιστες αυτές πληροφορίες μας έδωσε αυτοπροσώπως ο τωρινός πρέσβης των ΗΠΑ στην Ελλάδα κ. Ντάνιελ Σπέκχαρντ, συνεχίζοντας επάξια την επαναστατική δράση του Αμερικανού πρέσβη στη Μόσχα στα 1936-38 Τζόζεφ Ντέιβις, στη μαρξιστική-λενινιστική μαρτυρία του οποίου βασίζουν οι «Θέσεις για το σοσιαλισμό» του ΚΚΕ τις βαρυσήμαντες εκτιμήσεις τους για τον άθλιο, προδοτικό ρόλο των Μπουχάριν και Τουχατσέφσκι στην υπηρεσία ξένων μυστικών υπηρεσιών (βλ. Θέση 16, υποσημείωση 18).

Επειδή όμως ενδέχεται μερικοί αδαείς να αγνοούν τα πραγματικά γεγονότα, θα παραθέσουμε για χάρη τους μερικά αποσπάσματα από την φημισμένη «Ιστορία του ΚΚΣΕ Μπολσεβίκων». Πρόκειται, για όσους δεν το ξέρουν, για την επίσημη ιστορία του ΚΚΣΕ, που γράφτηκε με την καθοδήγηση του μεγάλου Στάλιν και αποκαλύπτει περίτρανα τον ελεεινό ρόλο των τροσκιστών πρακτόρων και προδοτών:

«Το 1937 έφερε στο φως νέες αποκαλύψεις για τα τέρατα της μπουχαρινικής και τροτσκιστικής συμμορίας. Η δίκη των Πιατακόφ, Ράντεκ και των άλλων, η δίκη των Τουχατσέφσκι, Γιάκιρ και λοιπών, η δίκη τέλος των Μπουχάριν, Ρίκοφ... έδειξαν πως αυτά τα αποβράσματα του ανθρώπινου γένους, από τις πρώτες κιόλας μέρες της Οχτωβριανής σοσιαλιστικής επανάστασης, συνωμοτούσαν με τους εχθρούς του λαού Τρότσκι, Ζινόβιεφ και Κάμενεφ, ενάντια στο Λένιν, στο κόμμα και το σοβιετικό κράτος... Οι δίκες αποκάλυψαν πως τα τροτσκιστικά και μπουχαρινικά τέρατα, ακολουθώντας την επιθυμία των πατρώνων τους, των ξένων αστικών υπηρεσιών κατασκοπείας, έβαλαν για καθήκον τους να καταστρέψουν το κόμμα και το σοβιετικό κράτος, να τορπιλίσουν την άμυνα της χώρας, να διευκολύνουν τη στρατιωτική επέμβαση από το εξωτερικό, να προετοιμάσουν την ήττα του Κόκκινου Στρατού, να διαμελίσουν την ΕΣΣΔ..., να εξαφανίσουν τις κατακτήσεις των εργατών και των αγροτών των κολχόζ, να παλινορθώσουν την καπιταλιστική σκλαβιά...

Αυτοί οι πυγμαίοι αντεπαναστάτες, που η δύναμή τους θα μπορούσε να συγκριθεί μόνο με τη δύναμη μιας τιποτένιας κατσαρίδας, θεωρούσαν φαίνεται τον εαυτό τους – τι αστείο! – κύριους της χώρας και φαντάζονταν πως μπορούσαν πραγματικά να μοιράζουν και να ξεπουλούν την Ουκρανία, τη Λευκορωσία, την Παραθαλάσσια επαρχία! Αυτές οι παλιοκατσαρίδες των λευκοφρουρών είχαν ξεχάσει πως νοικοκύρης στη σοβιετική χώρα είναι ο σοβιετικός λαός και πως οι κύριοι Ρίκοφ, Μπουχάριν, Ζινόβιεφ, Κάμενεφ βρίσκονται απλώς προσωρινά στην υπηρεσία του κράτους, που σε κάθε στιγμή μπορεί να τους πετάξει από τα γραφεία του σαν άχρηστη σαβούρα. Αυτοί οι τιποτένιοι λακέδες των φασιστών ξέχασαν πως φτάνει να κουνήσει ο σοβιετικός λαός το δακτυλάκι του για να μη μείνει ούτε ίχνος τους.

Το σοβιετικό δικαστήριο καταδίκασε τα μπουχαρινικά και τροτσκιστικά τέρατα σε τουφεκισμό. Το επιτροπάτο του λαού των εσωτερικών εκτέλεσε την απόφαση» (Ιστορία του ΚΚΣΕ (Μπολσεβίκων), εκδόσεις του Λαού, τόμ. Β , σελ. 177-78).

Τι θέλουν, λοιπόν, από μας οι εχθροί του κομμουνισμού; Να γίνουμε κι εμείς τέρατα και παλιοκατσαρίδες, συνωμοτώντας ενάντια στο κόμμα και τον κομμουνισμό; Ή μήπως να πούμε, όπως κάτι προβοκάτορες ψευτο-μαρξιστές, ότι όλα αυτά ήταν εμετικές συκοφαντίες και ότι κατσαρίδες από την άποψη της ιστορίας φάνηκαν σε όλα ο Στάλιν και η παρέα του;

Όχι, σύντροφοι, τέρμα τα ψέματά σας! Εδώ οι «Θέσεις του ΚΚΕ για το σοσιαλισμό» το λένε ρητά, ότι οι Τρότσκι και Μπουχάριν εξέφραζαν «οπορτουνιστικά ρεύματα μέσα στο ΚΚ» και «στην πορεία... συνδέθηκαν με ανοιχτά αντεπαναστατικές δυνάμεις που οργάνωναν σχέδια ανατροπής της σοβιετικής εξουσίας σε συνεργασία με μυστικές υπηρεσίες του ιμπεριαλισμού...». Οι δυσκολίες τους έκαναν «να παρεκκλίνουν, να λυγίσουν... και τελικά να ξεκόψουν από το κομμουνιστικό κίνη-

μα και να περάσουν με την αντεπανάσταση». Απέναντί τους, ορθώθηκε, «το συνεπές ρεύμα της μαρξιστικής διανόησης και πολιτικής, υπό την ηγεσία του Στάλιν» (Θέσεις 16, 17).

Έτσι κι εμείς, λοιπόν, καταδικάζουμε τα κάθε λογής οπορτουνιστικά ρεύματα. Στο εξής δε θα διατρανώνουμε τη συμφωνία μας με το συνεπές ρεύμα μαρξιστικής διανόησης του Στάλιν και δεν ξαναπάμε ποτέ ενάντια στο Κόμμα και τον κομμουνισμό.

Οι προβοκάτορες Μιζέριας και Πλουμπίδης

Όλα αυτά όμως δεν είναι τίποτα, αφού στην κάτω σειρά της φωτό αναγνωρίσαμε μόνοι μας δυο άλλους ελεεινούς προδότες από τα δικά μας μέρη. Πρώτος, με την τούρτα στο χέρι, είναι ο σεσημασμένος μικροαστός τυχοδιώκτης δηλωσίας Θανάσης Κλάρας (Άρης ή Μιζέριας), ένα αλήτικο στοιχείο που εκτός από το θράσος του να οργανώσει τον ΕΛΑΣ, κλέβοντας τη δόξα από τη δοκιμασμένη ηγεσία του ΚΚΕ, είχε το ακόμη πιο απύθμενο θράσος να αντιταχθεί στη μπολσεβίκικη συμφωνία της Βάρκιζας, παραβιάζοντας τις υψηλές αρχές του συγκεντρωτικού δημοκρατισμού και του στελεχικού καλοπερασακισμού. Σε διατεταγμένη αποστολή, ο θρασύτατος δηλωσίας ήταν έτοιμος να πασαλείψει την τούρτα στο πρόσωπο της Α. Παπαρήγα, και μόνο το γεγονός ότι η ΓΓ του ΚΚΕ δεν πέρασε εκείνες τις μέρες από τα Χανιά τον ανάγκασε να συμβιβαστεί με τον κ. Γρυσπολάκη.

Δυο θέσεις δεξιά, με το πορτοκαλί φουλάρι, διακρίνεται ο πασίγνωστος χαφιές Νίκος Πλουμπίδης. Πρόκειται για το διαβόητο καταδότη που καταδίκασε σε θάνατο τον Μπελογιάννη, προσφέροντας δήθεν τη ζωή του για να μην εκτελεστεί. Με αυτή την άθλια, ιδιοτελή ενέργειά του αμφισβήτησε ξετσίπωτα το κύρος της ηγεσίας του ΚΚΕ και του σοφού τιμονιέρη του Νίκου Ζαχαριάδη, που δεν την είχαν εγκρίνει από πριν, αναγκάζοντάς την έτσι να καταγγείλει ανοιχτά το χαφιεδικό ρόλο του, τον οποίο από υπερβολική μεγαλοψυχία δεν είχε αποκαλύψει ως εκείνη τη στιγμή. Όπως είχε ευθαρσώς ανακοινώσει τότε η «Ελεύθερη Ελλάδα», ο επίσημος ραδιοσταθμός του τιμημένου ΚΚΕ, ο χαφιές είχε φυγαδευτεί μετά την ψευτο-εκτέλεσή του στις ΗΠΑ, για να απολαύσει στα εξωτικά αμερικάνικα νησιά τα λύτρα της προδοσίας του. Από εκεί επέστρεψε νεκραναστημένος και αυτός, μαζί με το Μιζέρια, για να συντονίσουν τις τωρινές αντικομμουνιστικές πλεκτάνες του κατεστημένου.

Για τον άθλιο ρόλο αυτών των δυο χαφιέδων και προδοτών υπάρχουν πολλά επίσημα ντοκουμέντα και αποφάσεις του τιμημένου ΚΚΕ. Επειδή ορισμένοι ενδέχεται να τα αγνοούν, θα δούμε μερικά, για τη μαρξιστική-λενινιστική-σταλινική διαφώτισή τους.

Πρώτα, για την ύποπτη δράση του δηλωσία Κλάρα, τα λέει περίφημα η Ανακοίνωση του ΠΓ του ΚΚΕ, που δημοσιεύθηκε στο «Ριζοσπάστη» στις 12 Ιούνη του 1945:

«Ο Θανάσης Κλάρας, αφού μια φορά πρόδωσε κι αποκήρυξε το ΚΚΕ γιατί λύγισε μπροστά στην τρομοκρατία του Μανιαδάκη... σήμερα, σε μια δύσκολη και κρίσιμη στιγμή, από δειλία και φόβο... απειθαρχεί και πάλι, ξαναπροδίνει το ΚΚΕ με την τυχοδιωκτική και ύποπτη στάση του, που μόνο τον εχθρό ωφελεί, γιατί δίνει σ' αυτόν το δικαίωμα να πει ότι το ΚΚΕ παραβιάζει τη συμφωνία της Βάρκιζας που υπόγραψε».

Αλλά και ο Ζαχαριάδης, ο άξιος αρχηγός του ΚΚΕ, στο «Δέκα Χρόνια Πάλης» και στην 3η Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ το 1950, τα είχε πει έξω από τα δόντια πώς όλοι αυτοί οι προβοκάτορες εκμεταλλεύονταν τα μικρολάθη του ΚΚΕ για να το κτυπήσουν από μέσα:

«Η 7η Ολομέλεια του ΚΚΕ... έδωσε ανάλυση και του σφάλματός μας στη Βάρκιζα. Σημαίνει μήπως αυτό ότι οι τυχοδιώκτες και προβοκάτορες Κλάρας (Μιζέριας), Πετσόπουλος και Σία, που χτυπούσαν τη συμφωνία της Βάρκιζας είχαν δίκιο; Γεγονός είναι ότι αυτοί χτυπούσαν τη Βάρκιζα γιατί θέλαν να σπρώξουν το ΚΚΕ σε καταστροφή... Ο Βελουχιώτης (Κλάρας) εκτός από τα άλλα ήταν και δηλωσίας. Ο Κλάρας, που είχε στρατιωτικές ικανότητες κατσαπλιαδισμού... σαν κομματική φυσιογνωμία ήταν ένας άνθρωπος που μόνο να χαντακώσει το κόμμα μπορούσε. Καθόταν κι έτρεφε ψείρες, μεθούσε, έκανε όργια, δούλευε διαλυτικά και χαντάκωνε το κίνημα και τον ΕΛΑΣ... Ήταν ένας μικροαστός τυχοδιώκτης» (Ν. Ζαχαριάδη, «Δέκα Χρόνια Πάλης», εκδ. Πορεία, σελ.15 και «Η 3η Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ», εκδ. Γλάρος, σελ. 313).

Τι θέλουν, λοιπόν, οι εχθροί του τιμημένου ΚΚΕ; Να πάμε με τους μέθυσους και τους κατσαπλιάδες, για να σπρώξουμε το ΚΚΕ σε καταστροφή; Όχι, σύντροφοι, δεν θα το κάνουμε ποτέ αυτό. Εμείς θα μείνουμε πιστοί στο Κόμμα και την ένδοξη ηγεσία του.

Μόνο που εδώ χρειάζεται προσοχή σε κάτι ύποπτα κηρύγματα ορισμένων ψευτομαρξιστών, που πάνε να δικαιώσουν την προδοτική στάση του Μιζέρια και να την εμφανίσουν ως πρότυπο επαναστατικής, κομμουνιστικής στάσης, επικαλούμενοι ψεύτικα το Λένιν.

Λένε δηλαδή, ότι ο Λένιν έλεγε ότι «ο τυπικός δημοκρατισμός πρέπει να υποτάσσεται στην επαναστατική σκοπιμότητα» (Άπαντα, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, τόμ. 42, σελ. 282). Αυτό, τάχα, σημαίνει ότι γενικά, και ιδίως σε κρίσιμες στιγμές, όταν κρίνεται η τύχη της επανάστασης, το συμφέρον του κινήματος είναι ανώτερο από την τυπική αρχή της πλειοψηφίας και ότι οι κομμουνιστές μπορεί και πρέπει να παραβιάζουν την πειθαρχία για να υπερασπίσουν το κίνημα απέναντι σε μια λαθεμένη πολιτική. Αυτό έκανε ο Άρης, που δικαιώνεται όχι μόνο από την ιστορία, αλλά και από τις κομμουνιστικές αρχές.

Μάλιστα, ισχυρίζονται, ακόμη πιο ύπουλα και προβοκατόρικα, ότι τάχα και ο Λένιν είχε παραιτηθεί παραμονές του Οκτώβρη από την ηγεσία και είχε δηλώσει ότι θα κάνει πόλεμο στην Κεντρική Επιτροπή των Μπολσεβίκων, γιατί με τις ταλαντεύσεις της στο θέμα της κατάληψης της εξουσίας θα κατέστρεφε την επανάσταση. «Είμαι υποχρεωμένος», έλεγε ο Λένιν, «να βάλω ζήτημα αποχώρησής μου από την ΚΕ, και το κάνω αυτό διατηρώντας την ελευθερία να κάνω ζύμωση στη βάση του Κόμματος και στο συνέδριο του Κόμματος. Γιατί έχω την ακλόνητη πεποίθηση ότι «αν περιμένουμε”... και αφήσουμε να χαθεί τώρα η στιγμή χαντακώνουμε την επανάσταση» (Λένιν, Άπαντα, τόμ. 34, σελ.283).

Από αυτά, λοιπόν, βγάζουν ότι στο πρότυπο του Λένιν ανταποκρίνεται η στάση του Άρη, που επίσης απευθύνθηκε στη βάση του Κόμματος για να καταγγείλει την προδοσία της Βάρκιζας. Κι αυτό που έκανε η τότε ηγεσία του ΚΚΕ, διαγράφοντάς τον σαν προδότη, είναι σαν να διέγραφαν οι Μπολσεβίκοι τον Λένιν όταν παραιτήθηκε και, αφού κατέστρεφαν την επανάσταση, να ανακάλυπταν ότι αυτός ήταν ο φταίχτης. Όσο για τις ιστορίες του Ζαχαριάδη περί «τυχοδιώκτη Άρη», αυτά δεν ήταν «10 χρόνια πάλης», αλλά «10 χρόνια κραιπάλης» του ίδιου και των άλλων μελών της ηγεσίας, που συκοφαντούσαν τους κορυφαίους αγωνιστές για να κρατάνε τα πόστα. Λένε δε ότι αν υπήρχε ένας επαναστάτης στην τωρινή ηγεσία του ΚΚΕ, θα αναγνώριζε το δίκιο του Άρη. Και ότι μη αναγνωρίζοντάς το η Α. Παπαρήγα και το σινάφι της αποδεικνύουν πως είναι μηδαμινοί και ιδιοτελείς, ότι δεν αξίζουν όχι για αρχηγοί αλλά ούτε για απλά μέλη του κόμματος, γιατί τους λείπει εντελώς το αγωνιστικό ήθος και η αίσθηση ευθύνης απέναντι στο κίνημα που πρέπει να διακρίνει τους κομμουνιστές.

Κάτι τέτοια ακούγαμε και αυτά, ομολογούμε, μας είχαν σπρώξει στον αντικομματικό δρόμο. Τώρα όμως καταλάβαμε το ρόλο τους και δεν θα ξαναπάμε ποτέ με τους Μιζέρηδες. Ας τα αφήσουν, λοιπόν, αυτά, ότι ο Λένιν δήθεν διαφώνησε με τη γραμμή. Ο Λένιν ήταν πιστός στο Κόμμα και τον κομμουνισμό, και ποτέ δεν θα διαφωνούσε με τη γραμμή.

Όσο για τον προβοκάτορα Πλουμπίδη, δεν θα πούμε τίποτα εμείς. Τα λέει όλα η ανακοίνωση της Ελεύθερης Ελλάδας, του ραδιοσταθμού του ΚΚΕ, την οποία παραθέτουμε:

«Το ραδιόφωνο της Αθήνας ανάγγειλε την εκτέλεση... του προβοκάτορα Πλουμπίδη. Και η Θεσσαλονίκη μετάδωσε τη σχετική είδηση με άλλα καρυκεύματα, για φόβο του θανάτου και ότι ο Πλουμπίδης τέλος συνέρχεται και βρίσκει τη δύναμη να ζητωκραυγάσει

υπέρ του ΚΚΕ. Το BBC, που κάτι ξέρει από τις βρωμιές της Ιντέλιτζενς Σέρβις και των υπηρεσιών κατασκοπείας, έδωσε την είδηση για την εκτέλεση πρώην κομμουνιστή, δηλαδή του προβοκάτορα Πλουμπίδη, ύστερα από 24 ώρες και χωρίς κανένα σχόλιο.

Καλώς πληροφορημένοι κύκλοι της Αθήνας σχολίαζαν χθες με περιφρόνηση την είδηση για την εκτέλεση του προβοκάτορα... Τα αφεντικά της Ασφάλειας... η Ιντέλιτζενς Σέρβις και η αμερικάνικη FBI ξέρουν να σκηνοθετούν ακόμα και ψευτοεκτελέσεις, να ανακοινώνουν εκτελέσεις που δεν έγιναν και πολλά άλλα. Ιδιαίτερα έκανε εντύπωση στους κύκλους αυτούς, ότι η εκτέλεση έγινε ξαφνικά και μάλιστα στο Δαφνί που δεν γίνονται συνήθως εκτελέσεις και λένε ότι έγινε για να μπορέσει η ασφάλεια να σκεπάσει καλύτερα τη σκηνοθεσία της... Το ΚΚΕ, εδώ και είκοσι μήνες κατάγγειλε τον προβοκάτορα Πλουμπίδη και έδωσε μια σειρά στοιχεία για την προβοκατόρικη δράση του. Στη δίκη του Πλουμπίδη βγήκαν στο φως καινούργια στοιχεία για τον προβοκάτορα Πλουμπίδη, το φίλο αυτό και συνεργάτη του αρχιχαφιέ Πανόπουλου και αρχικατάσκοπου Έβερτ και οι χαφιέδες προσπάθησαν να τον παρουσιάσουν «σαν μεγάλο κομμουνιστή». Η ασφάλεια λοιπόν δεν μπορούσε να κάνει διαφορετικά, έπρεπε να ανακοινώσει την ψευτοεκτέλεση, για να πει ότι άδικα κατηγόρησε τον ΚΚΕ τον Πλουμπίδη για χαφιέ και να σπείρει συγχύσεις.

Μα υπάρχει και άλλος πιο ουσιαστικός λόγος που ανακοίνωσε η ασφάλεια του Παπάγου την ψευτοεκτέλεση, για να δικαιολογήσει και άλλες εκτελέσεις κατά ηγετικών στελεχών του ΚΚΕ με τη μηχανή της κατασκοπείας. Δεν είναι τυχαίο, ότι την ίδια μέρα με την «εκτέλεση» τουφεκίστηκε στη Θεσσαλονίκη και άλλος πατριώτης... Ο Παπάγος, μπροστά στην ολόπλευρη χρεοκοπία του και την απειλή να μαυριστεί στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές καταφεύγει στις εκτελέσεις. Ελπίζει έτσι να φοβίσει το λαό και τα μικροαστικά στρώματα, να σταματήσει το τεράστιο ρεύμα για την αντιπαπαγική ενότητα και να αποφύγει την εκλογική ήττα που τον περιμένει. Θα βγει όμως και πάλι γελασμένος.

Ο λαός δεν θα πτοηθεί κι απ' τα καινούργια μέτρα του Παπάγου, ούτε η σκηνοθεσία της εκτέλεσης του προβοκάτορα πρόκειται να ξεγελάσει το λαό... Τέτοιες βρωμιές και ατιμίες μόνον ο κόσμος που σαπίζει, που πεθαίνει είναι ικανός να κάνει. Το ΚΚΕ, ξεκαθαρίζοντας τις γραμμές του από τους προβοκάτορες και τους προδότες, συνεχίζει απτόητα την πάλη του για το καλό του λαού και του τόπου. Για εθνική ανεξαρτησία, ειρήνη, επιβίωση, δημοκρατικές ελευθερίες» (Παρατίθεται στο Κ. Ζαμπαθά, «Νίκος Μπελογιάννης-Νίκος Πλουμπίδης», εκδ. Δωρικός, σελ. 119-21).

Ύστερα, υπάρχει η διαβόητη επιστολή του Πλουμπίδη – που το Κόμμα δίκαια κατήγγειλε σαν χαφιέδικη – όπου ο προβοκάτορας υποσχόταν τάχα να παραδοθεί για να μην εκτελεστεί ο Μπελογιάννης, ενώ στην πραγματικότητα παρίστανε τον καθοδηγητή:

«Οι σκηνοθέτες της δίκης... στήριξαν την απόφασή τους, ΤΥΠΙΚΑ, στα πλαστά στοιχεία και τις καταθέσεις της Ασφάλειας, ότι ο Μπελογιάννης ήταν ο καθοδηγητής του παράνομου μηχανισμού του ΚΚΕ... Για να δώσω τη δυνατότητα στην Κυβέρνηση και το Συμβούλιο Χαρίτων να κρατήσουν τίμια και αξιοπρεπή στάση ατομικά και εθνικά και για να αφαιρέσω το τυπικό στοιχείο της καταδίκης του Μπελογιάννη, ΔΗΛΩΝΩ:

1) Καθοδηγητής του παράνομου μηχανισμού του ΚΚΕ ήμουν εγώ κι όχι ο Μπελογιάννης. Γι' αυτή μου την ιδιότητα και τις πράξεις μου αναλαμβάνω μόνος μου τις ευθύνες...

2) Για να μη νομισθεί ότι κάνω τον παλικαρά εκ του ασφαλούς, ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ να παρουσιαστώ στις αρχές και να δικαστώ αν μετατραπούν οι θανατικές καταδίκες του φίλου και συντρόφου μου Ν. Μπελογιάννη» (στο ίδιο, σελ. 107).

Τι θέλουν, λοιπόν, οι εχθροί του κομμουνισμού; Να πάμε κι εμείς με την ασφάλεια, που παρουσίαζε τον Πλουμπίδη σαν «μεγάλο κομμουνιστή», και να παραστήσουμε τους καθοδηγητές, ενάντια στο Κόμμα και την ηγεσία του; Ή να πούμε, όπως οι προβοκάτορες ψευτομαρξιστές, ότι η ηγεσία Ζαχαριάδη έκανε μεγαλύτερες, τάχα, βρωμιές από τον «κόσμο που πεθαίνει» και συκοφαντούσε συνειδητά τον Πλουμπίδη, για να κρύψει τις ευθύνες της για το χαμό του Μπελογιάννη, με την αποκήρυξη της επιστολής; Κι ότι οι Ζαχαριάδηδες είχαν κάνει τέτοια αίσχη, που κάθε έντιμη, αγωνιστική πράξη τους φαινόταν προβοκάτσια;

Όχι, σύντροφοι, τα καταγγέλλουμε κι αυτά σαν προβοκατόρικα! Το ΚΚΕ έχει καθισμένη γερά στο τιμόνι την άξια ηγεσία Παπαρήγα και δεν χρειάζεται αυτόκλητους καθοδηγητές. Κι αφού το είπε το Κόμμα ότι ήταν ψευτοεκτέλεση, είναι η αλήθεια. Χώρια που επιβεβαιώνεται σήμερα τρανά, με την επανεμφάνιση του προβοκάτορα.

Ο σύντροφος Ρήγας, πιστός μπολσεβίκος του ΚΚΕ

Ας σημειωθεί ότι την επανεμφάνιση των δυο αυτών ξιπασμένων προδοτών, του Μιζέρια και του Πλουμπίδη, που λύγισαν στις δυσκολίες του αγώνα, είχε προφητέψει λίγο πριν το θάνατό του ο βετεράνος του ΚΚΕ, συνεπής και καταξιωμένος μαρξιστής-λενινιστής, Βάσος Γεωργίου. Από τους στυλοβάτες του επαναστατικού αγώνα, για όσους δεν το ξέρουν, ο Βάσος Γεωργίου ήταν επί Κατοχής, με το ψευδώνυμο Ρήγας, Ειδικός Γραμματέας του Σιάντου, τότε αρχηγού του ΚΚΕ. Υπό αυτή την ιδιότητά του έστελνε μπολσεβίκικα σημειώματα στις κομματικές οργανώσεις, όπου σύστηνε να διατηρούν τις πιο αδελφικές σχέσεις με τους συμμάχους μας, τους Εγγλέζους.

Για τη βαθιά, ακλόνητη πίστη του Βάσου Γεωργίου στο Κόμμα και το Λένιν μαρτυρά και το ρηθέν υπό του Σιάντου όταν ρωτήθηκε γιατί έδιωξε τον επαίσχυντο δηλωσία Κλάρα (Άρη η Μιζέρια) από τη μάχη της Αθήνας και έφτιαξε την Κεντρική Επιτροπή του ΕΛΑΣ υπό τον Μάντακα και τον Χατζημιχάλη: «Πήρα τον Χατζημιχάλη, γιατί αυτός ποτέ δεν έχει γνώμη, πήρα και τον Μάντακα, ο οποίος ότι λέω μ'

ακούει. Συνεπώς ότι θέλουμε εμείς θα κάνουμε» (Γ. Ιωαννίδη, «Αναμνήσεις», εκδ. Θεμέλιο, σελ.339). Το ίδιο πνεύμα της συνειδητής πειθαρχίας και πλέριας υποταγής στο Κόμμα, αλλά και της παντελούς έλλειψης γνώμης και αντιρρήσεων απέναντι στην ηγεσία, διέκρινε σε όλη του τη ζωή το Βάσο Γεωργίου, που εκθείαζε πάντα βροντερά το μεγάλο Στάλιν, σοφό οδηγό μας στο δρόμο προς τον κομμουνισμό. «Ζήτω η ακατανίκητη Σοβιετική Ένωση! Ζήτω ο Στάλιν! Ζήτω το Μπολσεβίκικο Κόμμα! Όρθιοι όλοι οι σύντροφοι ζητωκραυγάζουν τη Σοβιετική Ένωση, το σ. Στάλιν, το Μπολσεβίκικο Κόμμα. Μια ατμόσφαιρα ζεστή, μια ατμόσφαιρα ενθουσιασμού και έξαρσης» (Β. Γεωργίου, Έτσι γίνανε οι άνθρωποι, σελ.179-80).

Είναι ακόμη δείγμα της ακλόνητης, ανιδιοτελούς πίστης του Βάσου στο Κόμμα ότι στην Κατοχή είχε εκλεγεί στα πιο υπεύθυνα κομματικά πόστα: αρχισυντάκτης του «Ριζοσπάστη», διευθυντής της ΚΟΜΕΠ και της σχολής για τα κομματικά στελέχη, έγραφε άρθρα όπου εκθείαζε τη στρατηγική ικανότητα του Σιάντου για την επάξια καθοδήγηση της μάχης του Δεκέμβρη. Αργότερα, μετά το '74, ο σύντροφος Ρήγας διακρίθηκε σαν κορυφαίος θεωρητικός του ΚΚΕ, γράφοντας στο «Ριζοσπάστη» με την οκά βαρυσήμαντα άρθρα, όπου υπεράσπιζε αδιάλλακτα την κομματική γραμμή και εκθείαζε το μπολσεβίκικο, κομμουνιστικό καθεστώς του Εμβέρ Χότζα. Βέβαια, λόγω του τρομερού επαναστατικού φόρτου εργασίας του, έπαθε μια παράξενη, οδυνηρή αμνησία: ξέχασε τα υπεύθυνα πόστα του στο παρελθόν και βεβαίωνε επί Περεστρόικα ότι η μόνη καρέκλα που είχε ποτέ ήταν αυτή που κάθεται και ότι «άλλη καρέκλα δεν έχω και δεν είχα» (Β. Γεωργίου, «Για ποιο Κόμμα και ποιο Σοσιαλισμό μιλάμε», Ριζοσπάστης, 5/12/1990), αλλά και πως ό,τι έκανε δεν το έκανε για τις καρέκλες μα από βαθιά πίστη στο Κόμμα και τον κομμουνισμό.

Οι φήμες ότι, δήθεν, ως Γραμματέας του Σιάντου, ενεχόταν στην κλήση και εξόντωση στο βουνό «έντιμων αγωνιστών» (δηλαδή χαφιέδων και προδοτών) του ΚΚΕ, όπως ο Π. Δαμασκόπουλος, είναι ψευδείς και συκοφαντικές. Τις διέδωσε ο ταξικός εχθρός, για να διαβάλει τους κουκουέδες, που μένουν και σήμερα όρθιοι, ασυμβίβαστοι στον αγώνα ενάντια στο Μάαστριχτ και τη νέα τάξη. Όπως το ίδιο ύποπτες και προβοκατόρικες είναι οι διαδόσεις ότι, τάχα, το ΚΚΕ κρατά κλειστά τα αρχεία του από φόβο μη διαρρεύσουν στοιχεία για το ρόλο των διαφόρων «Ρηγάδων» του και φανεί τι αριβίστες καιροσκόποι ήταν. Κι ακόμη ότι η ένδοξη ηγεσία του ΚΚΕ είναι, λέει, σήμερα οι χειρότεροι κουκουλοφόροι, που σκεπάζουν τα αίσχη τους με την κουκούλα του «μαρξισμού» και του «κομμουνισμού». Άλλωστε, τώρα που το καλοπροσέξαμε, και ο Δαμασκόπουλος εμφανίζεται στη φωτό με τους κουκουλοφόρους της ζαχαροπλαστικής. Είναι ο πρώτος πάνω αριστερά, που υψώνει τη γροθιά, γεμάτος μίσος ενάντια στο ΚΚΕ. Χωρίς καμιά αμφιβολία, προβοκατόρικα είναι και τούτα, λοιπόν.

Επειδή όμως ξέρουμε πως είστε άπιστοι Θωμάδες, και δεν θα μας πιστέψετε, αλλά θα βγείτε να κακολογείτε το σύντροφο Ρήγα και το ΚΚΕ, θα σας πούμε και τούτο. Γι' αυτή την ένδοξη μπολσεβίκικη δράση του Βάσου υπάρχουν πλήθος μαρτυρίες, που κατατροπώνουν τους αντικομμουνιστές. Ιδού μερικές.

Πρώτα, στις «Αναμνήσεις» του Γιάννη Ιωαννίδη, μέλους του ΠΓ του ΚΚΕ και καθοδηγητή του στην κατοχή, με το Σιάντο, λέει για τους ηρωικούς αγώνες του Βάσου: «Υπάρχει ένα σημείωμα του "Ρήγα"... γραμμένο προφανώς κατά τα τέλη Οκτώβρη 1944. Το σημείωμα αυτό είναι του Βάσου Γεωργίου, αυτός είχε το ψευδώνυμο «Ρήγας"... Οι συμμαχικές αποστολές είχαν διατυπώσει ορισμένα παράπονα... Γι' αυτό ο Ρήγας γράφει... ότι οι σύμμαχοι διαμαρτύρονται και... εκθέτει ποια πρέπει να είναι η γραμμή μας απέναντι των Άγγλων...: Εμείς όχι μόνο δεν πρέπει να δημιουργούμε απολύτως κανένα ζήτημα, αλλά πρέπει να καλλιεργούμε τις πιο αδελφικές σχέσεις με τους συμμάχους, με τους Άγγλους. Τώρα το βάρος μετατίθεται στους πολιτικούς αγώνες... Ο Ρήγας ήταν ειδικός Γραμματέας του Σιάντου» (Γ. Ιωαννίδη, «Αναμνήσεις», εκδ. Θεμέλιο, σελ. 324).

Τι έχουν να πουν, λοιπόν, τώρα οι

εχθροί του ΚΚΕ; Εδώ ο Βάσος το έλεγε ξεκάθαρα ότι οι κομμουνιστές ρίχνουν το βάρος στους πολιτικούς αγώνες. Αυτούς τους αγώνες θέλουν να κτυπήσουν, υπηρετώντας τον ιμπεριαλισμό, και γι' αυτό βάζουν ζητήματα.

Ύστερα, ακόμη κι ένας προβοκάτορας όπως ο Πετσόπουλος, ο υπερασπιστής του Μιζέρια, αναγκαζόταν να παραδεχτεί για το Βάσο: «Ο σύντροφος Ρήγας (Βάσος Γεωργίου) συμπαθέστατος κατά τα άλλα αγωνιστής και ιδιαίτερος Γραμματέας του σ. Σιάντου σαν Γραμματέα των εσωτερικών στην ΠΕΕΑ γράφει στην ΚΟΜΕΠ άρθρο για το «Γέρο του Αγώνα" (το Σιάντο)... Θεωρεί αναγκαίο να του δώσει και στρατάρχικές ικανότητες, περιγράφοντας πώς, χάρη στη στρατιωτική ιδιοφυία του κατορθώνει κατά τη δεκαετή θητεία του στο στρατό να φτάσει στο βαθμό του επιλοχία, και πώς, ακολουθώντας την κλίση του, δεν κάνει κατά τα 25 τελευταία χρόνια άλλο παρά να διαβάζει τον Κλαούζεβιτς και τους άλλους στρατιωτικούς συγγραφείς. Ύστερα απ' αυτή την ανεπίσημη διατριβή του ο σ. Ρήγας διορίζεται διευθυντής της ΚΟΜΕΠ σαν θεωρητικού οργάνου του Κόμματος, ίσως για να γράψει ανάλογα και για τα άλλα μέλη της ηγεσίας. Διορίζεται επίσης διευθυντής της ανώτατης σχολής μαθημάτων για τα στελέχη και δίδασκε... φιλοσοφία!» (Γ. Πετσόπουλου, «Τα πραγματικά αίτια της διαγραφής μου από το ΚΚΕ», Αθήνα 1946, σελ. 145-46).

Ορίστε, το ομολογεί ότι ο Ρήγας ήταν συμπαθέστατος αγωνιστής και δεξί χέρι του στρατάρχη Σιάντου, με τόσο βαθιά κατάρτιση στο μαρξισμόλενινισμό που δίδασκε φιλοσοφία. Ναι, και δεν ήταν μόνο ο έμπιστος του Σιάντου μα και του Ζαχαριάδη. Κατά την επιστροφή του από το Νταχάου, ο άξιος τιμονιέρης του ΚΚΕ αυτόν ζήτησε να δει: «Τις μέρες εκείνες... παρουσιάζεται στο Ριζοσπάστη κάποιος Δημητρόπουλος με στρατιωτικά ρούχα και ζητάει... τον αρχισυντάκτη Β. Γεωργίου. Αποδεικνύεται πως ο Δημητρόπουλος δεν είναι άλλος από τον Νίκο Ζαχαριάδη» (Κ. Βασιλείου, Νίκος Ζαχαριάδης, εκδ. Πασχάλη, σελ. 28).

Βέβαια, οι εχθροί του κομμουνισμού δεν το βάζουν κάτω και λένε πάλι τα δικά τους. Ότι ο σύντροφος Ρήγας ήταν, λέει, χαμαιλέοντας και γλύφτης, το «παιδί για όλες τις δουλειές» του Σιάντου, που έκανε τον καλό και το συμπαθή σε όλους για να αναρριχηθεί. Κι ακόμη, ότι οι συστάσεις του για «αδελφικές σχέσεις» με τους Εγγλέζους και στροφή στους πολιτικούς αγώνες δείχνουν ότι από πολιτική και θεωρητική αντίληψη ήταν μηδέν, αφού οι πολιτικοί αγώνες ήταν η μάχη με τους Εγγλέζους που πλησίαζε. Αυτό, άλλωστε, φάνηκε αργότερα και ο ίδιος, όπως και όλη η ηγεσία, ήξεραν πως ρεζιλεύτηκαν. Αυτά τα προσόντα και η υποκρισία του τον έκαναν κατάλληλο για «θεωρητικό» του ΚΚΕ μετά το '74. Ρόλος του ήταν να κρύβει με τις κομματικές φανφάρες τα άπλυτα των υπόλοιπων και να παριστάνει το θιγμένο όταν γίνονταν κριτικές περί λαθών και καρεκλών, για να απομακρύνει τις υποψίες.

Όλα αυτά όμως είναι άθλιες φήμες και διαδόσεις των αντικομμουνιστών, που τις είχε μάλιστα διαψεύσει με οργή παλιότερα ο ίδιος ο σύντροφος Ρήγας στο «Ριζοσπάστη».

«Βγήκε ένας σύντροφος», έλεγε, «και έγραψε στην εφημερίδα μας... πως γράφω όσα γράφω για να κρατήσω την καρέκλα! Με παραξένεψε το πράγμα. Γιατί, βέβαια, δεν στέκομαι όρθιος, δεν γράφω στο πόδι, παρά κάθομαι σε καρέκλα, όταν έχω να γράψω και να διαβάσω και να διαβάσω, όπως κάνουν κανονικά οι άνθρωποι. Και έχω και γω μερικές καρέκλες σπίτι μου, όπως συνηθίζεται παντού. Αλλά άλλη καρέκλα, τέτοια που υπονοεί ο σύντροφος αυτός, δεν έχω και δεν είχα... Αν αυτός ξέρει θετικά κάτι άλλο, τον παρακαλώ θερμά να βγει να το πει για να το μάθουμε όλοι» (Β. Γεωργίου, «Για ποιο Κόμμα και ποιο Σοσιαλισμό μιλάμε»).

Ως εδώ και μη παρέκει, λοιπόν, κύριοι αντικομμουνιστές! Αφού το λέει ο άνθρωπος ότι άλλη καρέκλα δεν είχε. Δε θα ανεχτούμε άλλο τα ψέματά σας, πως ό,τι έκανε, το έκανε για τις καρέκλες. Είδατε εσείς να είχε τίποτα καρέκλες;

90 χρόνια από την εξέγερση των Σπαρτακιστών

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ & η γερμανική επανάσταση

Μια νίκη της γερμανικής σοσιαλιστικής επανάστασης θα είχε σπάσει την απομόνωση της επαναστατικής Ρωσίας, θα είχε πιθανότατα εμποδίσει την γραφειοκρατική αντεπανάσταση στη Σοβιετική Ένωση, που ολοκληρώθηκε στα 1936-8 με τις «δίκες της Μόσχας», και αναμφίβολα θα είχε ανοίξει τις καλύτερες προοπτικές για τη σοσιαλιστική επανάσταση στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο.

του Ανδρέα Κλόκε

Η γερμανική επανάσταση που ξέσπασε το Νοέμβρη του 1918 με το τέλος του Α' Παγκοσμίου χάθηκε μόνο μετά από πέντε χρόνια γεμάτα αλλαγές, τρομερές σφαγές σε βάρος των εξεγερμένων εργατών και έντονες ταξικές συγκρούσεις με την αποτυχία του «γερμανικού Οκτώβρη» του 1923. Αυτή η επανάσταση έχει ιδιαίτερη σημασία επειδή δείχνει ότι δεν είναι αδύνατο να προκύπτουν ακόμα και στις πιο προχωρημένες καπιταλιστικές χώρες οξύτατες επαναστατικές κρίσεις. Κρίσεις κατά τις οποίες η ανατροπή της αστικής κυριαρχίας και η νίκη της σοσιαλιστικής επανάστασης δεν είναι μόνο εφικτή αλλά και αναγκαία, αν η όλη η κοινωνία δεν θέλει να υποτροπιαστεί στο θρίαμβο της αντεπανάστασης και, όπως στη Γερμανία με το ενδιάμεσο των 14 χρόνων της «Δημοκρατίας της Βαιμάρης» (1919-33), στη βαρβαρότητα του φασισμού.

Μια νίκη της γερμανικής σοσιαλιστικής επανάστασης θα είχε σπάσει την απομόνωση της επαναστατικής Ρωσίας, θα είχε πιθανότατα εμποδίσει την γραφειοκρατική αντεπανάσταση στη Σοβιετική Ένωση, που ολοκληρώθηκε στα 1936-8 με τις «δίκες της Μόσχας», και αναμφίβολα θα είχε ανοίξει τις καλύτερες προοπτικές για τη σοσιαλιστική επανάσταση στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Η ιστορία του 20ού αιώνα θα ήταν εντελώς διαφορετική, η πτώση της ανθρωπότητας στις φρικαλεότητες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και ίσως και η παρατεταμένη επικράτηση του καπιταλιστικού και ιμπεριαλιστικού συστήματος θα μπορούσαν να αποφευχθούν. Όσο αφορά τις συγκεκριμένες πολιτικές και οργανωτικές μορφές, με τις οποίες η σοσιαλιστική ανατροπή μπορεί να πραγματοποιηθεί σε μια προοδευμένη καπιταλιστική χώρα, η γερμανική επανάσταση παρέχει – μέχρι σήμερα – σημαντικά διδάγματα. Αποδεικνύει δε κυρίως ότι η διαμόρφωση των συμβουλίων των εργατών (τότε και των στρατιωτών) μπορεί – ή πρέπει – να παίξει τον αποφασιστικό ρόλο για τη διαμόρφωση της δυαδικής εξουσίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν επίσης ο τρόπος και οι διαδικασίες που οδήγησαν στην ίδρυση του ΚΚ Γερμανίας (ΚΚΓ) και κυρίως πώς αυτό το κόμμα απέκτησε μαζική επιρροή.

Οι αιτίες της ήττας

Η ήττα της γερμανικής επανάστασης, ιδιαίτερα σε σύγκριση με τη νικηφόρα Οκτωβριανή Επανάσταση του 1917, οφείλεται σε τρεις κύριες αιτίες.

Η πρώτη είναι αντικειμενική και έχει να κάνει με τη δύναμη και την εμπειρία της γερμανικής αστικής τάξης. Ο πόλεμος είχε ήδη προκαλέσει την αποδυνάμωση όλης της κοινωνίας, τα εκατομμύρια σκοτωμένων και αναπήρων, την εξαθλίωση και μιζέρια. Το 1918 και η αστική τάξη είχε υποστεί με την έκβαση του πολέμου μια τρομερή ήττα, που οδήγησε στην άμεση από-νομιμοποίηση του αυτοκρατορικού καθεστώτος, το οποίο κατά τα πολεμικά χρόνια στην πραγματικότητα είχε μετατραπεί σε μια στρατιωτική δικτατορία. Ωστόσο, η αστική τάξη εξακολουθούσε να ασκεί την κυριαρχία πάνω στην κοινωνία στηριζόμενη σε ένα βαθύτατα αντιδραστικό κρατικό μηχανισμό που αποδείχθηκε κατά τα επόμενα 14 χρόνια ανθεκτικός σε κάθε προσπάθεια «εκδημοκρατισμού» και χρησίμευσε στη συνέχεια ως πειθήνιο και αποτελεσματικό εργαλείο του ναζιστικού καθεστώτος.

Οι άλλες δύο αιτίες ήταν «υποκειμενικές», δηλαδή πρέπει να αποδοθούν πρωτίστως στην κατάσταση του εργατικού κινήματος, του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SPD – ΣΚ) και των συνδικάτων. Το ΣΚ και τα συνδικάτα θεωρούνταν πριν το 1914 η πρωτοπορία και το υπόδειγμα του πανευρωπαϊκού εργατικού κινήματος αλλά δεν κατάφεραν ποτέ να δώσουν τόσο συγκλονιστικούς αγώνες όσο το ρωσικό προλεταριάτο, που ήταν πολύ μικρότερο και λιγότερο οργανωμένο, στην επανάσταση του 1905. Αυτή η εξέγερση πνίγηκε στο αίμα, κόστισε χιλιάδες θύματα και αποτέλεσε μια βαριά ήττα, αλλά έστρωσε το δρόμο στη νίκη της σοσιαλιστικής επανάστασης τον Οκτώβρη του 1917, αφού προώθησε αποφασιστικά τη συνείδηση, τη μαχητικότητα και την εμπειρία της ρωσικής εργατικής τάξης. Η δεύτερη αιτία είναι ότι στη Γερμανία έλειψε η εμπειρία επαναστατικών αγώνων πριν το 1914, γεγονός που τουλάχιστον σε ένα βαθμό ήταν το αποτέλεσμα της «παλιάς, δοκιμασμένης τακτικής» βαθμιαίων και προσεκτικών βελτιώσεων και μεταρρυθμίσεων της ηγεσίας του ΣΚ. Αυτή η τακτική όμως αντανακλούσε μετά το 1900 όλο και περισσότερο – χωρίς να συνειδητοποιηθεί αυτό επαρκώς από τον κόσμο και τα μεσαία στελέχη του κόμματος – την αυξανόμενη επιρροή της κοινοβουλευτικής, κομματικής και συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας που είχε αναπτυχθεί από τα τέλη του 19ου αιώνα. Το κόμμα ήταν με το πρόγραμμα της Ερφούρτης (1895) «θεωρητικά» και προγραμματικά «κατ' αρχήν» σοσιαλιστικό-επαναστατικό. Αλλά στην πράξη το κόμμα, δηλαδή όχι μόνο η δεξιά του και οι αναθεωρητές γύρω από τον Μπερνστάιν αλλά και η ηγεσία και το «μαρξιστικό κέντρο» με επικεφαλής τον Κάουτσκυ, κινούνταν, ιδιαίτερα μετά το 1905, σε μια ρεφορμιστική κατεύθυνση παθητικής αναμονής των εξελίξεων.

Η τρίτη αιτία της αποτυχίας της γερμανικής επανάστασης ήταν, λοιπόν, οι συνέπειες του βαθμιαίου γραφειοκρατικού εκφυλισμού του ΣΚ. Το κόμμα όχι μόνο δεν διέθετε καμία στρατηγική για να οδηγήσει τους εργατικούς αγώνες στη νίκη του σοσιαλισμού αλλά εγκατέλειψε και πρόδωσε τον Αύγουστο του 1914 όλες τις βασικές αρχές του διεθνισμού, της ταξικής ανεξαρτησίας και της αντίστασης ενάντια στο μιλιταρισμό και ιμπεριαλισμό καθώς και την προοπτική της σοσιαλιστικής ανατροπής. Μεταβλήθηκε έτσι σε ένα πρακτορείο των ιμπεριαλιστικών στόχων της άρχουσας τάξης μέσα στο εργατικό κίνημα, έγινε δηλαδή ένα «σοσιαλσωβινιστικό» κόμμα. Ταυτόχρονα, η Β' Διεθνής, η Σοσιαλιστική Διεθνής, κατέρρευσε. Το αποτέλεσμα ήταν ότι δεν υπήρχε ανεξάρτητος επαναστατικός φορέας με μαζική επιρροή μέσα στην εργατική τάξη όταν ξέσπασε ο πόλεμος. Οι μετά τον Αύγουστο του 1914 αρκετά περιορισμένες δυνάμεις, που είχαν παραμείνει πιστές στις αρχές του επαναστατικού μαρξισμού, έπρεπε στα χρόνια του πολέμου και της επανάστασης να οικοδομήσουν ένα νέο επαναστατικό κόμμα στο πλαίσιο μιας νέας Διεθνούς. Η εκπλήρωση αυτού του καθήκοντος συνάντησε πολλές δυσκολίες και επιτεύχθηκε τελικά στα 1918-20. Στη Ρωσία, αντιθέτως, είχε διαμορφωθεί αρκετά νωρίς το μπολσεβίκικο κόμμα που κατά τους κρίσιμους μήνες μετά την επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1917 αποδείχθηκε ικανό να οδηγήσει την επαναστατική διαδικασία στη νίκη του σοσιαλισμού.

Η κριτική στο ρεφορμισμό και η «μπροσούρα του Γιούνιους»

Ήταν η Ρόζα Λούξεμπουργκ, που είχε γράψει στα 1898-9 κιόλας το «Μεταρρύθμιση ή Επανάσταση;», μια παθιασμένη και αναλυτικά λαμπρή πολεμική ενάντια στο ρεβιζιονισμό, και ο κύκλος της κομματικής Αριστεράς, που υποστήριζαν μια ενεργητική και επιθετική κομματική τακτική και στρατηγική, η οποία μέσα από συγκρούσεις με κυβέρνηση και κεφάλαιο θα συνέβαλαν συστηματικά στην αύξηση της σοσιαλι-

στικής συνείδησης και θα προετοίμαζαν την εργατική τάξη μέσο-μακροπρόθεμα για τον αναγκαίο αγώνα για την εξουσία. Αυτές οι προτάσεις της Λούξεμπουργκ και της Αριστεράς συζητήθηκαν στα κομματικά συνέδρια, όπως το 1905 στην Ιένα, μέσα σε οξείες αντιπαραθέσεις, αλλά η διστακτική στρατηγική της ηγεσίας πάντα επικρατούσε. Η Λούξεμπουργκ συμμετείχε στην επανάσταση του 1905, όπου συνελήφθη και φυλακίστηκε στην Βαρσοβία. Ήταν σε θέση να βγάλει στη μπροσούρα της «Μαζική απεργία, κόμμα, συνδικάτα» (1906) τα απαραίτητα συμπεράσματα από αυτήν την εξέγερση που αφορούσαν όχι μόνο την τσαρική Ρωσία αλλά πρώτα απ' όλα τη Γερμανία.

Ο όλο και πιο ρεφορμιστικός προσανατολισμός της ηγεσίας του ΣΚ βρήκε στα επόμενα χρόνια έκφραση στις θεωρητικές επεξεργασίες του υποτιθέμενου «Μαρξιστικού Κέντρου» και του ίδιου του Κάουτσκυ. Ο Κάουτσκυ ανέπτυξε τότε την παθητική «στρατηγική της κούρασης», που ουσιαστικά δικαιολογούσε τη συνέχεια της γνωστής παθητικής πολιτικής, και έγραψε το 1909 το βιβλίο του «Ο δρόμος προς την εξουσία», όπου επεσήμανε χαρακτηριστικά: «Το σοσιαλιστικό κόμμα είναι ένα επαναστατικό κόμμα αλλά όχι ένα κόμμα που κάνει την επανάσταση. Ξέρουμε ότι είμαστε τόσο λίγο σε θέση να δημιουργήσουμε αυτήν την επανάσταση όσο οι αντίπαλοί μας είναι σε θέση να την εμποδίσουν. Δεν είναι η δουλειά μας να παροτρύνουμε την επανάσταση ή να επεξεργαστούμε ένα σχέδιο γι' αυτήν.»

Η Λούξεμπουργκ, που είχε ήδη έρθει σε ρήξη με τον Κάουτσκυ, έγραψε σαν απάντηση το 1910: «Το καθήκον του ΣΚ και της ηγεσίας του δεν έγκειται ούτε στη μυστηριώδη επινόηση 'μεγάλων σχεδίων' ούτε στην 'αναμονή' στοιχειωδών γεγονότων. Τις μαζικές απεργίες δεν μπορούμε να τις 'προκαλούμε' με τη διαταγή των διοικητικών οργάνων αλλά πρέπει να προέρχονται από τη μάζα και τη δράση της, με την οποία προχωράει. Αλλά αυτό που το κόμμα μπορεί και είναι το καθήκον του να κάνει, είναι να οδηγήσει αυτή τη

δράση πολιτικά μπροστά με την έννοια της ενεργητικής τακτικής, έτσι ώστε η μάζα να συνειδητοποιεί όλο και περισσότερο τα καθήκοντά της». Και στο ίδιο άρθρο γράφει: «Φυσικά, η ανασταλτική επιρροή μιας τέτοιας ηγεσίας μπορεί να γίνει καθοριστική ιδιαίτερα τότε όταν η μαζική δράση βρίσκεται μόνο στην αρχική της φάση, όπως είναι η δική μας περίπτωση στη Γερμανία, όπου κάνει ακόμα τα πρώτα της βήματα. Όταν η επαναστατική περίοδος βρίσκεται στην πλήρη ανάπτυξη και τα κύματα του αγώνα ανεβαίνουν, τότε το φρενάρισμα των ηγετών του κόμματος δεν θα μπορέσει να πετύχει πολλά πράγματα, τότε η μάζα παραμερίζει απλά τους ηγέτες της, που αντιτίθενται στη θύελλα του κινήματος. Αυτό μπορεί να συμβεί και στη Γερμανία μια φορά».

Μετά το ξέσπασμα της μεγάλης σφαγής στον πόλεμο ήταν πάλι η Λούξεμπουργκ που κατόρθωσε να βγάλει τα αναγκαία συμπεράσματα από τη μίζερη αποτυχία της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας. Τα παρουσίασε το 1916 στο «Η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας», τη λεγόμενη «μπροσούρα του Γιούνιους», ένα από τα σημαντικότερα ορόσημα της μαρξιστικής ανάλυσης του 20ού αιώνα και ο «μίτος της Αριάδνης» (Π. Φρέλιχ) του επαναστατικού κινήματος εκείνης της περιόδου. Εκεί επισημαίνει: «Λασπωμένη, ατιμασμένη, βουτηγμένη μέσα το ίδιο το αίμα της, στάζοντας πύον: να πώς παρουσιάζεται η αστική κοινωνία, να ποιο είναι το αληθινό της πρόσωπο. (...) Και μέσα από τον διαβολικό αυτό χορό της αναδύεται μια καταστροφή με παγκόσμιες συνέπειες: η συνθηκολόγηση με τους αστούς της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας. Θα αποτελούσε για το προλεταριάτο το αποκορύφωμα της ανοησίας, το να δημιουργήσει αυταπάτες γι' αυτό το ζήτημα ή να κλείσει τα μάτια μπροστά σε αυτό το καταστροφικό γεγονός: μια τέτοια στάση θα απόβαινε μοιραία. (...) Ο σκοπός του, η απελευθέρωσή του, θα πραγματοποιηθεί μόνο αν μάθει να

βγάζει συμπεράσματα από τα ίδια του τα λάθη. Για το προλεταριακό κίνημα, η αυτοκριτική, μια αλύπητη κριτική, άσπλαχνη, που φτάνει μέχρι το βάθος των πραγμάτων αποτελεί τον αέρα, το φως χωρίς το οποίο δεν μπορεί να ζήσει. Στο σημερινό παγκόσμιο πόλεμο το προλεταριάτο έπεσε τόσο χαμηλά όσο ποτέ πριν. Πρόκειται για ένα γεγονός, καταστροφικό για όλη την ανθρωπότητα. Μα ο σοσιαλισμός τότε μόνο θα έχανε τις ελπίδες, όταν το διεθνές προλεταριάτο θα αρνιότανε να μετρήσει το βάθος της πτώσης του και να βγάλει τα συμπεράσματα που θα έπρεπε».

Είναι ενδιαφέρον ότι η κριτική της Λούξεμπουργκ δεν περιορίζεται στην ηγεσία του ΣΚ αλλά συμπεριλαμβάνει όλο το εργατικό κίνημα. Αυτό ανταποκρίνεται στην πεποίθησή της ότι, όπως έγραψε το 1910 σε ένα άρθρο για τον Μπέμπελ, «η σοσιαλδημοκρατία (πρέπει να προστεθεί εδώ: που πραγματικά εκπληρώνει το καθήκον της) δεν είναι παρά η προσωποποίηση του ταξικού αγώνα του σύγχρονου προλεταριάτου που στηρίζεται στη συνείδηση των ιστορικών συνεπειών αυτού του αγώνα».

Η επανάσταση του Νοέμβρη και το ιδρυτικό συνέδριο του ΚΚ

Το Νοέμβρη του 1918, μετά από την ανακοίνωση της ήττας της Γερμανίας στον πόλεμο, η επανάσταση σάρωσε μέσα σε λίγες βδομάδες όλη τη χώρα. Σύμφωνα με το ρωσικό πρότυπο, παντού συγκροτήθηκαν συμβούλια («σοβιέτ») των εργατών και στρατιωτών, το αυτοκρατορικό καθεστώς παραιτήθηκε και εξαιτίας της δύναμης της επανάστασης η επίσημη εξουσία ανατέθηκε σε ένα «συμβούλιο (έξι) λαϊκών αντιπροσώπων» από το ΣΚ και το «Ανεξάρτητο Σοσιαλιστικό Κόμμα» (USPD – ΑΣΚ) που κάτω από την ηγεσία του Κάουτσκυ, του Μπερνστάιν, του Χίλφερντινγκ και άλλων είχε διασπαστεί από το ΣΚ λόγω του πασιφιστικού προσανατολισμού του. Την πραγματική εξουσία άσκησαν οι σοσιαλδημοκράτες ηγέτες Έμπερτ και Σάιντεμαν σε στενή συμμαχία με την ηγεσία του στρατού, όπως το στρατηγό Groener. Αυτή η συμμαχία βασιζόταν στον κρατικό μηχανισμό και στο γεγονός ότι όλη η δομή της κοινωνίας βρισκόταν ακόμα στα χέρια του μεγάλου κεφαλαίου. Ο βασικός στόχος της ήταν να πνιγεί με κάθε μέσο – από την ψεύτικη σοσιαλιστική προπαγάνδα του ΣΚ έως τη στρατιωτική βία – η εξελισσόμενη σοσιαλιστική επανάσταση. Ο στρατός που γύριζε από τα μέτωπα δεν μπόρεσε να χρησιμοποιηθεί γι' αυτήν τη δουλειά αφού αμέσως διαλύθηκε. Με ακροδεξιούς στρατιώτες συγκροτήθηκαν στρατεύματα εθελοντών, τα Freikorps (φράικορ), που αποτέλεσαν για μερικά χρόνια το στρατό εμφυλίου της καπιταλιστικής τάξης και λειτούργησαν στην πράξη ως ορδές αντεπαναστατών δολοφόνων με έντονα φασιστικές τάσεις.

Ο Νόσκε, σοσιαλδημοκράτης και «αιματηρός σκύλος» της νέας εξουσίας, ανέλαβε την ευθύνη για τη δράση των φράικορ. Στα μέσα του Δεκέμβρη η ηγεσία του ΣΚ κατάφερε να χειραγωγήσει το Συνέδριο των Εργατών και Στρατιωτών, στο οποίο είχε την πλειοψηφία, έτσι ώστε αυτό υπερψήφισε την απόφαση να ανατεθεί όλη η εξουσία στην Εθνική Συνέλευση που θα προέκυπτε από τις εκλογές που επρόκειτο να διεξαχθούν τον Ιανουάριο του 1919. Ήταν σαφές ότι το ζήτημα ήταν τότε ή σοσιαλιστική δημοκρατία μέσω της εξουσίας των συμβουλίων ή μια πολύ ασθενής αστική δημοκρατία – με το συνεχή κίνδυνο ακροδεξιάς ανατροπής – μέσω εκλογών για μια νέα Βουλή.

Την πρωτοχρονιά ιδρύθηκε στο Βερολίνο το Γερμανικό ΚΚ υπό την ηγεσία της Λούξεμπουργκ, του Λίμπκνεχτ και του Leo Jogiches. Το ΚΚ δεν κατάφερε όμως να συγχωνευτεί με τα πιο σημαντικά τμήματα της εργατικής πρωτοπορίας που παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό στις γραμμές του «κεντρίστικου» ΑΣΚ. Το ΚΚ ήταν ακόμα πολύ αδύναμο και δεν επηρέαζε μεγαλύτερα στρώματα της εργατικής τάξης. Η Λούξεμπουργκ και ο Jogiches το ήξεραν καλά και συνέστησαν γι' αυτό στο συνέδριο να πάρει μέρος το ΚΚ στις κοινοβουλευτικές εκλογές. Αυτό απορρίφθηκε από την πλειοψηφία των συνέδρων που παρουσίασαν μια πολιτικά ανώριμη και σαφώς σεχταριστική αντίληψη. Ο Jogiches θεώρησε γι' αυτό ότι η ίδρυση του ΚΚ ήταν πρόωρη.

Η ομιλία της Λούξεμπουργκ στο συνέδριο και η εξέγερση των Σπαρτακιστών

Στην ομιλία της στο ιδρυτικό συνέδριο του ΚΚ, η Λούξεμπουργκ ανέλυσε όλα τα προβλήματα της επανάστασης με μεγάλη οξυδέρκεια. Παρατήρησε ότι η επανάσταση του Νοέμβρη σήμαινε περισσότερο την «κατάρρευση του υπαρκτού ιμπεριαλισμού παρά τη νίκη μιας νέας αρχής» και έκρινε ως «σωτήρια αρχή τη συγκρότηση των συμβουλίων των εργατών και στρατιωτών» που οι Γερμανοί «έμαθαν από τους Ρώσους». Προέβλεψε σωστά ότι μια γρήγορη σταθεροποίηση της εξουσίας μέσω των κοινοβουλευτικών εκλογών δεν ήταν εφικτή και κυρίως ότι «η δεύτερη φάση της επανάστασης» θα ήταν «η αποκαλυμμένη αντεπανάσταση». Πραγματικά το 1919 έγινε η χρονιά των πιο άγριων σφαγών σε βάρος της επαναστατικής εργατικής τάξης σε πολλά μέρη της Γερμανίας.

Οι πιο διορατικές παρατηρήσεις της Λούξεμπουργκ αναφέρονται στην παραπέρα πορεία και εξέλιξη της ίδιας της επανάστασης, όταν επισήμανε: «Κάποιοι σκέφτηκαν ότι χρειάζεται μόνο να ανατραπεί η παλιά κυβέρνηση, να πάρει μια σοσιαλιστική κυβέρνηση την εξουσία, να εκδοθούν ύστερα κάποιες διατάξεις, που καθιερώνουν το σοσιαλισμό. Και αυτό δεν ήταν παρά μια αυταπάτη. Ο σοσιαλισμός δεν κατασκευάζεται και δεν μπορεί να κατασκευαστεί από διατάξεις, ούτε από την πιο έξοχη σοσιαλιστική κυβέρνηση. Ο σοσιαλισμός δημιουργείται από τις μάζες, από τον κάθε προλετάριο. Εκεί που είναι σφυρηλατημένη η αλυσίδα του κεφαλαίου, εκεί η αλυσίδα πρέπει να σπάσει. (...) Και ποια είναι η εσωτερική μορφή του αγώνα για το σοσιαλισμό; Είναι η απεργία και γι' αυτό είδαμε ότι η οικονομική πάλη τώρα στη δεύτερη φάση της επανάστασης μπήκε στο επίκεντρο της εξέλιξης. (...) Στην επόμενη φάση της επανάστασης οι απεργίες όχι μόνο θα επεκταθούν όλο και περισσότερο αλλά θα βρίσκονται

στο επίκεντρο, στο αποφασιστικό σημείο της επανάστασης και θα παραμερίσουν τα καθαρά πολιτικά ζητήματα. Θα δείτε ότι θα προκύψει μια τεράστια όξυνση της κατάστασης στον οικονομικό αγώνα».

Οι εξελίξεις στα 1919-20 επιβεβαίωσαν αυτήν την πρόβλεψη πλήρως. Η εργατική τάξη ριζοσπαστικοποιήθηκε όλο και περισσότερο από τις εμπειρίες της άμεσης σύγκρουσης με τα φράικορ, την κυβέρνηση και την αντεπανάσταση, όπως στο πραξικόπημα του Καπ το 1920. Στην ίδια ομιλία η Λούξεμπουργκ διατύπωσε το ιστορικό δίλημμα «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα» ως εξής: «Ο σοσιαλισμός έχει γίνει αναγκαιότητα όχι μόνο επειδή το προλεταριάτο δεν θέλει πια να ζήσει κάτω από τις συνθήκες ζωής που η καπιταλιστική τάξη του επιβάλλει αλλά επειδή, αν το προλεταριάτο δεν εκπληρώσει τα ταξικά του καθήκοντα και δεν πραγματοποιήσει το σοσιαλισμό, όλοι μας θα πάμε για κατάρρευση.»

Η ηγεσία Έμπερτ-Σάιντεμαν προκάλεσε με προβοκατόρικο τρόπο το Γενάρη τη λεγόμενη «εξέγερση των Σπαρτακιστών», όπου οι ακόμα απομονωμένοι επαναστάτες εργάτες ηττήθηκαν και σφαγιάστηκαν από τα φράικορ. Η Λούξεμπουργκ και ο Λίμπκνεχτ, δύο μήνες αργότερα και ο Jogiches, συνελήφθησαν και δολοφονήθηκαν. Το εργατικό κίνημα έχασε έτσι μέσα στην πιο κρίσιμη περίοδο τους καλύτερους ηγέτες του. Ως προς την εξέλιξη των πολιτικών ιδεών της Λούξεμπουργκ και τις γνωστές διαφωνίες της με το Λένιν είναι ίσως χρήσιμο να κάνουμε δύο επισημάνσεις. Η πρώτη αφορά την αντίληψη για το κόμμα. Το 1904 η Λούξεμπουργκ είχε γράψει ένα άρθρο ενάντια στο Λένιν και το σχέδιο του μπολσεβίκικου κόμματος. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μετά το 1914 άρχισε να αλλάζει γνώμη και το 1918, ιδιαίτερα τους τελευταίους μήνες της ζωής της, συνεισέφερε με όλες τις δυνάμεις της στη δημιουργία του επαναστατικού κόμματος που η χώρα είχε ανάγκη. Το δεύτερο είναι ότι στην μπροσούρα της «Η ρώσικη επανάσταση», που γράφτηκε το 1918 στη φυλακή και δημοσιεύτηκε αργότερα από τον Π. Λέβι, άσκησε κριτική στους μπολσεβίκους ηγέτες επειδή αρχές του '18 είχαν διαλύσει την Συντακτική Συνέλευση, προτιμώντας την αμέριστη εξουσία των σοβιέτ. Είναι ολοφάνερο ότι άλλαξε τη στάση της όταν ξέσπασε η γερμανική επανάσταση. Όπως έγραψε η ίδια, το ζήτημα ήταν ή αστική, δηλαδή κοινοβουλευτική, δημοκρατία ή σοσιαλιστική δημοκρατία όπου τα συμβούλια ασκούν την εξουσία.

Από το 1919 έως το 1923: άνοδος και αποτυχία του ΚΚ

Το 1919 ήταν κυρίως η χρονιά των μακελειών που διαπράχθηκαν στο πρωτοποριακό αλλά απομονωμένο τμήμα των εργατών. Αλλά ταυτόχρονα ξεκίνησε μια αντίθετη κίνηση, αφού η εργατική τάξη συνειδητοποιούσε όλο και περισσότερο τον αντεπαναστατικό ρόλο των Έμπερτ και Σάιντεμαν, άρχισε να πολιτικοποιείται, δραστηριοποιήθηκε στα συνδικάτα και προσχώρησε κατά δεκάδες χιλιάδες, το 1920 κατά εκατοντάδες χιλιάδες, στο ΑΣΚ. Το Μάρτη του 1920 τμήματα του ακροδεξιού στρατού υπό το στρατηγό Καπ επιχείρησαν να ανατρέψουν την κυβέρνηση και την αστική δημοκρατία αλλά η γενική απεργία που οργανώθηκε με απόλυτη επιτυχία από τα συνδικάτα – και μάλιστα από τη γραφειοκρατική ηγεσία τους – σταμάτησε το στρατιωτικό πραξικόπημα ενώ η σοσιαλδημοκρατική ηγεσία έπαιξε ένα μίζερο ρόλο στα γεγονότα. Κατά τους ακόλουθους μήνες το ΑΣΚ δεν άντεξε πλέον τις αυξανόμενες εσωτερικές αντιφάσεις του επειδή όλο και πλατύτερα στρώματα των εργατών κινούνταν προς τις κομμουνιστικές ιδέες. Τον Οκτώβρη το ΑΣΚ διασπάστηκε στο συνέδριο του Χάλε, η πλειοψηφία συγχωνεύτηκε με το ΚΚ. Έτσι το «Ενωμένο ΚΚ», που προσχώρησε στην Κομμουνιστική Διεθνή, έγινε για πρώτη φορά μαζικό κόμμα, οι προοπτικές για μια σοσιαλιστική ανατροπή έμοιαζαν επιτέλους αρκετά

ρεαλιστικές.

Σε αυτήν την κατάσταση το νέο ΚΚ διέπραξε αρχές του 1921 μια μεγάλη, σχεδόν αυτοκαταστροφική απερισκεψία επιχειρώντας με την ονομαζόμενη «δράση του Μάρτη» την απροετοίμαστη και εντελώς αυθαίρετη προσπάθεια να κατακτήσει την εξουσία. Το κόμμα έγινε πάλι παράνομο και έχασε περίπου το μισό των μελών του. Στο 3ο συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς, ο Λένιν και ο Τρότσκι παρενέβησαν με εξαιρετικό τρόπο καθιερώνοντας την τακτική του «ενιαίου μετώπου» που παρείχε στα ΚΚ το σημαντικότερο εργαλείο για να αγωνίζονται με πολιτικά μέσα για την «ηγεμονία» (Γκράμσι) μέσα στην εργατική τάξη. Οι εξελίξεις οξύνθηκαν πάλι δραματικά όταν αρχές του 1923 γαλλικά στρατεύματα εισέβαλαν στη βιομηχανική περιοχή της Ρουρ. Ταυτόχρονα, το γερμανικό μεγάλο κεφάλαιο χρησιμοποίησε κάποια βρώμικα κόλπα έτσι ώστε η χώρα εισήλθε στην τεράστια κρίση του «υπέρ-πληθωρισμού» και όχι μόνο οι εργαζόμενοι αλλά και πλατιά στρώματα της μικροαστικής τάξης έχασαν όλη την περιουσία τους. Το καλοκαίρι προέκυψε μια κατάσταση όπου το ΚΚ είχε τη σαφή πλειοψηφία της εργατικής τάξης πίσω του. Ο H. Brandler, ηγέτης του ΚΚ, συζήτησε με την ηγεσία της Γ' Διεθνούς και των Ρώσων κομμουνιστών στη Μόσχα λεπτομέρειες για την προετοιμασία του «γερμανικού Οκτώβρη». Αυτός όμως δεν επιτεύχθηκε λόγω της διστακτικής και αναποφάσιστης τακτικής της ηγεσίας του γερμανικού ΚΚ. Έτσι χάθηκε, για πολλά χρόνια οριστικά, η ευκαιρία της αντικαπιταλιστικής ανατροπής.

Ο Π. Φρέλιχ, τότε στέλεχος του ΚΚ και βιογράφος της Λούξεμπουργκ, έγραψε μερικά χρόνια μετά την ήττα του '23: «Στις γραμμές της Ένωσης Σπάρτακος και πάνω απ' όλα στην ηγεσία κατά τη διάρκεια του πραξικοπήματος του Καπ το 1920, βρήκαν αντανάκλαση όλες οι οργανωτικές και ιδεολογικές αδυναμίες της γερμανικής επανάστασης. Η έλλειψη ενός ισχυρού, ιδεολογικά ώριμου ΚΚ με ρίζες στις μάζες, ήταν μια από τις καθοριστικές αιτίες των πισωγυρισμάτων που υπέστη η γερμανική επανάσταση στο πραξικόπημα του Καπ». Αυτή η εκτίμηση ισχύει σίγουρα και για την περίοδο 1921-23.

Στην ευρύτερη Αριστερά, τόσο στη Γερμανία όσο και διεθνώς, αμφισβητείται εδώ και πολλές δεκαετίες, και ιδιαίτερα μετά το 1990, ότι η έλλειψη ενός ισχυρού ΚΚ ήταν μια από τις κύριες αιτίες (ή η κύρια αιτία) της ήττας της επανάστασης. Κάποιοι επιχειρηματολογούν π.χ. ότι η μεγάλη πλειοψηφία των εργατών ήθελε «μόνο» κάποιες θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις όπως το οχτάωρο, καλύτερες συνθήκες ζωής, πραγματικά δημοκρατικές συνθήκες κλπ. Παραβλέπουν όμως ότι όλες αυτές οι ουσιαστικές βελτιώσεις μπορούσαν να επιτευχθούν μόνο με μέτρα και μέσα που θα κινούνταν σε επαναστατική κατεύθυνση, όπως η ανατροπή του αντιδραστικού κρατικού μηχανισμού, η ριζική συρρίκνωση της εξουσίας του μεγάλου κεφαλαίου (πώς μπορεί να γίνει αυτό όμως χωρίς την απαλλοτρίωσή του;) και η μόνιμη εγκαθίδρυση της εξουσίας των συμβουλίων. Εξάλλου είναι αναμφισβήτητο ότι το Μάρτη του 1920, αρχές του 1921 και ιδιαίτερα το καλοκαίρι και φθινόπωρο του 1923 οι εξελίξεις προσέφεραν έμμεσα ή άμεσα ευκαιρίες για την αντικαπιταλιστική ανατροπή.

Η γερμανική επανάσταση παραμένει για το επαναστατικό κίνημα μέχρι σήμερα, παρά τα προβλήματα και τις αδυναμίες της και παρά τα κατά καιρούς τραγικά λάθη των επαναστατικών δυνάμεων – ή ίσως και ακριβώς εξαιτίας όλων αυτών – μια από τις πιο πολύτιμες πηγές ιστορικών διδαγμάτων του 20ού αιώνα. Η εμπειρία της δικαιώνει τη θέση της Λούξεμπουργκ για την επικαιρότητα της επανάστασης, την ανάγκη κριτικής αποτίμησης των αποτυχιών της και τον καθοριστικό ρόλο του κόμματος μέσα στο κίνημα. Μια θέση που η ίδια υποστήριξε με το φωτεινό της παράδειγμα και με την θεωρητική κληρονομιά της στο κίνημα. ■■■

90 χρόνια από την εξέγερση των Σπαρτακιστών

«Τάξη επικρατεί στο Βερολίνο...»

«Τάξη επικρατεί στο Βερολίνο!» Ω, ηλίθιοι λακέδες! Η «τάξη» σας είναι χτισμένη πάνω στην άμμο. Αύριο η επανάσταση θα «σηκωθεί ξανά, υψώνοντας την κλαγγή των όπλων της. Τρομαγμένοι θα ακούσετε το νικητήριο σάλπισμά της: Ήμουν, είμαι και θα είμαι!

της Ρόζα Λούξεμπουργκ

«Τάξη επικρατεί στη Βαρσοβία!», διακήρυξε ο υπουργός Σεμπαστιάνι το 1831 στην Παρισινή Βουλή, όταν, αφού είχαν κυριεύσει το προάστιο της Πράγα, τα αρπακτικά στρατεύματα του Πάσκεβιτς εισέβαλαν στην πολωνική πρωτεύουσα για να αρχίσουν τη σφαγή των επαναστατών.

«Τάξη επικρατεί στο Βερολίνο!» Έτσι διακηρύσσει θριαμβευτικά ο αστικός Τύπος, έτσι διακηρύσσουν ο Έμπερτ και ο Νόσκε και οι αξιωματικοί των «νικηφόρων στρατευμάτων», που επευφημεί ο μικροαστικός όχλος στο Βερολίνο κουνώντας μαντηλάκια και φωνάζοντας «Ζήτω!» Η δόξα και η τιμή των γερμανικών όπλων έχουν δικαιωθεί μπροστά στην παγκόσμια ιστορία. Εκείνοι που εκμηδενίστηκαν στη Φλάνδρα και την Αργκόν, αποκατέστησαν τη φήμη τους με μια λαμπρή νίκη – ενάντια σε 300 «Σπαρτακιστές» στο κτίριο της Vorwdrts. Οι μέρες που τα ένδοξα γερμανικά στρατεύματα διέσχισαν πρώτη φορά το Βέλγιο, και οι μέρες του στρατηγού φον Έμιχ, του εκπορθητή της Λιέγης, ωχριούν μπροστά στα κατορθώματα του Ρέινχαρντ και της παρέας του στους δρόμους του Βερολίνου. Τα εξαχρειωμένα στρατεύματα της κυβέρνησης κατέσφαξαν τους αντιπροσώπους που είχαν προσπαθήσει να διαπραγματευτούν την παράδοση του κτιρίου της Vorwdrts, χρησιμοποιώντας τα κοντάκια των όπλων τους για να τους κατακρεουργήσουν πέρα από κάθε αναγνώριση. Αιχμάλωτοι που ήταν παραταγμένοι με την πλάτη στον τοίχο σφαγιάστηκαν τόσο βίαια που το κρανίο και τα μυαλά τους χύθηκαν παντού γύρω. Μπροστά σε τέτοιες ένδοξες πράξεις, ποιος θα θυμάται την επαίσχυντη ήττα από τους Γάλλους, τους Γερμανούς και τους Αμερικάνους; Τώρα ο «Σπάρτακος» είναι ο εχθρός, το Βερολίνο είναι το μέρος όπου οι αξιωματικοί μας μπορούν να δρέψουν θριάμβους, και ο Νόσκε, «ο εργάτης», είναι ο στρατηγός που μπορεί να οργανώσει νίκες εκεί που απέτυχε ο Λούντεντορφ.

Ποιος δεν θυμάται τα μεθυσμένα επινίκια του όχλου του «νόμου και της τάξης» στο Παρίσι, αυτή τη βακχική κραιπάλη της αστικής τάξης πάνω στα πτώματα των κομμουνάρων; Εκείνη η ίδια αστική τάξη που είχε μόλις συνθηκολογήσει επαίσχυντα στους Πρώσους και είχε εγκαταλείψει την πρωτεύουσα στον εισβολέα εχθρό, για να λακίσει σαν τον ελεεινότερο δειλό! Ω, πώς το αντρίκιο θάρρος εκείνων των κανακάρηδων της αστικής τάξης, της «χρυσής νεολαίας», και του σώματος αξιωματικών ζωντάνεψε ενάντια στο άθλια εξοπλισμένο, πεινασμένο προλεταριάτο του Παρισιού και τα ανυπεράσπιστα γυναικόπαιδά του. Πώς αυτοί οι γενναίοι γιοι του Άρη, που είχαν σκύψει τη μέση μπροστά στον εξωτερικό εχθρό, ξέσπασαν με βάρβαρη κτηνωδία ενάντια σε ανυπεράσπιστους ανθρώπους, αιχμαλώτους και ετοιμοθάνατους.

«Τάξη επικρατεί στη Βαρσοβία!» «Τάξη επικρατεί στο Παρίσι!» «Τάξη επικρατεί στο Βερολίνο!» Κάθε μισό αιώνα αυτό διακηρύσσουν τα ανακοινωθέντα των φρουρών της «τάξης» από το ένα κέντρο του κοσμοϊστορικού αγώνα στο επόμενο. Και οι θριαμβεύοντες «νικητές» αποτυχαίνουν να παρατηρήσουν ότι κάθε «τάξη» που χρειάζεται τακτικά να διατηρείται με αιματηρές σφαγές βαδίζει αναπόφευκτα προς το ιστορικό της πεπρωμένο, το χαμό της.

Τι ήταν αυτή η τελευταία «Εβδο-

μάδα του Σπάρτακου»; Τι απέφερε; Τι μας διδάσκει; Ενώ βρισκόμαστε ακόμη καταμεσής της μάχης, ενώ η αντεπανάσταση ουρλιάζει ακόμη για τη νίκη της, οι επαναστάτες προλετάριοι πρέπει να κάνουν τον απολογισμό όσων συνέβησαν και να μετρήσουν τα γεγονότα και τα αποτελέσματά τους με το μεγάλο γνώμονα της ιστορίας. Η επανάσταση δεν έχει καιρό για χάσιμο, συνεχίζει το ορμητικό της προχώρημα πάνω από ανοικτούς ακόμη τάφους, περασμένες «νίκες» και «ήττες», προς το μεγάλο της στόχο. Το πρώτο καθήκον για τους μαχητές του διεθνούς σοσιαλισμού είναι να ακολουθούν συνειδητά τις αρχές της επανάστασης και το δρόμο της.

Μπορούσε να αναμένεται η τελική νίκη του προλεταριάτου σε αυτή τη σύγκρουση; Μπορούσε να περιμένουμε την ανατροπή των Έμπερτ-Σάιντεμαν και την εγκαθίδρυση μιας σοσιαλιστικής δικτατορίας; Ασφαλώς όχι, αν εξετάσουμε προσεκτικά τις μεταβλητές που βαραίνουν στο ζήτημα. Ο αδύνατος κρίκος του επαναστατικού σκοπού είναι η πολιτική ανωριμότητα των μαζών των στρατιωτών, που ακόμη επιτρέπουν στους αξιωματικούς τους να τους μεταχειρίζονται ενάντια στο λαό, για αντεπαναστατικούς σκοπούς. Αυτό μόνο δείχνει πως καμιά διαρκής επαναστατική νίκη δεν ήταν δυνατή σε αυτό το σημείο. Από την άλλη μεριά, η ανωριμότητα του στρατιώτη είναι η ίδια ένα σύμπτωμα της γενικής ανωριμότητας της γερμανικής επανάστασης.

Η ύπαιθρος, από την οποία προέρχεται ένα μεγάλο ποσοστό της μάζας των στρατιωτών, δεν έχει ακόμη αγγιχτεί από την επανάσταση. Ως τώρα, το Βερολίνο έχει παραμείνει πρακτικά ανεπηρέαστο από την υπόλοιπη χώρα. Τα επαναστατικά κέντρα στις επαρχίες – η Ρηνανία, η βόρεια ακτή, το Βρούνσβικ, η Σαξονία, το Βίρτεμπουργκ – ήταν με την καρδιά και την ψυχή τους στο πλευρό των εργατών του Βερολίνου, είναι αλήθεια. Αλλά για την ώρα δεν βαδίζουν μπροστά συντονισμένα μεταξύ τους, δεν υπάρχει ακόμη ενότητα δράσης, που θα έκανε την εξόρμηση και την πάλη της βερολινέζικη; Εργατικής τάξης ασύγκριτα πιο αποτελεσματική. Επιπρόσθετα – και αυτή είναι μόνο η βαθύτερη αιτία της πολιτικής ανωριμότητας της επανάστασης – ο οικονομικός αγώνας, το πραγματικό ηφαίστειο που τροφοδοτεί την επανάσταση, βρίσκεται μόνο στο αρχικό στάδιο. Και αυτός είναι ο υποκείμενος λόγος που η επαναστατική ταξική πάλη, είναι σε βρεφικό στάδιο.

Από όλα αυτά απορρέει το γεγονός ότι δεν μπορούσε να υπολογίζουμε σε μια αποφασιστική, διαρκή νίκη σε αυτή τη στιγμή. Σημαίνει αυτό ότι ο αγώνας της περασμένης βδομάδας ήταν ένα «λάθος»; Η απάντηση θα ήταν ναι αν μιλούσαμε για μια προμελετημένη επίθεση, για ένα πραξικόπημα. Αλλά τι προκάλεσε αυτή την εβδομάδα μαχών; Όπως σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις, όπως η 6η Δεκέμβρη και η 24η Δεκέμβρη, ήταν μια κτηνώδης πρόκληση της κυβέρνησης. Όπως το λουτρό αίματος ενάντια σε ανυπεράσπιστους διαδηλωτές στην Chausseestrasse, όπως ο σφαγιασμός των ναυτών, αυτή τη φορά η επίθεση στο αρχηγείο της αστυνομίας του Βερολίνου ήταν η αιτία όλων των γεγονότων που ακολούθησαν. Η επανάσταση δεν αναπτύσσεται ευθεία με τη δική της θέληση, σε ένα καθαρό πεδίο μάχης, σύμφωνα με το επιδέξιο σχέδιο που καταστρώνουν έξυπνοι στρατηγοί.

Οι εχθροί της επανάστασης μπορεί επίσης να πάρουν την πρωτοβουλία, και πραγματικά κατά κανόνα την εξασκούν πιο συχνά από ότι η επανάσταση. Αντιμέτωποι με την αυθάδη πρόκληση των Έμπερτ-Σάιντεμαν, οι επαναστατημένοι εργάτες εξαναγκάστηκαν να πάρουν τα όπλα. Πραγματικά, η τιμή της επανάστασης εξαρτιόταν από την άμεση απόκρουση της επίθεσης, με πλήρη δύναμη για να αποτραπεί η ενθάρρυνση της αντεπανάστασης να τραβήξει μπροστά, και να μην κλονιστούν οι επαναστατικές γραμμές του προλεταριάτου και το ηθικό κύρος της γερμανικής επανάστασης μέσα στη Διεθνή.

Η αντίσταση από τις μάζες του Βερολίνου ανέβλυσε άμεσα και αυθόρμητα με τέτοια ενέργεια και αποφασιστικότητα που η ηθική νίκη κερδήθηκε στον πρώτο γύρο από τους «δρόμους».

Τώρα, είναι ένας από τους θεμελιώδεις, εσωτερικούς νόμους της επανάστασης, ότι ποτέ δεν σταματά, ποτέ δεν γίνεται παθητική ή υποτακτική σε οποιοδήποτε στάδιο, όταν έχει γίνει το πρώτο βήμα. Η καλύτερη άμυνα είναι ένα ισχυρό κτύπημα. Αυτός είναι ο στοιχειώδης κανόνας κάθε αγώνα αλλά είναι διαίτερα αληθινός σε κάθε στάδιο της επανάστασης. Είναι μια εκδήλωση του υγειούς ενστίκτου και της φρέσκιας εσωτερικής δύναμης του προλεταριάτου του Βερολίνου ότι δεν ικανοποιήθηκε με την επανεγκατάσταση του Άιχορν (την οποία είχε απαιτήσει), παρά κατέλαβε αυθόρμητα τα διοικητικά πόστα της αντεπανάστασης: τον αστικό Τύπο, το ημιεπίσημο πρακτορείο ειδήσεων, τα γραφεία της Vorwdrts. Όλα αυτά τα μέτρα ήταν το αποτέλεσμα της ενστικτώδους αντίληψης της μάζς ότι η αντεπανάσταση, από τη μεριά της, δεν θα αποδεχόταν την ήττα αλλά θα συνέχιζε με μια γενική επίδειξη της δύναμής της.

Εδώ βρισκόμαστε πάλι μπροστά σε έναν από τους μεγάλους ιστορικούς νόμους της επανάστασης απέναντι στον οποίο συντρίβεται σε κομμάτια όλη η σοφιστεία και η αυθάδεια της μικρόπρεπης ποικιλίας «επαναστατών» του USPD (Ανεξάρτητου Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος) που αναζητούν κάθε πρόφαση για να υποχωρήσουν από τον αγώνα. Μόλις το θεμελιώδες πρόβλημα της επανάστασης έχει ξεκάθαρα τεθεί – και σε αυτή την επανάσταση είναι η ανατροπή της κυβέρνησης των Έμπερτ-Σάιντεμαν, του κύριου εμποδίου για τη νίκη του σοσιαλισμού – τότε αυτό το βασικό πρόβλημα θα ανακύψει ξανά και ξανά στην πληρότητά του. Με το αναπόφευκτο ενός φυσικού νόμου, κάθε ατομικό κεφάλαιο του αγώνα θα αποκαλύπτει αυτό το πρόβλημα στην πλήρη έκτασή του ανεξάρτητα του πόσο απροετοίμαστη είναι η επανάσταση για να το λύσει ή πόσο ανώριμη μπορεί να είναι η κατάσταση. «Κάτω οι Έμπερτ-Σάιντεμαν!», αυτό το σύνθημα ξεπηδά αναπόφευκτα σε κάθε επαναστατική κρίση σαν η μόνη φόρμουλα που συνοψίζει όλους τους επιμέρους αγώνες. Έτσι αυτόματα, με τη δική του εσωτερι-

κή, αντικειμενική λογική, ανεβάζει στο κατακόρυφο κάθε Thus automatically, by its own internal, objective logic, bringing each episode in the struggle to a boil, whether one wants it to or not.

Εξαιτίας της αντίφασης στα αρχικά στάδια της επαναστατικής διαδικασίας ανάμεσα στο καθήκον που έμπαινε με οξύτητα και την απουσία των όρων για την επίλυσή του, οι ατομικές μάχες της επανάστασης τελειώνουν με τυπική ήττα. Αλλά η επανάσταση είναι η μόνη μορφή «πολέμου» - και αυτός είναι ένας άλλος ιδιάζων νόμος της ιστορίας – στην οποία η τελική νίκη μπορεί προετοιμαστεί μόνο με μια σειρά «ήττες».

Τι μας δείχνει όλη η ιστορία του σοσιαλισμού και όλων των σύγχρονων επαναστάσεων; Η πρώτη σπίθα της ταξικής πάλης στην Ευρώπη, η εξέγερση των υφαντουργών μεταξιού στη Λυών το 1831, τέλειωσε με μια βαριά ήττα το κίνημα των χαρτιστών στη Βρετανία τέλειωσε με ήττα η εξέγερση του παρισινού προλεταριάτου στις μέρες του Ιουνίου 1848 τέλειωσε με μια συντριπτική ήττα και η Κομμούνα του Παρισιού τέλειωσε με μια τρομακτική ήττα. Όλος ο δρόμος του σοσιαλισμού – όσο αφορά τους επαναστατικούς αγώνες – ανοίγεται με τίποτε άλλο παρά βροντερές ήττες. Όμως ταυτόχρονα, η ιστορία βαδίζει αναπόδραστα, βήμα το βήμα, προς την τελική νίκη! Πού θα βρισκόμασταν σήμερα χωρίς αυτές τις «ήττες», από πού θα αντλούσαμε ιστορική εμπειρία, κατανόηση, δύναμη και ιδεαλισμό; Σήμερα, καθώς προχωράμε στην τελική μάχη του προλεταριακού ταξικού πολέμου, στεκόμαστε πάνω στο θεμέλιο αυτών των ηττών και δεν μπορούμε να κάνουμε χωρίς αυτές, επειδή καθεμιά συνεισφέρει στη δύναμη και την κατανόησή μας.

Ο επαναστατικός αγώνας είναι η αντίθεση του κοινοβουλευτικού αγώνα. Στη Γερμανία, για τέσσερις δεκαετίες δεν είχαμε παρά κοινοβουλευτικές «νίκες». Πρακτικά βαδίζαμε από νίκη σε νίκη. Και όταν τεθήκαμε αντιμέτωποι με τη μεγάλη ιστορική δοκιμασία της 4ης Αυγούστου 1914, το αποτέλεσμα ήταν η καταστροφική πολιτική και ηθική ήττα, μια αχρεία χρεοκοπία και σήψη χωρίς προηγούμενο. Σήμερα, οι επαναστάσεις δεν μας έδωσαν τίποτε άλλο από ήττες. Ωστόσο, αυτή η αναπόφευκτη συσσώρευση ηττών εγγυάται την μελλοντική τελική νίκη.

Υπάρχει μόνο ένας όρος. Το ζήτημα γιατί εμφανίστηκε κάθε ήττα πρέπει να απαντηθεί. Εμφανίστηκε επειδή η μαχητική εξόρμηση των μαζών προς τα εμπρός τσακίστηκε πάνω στο φραγμό των ανώριμων ιστορικών συνθηκών, ή ήταν επειδή η αναποφασιστικότητα, η ταλάντευση και η εσωτερική αδυναμία παρέλυσαν την επαναστατική ώθηση;

Κλασικά παραδείγματα και των δυο περιπτώσεων είναι η Φεβρουαριανή Επανάσταση στη Γαλλία από τη μια και η επανάσταση του Μάρτη στη Γερμανία από την άλλη. Το θάρρος του παρισινού προλεταριάτου στα 1848 είχε γίνει μια πηγή ενέργειας για την ταξική πάλη όλου του διεθνούς προλεταριάτου. Τα αξιοθρήνητα γεγονότα της γερμανικής επανάστασης του Μαρτίου την ίδια χρονιά υπέσκαψαν όλη την ανάπτυξη της σύγχρονης Γερμανίας σαν μια μπάλα δεμένη στα πόδια της. Στην ειδική ιστορία της Γερμανικής Σοσιαλδημοκρατίας έχουν επιβιώσει ως τις πιο πρόσφατες αναπτύξεις στη γερμανική επανάσταση και στη δραματική κρίση που μόλις αντιμετωπίσαμε.

Πώς εμφανίζεται αυτή η ήττα της «Εβδομάδας του Σπάρτακου» στο φως του παραπάνω ιστορικού ζητήματος; Ήταν μια περίπτωση που η οργισμένη, ανεξέλεγκτη επαναστατική ενέργεια συγκρούστηκε με την ανεπαρκώς ώριμη κατάσταση, ή επρόκειτο για μια περίπτωση αδύναμης και αναποφάσιστης δράσης;

Και τα δύο! Η κρίση είχε μια διπλή φύση. Η αντίφαση ανάμεσα στην ισχυρή, αποφασιστική, επιθετική εξόρμηση των βερολινέζικων μαζών από τη μια μεριά και την αναποφάσιστη, δειλή ταλάντευση της ηγεσίας του Βερολίνου από την άλλη είναι το σημάδι αυτού του τελευταίου επεισοδίου. Η ηγεσία απέτυχε. Αλλά μια νέα ηγεσία μπορεί και πρέπει να δημιουργηθεί από τις μάζες και για τις μάζες. Οι μάζες είναι ο αποφασιστικός παράγοντας. Είναι ο βράχος πάνω στον οποίο 8θα οικοδομηθεί η τελική νίκη της επανάστασης. Οι μάζες στάθηκαν στο ύψος της πρόκλησης, και μετέτρεψαν αυτή την ήττα σε έναν κρίκο στην αλυσίδα των ιστορικών ηττών που είναι η περηφάνια και η δύναμη του διεθνούς σοσιαλισμού. Να γιατί οι μελλοντικές νίκες θα ξεπηδήσουν από αυτή την ήττα.

«Τάξη επικρατεί στο Βερολίνο!» Ω, ηλίθιοι λακέδες! Η «τάξη» σας είναι χτισμένη πάνω στην άμμο. Αύριο η επανάσταση θα «σηκωθεί ξανά, υψώνοντας την κλαγγή των όπλων της. Τρομαγμένοι θα ακούσετε το νικητήριο σάλπισμά της: Ήμουν, είμαι και θα είμαι!

Νέα μετάφραση: Χρήστος Κεφαλής

Σπίτια πολλά και καθόλου

Μπροστά στον κίνδυνο της απώλειάς του, το σπίτι πλησιάζει ξανά εκείνη την για δεκαετίες περιθωριοποιημένη μορφή του «ενός κεραμιδιού πάνω απ' το κεφάλι» που, εφόσον υπάρχει, ξορκίζει τον τρόμο της χωρίς κατάλυμα έκθεσης στη βροχή, το κρύο και τους άλλους.

του Γιάννη Γκολφινόπουλου

Το σπίτι, ως το γενικό όνομα των διαστάσεων της κατοικίας είναι, όχι ένα, αλλά πολλά «πράγματα». Είναι παλιό, γερό, μεγάλο, ακριβό, όχι-ακριβώς-όπως-το-θέλω, έχει τζάκι, πάει πακέτο με μια θέση πάρκινγκ από κάτω, έχει μια οθόνη plasma στο σαλόνι, είναι μεζονέτα σε καλό προάστιο ή δυάρι στο «υποβαθμισμένο» κέντρο της Αθήνας και πάει λέγοντας. Για ένα ευρύ τμήμα υποκειμένων του πρώτου κόσμου, και πάντως για το τμήμα εκείνο που δίνει τον τόνο στο δημόσιο λόγο, η συζήτηση για όλα αυτά μέχρι πρόσφατα εκτυλισσόταν μέσα σε ένα καθεστώς όπου –λίγο πολύ– ο καθένας είχε κάποια εξασφαλισμένη στέγη. Η αμφισβήτηση αυτής της μάλλον αρκετά γενικευμένης συνθήκης τροποποιεί σημαντικά τους όρους της συζήτησης έχοντας την τάση να συστρέφει βίαια το ζήτημα από το ερώτημα τι είδους σπίτι στο δίπολο σπίτι ή καθόλου σπίτι. Στην περίπτωση αυτή, η ανεξάντλητη πολλαπλότητα των χαρακτηριστικών της στέγασης, όλη εκείνη η σημειολογία που εγγράφει την οικία στην κλίμακα κοινωνικού status καθιστώντας την απαραίτητο σταθμό στην ατομική στρατηγική κοινωνικής ανόδου (μια δουλειά με λεφτά, ένα ακριβό σπίτι, ένα ακριβό αυτοκίνητο κλπ) γνωρίζει ένα είδος περιστολής στο χωρικό μίνιμουμ που θεωρείται απαραίτητο για μια αξιοπρεπή διαβίωση. Μπροστά στον κίνδυνο της απώλειάς του, το σπίτι πλησιάζει ξανά εκείνη την για δεκαετίες περιθωριοποιημένη μορφή του «ενός κεραμιδιού πάνω απ' το κεφάλι» που, εφόσον υπάρχει, ξορκίζει τον τρόμο της χωρίς κατάλυμα έκθεσης στη βροχή, το κρύο και τους άλλους.

Ιδωμένο ως κομβική διάσταση της ολότητας της ζωής του υποκειμένου, το σπίτι χάνει τον στενό χαρακτήρα του «πράγματος» και έρχεται στο προσκήνιο ως μια πυκνή σε προσδιορισμούς αποκρυστάλωση κοινωνικών σχέσεων. Εμφανίζεται ως ένα προϊόν που χτίζεται, λαμβάνει την αξία του, αποκτάται ή χάνεται μέσα στον ιστό που σχηματίζουν η κυρίαρχη σχέση-εμπόρευμα και οι κυρίαρχες σχέσεις εξουσίας εν γένει, οι οποίες εκτός απ' το να παράγουν σπίτια σμιλεύουν και υποκείμενα. Έτσι, το είδος της στέγης, παρουσιάζεται ως μια εν χώρο αποτύπωση του επι-

πέδου αυτονομίας που κατορθώνει, ή δεν κατορθώνει, κάθε υποκείμενο. Μια καθοριστική διάσταση του εύρους των διαθέσιμων επιλογών του. Γιατί, για να ζεις «σαν άνθρωπος», για να μπορείς να συναναστρέφεσαι, κατά κάποιον τρόπο, ισότιμα τους άλλους, πρέπει και να έχεις τη δυνατότητα να απομονώνεσαι απ' αυτούς σε έναν «δικό σου χώρο».

«Είναι ωραίο να έχεις το δικό σου σπίτι»[1]

Αυτός τώρα ο «δικός σου χώρος», δεν είναι μόνο ο χώρος της ανάπαυσης και της ενασχόλησης με τον εαυτό, αλλά και εκείνος της ιδιοκτησίας. Η φράση προσδιορίζει, ήδη απ' το επίπεδο της γραμματικής, μια σχέση κτήσεως, μια κυριότητα η οποία πραγματοποιείται – ή χάνεται – μέσω της αγοράς (ή της ενοικίασης, που δεν είναι παρά ένα είδος αγοράς χρονικά περιορισμένης). Για να το θέσουμε κάπως αλλιώς: για έχει κανείς πρόσβαση σε ένα σπίτι ως αξία χρήσης, οφείλει να υπαχθεί στην κυριαρχία του νόμου της ανταλλακτικής αξίας. Κατ' αυτό τον τρόπο ένα κοινωνικό αγαθό ζωτικής σημασίας καθίσταται εμπόρευμα, που σημαίνει ότι αγοράζεται και πουλιέται, που σημαίνει ότι αυτός που το διαθέτει το διαθέτει με σκοπό το κέρδος, που σημαίνει ότι σε μια ταξική κοινωνία οργανωμένων ανισοτήτων αυτό το αγαθό δεν είναι για όλους-ες. Γιατί, θα το έχετε ήδη καταλάβει, για να λειτουργήσει μια αγορά προϊόντων, οποιαδήποτε αγορά οποιονδήποτε προϊόντων, πρέπει η ελεύθερη πρόσβαση στα εν λόγω προϊόντα να είναι απαγορευμένη. Και η προϋπόθεση αυτή βρίσκεται εν ενεργεία κάθε στιγμή εκεί όπου λειτουργεί μια αγορά. Η πρόσφατη κρίση των στεγαστικών δανείων αποτυπώνει ολοκάθαρα και εκρηκτικά αυτή την τόσο γνωστή αλλά και διαφεύγουσα ηγεμονία της ανταλλακτικής αξίας επί της αξίας χρήσης, αφού είναι λόγω αδυναμίας να ανταποκριθεί κανείς στην πρώτη που χάνει την πρόσβαση του στην δεύτερη. Απ' αυτή την άποψη, η πραγματική επιτυχία του καπιταλισμού έγκειται στο ότι σε μεγάλο βαθμό κατορθώνει να εξαλείψει αυτή τη διαφορά μεταξύ αγαθών και εμπορευμάτων εγκαθιδρύοντας την εμπορευματική μορφή ως μοναδική μορφή κάθε αγαθού. Ως εκ τούτου, μέσα στην ικανότητά μας να διακρίνουμε μεταξύ των δύο διακυβεύεται η απαρχή αμφισβήτησης αυτής της ταύτισης. Αυτό σημαίνει πως, παρότι τα σπίτια είναι όντως εμπορεύματα, θα μπορούσαν και να μην είναι. Αυτή η απολύτως αναγκαία, αν και σε καμιά περίπτωση επαρκής, αμφισβήτηση του σκληρού έτσι είναι της πραγματικότητας διανοίγει έναν καινούριο ορίζοντα ερωτημάτων και δυνατοτήτων επιτρέποντας έτσι την πολιτικοποίηση μιας πλευράς της ζωής που φαίνεται αυτονόητη, φυσική.

Βέβαια, ούτε οι πλειστηριασμοί, ούτε η έλλειψη στέγης εμφανίστηκαν σήμερα. Είναι η επέκταση αυτών των φαινομένων μέσα στη δίνη της παρούσας κρίσης που έστρεψε το δημόσιο βλέμμα πάνω τους, το ό,τι πλήττουν πια ένα πολύ μεγαλύτερο τμήμα προλεταριακού -και προλεταριοποιούμενου- πληθυσμού του δυτικού κόσμου[2]. Είναι όμως μέσα στο φάσμα αυτής της δυστυχίας που μπορούν να τεθούν καθαρά και μερικά ερωτήματα όπως: Γιατί θα πρέπει να αγοράζει κανείς το σπίτι του; Γιατί θα πρέπει το αν θα είναι άστεγος ή όχι να εξαρτάται από διακυμάνσεις τιμών και επιτοκίων; Τα ερωτήματα βεβαίως παραμένουν ρητορικά και η απάντηση απλή. Γιατί έτσι. Που πάει να πει ότι αν το ίδιο το προλεταριάτο, δεν κινηθεί για να επιβάλλει τα δικά του ταξικά συμφέροντα και σε σχέση με τη στέγασή του, δε θα το κάνει κανείς άλλος για λογαριασμό του.

Το προλεταριάτο;

Υπάρχει ωστόσο κάτι βαθιά προ-

βληματικό σ' αυτό το όψιμο ενδιαφέρον, μια υποκριτική μεροληψία που υπονομεύει σοβαρά την εκδηλούμενη φρίκη μπροστά στο φάσμα απώλειας της οικίας. Γιατί είναι φανερό ότι ο σχετικός με τη στέγη δημόσιος λόγος αφορά μόνο εκείνους και εκείνες που αναγνωρίζονται ως πολίτες, ως «κανονικά μέλη» της κοινωνίας και όχι όσους και όσες ζούσαν ήδη σε χαλάσματα, καταυλισμούς και «κέντρα φιλοξενίας». Η αγανάκτηση απέναντι στη δυστυχία, με το να κινητοποιείται μόνο όταν πρόκειται για κείνους που έχουν (για πόσο ακόμα θα το δούμε) σπίτι, ασφάλιση, πολιτικά δικαιώματα, την ίδια στιγμή που ένα μεγάλο τμήμα του εγχώριου –μιλάμε για την ελλάδα– πολυεθνικού προλεταριάτου τα στερείται εδώ και πολλά χρόνια, κακοφορμίζει σε υπεράσπιση προνομίων, σε μια μανιασμένη προσπάθεια «να μη γίνουμε σαν κι αυτούς».

Οι πρωτοκοσμικοί προλετάριοι δεν είναι ανεύθυνοι. Οι τόσο γενικευμένες αυταπάτες κοινωνικής ανόδου με δανεικά από τις τράπεζες και η προσχώρηση στην ανταγωνιστική άβυσσο του ατομικισμού δεν επιβλήθηκαν με τα όπλα. Ούτε η αδιαφορία ή/και η εχθρότητα απέναντι σε κείνο το τμήμα του προλεταριάτου που ζει και αγωνίζεται να ζήσει μέσα σε πολύ χειρότερες συνθήκες δίπλα μας.

Αλλά το προλεταριάτο για το οποίο μιλάμε δεν αποτελεί μια ενιαία, συμπαγή δύναμη. Κάθε φορά που μιλάμε γι' αυτό αναφερόμαστε σε ορισμένες διαστάσεις τις κοινωνικής πραγματικότητας (ανθρώπους, δράσεις, στάσεις, κοινωνικές θέσεις) και την ίδια στιγμή επιχειρούμε (στο πλαίσιο του λόγου, μην υπερβάλουμε) να τις συνδέσουμε προσδίδοντάς τους μια ορισμένη στρατηγική κατεύθυνση. Μέσα στην έννοια προλεταριάτο συνυπάρχουν τόσο η σημερινή αθλιότητα, όσο και ο αγώνας για την άρση της. Δεν πρόκειται απλά για αναφορά σε μια κοινωνική κατηγορία, αλλά για τη διαμόρφωση θέσεων μάχης σ' έναν αγώνα που βρίσκεται σε εξέλιξη. Απ' αυτή τη σκοπιά οι συνθήκες της ζωής όλων εκείνων που διαβιούν στις εσχατιές της ύπαρξης καθώς και οι αγώνες εναντίον αυτών των συνθηκών έχουν πολύ μεγάλη αξία. Όχι μόνο για τους ίδιους/ες, αλλά και για τους υπόλοιπους/ες. Καταρχάς, η ίδια η παρουσία αυτών των υποκειμένων συνιστά ένα δυσοίωνο ορόσημο υποδεικνύοντας το πιθανό χάος που απειλεί όσους και όσες βολεύτηκαν πιστεύοντας ανόητα ότι οι μέρες της – όποιας – αφθονίας τους θα ήταν παντοτινές. Τα καθημερινά βάσανα των παριών δηλητηριάζουν την αθωότητα της αγανάκτησης μπροστά στα δεινά του δανειολήπτη, εφόσον αυτά ήταν εκεί ήδη από την εποχή που όλα πήγαιναν καλά. Τότε που οι δανειολήπτες ήταν δανειολήπτες και οι πρόσφυγες πρόσφυγες.

Το ζήτημα βέβαια δεν τελειώνει εκεί. Γιατί οι απόκληροι αυτού του κόσμου αποφασίζουν μερικές φορές να αμφισβητήσουν συλλογικά τις ιδιότητες που τους αποδίδονται και τη μοίρα που τους επιφυλάσσεται. Και είναι μέσα στον αγώνα εκείνων που έχουν στερηθεί και την ιδιοκτησία και την κυριαρχία που μπορούμε και οι υπόλοιποι-ες να συναντήσουμε ένα άγνωστο ακόμα σ' εμάς απόθεμα αλληλεγγύης και μαχητικότητας το οποίο, καθώς ξεδιπλώνεται, μας φέρνει από μακριά τον τρυφερό βόμβο της πιθανότητας για μια κοινή ζωή και μια κοινή μέριμνα που δεν θα καθορίζονται πια από την ιδιοκτησία και την κυριαρχία. Δεν είναι παρά ο κομμουνισμός.

Σπίτια από χαρτόνι

Θα αναφερθούμε σε δυο μόνο από τις πολλές ομάδες παριών: στους πρόσφυγες του καταυλισμού της Πάτρας σήμερα και στους παραπηγματούχους του Περάματος της δεκαετίας του '70. Οι πρόσφυγες, κυρίως Αφγανοί, ζουν σ' έναν αυτοσχέδιο καταυλισμό κοντά στο λιμάνι στην ανατολική πλευρά της Πάτρας. Γι' αυτούς, η Πάτρα είναι ένας σταθμός στην προσπάθειά τους να φτάσουν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Για το ελληνικό κράτος, είναι σώματα που πρέπει να πάψουν να κινούνται, να πάψουν να κυκλοφορούν στην πόλη, να πειθαρχηθούν, να εγκλειστούν, να πάνε στον αγύριστο. Οι παραπηγματούχοι, αντίθετα, δεν ήθελαν να φύγουν. Αποτελούνταν, κυρίως, από οικογένειες ανέργων και εργατών της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης που ήθελαν να μείνουν στο Πέραμα και διεκδικούσαν το δικαίωμα τους να στεγαστούν στις αυτοσχέδιες παράγκες τους. Είναι φανερό ότι οι διαφορές μεταξύ των δύο είναι μεγάλες. Οι παραπηγματούχοι, έστω και μισοάστεγοι και στα όρια της αξιοπρεπούς διαβίωσης, αποτελούσαν κατά κάποιον τρόπο «έλληνες πολίτες», μια πιστοποίηση που, αν και δε σήμαινε πολλά από μόνη της, τους επέτρεπε ωστόσο να πατάνε κάπου για να διεξάγουν τον αγώνα τους.

Οι σημερινοί πρόσφυγες όχι μόνο δεν έχουν κανένα δικαίωμα πολιτειότητας, αλλά δεν έχουν τίποτα κυριολεκτικά. Ο κρατικά οργανωμένος αποκλεισμός τους από κάθε αναγνωρισμένο δικαίωμα τους μετατρέπει σε καθαρό πληθυσμό, μια ανθρώπινη μάζα εντός της οποίας δεν αναγνωρίζονται πλέον υποκείμενα, μόνο βιοπολιτικές-αστυνομικές παράμετροι προς διαχείριση. Διατάραξη της τάξης, υποβάθμιση της «ποιότητας ζωής» των γύρω απ' τον καταυλισμό περιοχών, κίνδυνος για τη δημόσια υγεία, φθορά της εικόνας της πόλης. Η χαρά του μπάτσου, η οργή του νοικοκύρη. Μέσα σ' αυτή τη συνθήκη, το λιμάνι της Πάτρας συνιστά ένα είδος βιοπολιτικού φράκτη η περίμετρος του οποίου ορίζει τη βασική γραμμή (βασική, γιατί δεν περιορίζεται σ' αυτήν) του μετώπου ενός ασταμάτητου πόλεμου εναντίον των προσφύγων που διεξάγεται κάθε μέρα, όλη την ημέρα, από το λιμενικό, την αστυνομία και τους πανταχού παρόντες «αγανακτισμένους πολίτες».

Απ' την άλλη πλευρά βρίσκονται οι αγώνες ενάντια σ' αυτή τη συνθλιπτική πραγματικότητα, οι μάχες που φέρνουν στο προσκήνιο μια συλλογικότητα υποκειμένων, με βούληση, με επιθυμίες, και με βούληση να υπερασπιστούν τις επιθυμίες τους. Είναι στους αγώνες τους ενάντια στην αστυνομία και τις μπουλντόζες που γκρέμιζαν τις παράγκες τους που οι από καιρό ξεχασμένοι παραπηγματούχοι του Περάματος συναντιούνται με τους πρόσφυγες της Πάτρας που αγωνίζονται σήμερα

ενάντια στην αστυνομία και τις μπουλντόζες που γκρεμίζουν και τις δικές τους παράγκες[3]. Δημοσιεύουμε εδώ δυο γραπτά ίχνη απ' αυτές τις μάχες. Το πρώτο κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβριο του 2008 μέσα απ' τον προσφυγικό καταυλισμό της Πάτρας με τίτλο «Τα σπίτια μας είναι φτιαγμένα από χαρτόνι...» με υπογραφή «Αφγανοί πρόσφυγες Πάτρας»[4] ενώ το δεύτερο αποτελεί προκήρυξη των παραπηγματούχων που κυκλοφόρησε –μάλλον – τον Μάρτιο το 1975 με τίτλο «Η ΓΗ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΟ ΛΑΟ»[5].

Το δεύτερο είναι ένα ανοιχτά μαχητικό κείμενο που στρέφεται ενάντια στην αστυνομική αγριότητα και μέσω του οποίου εκείνοι οι προλετάριοι, άντρες και γυναίκες, υπερασπίζονται τα παραπήγματα τους δηλώνοντας καθαρά, ήδη απ' τον τίτλο, ότι η γη ανήκει στο λαό και ότι «Ο ΛΑΟΣ ΧΤΙΖΕΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΓΚΡΕΜΙΖΕΙ». Το κείμενο των προσφύγων είναι αρκετά διαφορετικό. Ο τόνος του είναι χαμηλότερος, απευθύνεται σε όσους έχουν ακόμα αυτιά που μπορούν ν' ακούσουν και, ανάμεσα στ' άλλα, επισημαίνει ότι όλοι όσοι ζουν στον καταυλισμό είναι κι αυτοί άνθρωποι. Ότι είναι πράγματι άνθρωποι παρά το ό,τι ζουν χωρίς εξασφαλισμένη τροφή και νερό και μολονότι τα σπίτια τους είναι φτιαγμένα από τα σκουπίδια της υπόλοιπης κοινωνίας. Από χαρτόνι και πλαστικό.

Η επίκληση εδώ του αμφίσημου ονόματος «άνθρωπος» που δηλώνει ταυτόχρονα τον μετέχοντα σ' ένα ζωικό είδος και εκείνον που βρίσκεται πάνω απ' το απλώς ζωικό επίπεδο, δεν αφορά καθόλου εκείνες τις σχοινοτενείς και θολές συζητήσεις ενός κάποιου επαναστατικού χώρου περί του νοήματος του «ανθρωπισμού». Μαρτυρά αντίθετα έναν σκληρό αγώνα για εκείνη τη στοιχειώδη κοινωνική αναγνώριση χωρίς την οποία κανείς εκπίπτει στην κατάσταση μιας ζωής κυριολεκτικά χωρίς σημασία. Έτσι, η «ανθρώπινη» ιδιότητα, συνδεδεμένη ευθέως με τις συνθήκες στέγασης και διαβίωσης, καθίσταται ένα πεδίο μάχης με διακύβευμα την κοινωνική αναγνώριση και το κέρδισμα του σεβασμού. Την ίδια στιγμή, η επίκληση αυτή εγείρει το ερώτημα τι είδους κοινωνία είναι αυτή στην οποία κάποιοι άνθρωποι είναι αναγκασμένοι να επικαλούνται τα χαρακτηριστικά του ζωικού τους είδους ως βάση για την αναγνώριση μιας κάποιας αξιοπρέπειας. Πρόκειται οπωσδήποτε για μια κοινωνία που ιεραρχεί τα μέλη της σε ανθρώπους και υπανθρώπους[6] κάτι που αποτυπώνεται καθαρά και στις χαρτονένιες παράγκες στις οποίες στεγάζονται οι δεύτεροι.

Η απόσταση που μας χωρίζει απ' αυτούς τους αγώνες είναι πράγματι μεγάλη. Είναι η απόσταση μεταξύ εκείνων που μέσα στους κλυδωνισμούς του παρόντος φοβούνται πολύ να χάσουν την -όποια- θέση τους και όσων δεν έχουν καμία θέση για να χάσουν. Αν, σύμφωνα με την παλιά φράση, δεν έχουν να χάσουν τίποτε άλλο παρά μόνο τις αλυσίδες –και τα χαρτονένια σπίτια– τους, αγωνιζόμενοι-ες να τις σπάσουν, επιτρέπουν σε όλους και όλες μας να συλλάβουμε ήδη σήμερα κάτι από μια ζωή χωρίς αλυσίδες. ■■■

Υποσημειώσεις

1 Πρόκειται για σλόγκαν της Millennium Bank για την προώθηση των στεγαστικών της δανείων.

2 Οι New York Times, λίγους μήνες πριν, υπολόγιζαν ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες χάθηκαν περισσότερα από ένα εκατομμύριο σπίτια κατά τα τελευταία δύο χρόνια, ενώ 1,5 εκατομμύριο επιπλέον βρίσκονται σε διαδικασία κατάσχεσης. Julie Scelfo, "After The House is Gone", The New York Times, October 23, 2008.

3 Η βία απέναντι στους πρόσφυγες δεν εξαντλείται στην προσπάθεια του κράτους να γκρεμίσει τον καταυλισμό, όπως συνέβη κατά την εκτεταμένη επιχείρηση «σκούπα» τον Ιανουάριο του 2008. Το βάρβαρο μενού περιλαμβάνει συλλήψεις, φυλακίσεις, ξυλοδαρμούς, μαχαιρώματα ακόμα και κόψιμο της παροχής νερού. Αυτό το τελευταίο συνέβη τον Μάιο του 2008 μια μέρα μετά την σύνδεση του καταυλισμού στο δίκτυο ύδρευσης από ανθρώπους του No Border Camp Πάτρα '08. Απ' την άλλη, και η αντίσταση των ίδιων των προσφύγων έχει κατά καιρούς λάβει διαφορετικές μορφές. Από διαδηλώσεις στο κέντρο της πόλης μέχρι τον ξεσηκωμό και την γενικευμένη σύγκρουση με τους λιμενικούς και την αστυνομία στο λιμάνι στις 8 Σεπτέμβρη του 2008 όταν λιμενικοί μαχαίρωσαν έναν πρόσφυγα, έδειραν άσχημα κάποιους άλλους και συνέλαβαν κάποιους ακόμα.

4 Το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε στην Ελευθεροτυπία στις 22-09-2008 καθώς και στο Antifa: πόλεμος ενάντια στο φόβο, τεύχος 10, 11/2008, σελ. 7.

5 Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο Αυτοί οι αγώνες συνεχίζονται: δεν εξαγοράζονται δεν δικαιώθηκαν, έκδοση της αυτόνομης πρωτοβουλίας πολιτών, Αθήνα, Νοέμβρης 1983, σελ. 79. Επίσης, κάποιες σπάνιες εικόνες από τους αγώνες της εποχής για την αν-οικοδόμηση των παραπηγμάτων βρίσκονται στην ταινία Ο Αγώνας (1975), των Θ. Μαραγκού, Ηλ. Ζαφειρόπουλου, Φ. Οικονομίδη, Δ. Γιαννικόπουλου, Γ. Θανασούλα και Κ. Παπανικολάου.

6 Ή «μισούς ανθρώπους» όπως πολύ εύστοχα θέτει αυτή τη βαθιά υποτίμηση το περιοδικό Antifa.
«"είμαστε μισοί άνθρωποι κανείς δε δίνει δεκάρα για μας": αφγανοί πρόσφυγες στο λιμάνι της Πάτρας κι ο ξεσηκωμός τους στις 8 σεπτέμβρη με τα λόγια δυο πατρινών συντρόφων», Antifa: πόλεμος ενάντια στο φόβο, τεύχος 10, 11/2008, σελ. 6-9.

Τα σπίτια μας είναι φτιαγμένα από χαρτόνι

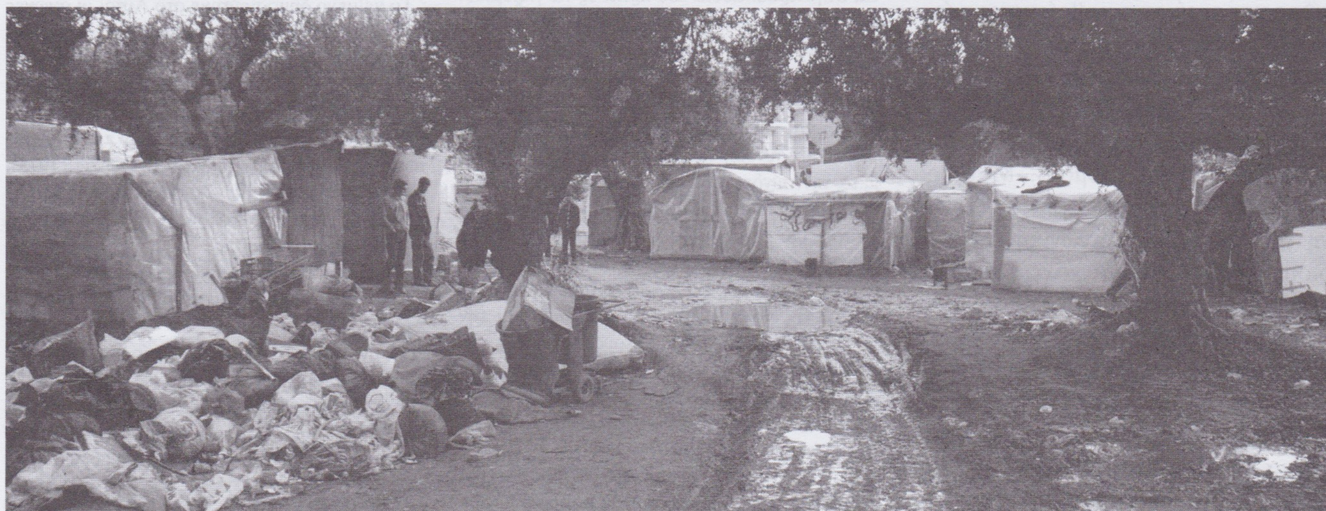
«Ίσως αυτό το κείμενο δεν θα έχει καμία επιρροή στους Έλληνες, στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, ίσως δεν έχει νόημα γι' αυτούς. Γιατί είμαστε πρόσφυγες; Υποφέρουμε από 30 χρόνια πολέμων στο Αφγανιστάν. Αγανακτήσαμε απ' τον πόλεμο και τη βία. Γι' αυτό βρισκόμαστε στις πύλες της Ευρώπης αναζητώντας άσυλο.

Αν εμείς, οι οικογένειές μας, τα μικρά παιδιά μας, οι φίλοι μας δεν είχαμε υποστεί τη βία, τον πόλεμο και την τρομοκρατία (τις βόμβες και τις ρουκέτες) στη χώρα μας, δεν θα είχαμε καταφύγει σαν πρόσφυγες σε καμία χώρα και δεν θα ήταν αυτό το μοναδικό χαρακτηριστικό που βλέπουν όλοι σε εμάς, του πρόσφυγα. Ζούμε σε παραπήγματα φτιαγμένα από χαρτόνι και πλαστικό, κάτω από τον ήλιο και την ανυπόφορη ζέστη, δεν έχουμε νερό και τροφή, ούτε ηλεκτρικό και τα βασικά αγαθά για τη ζωή. Είμαστε άνθρωποι. Θέλουμε να ζήσουμε τη ζωή μας όπως κάθε φυσιολογικός άνθρωπος αλλά η αστυνομία, το λιμενικό, κάποιοι Έλληνες που ζουν γύρω απ' τον καταυλισμό μάς αντιμετωπίζουν σαν να μην είμαστε ανθρώπινα πλάσματα.

Από τους ήχους των όπλων και των εκρήξεων, από τα κατεστραμμένα και καμένα σπίτια έχουμε μαύρες αναμνήσεις. Όπου κι αν πήγαμε, αντί για τη βοήθεια που αναζητούσαμε βρήκαμε τιμωρία. Ζητήσαμε από την ελληνική κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση μια καλή μεταχείριση σχετικά με τη ζωή. Δεν είμαστε ευτυχισμένοι με τη ζωή και τα προβλήματα που έχουμε στην Πάτρα. Δεν είμαστε εγκληματίες, μη μας κατηγορείτε και μη μας φέρεστε σαν εγκληματίες. Δραπετεύσαμε από το Αφγανιστάν εξαιτίας του πολέμου, της βίας, της αδικίας και της ανασφάλειας. Διασχίζουμε χιλιάδες μίλια κάτω από αμέτρητους κινδύνους για να βρούμε καλύτερη ζωή, ελευθερία και δημοκρατία, αλλά δεν βρήκαμε τίποτα εδώ.

Πού είναι εκείνος ο Μεσσίας που μιλούσε για δικαιοσύνη, ελευθερία; Υπάρχει κανείς που να ακούει τη φωνή μας; Είμαστε ήδη φυλακισμένοι στον καταυλισμό μας και ακόμα κι αυτόν θέλουνε να τον καταστρέψουν. Κάθε φορά που βλέπουμε τους τραυματισμένους αδερφούς μας, με σπασμένα χέρια, σπασμένα κεφάλια, σπασμένες καρδιές, τότε κι η ψυχή σπάει, σκοτεινιάζει - ψυχορραγούμε».

Αφγανοί πρόσφυγες Πάτρας

Η ΓΗ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΟ ΛΑΟ

Εμείς οι παραπηγματούχοι του Περάματος, μετά από αγώνες και συνεχή γκρεμίσματα από την αστυνομία και ξανάχτίσιμο των παραπηγμάτων από εμάς, αναγκάσαμε την κυβέρνηση να βγάλει νόμο που προστατεύει τα παραπήγματα και απαγορεύει το γκρέμισμα.

Παρ'όλα αυτά όμως, πριν δύο μέρες ξαναφτάνει η χωροφυλακή με επικεφαλής τον φασίστα Διοικητή Γαλανόπουλο και το συνεργείο. Αρχίζουνε να γκρεμίζουνε αυθαίρετα, καταπατώντας το νόμο που τον κατακτήσαμε με τον αγώνα μας. Αρχίζουνε να βγάζουνε τον κόσμο, εδώ με το ζόρι, ακόμα και σέρνοντάς τους από τα πόδια χωρίς να υπολογίζουνε ούτε γέρους, ούτε άρρωστους, ούτε ανάπηρους. Τίποτα.

Το γκρέμισμα άρχισε. Δε μένουν όμως εκεί. Από υπερβάλοντα ζήλο καταστρέφουν και τα υλικά που αγοράσαμε με το αίμα μας. Δεν γκρεμίζουνε μόνο παράγκες, αλλά και χτιστά. Γκρεμίζουνε ένα καμπινέ γιατί ήτανε 30 πόντους μεγαλύτερος απ'ότι έλεγε η άδεια. Όμως αυτοί οι πουλημένοι καταστρέφουνε και το βόθρο, κι όταν η γυναίκα τους έδειξε την άδειά της είπανε να τον ξαναχτίσει. Με τί όμως; Το αίμα μας λιγόστεψε. Μας χτυπάνε από παντού. Η ακρίβεια και η ανεργία μας έχουνε φέρει στο αμήν. Δεν φτάνει όμως αυτό. Τώρα είμαστε υποχρεωμένοι να μένουμε στα σπίτια μας για να τα υπερασπιστούμε από τους δολοφόνους. Και είναι δολοφόνοι γιατί θέλουνε να μας ξεκάνουνε κι από την πείνα κι απ'το κρύο.

Προχτές ένα από τα σπίτια που θέλανε να γκρεμίσουνε ήτανε του ναυτεργάτη Νικολαΐδη. Αυτός καταρχήν ζητάει τη διαταγή γιά την κατεδάφιση. Ο Γαλανόπουλος του απάντησε ότι δεν ήτανε δουλειά του. Η συζήτηση συνεχίζεται πιό έντονα: "δέν πρόκειται να χαϊδέψεις ούτε την πέτρα". "Αυτό θα το δούμε", του είπε και κάλεσε τους γενναίους άντρες του να τον δέσουν. Ο Νικολαΐδης τους απειλεί ότι θ'ανοίξει την κοιλιά του με ξυράφι. Η απάντηση ήταν: " "Και δέκα φορές ν'ανοίξεις την κοιλιά σου το σπίτι θα πέσει". Η απειλή του Νικολαΐδη δεν έμεινε στα λόγια. Έγινε πράξη. Τότε ο πουλημένος χαφιές, ο πληρωμένος με το αίμα του λαού το έβαλε στα πόδια τρομοκρατημένος αφήνοντας αυτός και τα τσιράκια του έναν άνθρωπο αιμόφυρτο στην τύχη του. Η εφημερίδα "ΤΑ ΝΕΑ", δεν ξέρουμε από πού είχε την πληροφορία, είπε ότι η αστυνομία τον βοήθησε. Ψέμα. Αν δεν τον βοηθούσε ο κόσμος ο άνθρωπος θα πέθαινε από την αιμορραγία.

Μετά τον πανικό που έπεσε στα "όργανα της τάξεως", το γκρέμισμα σταμάτησε, ενώ εφημερίδες μας πληροφορούν ότι θα γκρεμιστούν άλλα 70 παραπήγματα και χτιστά.

Την άλλη μέρα παραπηγματούχοι και συμπαραστάτες πήγαμε στο αστυνομικό τμήμα γιά να ξεκαθαρίσουμε την υπόθεση ζητώντας το χαρτί της διαταγής που έλεγε να γκρεμίσουνε. Γιά να δούμε τελικά ποιός είναι ο υπεύθυνος γιά την καταπάτηση του νόμου που τον φτιάξαμε με τον αγώνα μας και έτσι να δούμε τί θα κάνουμε.

Θέλαμε τον Γαλανόπουλο και ζητήσαμε να κατέβει κάτω. Διάφορα τσιράκια του επέμεναν νά πάει επάνω μιά επιτροπή. Αδύνατον. Είμαστε αποφασισμένοι αυτός να κατέβει να μας δεί όπως όταν έρχεται γιά να γκρεμίσει τις παράγκες μας. Στο τέλος κατέβηκε ένας τρομοκρατημένος ταγματάρχης. Ο Γαλανόπουλος είχε εξαφανιστεί. Φοβότανε. Τέλος, από τον ταγματάρχη ζητήσαμε τη διαταγή. Άρχισε να λέει ότι αυτός δεν ξέρει τίποτα, ότι ο νομάρχης ξέρει και να πάμε εκεί. Διάφορες γνωστές ιστορίες. Από τον Άννα στον Καϊάφα.

Καταλάβαμε γιά χιλιοστή φορά ότι οι μέθοδοι του κράτους και τώρα και επί χούντας είναι οι ίδιες. Και τότε αυθαίρετα συλλαμβάνανε τον κόσμο,γκρεμίζανε, σκοτώνανε. Αρχίσαμε να φωνάζουμε έξω από την αστυνομία "φασίστες, χαφιέδες, σε όλους χειροπέδες". Εκείνη την ώρα αποφασίσαμε να γυρίσουμε όλο το Πέραμα πληροφορώντας τον κόσμο γιά το τί έγινε και να τον καλέσουμε την Κυριακή στις 10 η ώρα έξω από την αστυνομία του Περάματος, πρωτα γιά συμπαράσταση στο δίκαιο αγώνα μας, να σώσουμε τις παράγκες μας γιατί μας ανήκουνε, η γη είνει δική μας. Και μετά γιά να καθαρίσουμε το Πέραμα από το φασίστα Γαλανόπουλο και οποιονδήποτε άλλο του συναφιού του που θα θελήσει να βαδίσει στα χνάρια του.

Η ΓΗ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΟ ΛΑΟ

ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΓΚΕΣ

Ο ΛΑΟΣ ΧΤΙΖΕΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΓΚΡΕΜΙΖΕΙ

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΕ ΦΑΣΙΣΤΑ ΠΑΡΕ ΠΟΔΙ

Λούντο Μάρτενς
«Μια άλλη ματιά στο Στάλιν»

Πριν την «επιστροφή» του ΚΚΕ στον Στάλιν το 1995 ο Λούντο Μάρτενς ήταν γνωστός στο ελληνικό κοινό , κυρίως από τη σταλινο-μαοϊκή ομάδα Α/Συνέχεια. Μετέπειτα το βιβλίο του, «Μια άλλη ματιά στον Στάλιν», γραμμένο το 1994, πήρε μεγαλύτερη δημοσιότητα εκδιδόμενο το 1997 από την Σύγχρονη Εποχή...

του Ορέστη Πασχαλινά

Ο Λούντο Μάρτενς είναι το ηγετικό στέλεχος εδώ και χρόνια του Κόμματος Εργατών του Βελγίου. Ενός φιλομαοϊκού κόμματος που αποτελεί πόλο συσπείρωσης διεθνώς των σταλινικών κομμάτων μέσω των «Διεθνών Κομμουνιστικών Σεμιναρίων» που διεξάγει. Στα σεμινάρια αυτά συμμετέχει και το ΚΚΕ και διατηρεί σχέσεις με σχεδόν όλα τα κόμματα και οργανώσεις που παίρνουν μέρος σε αυτά. Πριν την «επιστροφή» του ΚΚΕ στον Στάλιν το 1995 ο Λούντο Μάρτενς ήταν γνωστός στο ελληνικό κοινό , κυρίως από τη σταλινο-μαοϊκή ομάδα Α/Συνέχεια. Μετέπειτα το βιβλίο του, «Μια άλλη ματιά στον Στάλιν», γραμμένο το 1994, πήρε μεγαλύτερη δημοσιότητα εκδιδόμενο το 1997 από την Σύγχρονη Εποχή.

Σε παλιότερα άρθρα του Λ. Μάρτενς βρίσκονται και πολλά σημεία που έχουν γίνει πλέον σημαίες του ΚΚΕ ενάντια στον «οπορτουνισμό».

Ο ίδιος πάντως ο Λ. Μάρτενς δεν παραλείπει να εκθειάσει την συμβολή του Κιμ Ιλ Σουνγκ και του Κόμματος Εργασίας της Κορέας στον Μαρξισμό-Λενινισμό.

«Αυτήν την περίοδο όμως, μια άλλη μικρή σοσιαλιστική χώρα έδειξε ένα εναλλακτικό δρόμο. Το Κόμμα Εργασίας της Κορέας έχει πάντα διατηρήσει επαφές με τα κόμματα της Ανατολικής Ευρώπης που θα μπορούσαν επωφεληθούν από την Κορεάτικη εμπειρία... Το 1970, όταν ο Μπρέζνιεφ εφάρμοζε την πολιτική της "περιορισμένης κυριαρχίας", ο Κιμ Ιλ Σουνγκ έθεσε τα θεμέλια της αντίληψης για την ανεξαρτησία... (σημ. δική μου: πρόκειται για την ιδέα Juche, μιας μορφής εθνικής αυτάρκειας)... είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η αντίληψη της ανεξαρτησίας όπως αναπτύχθηκε από τον Κιμ Ιλ Σουνγκ βασίζεται στην πίστη στις επαναστατικές αρχές... Μπορούμε να πούμε ότι κατά την "Μεγάλη Διαμάχη" μεταξύ του διεθνούς κομμουνιστικού κόμματος (1956-1964), το Κορεάτικο Κόμμα Εργασίας είδε ξεκάθαρα τον κίνδυνο του ρεβιζιονισμού... Αυτή η ανάλυση, αυτές οι προβλέψεις, βγήκαν ακριβείς. Και σήμερα πρέπει να αποδεχτούμε ότι οι οπορτουνιστές αγνόησαν αυτές τις προειδοποιήσεις στο όνομα της "πάλης ενάντια στον δογματισμό και τον Σταλινισμό", έτσι ώστε να υποχωρήσουν, βήμα βήμα, στο στρατόπεδο του ιμπε-

ριαλισμού του πολέμου και του τρόμου ενάντια στους λαούς»

Αφού μας πληροφόρησε για το φάρο των λαών ενάντια στο ρεβιζιονισμό και οπορτουνισμό που αποτέλεσε η εθνικιστική ιδέα της αυτάρκειας του Κιμ Ιλ Σουνγκ της Βόρειας Κορέας προχώρησε να αποκαταστήσει την τιμή του μεγάλου Στάλιν.

Το πόνημα του Λ. Μάρτενς που έχει εκδώσει η Σύγχρονη Εποχή «Μια άλλη ματιά στον Ι. Στάλιν» βρίθει καταπληκτικών μαργαριταριών.

Καταπιάνεται με διάφορα γνωστά και ταλαιπωρημένα ζητήματα της ζωής του Στάλιν. Όσα δεν συνάδουν με την παρουσίαση του Στάλιν ως «συνεπή υποστηρικτή της γραμμής του Λένιν» (σ.39) παραλείπονται. Δεν υπάρχουν οι διαφωνίες του Στάλιν με τον Λένιν προεπαναστατικά (π.χ. αγροτικό ζήτημα στο Συνέδριο της Στοκχόλμης το 1906 ή την εμμονή στο μποϋκοτάζ των εκλογών για τη Δούμα ενώ ο Λένιν έχει αναθεωρήσει την άποψη του). Ούτε φυσικά υπάρχει ο χλευασμός του Στάλιν στη θεωρητική και φιλοσοφική πολεμική που διεξάγει ο Λένιν στο «Υλισμός και Εμπειριοκριτικισμός» την οποία χαρακτηρίζει «τρικυμία σ' ένα ποτήρι νερό». Καμία αναφορά δεν γίνεται για την περίοδο μεταξύ του Φλεβάρη και του Απρίλη και το τι γραμμή είχε ο Στάλιν και όλο το κόμμα που ήταν στην Ρωσία την περίοδο. Εξαφανισμένες είναι και οι διαφωνίες πάνω ατό γεωργιανό ζήτημα προς το τέλος της ζωής του Λένιν. Για την διαθήκη του Λένιν αφήνει να αιωρείται ότι ο Λένιν δεν ήταν και στα καλύτερα του και δεν πρέπει να παίρνουμε και τοις μετρητοίς τι έγραφε «παρουσιάζει εντυπωσιακή ασυνέχεια, και είναι φανερό ότι υπαγορεύτηκε από έναν άρρωστο και καταπονημένο άνθρωπο» (σ.51). Ξεχνάει γρήγορα όμως τις ιατρικές γνωματεύσεις όταν επικαλείται το τόσο ταλαιπωρημένο από σταλινικούς άρθρο του Λένιν «Για τους συνεταιρισμούς» (σ.60-61). Άρθρο που γράφτηκε τις ίδιες σχεδόν ημέρες με τη διαθήκη.

Αφιερώνει το συντριπτικό μέρος του βιβλίου στην Κολεκτιβοποίηση, την Μεγάλη Εκκαθάριση και τις χρονιές 36-38, σε ένα λίβελο ενάντια στον Τρότσκι για να μας πείσει ότι ήταν πράκτορας, στο ρόλο του Στάλιν στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και στον «αρχιπροδότη» Χρουστσόφ που έκλεισε αυτήν την ηρωική εποχή.

Η υπερασπιστική γραμμή είναι πάνω κάτω γνώριμη για όποιον γνωρίζει τις θέσεις των Σταλινικών όπου γης. Οι «μισητοί κουλάκοι» διεξάγουν εμφύλιο πόλεμο, ο Στάλιν τους αντιμετωπίζει σθεναρά, γίνονται κάποια «λαθάκια» και «υπερβολές» αλλά η γενική γραμμή αντιμετώπισης τους όπως και να' χε ήταν σωστή. Η περίοδος Γιέζοφ και η μεγάλη εκκαθάριση ήταν μια πάλη ενάντια στην γραφειοκρατία που στηρίχθηκε από τα κάτω από ευρείες μάζες την οποία ορθά καθοδηγούσε ο Στάλιν και μάλιστα σε περιόδους μετρίαζε τον επαναστατικό ενθουσιασμό των μαζών. Όλη αυτήν την περίοδο ο Στάλιν είχε να αντιμετωπίσει οπορτουνιστικά ρεύματα που υπονόμευαν τη σοσιαλιστική οικοδόμηση και εν τέλει το σοσιαλισμό όπως οι Μπουχάριν, Τρότσκι, Ζηνόβιεφ, Καμένεφ. Όχι μόνο τον υπονόμευαν με λανθασμένες απόψεις αλλά γίνανε επίσης κι όργανα των ιμπεριαλιστών των Ναζί, των Ιαπώνων στρατοκρατών, κ.λπ. κ.λπ.

Για τον Μάρτενς δεν έχει τόση σημασία να παρουσιάσει τα στοιχεία προς απόδειξη των παραπάνω ισχυρισμών. Μάλλον δε χρειάζεται γιατί η μέθοδος είναι παλιά και δοκιμασμένη: ρίχνουμε ένα τόνο λάσπης, κραδαίνουμε τα πρακτικά των δικών της Μόσχας, παίρνουμε και την δήλωση δύο τριών υποτακτικών του Στάλιν όπως τότε ο πρεσβευτής των ΗΠΑ στην ΕΣΣΔ Τζόζεφ Ντέιβις και το αποτέλεσμα είναι ικανοποιητικό... Είτε γινόμαστε πιστευτοί είτε έχουμε καλλιεργήσει αρκετές υποψίες και υπονοούμενα.

Ένα μικρό δείγμα: «Ο Τρότσκι υπερασπίστηκε τη θέση που έλεγε ότι για να υπάρξει σωστή προετοιμασία για το ναζιστικό επιθετικό πόλεμο, πρέπει να ανατραπούν ο Στάλιν και οι μπολσεβίκοι. Υπερασπίζοντας αυτή τη θέση, ο Τρότσκι έγινε όργανο στην υπηρεσία των Χιτλερικών» (σ.301).

Για το σύμφωνο Μολότοφ-Ριμπεντροπ και την κοινή εισβολή του Γ' Ράιχ και της ΕΣΣΔ στην Πολωνία γράφει :

«η προέλαση των σοβιετικών στρατευμάτων ανταποκρίνεται στα συμφέροντα των λαϊκών μαζών, των συγκεκριμένων εδαφών, αφού τους επιτρέπει ν' απαλλαγούν από τους φασίστες, τους μεγαλοκτηματίες και τους κεφαλαιοκράτες...» (σ.314).

Μεγάλο μέρος του βιβλίου για το οποίο ο Μάρτενς χρησιμοποιεί αρκετές πηγές αφιερώνεται να αποδείξει το τι γράφανε οι ψυχροπολεμικοί (cold - warriors) Σοβιετολόγοι ιστορικοί για τις συνέπειες της Σταλινικής περιόδου. Όχι μόνο το τι γράφανε αλλά το τι σόι κουμάσια ήταν ο Conquest και άλλοι πρακτορίσκοι ιστορικοί. Το ότι ήταν πράκτορας ο Conquest και ο Pipes και άλλοι περισπούδαστοι επαγγελματίες αντικομμουνιστές δεν το αναιρεί κανείς, μόνο που η μεθοδολογία του Μάρτενς κάθε άλλο παρά άδολη είναι. Στην καλύτερη περίπτωση ξεμπερδεύει με την παραδοχή ότι γίνανε και λάθη και το ότι ήταν οι αντικειμενικά δύσκολες εποχές που οδήγησαν σε τέτοιες καταστάσεις. Όπως και να έχει για τον Μάρτενς οι προθέσεις του Στάλιν ήταν γνήσια επαναστατικές ενάντια στη γραφειοκρατία, τους οπορτουνιστές και τους αντεπαναστάτες σαμποτέρ.

Αντιπαραθέτοντας τις εξωφρενικές εκτιμήσεις των ψυχροπολεμικών ιστορικών προ του ανοίγματος των αρχείων μετριάζει την πραγματική διάσταση των νούμερων και την ίδια την ιστορική πραγματικότητα. Έτσι ο αναγνώστης ή μάλλον ο αδαής αναγνώστης στον οποίο κατά πάσα απευθύνεται και επιθυμεί να επιδράσει το ΚΚΕ αφήνεται να πιστεύει ότι όποιος πιάνει ή έπιασε στο στόμα του τα Γκούλαγκ ή τον λιμό κατά την Κολεκτιβοποίηση ήταν ομογάλακτος των πρακτόρων.

Αυτή όμως η αντιπαραβολή είναι φτωχή και πολύ εύκολη. Ειδικά, μετά το άνοιγμα των αρχείων, στις σχολές Σοβιετικής ιστορίας οι διάφοροι κύριοι Conquest έχουν πλέον καταστεί αναξιόπιστοι έναντι της σχολής των «αναθεωρητών». Το να αποδειχθεί ότι υπάρχει και υπήρχε αναντιστοιχία μεταξύ της πραγματικότητας και της πλέον

αντιδραστικής σχολής σοβιετολόγων της Δύσης είναι το πλέον εύκολο. Είναι όμως αυτός ακριβώς ο στόχος που κυριαρχεί στο βιβλίο του Μάρτενς.

Να διευκρινισθεί, ότι οι Σοβιετολόγοι στα Αγγλοσαξονικά πανεπιστήμια κατατάσσονται σε 2 κυρίως «σχολές» στους λεγόμενους αναθεωρητές και στους λεγόμενους ψυχροπολεμικούς (cold-warriors). Οι πρώτοι είναι πιο γνωστοί για την προσκόλληση στο πρόσφατα διαθέσιμο αρχειακό υλικό όπως ο Getty. Ο Conquest με τον οποίο μας ζαλίζει ο Μάρτενς όπως και άλλα φυντάνια (Pipes, Service) στην ψυχροπολεμική.

Πέρα από την κάπως εύκολη κριτική των ψυχροπολεμικών ενδιαφέρον θα είχε μια συγκριτική μελέτη του βαθμού κατασταλτικής δραστηριότητας της ΕΣΣΔ με άλλες καπιταλιστικές χώρες της περιόδου. Αλλά ακόμα περισσότερο νόημα θα είχε η αντιπαραβολή των διακηρύξεων του ιδίου του Στάλιν για επίτευξη του σοσιαλισμού το 1936, τη συμφιλίωση και το σβήσιμο των οικονομικών και πολιτικών αντιθέσεων μεταξύ της εργατικής τάξης της αγροτιάς και της διανόησης με τις αντιλήψεις των Μαρξ- Ένγκελς ως προς το κράτος της δικτατορίας του προλεταριάτου και του κομμουνισμού.

Για τις πηγές και τα νούμερα που παραθέτει ο Μάρτενς

Ο Μάρτενς ασκεί κριτική στους ψυχροπολεμικούς ότι «Οι "εκτιμήσεις" τους δε στηρίζονται σε κανένα αξιόπιστο υλικό στοιχείο» (σ.283) και σε ένα μόνο σημείο παραθέτει (σ.284-285) από την πρώτη μελέτη των Ζέμσκοφ και Ντούζιν το 1990 μετά το άνοιγμα των αρχείων. Αφού όμως ανοίγει το χορό... ας δούμε τα εξής στοιχεία που προέκυψαν σε μετέπειτα αρχειακές μελέτες. Αυτή τη φορά όμως όχι ανάμεσα στους τόνους των νούμερων του Conquest ώστε να «μετριαστεί» το μέγεθος της καταστολής.

Την περίοδο της Μεγάλης Εκκαθάρισης (1937-38) και των Δικών της Μόσχας, που υπερασπίζεται το ΚΚΕ μαζί με τον Πρέσβη των ΗΠΑ (!), που επικεφαλής της NKVD ήταν ο Γιέζοφ έγιναν 1.575.259 συλλήψεις, 1.344.923 καταδίκες. Από αυτές τις καταδίκες 681.692 ήταν σε θάνατο, 634.820 σε στρατόπεδα εργασίας και φυλακές (πηγή: από τη πιο πρόσφατη και πληρέστερη μελέτη του J. A. Getty «The road to terror», σ.558, 1999 που έγινε έχοντας στη διάθεση του όλο το αρχείο και όχι ένα απειροελάχιστο μέρος που αφορούσε μια περιοχή (Smolensk) βάσει του οποίου έγινε η εκτίμηση του 1985).

Πέρα από τις συλλήψεις και τις καταδίκες που γίνονταν από ξεχωριστές υπηρεσίες την 1η Ιανουαρίου 1939 μετά από αυτό το κύμα της Μεγάλης Εκκαθάρισης υπήρχαν περίπου 2 εκατομμύρια κατάδικοι με στέρηση ελευθερίας (από αυτούς 1,3 εκ. στα στρατόπεδα εργασίας, τα γνωστά ως γκούλαγκ με το 1/3 να έχουν καταδικαστεί ως αντεπαναστάτες, 350 χιλ. σε αποικίες εργασίας και άλλες 350 χιλ. σε φυλακές.) Από το 1934 ως το 1953 πάνω από 1 εκ. κατάδικοι πέθαναν στα Γκούλαγκ (πηγή: ξανά ο J.Arch Getty, ο Rittersporn και ο V.N. Zemskov στο «Victims of the Soviet Penal System in the Prewar Years : A first approach on the Basis of archival evidence», American Historical Review vol.98 no.4, Οκτ. 1993).

Αυτά έγιναν, υπενθυμίζουμε, αφού είχε νικήσει κατά τον Στάλιν ο σοσιαλισμός κατώτερη φάση του κομμουνισμού, είχε ψηφιστεί το δημοκρατικότερο σύνταγμα του κόσμου και είχαν συμφιλιωθεί οι τάξεις το 1936.

Έχει ενδιαφέρον ότι όλα τα έργα που παραθέτει ως βιβλιογραφία ο Μάρτενς είναι προ της κατάρρευσης της ΕΣΣΔ και του ανοίγματος των αρχείων. Παραθέτει τον συνεχιστή του Ε. Χ. Κάρρ, R.W. Davies αλλά μόνο το έργο του στα 1980 «The Socialist offensive, the collectivisation of soviet agriculture, 1929-1930», τον Getty πάνω από 20 φορές, αλλά από το έργο του στα 1985 «Origins of the Great Purges» που έχει ο ίδιος αναθεωρήσει και το οποίο βασιζόταν σε ελλιπή στοιχεία από το αρχείο του Smolensk που πέρασε στα χέρια των Δυτικών μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μετά από όλα αυτά δεν ξέρει κανείς αν θα πρέπει να γελάσει ή να κλάψει όταν στον πρόλογο της ελληνικής έκδοσης ένας από τους «διανοούμενους» του ΚΚΕ , ο Θ. Παπαρήγας γράφει με δέος :

«Πως μπορούσαν αυτά τα στοιχεία, τα τόσο σοβαρά και τα τόσο προφανή να μένουν κρυφά ως τώρα ;» (σ.9).

Στο δρόμο θα σπάσουμε τον τρόμο

προκήρυξη της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος, 8/1/2009

Η άρχουσα τάξη έχει αποδυθεί τις τελευταίες μέρες σε μια εκστρατεία με στόχο την καταστολή του κινήματος και την αποκατάσταση του κύρους της αστυνομίας μέσα από μια προπαγάνδα συμψηφισμού της διαρκούς κατασταλτικής και δολοφονικής δράσης της με το επεισόδιο της ένοπλης επίθεσης σε διμοιρία των ΕΚΑΜ την Κυριακή 4 Ιανουαρίου.

Η κυβέρνηση, τα ΜΜΕ και ολόκληρο το καθεστωτικό πολιτικό φάσμα από την άκρα δεξιά μέχρι το ΚΚΕ διαμορφώνουν κλίμα «εθνικής συναίνεσης» και επιχειρούν την επιστροφή στην κοινωνική ειρήνη.

Αυτές οι προσπάθειες τείνουν ειδικά να στοχοποιήσουν, να απομονώσουν κοινωνικά και να ποινικοποιήσουν τον αντεξουσιαστικό χώρο και την επαναστατική αριστερά, ώστε να μην πολιτικοποιηθεί και αποτήσει μόνιμα χαρακτηριστικά η νεολαίστικη οργή και ριζοσπαστικοποίηση του Δεκέμβρη.

Μοναδικός υπεύθυνος για την κλιμάκωση της βίας είναι η συστηματική κρατική και κυβερνητική πολιτική καταστολής και αστυνομοκρατίας που φυτεύει σφαίρες στη νεολαία, δολοφονεί και βασανίζει μετανάστες στα αστυνομικά τμήματα, πνίγει με δακρυγόνα και χτυπάει με γκλοπ τους αγώνες τις νεολαίας και των εργαζομένων.

Η κυβέρνηση της Δεξιάς θερίζει ό,τι έσπειρε με τους «πραίτορες» του Πολύδωρα, τις «ζαρντινιέρες», «τα πράσινα παπούτσια», τις κάμερες και τους ασφαλίτες με τους οποίους έχει γεμίσει τους δρόμους.

Η ρητορική περί «παθητικής στάσης» της αστυνομίας στη διάρκεια της εξέγερσης του Δεκέμβρη προσπαθεί να αποκρύψει τη συστηματική χρήση δακρυγόνων που μετέτρεψαν σε θαλάμους αερίων τις πόλεις της χώρας και την κτηνώδη αστυνομική βία ενάντια στους μαθητές διαδηλωτές.

Η αστυνομική ασυδοσία και η κρατική τρομοκρατία ήταν, είναι και θα παραμείνουν απαραίτητα συστατικά της αντεργατικής πολιτικής των «μεταρρυθμίσεων», του διαρκούς κοινωνικού πολέμου του κεφαλαίου για το ξήλωμα των κοινωνικών κατακτήσεων στην ασφάλιση, τις εργασιακές σχέσεις, την εκπαίδευση και την υγεία.

Μετά την εξέγερση του Δεκέμβρη, το κράτος επιχειρεί να απαντήσει με κλιμάκωση της καταστολής και της κρατικής βίας βγάζοντας στην επιφάνεια το χαρτί της τρομοκρατίας.

Κράτος και κεφάλαιο οι μόνοι τρομοκράτες

Διαφωνούμε με εσφαλμένες πρακτικές που έρχονται σε αντίθεση με το μαζικό κίνημα, ζητούν να το «υποκαταστήσουν» και χρησιμοποιούνται βραχυπρόθεσμα από τους σχεδιασμούς της κυβέρνησης, όπως το ένοπλο χτύπημα της Κυριακής. Ωστόσο λέμε ξεκάθαρα ότι η μοναδική, πραγματική τρομοκρατική απειλή για την «κοινωνία και τη δημοκρατία» είναι η κυβέρνηση, το κράτος, το κεφάλαιο και η αστυνομία τους!

- «Απειλή για τη δημοκρατία» και «τρομοκρατία» είναι η επίθεση με βιτριόλι στη συνδικαλίστρια Κωνσταντίνα Κούνεβα που κινδυνεύει με σοβαρή αναπηρία σ' όλη την υπόλοιπη ζωή της. Εργαζόταν στην εταιρεία «ΟΙΚΟΜΕΤ» του εργολάβου Γ. Οικονομάκη, που έχει αναλάβει την καθαριότητα των σταθμών του ΗΣΑΠ. Μετανάστρια, εργάτρια, γυναίκα την χτύπησαν γιατί επέμενε να αγωνίζεται με τις συναδέλφους της ενάντια στις λευκές συμβάσεις και την εργοδοτική τρομοκρατική συμπεριφορά με μπράβους, απειλές, σεξουαλικές παρενοχλήσεις, εκβιασμούς.
- «Απειλή για τη δημοκρατία» και «τρομοκρατία» είναι η δολοφονική επίθεση και καταδίωξη της αστυνομίας το Σαββάτο 3 Ιανουαρίου 2009 που οδήγησε στο θάνατο του Χουσεΐν Ζαχιντούλ, 24 χρονών από το Μπαγκλαντές κοντά στο Τμήμα Αλλοδαπών της Πέτρου Ράλλη. Ο Χουσεΐν, που είχε πάει στο Τμήμα Αλλοδαπών όπως και χιλιάδες άλλοι για να πάρει το πολυπόθητο χαρτάκι προτεραιότητας για αίτηση ασύλου, έπεσε στο ίδιο ακριβώς (!) χαντάκι όπου είχε χάσει τη ζωή του στις 27/10/2008 ο Πακιστανός Μοχάμεντ Ασράφ για τον ίδιο ακριβώς λόγο.
- «Απειλή για τη δημοκρατία» και «τρομοκρατία» είναι οι επιχειρήσεις συλλογικής τιμωρίας με τον αποκλεισμό συνοικι- ών, προσαγωγή εκατοντάδων στην ασφάλεια, παρά- νομη εισβολή σε σπίτια για «έρευνες», καταπάτηση βασικών δημοκρατικών δικαιωμάτων.
- «Απειλή για τη δημοκρατία» και «τρομοκρατία» εί-

ναι η κατασκευή ενόχων με θύματα συλληφθέντες που ενώ παραπέμπονται για πλημμελήματα και αναγνωρίζεται ότι δεν έχει βρεθεί κανένα πραγματικό ενοχοποιητικό στοιχείο εναντίον τους, την ίδια ώρα τα ΜΜΕ διαρρέουν ότι βρίσκονται στη «λίστα της αντιτρομοκρατικής» και ανήκουν στη νέα γενιά που στρατολογήθηκε στο «δεύτερο κύμα τρομοκρατικών οργανώσεων».

Οι μπάτσοι δεν είναι παιδιά των εργατών

Οι πολιτικές δυνάμεις που απαρτίζουν το αστικό πολιτικό σύστημα επιχειρούν να αναστρέψουν την ιδεολογική απονομιμοποίηση της αστυνομίας στα μάτια της κοινωνίας που συντελέστηκε σε εντυπωσιακό βαθμό τις μέρες της κοινωνικής έκρηξης του Δεκέμβρη, παρουσιάζοντας τα μέλη των ειδικών κατασταλτικών δυνάμεων ως «παιδιά εργατών που ανήκουν στη γενιά των 700 ευρώ». Ένα μεγάλο ψέμα καθώς ο μισθός του νεοπροσλαμβανόμενου αστυνομικού είναι 1000 ευρώ μεικτά που προσαυξάνεται από επιδόματα, όπως αυτά που παίρνουν τα μέλη των ειδικών δυνάμεων για να δέρνουν! Το κράτος «εξαγοράζει» και στρατολογεί ανάμεσα στα κατώτερα στρώματα τα μέλη των εκτελεστικών του αποσπασμάτων που βγαίνουν από την ανασφάλεια της εργασιακής περιπλάνησης για να χρησιμοποιηθούν ως «ένοπλο σώμα στην υπεράσπιση της καθεστηκυίας τάξης». Οι εργαζόμενοι και εργαζόμενοι δεν έχουν απέναντι τους «αδέλφια» στον κοινό αγώνα για τα μεροκάματα, αλλά φύλακες των συμφερόντων των αφεντικών.

Διακομματική συναίνεση

Το καθεστώς χρησιμοποιεί το «αντιτρομοκρατικό λόγο» για να εξουδετερώσει τις αγωνιστικές διαθέσεις της νεολαίας και να στιγματίσει τους πολιτικούς χώρους που εν δυνάμει μπορούν να επικοινωνήσουν με αυτές.

Το ακροδεξιό ΛΑΟΣ ζητάει την επιβολή της τάξης δια σιδήρου. Το ΠΑΣΟΚ δηλώνει μέσω του αρχηγού του ότι «η κυβέρνηση καλλιέργησε κλίμα ατιμωρησίας», δηλαδή δεν κατέστειλε πιο αποτελεσματικά το κίνημα. Ο ΣΥΡΙΖΑ στην επίσημη ανακοίνωση του μπαίνει στα συνωμοτικά σενάρια περί «παρακράτους», ενώ εκπρόσωποι του στην τηλεόραση επιδίδονται σε άμιλλα καθεστωτισμού με υπουργούς και δημοσιογράφους. Το ΚΚΕ πρωταγωνιστεί στην προβοκατορολογία και στην υπεράσπιση του θεσμού της αστυνομίας αποπροσανατολίζοντας τους εργαζόμενους /ες και παγιδεύοντάς τους στη μικροαστική ιδεολογία. Το χρονογράφημα που δημοσιεύτηκε στο Ριζόσπαστη και υπερασπίζεται τη χρήση όπλων από τους αστυνομικούς είναι μόνο ένα γραφικό δείγμα της στάσης του ΚΚΕ. Η Καρέλλη μια μέρα πριν τη δολοφονία του Αλέξη δήλωνε σε ημερίδα συνδικαλιστών αστυνομικών «Δεν θεωρώ ντε και καλά ότι η αστυνομία είναι εκφραστής μιας ακροδεξιάς αντίληψης ή της κυρίαρχης τάξης».

Απάντησή μας οι μαζικοί αγώνες

Απάντηση στην τρομολαγνεία είναι η συνέχιση των συλλογικών, μαχητικών αγώνων του Δεκέμβρη. «Να σπάσουμε τον τρόμο στο δρόμο», στα εκπαιδευτικά συλλαλητήρια και τις διαδηλώσεις αλληλεγγύης στον αγώνα των Παλαιστινιακού λαού. Δεν πρέπει να πέσουμε στην παγίδα και να απαντήσουμε στην κλιμάκωση της βίας του κράτους με άλλο τρόπο από την ανάπτυξη των μορφών αυτοοργάνωσης του κινήματος, του ανοίγματός του σε ευρύτερους κοινωνικούς χώρους με ιδιαίτερη έμφαση στη συνάντηση της ριζοσπαστικής νεολαίας με την εργατική τάξη. Οι κινητοποιήσεις αλληλεγγύης στην Κ. Κούνεβα δείχνουν το δρόμο και πρέπει να συνεχιστούν. Πρέπει να συνδέσουμε την οργή για την απώλεια της ζωής του Αλέξη με στις ρατσιστικές επιθέσεις που κοστίζουν ζωές μεταναστών.

Χρειαζόμαστε πλατιά και ενωτική πάλη ενάντια στην αστυνομοκρατία και την καταστολή και για την υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων. Χρειαζόμαστε όμως και την ενότητα της επαναστατικής και αντικαπιταλιστικής αριστεράς μπροστά στις προκλήσεις της περιόδου.

Το μήνυμα του Δεκέμβρη παραμένει ζωντανό. Η αστική τάξη και η κυβέρνησή της δεν μπορεί να κλείσουν τα ρήγματα που έχουν ανοίξει.

- Κάτω η κυβέρνηση των δολοφόνων
- Να καταδικαστούν οι δολοφόνοι - Αφοπλισμός της αστυνομίας - Κατάργηση των ειδικών δυνάμεων
- Κατάργηση όλων των τρομονόμων - Κάτω τα χέρια από το άσυλο
- Απελευθέρωση των συλληφθέντων του κινήματος του Δεκέμβρη
- Όχι στην κατασκευή «υπόπτων», την τρομοϋστερία και την άρση των δημοκρατικών δικαιωμάτων

ΟΚΔΕ – ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ
ελληνικό τμήμα της 4ης Διεθνούς

STOP

